Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

Aṙakʻel Siwnecʻi adamgirkʻ

Aṙak'el <Syownec'i>

Venetik, 1907

urn:nbn:de:hbz:5:1-140561

Visual Library

Сейлем 3508

ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻ

ԱԴԱՄԳԻՐՔ

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԿՐՏՋԻ ԷՄԻՆ

Ճ 3508

ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆՑ

Պ.

ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻ

ԱԴԱՄԳԻՐՔ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ

Հ. ՄԿՐՏԻՉ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

Ի ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԻՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՑՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

1907

3508

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Ա.հաւասիկ Ա.ռաքել Սիւնեցին. դէմք մը՝ որ իւրաւունք ունէր լայն տեղ մը գրաւելու հայ մատենագրութեան պատմութեան մէջ։

Ա.ռաքել Սիւնեցին, Սիւնեաց Նահանգին մետրապոլիտ – եպիսկոպոս, ծաղկած 1400ին, երեք դար գրեթէ անծանօթ կը մնայ, (և մեզի համար հինգ դար) և այսօր ներկայ հրատարակութեամբս վերջապէս ապրելու կու գայ մեզի հետ և կարեւոր էջը պահանջելու հայ մատենագրութեան պատմութենէն։

Ա.ռաքել Սիւնեցի շատ բան թողած է մեզ, ըլլայ թէ՛ արձակ և թէ ոտանաւոր, և այդ շատ բանէն՝ շատ քիչը հրատարակուած է ցարդ և հրատարակուածն ալ գրեթէ անծանօթ մնացած նոյն իսկ ազգային բանասէրներէ։

Ա.սկից երկու երեք դար առաջ հայ հարուստ-ները գիտէին իրենց դրամը անմահացնել. միակ միջոցն էր Նախնեաց ընտիր և հետաքրքրական գործերը հրատարակել. և այսպէս 1721ին «արդեամբ և գոյիւք քանի մի բարեսէր անձանց» Ա.ռաքել Սիւնեցին կը ծանօթանայ իր Ադամգիրքով. և 1799ին երկրորդ անգամ կը տպագրուի։ Այսօր այդ երկու տպագրութենէն ալ հազուագիւտ օրինակներ միայն կը մնան քանի մը գրատանց խորշը

և թերևս ո՛չ ոք կը հետաքրքրուի անով, ինչպէս ցարդ ո՛չ ոք քանի մը խօսք ուզած է ըսել Աոաքել Սիւնեցւոյ դէմքը ծանօթացնելու համար արդի գրական աշխարհին։

Տպագրուած օրինակները Ձեռագիր օրինակներէն աւելի հազուագիւտ ըլլալուն համար երրորդ տպագրութեամբ կ՝ուզենք կենդանացնել զայն, որպէս զի անոր գործոց ամբողջական հրատարակութիւնը ըրած ըլլանք։

Այդ հին տպագրութիւնը ժժբախտաբար պակասաւոր է, և դարձեալ շատ տեղ փոփոխուած (անշուշտ տպագրողէն) և դարձեալ՝ հոն կը պակսի ամբողջ երկրորդ գիրքը։

Աոաքել մեզի կը հասցնէ երեք Ադամգիրք, երեքն իրարմէ արտաքին ձեւով միայն կը տարբերին։ Ամենէն առաջ երրորդ գիրքը կը գրէ, այն է՝ 1401ին։ Երկու տարի վերջ կը գրէ համառօտիւ երկրորդ գիրքը մեծասանոռնեայ տաղաչափութեամբ և յանգը միշտ էր վերջացնելով. նոյն թուականին կը սկսի Աոաջին գիրքը գրել, երկրորդ գրքին իմաստը ընդարձակելով և ճապաղելով և միևնոյն իմաստը երկու երեք անգամ կրկնելով քսան և վեց գլուխներով կ՝ուսարեալ ընդարձակ Ադամգիրքը։

Աոաջին Ադամգիրքը սակայն երկու խմբագրութեամբ կը հասնի մեզ, երկրորդ խմբագրութեամբ աւելի ընդարձակուած է այն։

Մենք այդ ընդարձակ խմբագրութենէն երեք օրինակ միայն ունինք և հին տպագրողք զայն ճանչցած չեն։ Յիշեալ այդ երեք ձեռագիր օրի-

նակները (որոնք են Գ. Ե. Է.) ամէն գլխոյ վերջը, և երբեմն գլխոյն մէջ՝ ունին յաւելուած տուներ, որոնք ապահովապէս գրուած պէտք են ըլլալ Աւաքել Սիւնեցիէն։

Երբ նկատեցի որ ձեռքիս տակ եղած տասը ձեռագիրներէն հնագոյնները, մանաւանդ Ադամգրոց 1475ին գրուած ամբողջական օրինակը, չունին այդ յաւելուած տուները՝ կարծեցի թէ անոնք ժէ. դարու մէջ Ադամգրոց օրինակողէ մը աւելցուած են, վասն զի յիշեալ երեք օրինակներէն հնագոյնը՝ Գ. Օրինակը՝ գրուած է 1624ին։ Բայց սակայն 1469ին գրուած ձեռագիր մը համոզեց զիս թէ այդ խմբագրութիւնը շատ հին է և որ կայ եղեր 1475ին գրուած ձեռագրէն առաջ, բայց ա-նոր օրինակները այնքան ընդհանրացած չեն։

Այդ ձեռագիրը, զոր Ադամգրոց ԺԱ. օրինակը կը կոչենք՝[1] իրրեւ ծաղկաքաղ ունի Ադամգիրք Ա. ի եօթներորդ գլուխը. և հոն կան այն շատ մը յաւելուած տուները՝ որոնք կը պակսին 1475ին գրուած Ա. Օրինակին մէջ. և որոնք իրենց ոճովը և իմաստովը կ'ապահովեն զմեզ թէ Աւաքել Սիւնեցին յետ Ադամգիրք Ա. ը հրատարակելու՝ տարիներ վերջ ձեռքն առած է ուրիշ օրինակ մը և աւելցուցած է այդ տուները։

1. Հմմտ. Ադամգիրք Ա. Գլ. Ի. 1 ծանօթութիւնը։

ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻՈՑ

ԱՌԱՋԻՆ ԱԴԱՄԳՐՈՑ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐԸ

Ադամգիրք Ա.ը բարդատած ենք հետեւեալ տասը ձեռագիր օրինակաց հետ։

Ա. *Առաջին օրինակը որ հնագոյնն է՝ գրուած է Ամասիա 1475 թուականին. փոքրագիր, բոլորգիր, ընտիր և կատարեալ օրինակ, թիւ 568. կը բովանդակէ միայն Առաքել Սիւնեցւոյ Ա. Բ. Գ. Ադամգրքերը, ինչ կարգաւ որ կը տպենք։ (Համ. Հտ. Ա. թիւ 1 Ձեռագիր[1])։*

Բ. *Երկրորդ օրինակն է մեր մատենադարանի Ա. Տաղարանը թիւ 1289. գրուած ի Տրապիզոն 1611ին յէջ 93–361, փոքրագիր, մանր բոլորգիր և ստէպ սխալագիր։ (Համմտ. Հտ. Ա. թիւ 4 Ձեռագիր)։*

Գ. *Երրորդ Օրինակն է «Ընդարձակ գիրք Ոտանաւորաց Ա.». թիւ 171, գրուած Ամրդոլու*

1. *Այս և յիշուած յաջորդ գրոց վրայ տեղեկութիւնք՝ տես Հտ. Ա. «Առաքել Սիւնեցւոյ Ձեռագիրք»։*

վանքին մէջ և աւարտած ի Լիմ անապատի ի Մեսրոպեան գրչէ, 1624ին. միջակ մեծութեամբ, երկսիւն, բոլորգիր։

Ձեռագիրս որ ճոխ հատաքածոյ մ'է՝ կը բովանդակէ Ա. Սիւնեցւոյ Ա. Բ. Գ. Ագամգրքերը, և նոյն հեղինակին շատ մը քերթուածները։ Ագամգիրք Ա. ը յէջ 512–623. Ագամգիրք Բ. յէջ 623–627. Ագամգիրք Գ. յէջ 627–647։ (Չմմտ. Հա. Ա. թիւ 5 Ձեռագիր)։

Դ. Զորրորդ օրինակն է «Ոտանաւորք Ագաթելի Է.» թիւ 160։ Գրչութեան թուականը և տեղին անծանօթ. բայց ապահովապէս ԺԷ. դարէն առաջ գրուած։ Ձեռագիրս միջակ մեծութեամբ՝ գրուած է բոլորգրով. և Ագամգիրքը աւելի հին գրչութիւն է՝ քան անոր յաջորդող քերթուածները։ Բայց ի «Ագամգիրք Ա.»էն ունի նաեւ Ա. Սիւնեցւոյ քերթուածներէն մի քանին։ (Չմմտ. Հա. Ա. թիւ 12 Ձեռ.)։

Ե. Հինգերորդ օրինակն է «Ոտանաւորք Ագաթելի և Ցօմար աղիւսակօք Ե.» հնագիր, թիւ 139. միջակ մեծութեամբ, բոլորգիր։ Սկիզբն ունի «Ագամգիրք Ա.» ը և յետոյ շատ մը թուղթեր պարապ թողուցած է գրիչը, անշուշտ միւս գրքերը օրինակելու համար։ Վերջն ունի «Ցօմար» պակասաւոր։ Գրչութեան թուականը և գրիչը անծանօթ կը մնան։ (Չմմտ. Հա. Ա. թիւ 14 Ձեռ.)։

Զ. Վեցերորդ օրինակն է «Ոտանաւորաց գիրք Լ.» թիւ 829. միջակ մեծութեամբ, մանր բոլորգիր յէջ 97–220, կը սկսի «Բանք յարմարականք» նախաբանով։ Ձեռագրիս սկիզբը էջ 1–96 նոր գրչութեամբ կան այլ և այլ տաղեր և յէջ 58 Առաքել Սիւնեցւոյ «Անմահ բնութիւն առի» քերթուածը։ Ձեռագրիս գրչութեան թուականը և գրիչը անծանօթ կը մնան վասն զի կը պակսի յիշատակարանը. բայց ապահովապէս ԺԶ–ԺԷ դարուն գրուած պէտք է ըլլայ։ «Ադամգիրք Ա.» էն վերջ ունի Յովհ. Երզնկացւոյ «Յաղագս երկնից» քերթուածը և Յովհ. Թլկուրանցւոյ «Աբրահամ» ը։ (Չմմտ. Հտ. Ա. թիւ 15 Ձեռ.)։

Է. Ութներորդ օրինակն է «Ոտանաւորք Առաքելի Դ.» հնագիր, թիւ 644։ Ձեռագիրս միջակ մեծութեամբ, բոլորգիր՝ կը պարունակէ միայն «Ադամգիրք Ա.»։ Գրիչն ու գրչութեան թուականը անյայտ է և գրուած կը համարիմ ԺԵ–ԺԶ դարուն։ Ադամգրքին կցուած է սա համառօտ և կիսատ յիշատակարանը. «Ով եղբայրք աղաչեմք զկարզացողդ և զլսողդ յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զատացող սորա զՅովհաննէս կրօնաւոր և զծնօղան զհայրն զԱզգին...»։ (Չմմտ. Հտ. Ա. թիւ 16 Ձեռագիր)։

Ը. Ութերորդ օրինակն է «Քերթուածք Յովհ. Թուլկուրանցւոյ, Առաքելի, Յովհ. Երզնկա-

ցւոյ» թիւ 946։ Կը բովանդակէ նախ «Ա-բարածք»ը, յետոյ Աղամգիրք Ա.ը «Բանք յարմարականք» խորագրովը։ Ձեռագիրս է միջակ մեծութեամբ կէս–նոտրգիր՝ անթուական և նոր գրչութիւն։ (Չմմտ. Հտ. Ա. թիւ 17 Ձեռագիր)։

Թ. Իններորդ օրինակն է «Առաքել Սիւնեցի Բ.» որ կը պարունակէ Աղամգիրք Ա. Բ. Գ. և գրեթէ կատարեալ հաւաքածոյ մը Սիւնեցւոյ քերթուածոց։ Թիւ ձեռագրիս 47, միջակ մեծութեամբ, երկսիւն, մանր նոտրագիր, էջ 151։ (Չմմտ. Հտ. Ա. թիւ 10 Ձեռագիր)։

Ժ. Տասներորդ օրինակն է «Առաքել Սիւնեցի Թ» թիւ 111 միջակ մեծութեամբ բոլորգիր, անթուական, որ կը պարունակէ թէ՛ Աղամգիրք Ա.ը և թէ՛ քանի մը քերթուածներ գրուած յԱռաքել Սիւնեցւոյ և ամենէն վերջը ունի Յովհ. Թլկուրանցւոյ Աղաչածքը։ (Չմմտ. Հտ. Ա. թիւ 18 Ձեռագիր)։

Ա Դ Ա Մ Գ Ի Ր Ք [1]

Ց Ո Ր Ո Ի Մ Պ Ա Ր Ո Ի Ն Ա Կ Ի Ն

Բանք յարմարականք և պատմութիւնք պատշաճաւորք [2] յաղագս Նախնեացն Ադամայ և Եւայի, զանազան խորհրդով հաւհաւատեալ, յԱդամայ ի Քրիստոս և յԵւայէ յԱստուածածնին և յօձին ի Յուդա: Եւ վասն կողին՝ զանազան խորհրդով. ի դրախտին ի խաչն [3], յառաջին արարչութենէն յերկրորդ նորոգութիւնս. և այլ զանազան բանք պիտանիք և հարկաւորք ի տէր յԱռաքելոյ [4] Սիւնեաց ասացեալ ոտանաւորա-

---

1. Տպ. ունի «Ադամգիրք յորում պարունակին բանք յարմարականք և պատմութիւնք պատշաճաւորք յաղագս Նախնեացն մերոց Ադամայ և Եւայի: Համեմատեալ զանազան խորհրդով յԱդամայ ի Քրիստոս, և յԵւայէ առ Աստուածածինն: Ի դրախտէն ի խաչն, և ի յօձէն ի Յուդա. և յառաջին արարչութենէն ի յերկրորդ նորոգութիւնս: Եւ այլ ինչ բանք զանազանք, պիտանիք և հարկաւորք: Արարեալ Տէր Առաքել վարդապետի Բաղիշեցւոյ և Սիւնեաց եպիսկոպոսի: Գեղեցկայարմար ուսնաչափութեամբ:

2. Գ. պատճառաւորք:

3. Գ. չունի:

4. Գ. յԱռաքելէ:

բար՝ հրաւանաւ մեծ և տիեզերապոյծ վարդապետի և[1] հռետորին Գրիգորի, տուեալ ՌՄ· և ԻՉ գլխով բա-
ժանեալ։

Ա· վասն վեցօրեայ արարչութեանցն և կազ-
մութեան Նախնեաց։ Տունս քսան և ինն։

Բ· վասն գեղազարդութեան նոցին։ Տունս տաս-
նևվեց։

Գ· վասն բանսարկուին օձին խաբելոյն։ Տունս
ձ՛ և ե։

Դ· վասն ողբաշոյն և զգալոյն[2] Նախնեացն։
Տունս ԺԲ։

Ե· վասն հոգեվարին և ճանապարհի հոգոցն
և[3] պատերազմի դիւացն և կայանին հոգոց։ Տունս
քսան և հինգ։

Զ· վասն ահեղ դատաստանին և քննութեանց
ամենայն մարդկան։ Տունս ԼԴ։

Է· վասն պէսպէս տանջանաց դժոխոցն։ Տունս
ԻԴ։

Ը· վասն չարին թէ ուստի՞ է և կամ զի՞նչ[4]։
Տունս ԿԸ։

Թ· վասն բաղճանալոյ բարոյն ամենայն էից։
Տունս ԺԶ։

Ժ· վասն պատկերակցութեան մարդոյն առ

---

1. Գ· Թ· ունի և քաջ։
2. Ա· պղծոյն
3. Գ· չունի հետևեալը։
4. Ա· չունի և կամ զի՞նչ։

Աստուած և առ հրեշտակս և թէ ո՛րպէս ունի զնմանութիւն անմարմնոցն: Տունս ԼԴ:

ԺԱ. Վասն յետ յանցման Նախնեացն, հարցաքննելոյն յԱստուծոյ՝ որ ասաց. Ո՞ւր ես: Տունս Ի:

ԺԲ. Վասն կրկնակի խորհրդով հարցմանն որ ոչ բանիւ՝ այլ արդեամբք՝ զի առաջինն ըստ հրամանացն աւարտեցաւ և երկրորդ[1] ըստ կամացն Աստուծոյ աւարտեցաւ[2]: Տունս Կ:

ԺԳ. Վասն օձին ըստ երկրորդ հարցմանն: Տունս ԾԲ:

ԺԴ. Վասն տարակուսանօք նախատելոյն զինքեանս կսկծմամբ փոշիմանելոյ Նախնեացն: Տունս Կ:

ԺԵ. Վասն զղջմամբ ողբալոյն Եւայի: Տունս Լ:

ԺԶ. Վասն կողին որ պատճառ եղև խաբմանն: Տունս Լ:

ԺԷ. Այլ խորհուրդ վասն կողին զոր արար ընդ Նախնին պէսպէս պակասութեան: Տունս Խ:

ԺԸ. Դարձեալ վասն կողին բնութեան կրից զոր և այժմ բազում կանայք ցուցանեն բայց ո՛չ ամենայն կին: Տունս ԽԴ:

ԺԹ. Թէ[3] վասն է՞ր ի հողոյ ստեղծ զմարդն և ոչ յայլ հիւթոց: Տունս ԺԷ:

Ի. Վասն տարերացն որք են մարանք Տեառն[4]:

---

1. Գ. երկու դէմս:
2. Գ. կատարեցաւ:
3. Գ. չունի թէ:
4. Ա. չունի Որք են մարանք Տեառն:

ԻԱ. Վասն համեմատութեան նախնոյն ընդ Աստուծոյ, զի որպէս պատկերակից էր Աստուծոյ, այսպէս և գործակից եղև նախաստպին։ Տունս ԺԵ[1]։

ԻԲ. Դարձեալ[2] վասն կողին համեմատեալ Աստուածածինն և զոր ինչ եղև ի դրախտին։ Տունս ՁԵ[3]։

ԻԳ. Վասն կնքելոյ գերեզմանին Տեառն։ Տունս ՂԶ[4]։

ԻԴ. Դարձեալ յառաջին արարչութենէն յերկրորդ նորոգութիւնս համեմատութիւն։ Տունս ՃԺԱ։

ԻԵ. Վասն մահուան և յարութեան Տեառն ի մեզ համեմատութիւն։ Տունս Ի։

ԻԶ. Վասն երկոտասան սքանչելեացն զոր արար Քրիստոս[5] յաւուր խաչելութեանն և աւարտմանց բանիս։ Տունս Հ։

---

1. Թ. տունս ԺԲ։
2. Գ. չունի Դարձեալ։
3. Գ. կը յաւելու։ Նոյնպէս և առ Քրիստոս։
4. Թ. ՁԻԲ։
5. Գ. Յիսուս։

ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻ

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Ա.

ԳԼՈՒԽ Ա.

Վասն միջօրեայ արարչութեանցն և կազմութեանն Նախնեացն:*

1. Նախ քան զեղեալքս ամենեքեան՝[1]
Երրորդութիւնն անեղական,
Անուր, աներբ և անսահման
Նա՛ գոյացոյց զէքս[2] ամենայն:

2. Նախ յոչէից արար զհիւլէն[3],
Երկրորդ ըզսեւոլս համօրէն,
Երրորդ զգոյակսըն[4] լուսեղէն,
Զորրորդ զտարերքըս հիւթեղէն[5]:

* Խորագիրք Ա. Օր.ին են:

1. Տպ. ամենայն:

2. Գ. Ջ. և Տպ. զէակս: Բ. Ե. զէգս:

3. Բ. Ջ. Տպ. զհիւլէն:

4. Ջ. զգոյակըն:

5. Գ. Դ. Ջ. Թ. նիւթեղէն: Բ. Դ. Է. հողեղէնս: Ե. ի ընա-կութիւն մեզ համօրէն: (Ան-ուշադրութեամբ հոս փո-խադրած է 4րդ տան վերջին տողը):

3. Երկիրս անյայտ էր 'ւ անպատրաստ,
Ջուրն ի վերայ նորին տապաստ.
Հողմն ի վերայ ջրոյն ըզգաստ[1]
Հուրըն հողմոյն կայր առապաստ:

4. Վերացուցեալ զջուրն ի ծովէն՝
Արար զկամարըն[2] ջրեղէն.
Երաց զատակըս[3] հողեղէն
Ի բնակութիւն[4] մեզ համօրէն:

5. Ըստեղծ[5] և զդրախտըն բարձրագոյն,
Ծառս և ծաղկունս ի նմա անհուն.
Պէսպէս կերպիւ[6] լուսափայլուն՝
Ձի բնակութիւն լիցի[7] մարդոյն[8]:

6. Ծաղկեաց[9] զերկինս[10] լուսաւորօք,
Արեգակամբ և աստեղօք.
Զերեսս երկրի ելից ծաղկօք,
Ձի ցընծասցուք մեք հրճուանօք:

7. Ըստեղծ[11] և զազգս այլ կենդանեաց՝
Զգեղս անասնոց չորքոտանեաց,
Սողնոց թըռչնոց և գազանաց՝
Ազգըս հազար զանազանեաց[12]:

8. Ապա յետ այսորիկ խորհի՝
Ստեղծանել մարդ[13] ըստ պատկերի.

1. Ա. Ե. սգաստ:
2. Ե. Է. զկամարսն:
3. Ա. զատուկս: Տպ. զյա-տակս:
4. Է. Ի բնութիւն:
5. Բ. Ը. Տպ. ըստեղծ զդրախտն:
6. Ե. Է. ծաղկունս:
7. Գ. Ջ. լինի:
8. Ա. մարդւոյն:
9. Ը. ծաղկեալ:
10. Թ. յերկինս:
11. Տպ. ըստեղծ:
12. Ջ. զանազանաց:
13. Գ. Ստեղծ անեղ զմարդն:

Տալով մարմին միաք և հոգի՝
Նմանս երիցըն միակի:

9. Նախ՝ ի հողոյ էառեղծ [1] զԱդամ,
Երկրորդ՝ եաս չունչ կենդանական [2],
Երեք՝ [3] հոգի եաս բանական,
Զորս՝ առեղծ ձեռօքն արարչական [4]:

10. Չինգ՝ [5] զարդարեաց ըստ պատկերին,
Վէց՝ լուսափայլ մարմինք նոցին.
Եօթն ոգի՝ ելից փըչմամբ շնորհին
Ութ՝ եղ ի դրախտն յանմահ տեղին:

11. Ինն՝ դերագոյն արար [6] վերնոց,
Տասն՝ եաս իշխել [7] արարածոց,
Զօրքսաանեաց, սղնոց, թըռչնոց,
Զըկանց ծովու [8] և այլ գեհնոց:

12. Գարձեալ տասն ոգի ծընաւնդ ասի,
Բնութեանս մարդկան հոգեկինի.
Յարարչութեանցն որ [9] սկըսանի
Մինչև յաւարան որ կատարի:

13. Նախ՝ ծնաւ զվեց [10] կամքն տասուածեղէն,
Երկու՝ [11] ծնաւ յոչէից հիւլէն [12],
Երեք՝ [13] զտարերքս ծընաւ հիւլէն [14],
Զորրորդ՝ ծընաւ մարդն ի հողէն [15]:

1. Դ. և Տպ. ըսառեղծ:
2. Ջ. կենդանութեան:
3. Տպ. երրորդ:
4. Տպ. Զորրորդ՝ եաս կամք իշխանական:
5. Ա. Ջ. միշտ հինգ. այլք՝ հինգ:
6. Տպ. արար գերագոյն:
7. Ջ. եղ իշխան:
8. Բ. ծովուց:
9. Տպ. չունի որ:
10. Ա. մեզ:
11. Տպ. երկրորդ:
12. Բ. հիւզէ. Տպ. զէն:
13. Տպ. երրորդ:
14. Դ. հիլլէն. Դ. Բ. հիւլէն. Տպ. երրորդ ծընաւ զտասերս հիւլէն:
15. Ջ. ի հողեղէն:

14. Հինգ ազգ՝ ծընաւ զկին [1] ի կողէն.
Վեց՝ նախ Ադամ՝ ծընաւ զկայէն.
Եօթն՝ յըղացաւ նա ի մօրէն.
Ութ՝ զի ծընաւ նա մարգկօրէն:

15. Իննն՝ ծընանիմք յաւազանէն,
Որ է ծընունդ աստուածեղէն,
Տասն՝ ծընանիմք ի տապանէն՝
Ի յարութեանն [2] համօրէն:

16. Վասն է՞ր յետոյ էառեղծ զԱդամ,
Եւ ոչ յառաջ քան զամենայն.
Զի թէ պատկեր էր և նըման
Պարտ էր առնել նախ ընդ ինքեան:

17. Թէ չէր առեղծեալ զէակքս [3] նախկին,
Ոչ բընակէր մարդն առաջին.
Զաչխարհս սեղան կազմեաց նըմին,
Ի սպա կոչեալ [4] պատուեաց զնախնին:

18. Սպա զհազար ազգ կենդանին՝
Բերեալ կացոյց հանդէպ նըմին.
Զի թէ հաւան լիցի նոցին՝
Առցէ ընկեր [5] զոր և կամին:

19. Նա [6] յանբանից ընկեր չառնէր,
Քանզի նըման նըմին [7] չկէր.
Բայց անասնոց անուն զընէր՝
Հինց որ զարձեալ ընդ նա հայէր [8]:

1. Ե. Զ. Ի. Ը. Տպ. կինն:
2. Գ. ի յարութիւն մեզ համա-
րէն:
3. Ե. զէական: Զ. զէակն:
4. Զ. կոչեաց:
5. Ա. և Գ. զընկեր: Տպ. յայնց
իւր անձին:
6. Ը. Նախ:
7. Տպ. զի իւր նըման ոչ գտա-
նէր. Զ. նմա:
8. Տպ. Որպէսզնոցա իսկ վայելէր:

20. Յորժամ անուն դնէր նոցին՝
Ըստ իւրաքանչիւր [1] պատշաճին,
Գըլուխ ի վայր բերեալ նըմին՝
Հնազանդութեամբ անցանէին։

21. Եկեալ և օձն իմ թըշնամին,
Գալար տալով հին [2] չար լըկտին.
Օձ անուանեաց ըզնա Նախնին
Զի նենգութեամբ անց [3] առ նըմին։

22. Զայս իմացեալ խորամանգին,
Ի մէջ բազմաց դրախտաւս անձին [4],
Պահեալ ունէր ոխս [5] ի սըրտին,
Սպասէր դիպող ժամանակին։

23. Մընաց Ադամ ինքըն միայն,
Քանզի չգըտաւ իւրըն նըման [6].
Զի նա պատկեր էր արքական,
Խընդրէր ընկեր իւր բանական։

24. Ասեն ցմիմեանս [7] Լոյսն երեքեան.
Զէ՛ բարւոք մարդոյդ [8] միայն.
Արասցուք կոյս անապական
Զի ծնանիցի դմա [9] օգնական։

25. Յետ այսորիկ Տէրըն նորա [10]
Արկ թըմբրութիւն ի վերայ նմա [11].

1. Գ. իւրաքանչիւր ըստ։ Զ. իւր. Ը. ընդ։
2. Գ. հինկ. Է. հինգ չար կտրին. Տպ. գալար տալով հին զէն չարին։
3. Գ. յանց։
4. Գ. Ե. Է. Ը. դրախտաւս աւձին (օձին)։
5. Ե. Է. ոխս ի մտին. Տպ. զոխն։
6. Գ. Ը. իւրին։ Տպ. զի ոչ եգիտ իւրեան նման։
7. Տպ. միմեանց Լոյսք։
8. Ա. մարդւոյդ. Տպ. Զէ լաւ մարդոյդ լինել միայն։
9. Տպ. Լինել դմա միշտ։
10. Տպ. Ադամայ։
11. Տպ. նորին վերայ։

Առեալ ըզմի կողից նորա՝
Իւրն օգնական ստեղծ զԵւա [1]:

26. Եւա չեղեւ նմա օգնական.
Այլ յոյժ պատճառ եղեւ անկման.
Գուստըր նորա կոյս Մարիամ՝ [2]
Ծընաւ զԱստուած նմա օգնական:

27. Առեալ [3] ածէ զնա առ Ադամ,
Զի սիրեսցէ հաւանութեամբ [4].
Եւ նա ծանեաւ հոգոյ ակամբ.
« Ոսկր յոսկերաց ինձ [5] օգնական ։

28. Սա կոչի կին [6] կըցորդ կենաց
Անախտ յինէն է [7] ըստեղծած [8] ».
Զանուն նորա կեանս անուանեաց
Զի ծնանիցի [9] զմայրըն կենաց.

29. Ապա առեալ զնոսա Աստուած՝
Եւ եդ ի դրախտըն հըրճուանաց.
Անդ պըսակեալ զնոսա օրհնեաց.
« Լըցէք զերկիր աճմամբ բարեաց »:

30. Ոչ [10] թէ զերկիրս այս ըզգալեաց [11]
Ասէ [12] լըցէք յորս ոչ մընաց
Այլ զյարկ վերնոցըն հրեղինաց
Զտեղ անկելոցըն հրեշտակաց:

1. Տպ. Նմա օգնիչ ստեղծ զԵւա:
2. Տպ. անդըրման:
3. Է. չունի այս տունը:
4. Տպ. հաւանական:
5. Տպ. իւրն:
6. Զ. կոչեցի սա:
7. Տպ. Լեալ:
8. Ե. Զ. Է. Ը. էստեղծ Աստուած:
9. Տպ. զի էր ծնելոց:
10. Յաւելուած Տունքս 30 – 33 ունին միայն Գ. Ե. Է. Օրինակները:
11. Է. զգալեաց:
12. Ե. Է. ասաց:

31. Այս է թուական արարածոց
Զոր չէ յայտնեալ ի Սուրբ գըրոց.
Յորժամ լըցցին թիւքն արդարոց՝
Է յարութիւն համուրց մարմնոց:

32. Ի Սուրբ գըրոց այս է յայտնի
Թէ եօթըն դարըն վըճարի.
Բայց թիւ դարուցըն չէ յայտնի
Եթէ քանի ամ կատարի:

33. Ի վեց աւուր զաշխարհս ստեղծեաց
Եւ վեց դարիւք[1] ծնընդօք աճեաց.
Ի յեաւթն աւուր հանգեաւ Աստուած
Ի յութ դարուն հանգիստ բազմաց:

ԳԼՈՒԽ Բ.

Վասն գեղազարդութեան Նախնեացն[2] և դրախտին:

1. Էր փառք դրախտին անպատմելի,
Զըքնաղատես[3] և սըխրալի[4].
Ծաղկունքըն տայր փայլըս փայլի՝[5]
Արեգական նման[6] և լուսնի:

2. Գետքն Ադամայ փառօք ծաղկեալ՝
Եւ որպէս լոյս[7] ճառագայթեալ.
Ցոլմունք լուսոյ անտի հոսեալ
Եւ որպէս[8] հուր փայլատակեալ:

1. Ե. Է. դարուք:
2. Գ. Ադամայ:
3. Է. չքնաղ եղեւ:
4. Ե. Է. սքանչելի:
5. Տպ. ծառքըն տային փայլ ըղփայլի:
6. Տպ. պէս:
7. Է. Ը. և քան ըզլոյս:
8. Տպ. քան ըզհուր: Զ. որպէս ըզհուր:

3. Դէմքն իւր ծագկեալ էր [1] գանագան,
Որպէս ըզլոյս արեգական.
Բուրէր և հոտ անմահութեան
Բերկրեալ խայտայր [2] ինքն ընդ ինքեան:

4. Ադամ ծագիկ էր նորածին,
Լուսաբազրոջ [3] գարնանային.
Փըթթեալ փառօք ի մէջ դրախտին՝
Ծափըս ծաւիի [4] տայր ի սրտին:

5. Ջինչ [5] հայելի պայծառ փայլէր.
Ամառւած ի նմա միշտ երևէր.
Եւ ճառագայթ լուսոյն հոսէր,
Ջանձամբ իւրով [6] փայլատակէր:

6. Մարմնով վերդ գոկն էր լուսընկալ,
Եւ թափանցիկ լուսով ծագկեալ,
Միտքն և հոգին պայծառացեալ
Եւ ինքն ընդ [7] փառս իւր հիացեալ:

7. Որպէս ըզկայծ մարմնով փայլէր,
Ջի լոյս հոգւոյն յինքըն վառէր՝
Եւ երկոքին լոյսըն խառնէր՝
Պէս պէս նըշոյլք ցոլեալ հոսէր:

8. Աչօքն յԱստուած հայեալ [8] հըրճուէր,
Ջձայն ականջօք առեալ [9] զմայլէր,
Ցանմահութեան հոտն որ բուրէր՝ [10]
Սիրտըն բերկրեալ անձամբ թրմրէր [11]:

1. Դ. և Տպ. Դէմքն ունէր փայլըս: Գ. Տեսքն իւր ծագկեալ:
2. Տպ. ցընծայր:
3. Տպ. Լուսոյ բազրոջ:
4. Սովորականն է ծաւիփ ըզծաւիփ:
5. Ե. Ի. Տպ. գերդ:
6. Տպ. Նորին:
7. Գ. զփառսն:
8. Տպ. Նայեալ:
9. Տպ. Լուեալ:
10. Ըստ Տպ. Ա. Գ. հոտոյնորգէր: Գ. հոտ նորոգէր:
11. Ա. միշտ թմրէր:

9. Ի վեր՝ յԱստուած[1] մխիթարէր,
Ի վայր՝ դրախտին[2] ուրախանէր[3],
Յետ և յառաջ հայեալ ճոխէր[4],
Յաջ և յահեակ փառաւորէր:

10. Ոտօքըն[5] ճեմս առեալ պարէր,
Ի մէջ ծաղկանցն որ[6] վառ վառէր.
Ձեռօքըն ծափըս հարկանէր,
Զի խընդութեանցն ոչ հանդարտէր[7]:

11. Ծառքն և ծաղկունքն որ ի դրախտին՝
Ձերդ զարեգակըն փայլէին.
Յանուշահոտ բուրմանց[8] նոցին՝
Որպէս թըմբրեալ լինէր Նախնին:

12. Մարմնովն անմահ էր 'ւ անթառամ.
Փառօք ծաղկեալ[9] էր զանազան.
Սըրտիւ ցընծայր խրախճանական,
Բերկրեալ ի փառս արքունական[10]:

13. Անդ լոյս սիրոյն ճառագայթէր,
Եւ խնդութեամբ[11] փառքըն[12] փայլէր.
Ուրախութիւն[13] յորդահոսէր
Եւ հըրճուանաց ձայնըն[14] հընչէր:

1. Բ. Գ. Զ. Թ. Աստուած:
2. Տպ. դրախտն ուրախ առնէր:
3. Բ. Գ. Ե. Զ. Է. Թ. Ժ. դրախտին:
4. Տպ. դիմեալ ճեմէր. Գ. Ե. Զ. Է. Թ. ճխէր:
5. Գ. Զ. ոտիւքն. Ը. Թ. մըտօքն:
6. Տպ. չունի որ:
7. Ե. Է. Տպ. հանդուրժէր: Բ. դադարէր:
8. Բ. բուրմամբ:
9. Տպ. պայծառ:
10. Բ. անքննական:
11. Գ. Գ. Ե. Զ. Է. Թ. Տպ. խնդութեանց:
12. Բ. փառօք:
13. Գ. Թ. յուրախութիւնն. Բ. Ժ. ուրախութեամբ.
14. Ա. ձայնքն:

14. Անդ կերպ լուսոյն [1] էր զանազան,
Ցեղ մ՚անեղին [2] ցեղ մ՚եղական.
Ա՛յլ ազգ դրախտին, այլ ազգ մարդկան,
Ծառք [3] և ծաղկանցն այլ զանազան [4]:

15. Անդ հող դրախտին փայլըս փայլէր,
՚Ի ի ջրոյն ցօղմունք լուսոյ հոսէր [5].
Օդք զանմահից հոտըն բուրէր,
Հուրըն փառաց ճառագայթէր:

16. Անդ [6] աչքն ի գոյն ծաղկանցն հըրճուէր,
Ականջն [7] ի ձայն զուարթնոցն զմայլէր.
Ռընկունքն [8] յանոյշ հոտոյն թըմբրէր,
Բերանըն միշտ [9] քաղցր ճաշակէր:

17. Աստուած փառօք Նախնոյն յայտնէր,
Լուսահոսան [10] ճառագայթէր.
Դասք զըւարթնոցըն ծառայէր
Ծափըս ծափեալ Ադամ հըրճուէր:

18. ԶԱստուած առ ինքըն անսանէր,
Եւ ինքն յԱստուած կերպարանէր.
Տիպն ի [11] պատկերըն փառաւորէր
՚Ի անեղական լուսոյ [12] ծաղկէր [13]:

19. Աստուած [14] ընդ փառք մարդոյն հանգչէր,
Եւ յիւր պատկերն ուրախանէր,

1. Գ. Զ. Թ. լուսոյն:
2. Բ. անեղից:
3. Բ. ծառս և ծաղկունս. Ե. Է. ծառոց:
4. Տպ. Ծաղկունքն այլ անհըման:
5. Դ. Ե. Զ. Եւ ի ջըրոյն ցօղմունք հոսէր:
6. Տպ. աչօքն:
7. Է. աչքն:
8. Բ. Ը. Ժ. Ըռկօքն. Տպ. ռունգն:
9. Ա. զմիշտ. Բ. Ե. Է. Տպ. չունին միշտ:
10. Տպ. նըշոյլ լուսոյն:
11. Տպ. եւ:
12. Գ. անեղական լուսոյն:
13. Տպ. փայլէր:
14. Յաւելուած են Գ. Ե. Է. ին տուներս 19և20:

Զոր մարգարէն յայտնեալ ասէր
«Ուրախութեան [1] առեղծեր գիս Տէր»:

20. Այնքան սիրեաց Աստուած զԱդամ՝
Զի եղ զկենացըն պատուիրան.
Եւ յետ չարին խաբէութեան՝
Ետ զՄիածինն փրկիչ մարդկան:

ԳԼՈՒԽ Գ.

Վասն բանսարկուին և օձին և խաբմանն [2]:

1. Զայս [3] ամենայն տեսեալ չարին՝
Հեղձամաղձուկ լինէր յանձին.
Եւ մորմոքէր կըսկըծագին՝
Պիղծ [4] Սադայէլ [5] չարն առաջին:

2. Որպէս ըղձուր վառեալ հնոցին՝
Նա բորբոքէր զչարն ի հոգին.
Եւ դիզանայր ծուխ նախանձին
Կայր խաւարեալ բոլորովին:

3. Ողբայր սաստիկ հառաչագին
Եւ մախանօք [6] մաշէր զհոգին [7].
Զար նախանձովն որ առ Նախնին՝
Հանգիստ չունէր ամենևին:

1. Ե. Է. ուրախութիւն:
2. Գ. յաւելու «Ադամայ»: Աստի կը դադրեցնենք Տպագրութեան բաղդատութիւնը՝ որ առեալ կը հեռանայ Ձեռագրաց Օրինակէն:
3. Բ. Է. այս:
4. Բ. մեծ:
5. Գ. պիղծ Սատիէլ. Ը. Սատիէր. Ժ. պեղծաւէր չարն առաջին:
6. Գ. Զ. Թ. մախանօք:
7. Բ. զնոսին:

4. Զմաղձ դառնութեան իւրոյ անձին՝
Փըռխէր [1] զգասօքն անդընդային.
Սպառմամբ ցանոյր չար բանակին
'Ի ի բարկութիւն չարժէր գնոսին։

5. Ժողվեցան ի միասին
Չարատեսակ զաւք խաւարին [2]
Առ Սաղայէլ [3] չարն առաջին
Տեսնուլ թէ զի՞նչ է կամք նորին։

6. Ասէ. Բէրէ՛ք զարկածք չարին
Առհասարակ ամենեքին.
Արկէ՛ք [4] ի բովս հրահալոցին,
Տեսցո՛ւք թէ զի՞նչ ծընանիցին։

7. Հրահալոց ինքն է [5] երկաթին
Որ հըրդեհէ զորս յինքն անկցին.
Որք կարծրանան ցըրտով չարին
Չար ցանկութեանց սիրով հալին [6]։

8. Բերին նոքա զարկածք չարին,
Զորս լինելոցն է յապառնին.
Արկին ի բո՛վն անշէջ հրատին [7]
Եւ չարութեամբ բորբոքէին [8]։

9. — « Զչարս մեք 'առնեմք յազգ [9] մարդկային
Ցիւրաքանչիւր անհատ [10] անձին.
Դու ես գըլուխ չարեաց դասին
Մեծ չար խորհել՝ [11] քեզ պատշաճին։

1. Զ. փոխէր։
2. Ը. խաւարային։
3. Դ. Է. Սատիէլ. Ը. Սաթիէլ։
4. Ժ. Ը. Ժ. արէք։
5. Բ. չունի է։
6. Զ. վառին։
7. Բ. հըրին, Ը. Ժ. հրանին։
8. Բ. բորբոքեցին։
9. Բ. Դ. Ե. Զ. Ը. Թ. ազգ. Է. յազգս։
10. Բ. անհաս։
11. Բ. Ը. Ժ. խօսել։

10. Դու ես նախնի չարն առաջին,
Մեք [1] հետեւողք կամաց քոյին.
Դու խորամանկ զմարդն առաջին,
Եւ մեք մի մի [2] զծընունդ դորին [3]:

11. Դու ես ներատեալ յաթոռ չարին
Կալ հակառակ արարողին.
Այնպէս մեծ չար խորհեաց դոցին՝ [4]
Որ մի բովիկ հետ կառարին:

12. Զի մեք որ քեզ հետեւեցաք,
Յանձնառ փառացն արտաքսեցաք [5].
Սա [6] հոգածին լուսատեսակ
Երթայ յերկինս մեզ հակառակ:

13. Յայնժամ չկարեմք յապթել դորին
Զի դա բնակի [7] առ Հըզօրին.
Այս է մեր ժամ խաւարային.
Հընարեացուք զկորուստ դորին:

14. Մեք ըզքեզ չատ բամբասեցաք
Թ'ընդէ՞ր չխորհի [8] բան հակառակ.
Շատ զօրք ունիս չարատեսակ
Մի քան ըզմի չար ու անառակ:

15. Այնպէս [9] մեծ չար խորհեա դոցին՝
Որ յաւիտեան ոչ ապատին.
Զի վիշտք չարեաց հոգեղինին
Յիւր Սատանէն հասանին [10]:

1. Գ. Ե. Ը. Թ. Ու մեք:
2. Գ. Զ. մին:
3. Բ. Զ. նորին:
4. Բ. Գ. Զ. Թ. ժ. խորհեա յանձին:
5. Բ. զբրկեցաք:
6. Գ. Զ. զսա:
7. Գ. Ե. Է. բնակէ:
8. Ըստ Գ. Օր. Ի: Ա. Գ. Է. Ը. Թ. ժ. ընդէ՞ր ոչ խորհի: Ե. ոչ խորհիւ. Բ. չխորհիս:
9. Բ. այլ մեծ. Ը. ժ. այն մեծ:
10. Գ. Զ. Սատանէին հասանիցին.

16. Եւ թէ [1] փըրկէ Նա ըզդասին
Վասըն սիրոյն իւր անքընին,
Բազումք ընդ մեզ բոցակիզին՝
Որք մեզ նըման ոչ հնազանդին »։ —

17. Այս [2] բովք հըրոյն էր բանսարկուին
Որ զնիւթ չարեացըն վառեցին.
Հալեալ ծընաւ զպատկեր [3] չարին
Որպէս և օրէնն [4] յանապատին։

18. Անդ յըզգացաւ միտք բանսարկուին.
Զարիս ծնանէր [5] անհընարին.
— « Ուրախ լերուք, ասէր ցնոսին [6],
Եւ խնայեայ գկորուստ մարդին [7]։

19. Մեք Աստուծոյ հնազանդ չկացաք [8],
Վասն այն յերկնից արտաքսեցաք.
Այս բանս լեցի ձեզ օրինակ
Առնել զԱդամ՝ քան զմեզ [9] առատ։

20. Նըմա՛ [10] առեալ լեցի [11] պատուէր.
Թէ չհնազանդի՝ Նա՝ արտաքսէր.
Եւ Ադամայ յաղթեմ, ասէր,
Բայց դուք կացէք այլոցըն տէր։

21. Բայց թէ յաղթեմք հոգեղինին,
Այն որ հընարք է մեր [12] չարին,

1. Մխայն Ա. ունի Եւ (թէ)։
2. Թ. օրինակը կը պակսի, այս գլխին մինչև 32երորդ տունը։
3. Ա. Գ. ժ. պատուէր։
4. Ա. Բ. Գ. Ը. ժ. որդդ։
5. Ը. ժ. Ծնանիլ։
6. Բ. Գ. Ը. ժ. Նոցին։
7. Բ. դորին։
8. Ա. չկեցաք։
9. Բ. զԱ։
10. Գ. սմա։
11. Գ. Ջ. եղեւ։
12. Գ. Ջ. մեզ։

Այլ հնարեցուք զանհընարին՝
Մինչեւ ի մահ զալ Անմահին » : —

22. Լուսաթանըն Սագայել [1]
Եկեալ ի յօձըն մըտանէր.
Զթիւնքըն կըրկին յիրար խառնէր
Եւ մահադեղ մարդոյն [2] կազմէր:

23. Զի որպէս ինքն ունէր նախանձ՝
Այսպէս [3] և օձն էր մախացած.
Զարըն զընկերն իւր ճանաչեաց
Նովաւ զիւրաւ զԱդամ պատրեաց [4]:

24. Պատճառ [5] չարեաց էր տառըն բան
Որով [6] կորեաք ամենեքեան.
Վասն այն զօրէնս զրաւորական [7]
Գըրեաց մատամբ [8] զատաընիրանեան:

25. Նախ բանսարկուն էր թըշնամի,
Երկու՝ նախանձն որ ի սըրտի [9].
Երեք՝ հընարքն ազգի ազգի՝
Զի չատ ունի արկածք չարի:

26. Զորս՝ օձն որ կայր ոխն ի մըտի [10]
Հինգ՝ չար լեզուն որ սուտ խօսի,
Վեց՝ անհանճար միտքն Եւայի,
Եօթն՝ որ խօսէր նա ընդ օձի:

27. Ութ՝ ծառ մահուն հրաժարելի,
Ինըն՝ պատուէրքըն [11] հրամանի,

1. Ա. Գ. Ե. Զ. Է. Ժ. Սատիէլ:
2. Ա. միշտ՝ մարդւոյն:
3. Գ. Զ. Ժ. այնպէս:
4. Բ. Ը. խաբեաց:
5. Ա. Գ. Է. պատճառք:
6. Գ. որպէս:
7. Բ. գրաւական:
8. Բ. Գ. Դ. Ե. Ը. մատեամբ:
9. Գ. Ե. Է. ի մըտի:
10. Գ. Ե. Է. ի սըրտի:
11. Գ. Զ. յա[illegible]ուն սուրբք:

Տարըն՝ ցանկալն անհաս բանի
Որ չէր յիւրում[1] ժամանակի։

28. Զայսպիկ նիւթ առեալ չարին
Զի պատրեսցէ զիւրեաւ զՆախնին.
Այսպէս և մեզ[2] միշտ կու հնարին
Պէսպէս նիւթով զկորուստ անձին։

29. Դարձեալ նոր չար խորհէր նոցին[3],
Ներբատեսակ խաւարային
Մատըռուակեալ[4] զմահն առ Նախնին
Զնոյն և ծնընդոցըս մատուցին։

30. Ասեն. «Բերէք զանպակ զինին,
Ըզգառն և զմրուրն խաւարային,
Թաս բըռնեսցուք նախաստեղծին՝
Զի նա արբցէ զմահն իւր անձին»։

31. Բերին զխաղողըն զառնալի[5]
Զողկոյզըն չար որպէս լեղի.
Արկին ի հնձանըս թինալի
Զի բարկութեան բաժակ լիցի։

32. Ողկոյզ նախանձն էր չարութեան
Պըտուղ հընարքն էր[6] զանազան.
Հընձանըն[7] կամքն արեան հեղման.
Գինին[8] չար գործքն է ում որ տան։

33. Սըրտմըտութեամբ զայն կոխէին,
Եւ բարկութեամըն ճըմլէին.

1. Բ. յիրիմն։
2. Գ. Զ. Ժ. չունին մեզ։
3. Գ. նոսին։
4. Գ. Զ. մատռուակել։
5. Զ. դառնալին։
6. Ա. Գ. չունին էր։
7. Ե. Ի. հընձանն է։
8. Գ. Զ. Ժ. կընկան։

Ի վիշապաց գինի հանին
Խառնեալ թիւնօք մահաբերին։

34. Զսրտմըտութիւն[1] իժից չարին
Զմըրուր մաղձից թիւնաւորին[2]
Զի որ[3] ըմպէ զնա կամովին
Այլ հնարք չըկայ թէ բըժըշկին։

35. Եւ[4] զայս պատմեաց Մովսէս նախկին,
Խաղող նոցա դառն և լեղին.
Սըրտմըտութիւն և բարկութիւն
Ի վիշապաց գինի նոցին։

36. Եւ ժողովեալ ի միասին,
Զարատեսակք դասք խաւարին,
Ի սկաւառակ պէսպէս լըցին՝
Մատուցեալ թաս տային մին մին[5]։

37. Պէսպէս որակ ունէր գինին,
Իւրաքանչիւր ազդէր մասին.
Ի զանազան թասեր լըցին,
Տային ըմպել Նախաստեղծին։

38. Թասն[6] է մեղաց ունակութիւն,
Եւ ախորժակ պէսպէս սըրտին.
Կամօք մերովք մատըռուակին
Եւ տան հոգւոյն ըղչար գինին։

39. Ոմըն գինի յիմարութեան,
Որպէս ասէ Սաղմոս[7] Դաւթեան[8].

1. Բ. Դ. Սրտմտութիւն։
2. Է. պակասի ց65երորդ Տունն։
3. Բ. նա։
4. Յաւելուած Գ. Ե. ին։
5. Բ. մին և մին։
6. Յաւելուած Գ. Ե. ին։
7. Թ. բանըն։
8. Դ. Զ. ի Սաղմոսին։

Ոմըն գինի մոռացութեան՝
Զի ոչ յիշէ ըզՏեառն [1] հրաման:

40. Ոմըն բաժակ տայր թըմբրութեան,
Ոմըն բարոյն անելութեան,
Ոմըն չարին հաւանութեան,
Ոմըն փութալ ի վնաս ինքեան.

41. Ոմըն փառաց ինչ ցանկութեան
Ոմն ագահել յամենայն բան,
Ոմն ի հընարըս գողութեան,
Ոմըն նենգել սիրոյ փոխան.

42. Ոմըն գինի խաբէութեան,
Ոմն ոչ զըղջալ մինչ ի վախճան,
Ոմըն պատճառ գըտնել ինքեան,
Եւ ոմն առիթ այլոց գլորման.

43. Ոմըն լըսել սուտ բարբանջման [2],
Եւ ոմն տանել զուղիղըն բան,
Ոմն ի բարի գործ ծուլութեան,
Եւ ոմն ի չարն արիութեան.

44. Ոմանց ըզմեղս եօթեանց [3] մահուան
Ոմանց զյանցանըս զանազան.
Այս և քան զայս այլ զանազան՝ [4]
Կայ յայն գինին զոր նոքա առն:

45. Զայս [5] չարութեան գինիս ասին,
Եւ մին մին թասըս մատուցին [6].
Զոր ճաշակեալ Նախաստեղծին՝
Անցայց ի մեզ յամենեսին [7]:

1. Զ. Բ. Զ. Տեառնն:
2. Ա. Ը. Թ. Ժ. բարբաջման:
3. Դ. Զ. եօթնչափ:
4. Ե. բազմազան:
5. Զ. այս. Ը. Ժ. զայն:
6. Բ. մատուցանին:
7. Բ. Զ. զամենեսին:

46. Ոմանք զգըլուխ գինոյն [1] առին,
Սակաւ [2] արբեալ փոշխմանին։
Ոմանք ի մէջ գինոյն [3] հասին
Յերկար մընան ի գործ չարին.

47. Կէսք զյատակին [4] մըրուրն արբին
Որք մինչ ի մահ ոչ զըղջացին [5].
Զի թէպէտ մի է [6] չար գինին,
Բայց ի յանօթս [7] զանազանին։

48. Մատըռուակէ դեւն առ հոգին
Գինով լըցեալ թասն ի ձեռին,
Եւ կու աղաչէ զի [8] ճաշակին [9]
Զմահ դառնութեան յաւիտենին։

49. Այսպէս մատոյց [10] Նախաստեղծին,
Զմաղձ դառնութեանըն [11] վիշապին.
Զյիմարութեան [12] էառ գինին
Գեղեաց ինքեամբ զամենեսին։

50. Յետ այս չարեացս որ նիւթեցին [13],
Զար վիշապէն զխժից գինին՝
Մատնէր ի յօձն իմ թըշնամին
Լեւիաթանն այն [14] անմարմին։

51. Որքան դեռ չէր չարն ընդ օձին՝
Նա թիւնք չունէր ամենեւին.

1. Ա. գինւոյն։
2. Դ. Զ. սակօք (իմա՛ սակաւք)։
3. Ա. գինւոյն։
4. Բ. Դ. Զ. ըզատակին. Ե. Ը. Ժ. զատակին. Թ. սատակին։
5. Դ. զղջացին։
6. Բ. էր։
7. Ա. յանօթ։
8. Թ. զիս։
9. Դ. Ե. Զ. ճաշակել կ'աղաչէին։
10. Գ. Ե. արբոյց։
11. Դ. Զ. կ'աւելցնեն յար։
12. Դ. Ե. Զ. զյիմարութիւն։
13. Բ. Ը. Թ. հիւթեցին։
14. Դ. Զ. Թ. չունին այն։

Մըտեալ ելից զթիւնքն իւր ի նմին
Զի մահացնէ զամենեսին։

52. Եկեալ եկաց մերձ առ Եւա
Եւ ամենայն թիւնքն ընդ նըմա.
Ասէ « Ուրախ լեր և բերկրեա՛
Քեզ աւետիս[1] տամ 'ւ Ադամայ։

53. Զձեզ[2] ի հողոյ ստեղծ Աստուած
'Ւ եդ ի դըրախտըդ հըրճուանաց.
Բայց ո՛յլ մեծ փառք կայ[3] ձեզ ծածկած
Զոր ձեր[4] ստեղծօղըն ձեզ չյայտնեաց։

54. Բայց զի ես օձ եմ իմաստուն,
Քան զամենայն ստեղծուած[5] գիտուն,
Ես ձեզ հնազանդ եմ մօտագոյն
Բայց ո՛չ անգէտ զերդ[6] զանասուն։

55. Ես զամենայն ծածուկս քըննեմ
Եւ զլինելոցըն ճանաչեմ,
Զգաղտնի խորհուրդն Թողչին գիտեմ
Նախ քան ըզգալն զականջս խըցեմ։

56. Բայց ես նըշան տամ ձեզ յայտնի
Որ հաւաստաս իմում ձայնի.
Զեզ պատուիրան կայ հրամանի
Զուտել պըտուղ հրաժարելի »։

57. Եբաց[7] այնու զմիտքն Եւայի,
Որպէս[8] գիտող յամենայնի[9].

1. Ա. Գ. աւետիք։
2. Ե. զքեզ։
3. Գ. կայր։
4. Դ. Զ. որ ձեր։
5. Դ. Ստեղծուածք։
6. Բ. Դ. Զ. քան։
7. Ա. Էբաց։
8. Բ. զի ընդ գիտող։
9. Դ. ամենայնի։

Հնազանդեցաւ [1] օձին ձայնի
Չի լըսեցէ պինչ և [2] խօսի։

58. — « Դու իմ զըչխոյ [3] ես անձնիչխան
Ի ես քո ծառայ հնազանդութեան [4].
Որքան դու սէր լինիս ու իչխան՝
Այնքան փառաք ես ճոխանամ։

59. Շատ անսասունք կան [5] և գազան,
Եւ այլ ստեղծուածք յոյժ զանազան.
Զայս բանս ոչ որըն [6] չիմացան
Զոր ինչ ես քեզ ասեմս տամ։

60. Ձայց երբ հասնիս այնըմ [7] փառաց
Հրաչափայլիս [8] իբրեւ [9] զԱստուած.
Ի յանճառ կեանըս հրթռուանաց՝
Ձիչեա՛ [10] թէ նա զայս բարբառեաց [11]։

61. Ձայց նախ սիրով լինէ զալ ասա՛
Որ զայս չասես դու Ադամայ.
Սիրով լըսես պինչ բան որ կայ,
Չէնց [12] որ Ադամ զայս չիմանայ։

62. Չի նա հըպարտ է, բարկանայ,
Եւ անկատար բանըս մընայ.
Ձայց դու հնազանդ ես, հաւատա՛.
Չի դու լիցիս սէր Ադամայ »։ —

1. Բ. հնազանդ լինել։
2. Գ. Դ. Չ. որ։
3. Բ. Ը. ժ. գըլուխ։
4. Բ. Ե. Ը. Թ. ժ. հնազանդութեամբ։
5. Բ. Գ. անասունն կայ։
6. Ե. ոքն։
7. Բ. Դ. Չ. այմ։
8. Ե. հրաշազարդիս։
9. Թ. որպէս։
10. Բ. Դ. Ե. Չ. Թ ժ. չիչեա։
11. Ե. բանս ասաց։
12. Դ. Չ. հանց։

63. Զայս [1] տեսեալ պահ մի յամեաց
Զի ցանկացի բաղձանմբ մտաց.
Զարեօք ըզմիտըն կախարդեաց,
Մինչեւ եհան զկինն ի խելաց:

64. Յետ այսորիկ ապա ձայնեաց
Խրախուսանօք բանս հրճուանաց.
Ասէ « Զականջ մտացըդ բաց
'Ի մն գաւեռիս մեծի փառաց:

65. Վասն [2] է՞ր ամենծօղն արարածոց,
Նախանձ արար ձեզ և որդւոց.
Զի պատուիրան եդ և խրատուց՝ [3]
Թէ « Մի՛ ուտէք յամէն [4] ծառոց »: —

66. Պատասխանեալ յիմարն Եւա՝
Խօսօքըն օձին ընկեր գտանայ.
Անմիտ, նախ հարց ընդ Ադամայ,
Նա պատասխան տացէ զըմա:

67. — « Ծառոց դրախտիս որ այսըր կան
Մեզ ուտելոյ հրաման տըւան,
Բայց ի ծառոյն չար գիտութեան
Ասաց չուտել, զի մահ կու տան »: —

68. Խըրոխտալով [5] չարըն խընդաց
Յորժամ [6] զպատճառ բանին [7] գիտաց.
— « Զպատուէրք [8] զոր [9] Տէր հըրամայեաց՝
Զայն ասելով ըզձեզ խաբեաց:

1. Ժ. Կը պակսի տառ՝ մինչև այն գլխոյն 88երորդ տունը:
2. Գ. Զ. Տէր էր: (Ի. սկսանի)
3. Բ. եղև խրատուց:
4. Գ. Զ. այն մին:
5. Գ. Ե. Զ. Ի. Ը. Թ. խրոխտանալով:
6. Բ. յայժ:
7. Ե. Ի. ծառին:
8. Ա. Գ. Դ. պատուէրքն:
9. Ա. Գ. գըր. մեւս օրինակները որ ունին (որ Տէր ձեզ):

69. Բայց ես նըշան տամ ձեզ բարեաց
Որ հաւատաս դու ի սըրտաց.
Թէ չէր ծառն այն[1] պատճառ բարեաց՝
Վասն էր հաստեղծ ըզնա[2] Աստուած:

70. Այլ ոչ թէ մահ կայր ի պըտղին,
Կամ որ ուտէն զայն[3] մեռանին.
Այլ կայ խորհուրդ անճառ ի նմին,
Վասն այն չեթող մերձ կալ նորին[4]:

71. Զի Տէր գիտէր զըպտուղըն զայն,
Զի որք ուտէն աստուածանան.
Թէ դուք ուտէք՝ աչք ձեր բանան,
Իբրեւ զԱստուած լինիք ընութեան[5]:

72. Ահա ձեզ ձայն մեծ աւետեաց
Որ ի յանկանջըս ձեր հընչեաց.
Զանճառ խորհուրդ զոր տէր ծածկեաց՝
Ես յայտնեցի ձեզ սիրելեաց ». —

73. Ցընծայր Եւա փառամոլեալ[6]
Զինչ նոր արեւ գինքեամբ ծագեալ.
Զի չար փայլակն[7] յերկնից անկեալ՝
Շըրթայց ըզմիտքն այն[8] խաւարեալ:

74. Միտքն և հոգին այն անհանճար՝
Խաղայր մարմնով զինչ դիւահար.
Ճեմս առնելով պարէր յերկար,
Վազէր[9] ի ծառն անտանորար:

1. Բ. ծառոյն:
2. Զ. հաստեղծած:
3. Բ. նա: Զ. կամ որ ուտէն զայն մեռանին:
4. Դ. Ե. Զ. Է. Թ. ի նմին:
5. Բ. Ե. Է. Ը. Թ. ընութեամբ:
6. Բ. Ը. փայլամոլեալ:
7. Գ. փայլն:
8. Բ. Գ. չունին այն:
9. Ա. Գ. Ե. Է. Ը. Ու վազէր:

75. Զար ցանկութեանց որ ի նմա կէր
Զբանս Արարչին իւր մոռանէր [1].
Եւ որպէս [2] խէթ նըմա վարէր,
Զիս ի պըտղոյն արգել ասէր [3]:

76. Առեալ զպըտուղն յիւրում ձեռին
Դողայր մարմնով առեալ հոգին.
Զի գուշակէր բնութիւն նորին՝
Զկորուստ անձին իւր դառնագին:

77. Զպըտուղն եղեալ մերձ բերանին
Եւ պահապանքըն արգելուին.
Զի զատամունքն շըրթամբք կըրկին [4]
Կարգեաց Աստուած փակ բերանին:

78. Իսկ չար լեզուն որ բարբառէր՝
Ի ներսկուսէ զփականս բանէր.
Եւ մարգարէն վասն այս ասէր.
« Դի՛ր պահապան զերկիւղ քո Տէր »:

79. Բացեալ զբերանըն զըժնդային՝
Ծամեաց ըզթիւնքըն [5] օձի լեզուին.
Զմաղձըն մահու որ ի պըտղին՝
Նա կըլանէր բոլորովին:

80. Յանկարծ լինէր ի հիացման,
Ետես զոր ոչ կարծէր յինքեան.
Խլեցին զլուսոյն ըզպատմուճան,
Լինէր խաւար գիշերանման:

81. Կայր [6] մորմոքմամբ ի կըսկըծման,
'Ի աղաղակէր հառաչանայն.

1. Դ. Զ. Թ. մոռացնէր:
2. Բ. ուր:
3. Դ. արգելու էր. Զ. առնէր:
4. Բ. կարեաց:
5. Բ. զթունսն:
6. Զ. լայր... հառաչական:

Սաստիկ գոչէր որպէս զանբան,
Եւ ճիչ բառնայր մոլեգնական։

82. Նա զարտասուս սաստիկ հոսէր
Լալով միշտ[1] զանձն իւր հեղեղէր.
Որպէս սգաւոր զհերսըն փետէր,
Եւ արեամբ զանձն իւր շաղախէր։

83. Որպէս մոլեալ ինչ կատաղէր
Որ և ըզմիս[2] բազկին ուտէր.
Քունըն հատեալ, հանգիստ չունէր,
Յաղաղակէն ոչ դադարէր։

84. Յերկինս հայել՝[3] աչքըն մըթնէր.
Դիտել զերկիր՝ միշտ խաւարէր.
Յետ և յառաջ տարակուսէր.
Յաջ և յահեակ միշտ երերէր։

85. Գուժ դառնութեան զինչ Եւային
Ոչ այլ եղեալ է ՚ւ ոչ լինին[4].
Զի ամենայն կըսկիծք չարին
Երեւենայր յանձըն նորին։

86. Որքան յաշխարհըս մեռանին
՚Ի որք ի դըժոխս անանց տանջին՝
Այսքան կըսկիծ տըւան[5] նըմին
Որ[6] նախըսկիզբն եղեւ չարին։

87. Եկն առ Ադամ որպէս օտար,
Մերկ, խայտառակ անասնաբար.
Ադամ տեսեալ զնա զարմանայր
Թէ զի՞նչ եղեւ այդըմ[7] պատճառ։

1. Բ. չունի միշտ։
2. Ա. Գ. որպէս և զմիս։
3. Բ. Է. Թ. հայեալ։
4. Ա. ՚ւ ոչ այլ լինին։
5. Ա. Գ. Զ. Է. տուաւ։
6. Բ. զի։
7. Ա. Գ. նորա։

88. — Ասաց. թէ «Զի՞ կու լաս դու, կին,
Զի՞ հառաչես սրտմտգին.
Այդ [1] ի՞նչ չարիք որ քեզ եկին.
Ո՞ւր է քո լոյս պատմուճանին:

89. Կարծեմ թէ չես դու առաջին,
Այն՝ որ յինէն ստեղծաւ նախկին [2].
Զի ի պատկեր քո գըժնային
Ցընորք չարեաց ինձ կ'երեւին [3]:

90. Զի կողակիցն իմ ցանկալին՝
Լուսով ծածկեալ [4] էր ի մարմին.
Դու գարշելի խաւարային
Դէմք քո գըժնիկ ամենեւին:

91. Զի ի ստեղծուածս Արարողին՝
Զըկայ քեզ նման չար գըժնային.
Մերկ խայտառակ և լալագին,
Ուստի՞ [5] այդ ցաւքդ, որ քեզ եկին»: —

92. Ասէ՝ թէ « Զիս չարըն խաբեաց
Պըտղով ծառոյն՝ զոր Տէրն յայտնեաց.
Առի ձեռօք իմ չորացած,
Եւ մերկացայ յանձնառ փառաց:

93. Բայց թէ դու Սէր ունիս ընդ իս՝
Փութով լըւէ [6] քո կողակցիս.
Ա՛ռ կե՛ր և դու զպըտուղս ընդ իս,
Զի մնամ ընդ քեզ ես ի դրախտիս:

94. Թէ կայր քո սէր ընդ իս նախկին՝
Այն սէրն այսօր երեւեսցին.

1. Անկից վերատին կը սկսի օ- բինակն Ժ:
2. Բ. Ը. նա կին:
3. Ա. Բ. Ե. Է. կու երեւին:
4. Ը. Թ. Ժ. ծածկեալ:
5. Դ. Զ. Ը. Ժ. ուստի՞ է:
6. Ա. լսես:

Վասըն սիրոյ քո Աբրաչին
Ցիչեա և զմեր սէրն առաջին։

95. Բայց թէ չըսես [1] ամենեւին
Յորժամ եհաս ցաւս իմ անձին,
Սուտ է քո սէրն այն առաջին,
Չի ոչ հոգաս վասն իմ զարձին [2]։

96. Թէ անասնոց լինէը այս չար՝
Դեռ մեզ պիտէը գնասին [3] հոգալ.
Եա քո մարմին՝ այսպէս խոցեալ,
Դու այդպէս կաս անհոգացեալ [4]։

97. Թէ փուչ մըտնու յաբն մարդին՝
Աչք արտասուէ վասըն նորին.
Եա կըակծեալ փըչով [5] ի լին՝
Դու ո՞չ զբնեա զըսպեղանին։

98. Թէ մէկ մեռեալ լինէը օտար՝
Դեռ մեզ պիտէը ըզնասս լալ.
Եա որ եղէ ցաւօք մեռեալ՝
Արժան չառնե՞ս դու զիս ողբալ։

99. Եա որ զիպայ այս փարձաւթեան՝
Մեռեալ ի հոգ զաձնամ անձամբ [6].
Հոգիս տանջի անանց մահուամբ [7],
Թող դու մընաս յայգ խընդաւթեան »։ —

100. Պատասխանեալ Ադամ նմին՝
Խանդաղատեալ ի սէր նորին.

1. Ջ. չես ես։
2. Բ. անձին։
3. Բ. Գ. գնասա։
4. Այսպէս ունին Գ. և Ջ. միս օրինակքն՝ անհոգաբար։
5. Գ. Ե. Ջ. վըշտով։
6. Գ. Գ. Ջ. անձամբ ի հոգ զառնամ։
7. Գ. Գ. Ջ. մահաւանդ։

Տարակուսեալ մորմոքէին
Ոչ գիտելով ըզդեղ ցաւին։

101. — «Մի՛ մեղադրեր[1] դու ինձ, ո՛վ կին,
Ես նոյն սիրոյն եմ առաջին.
Բայց թէ ուտեմ զպըտուղ ծառին՝
Ես քեզ նըման պատուհասիմ։

102. Թէ ոք անկցի ի ծով խորին[2]
Ո՞վ հետամուտ լինի նըմին.
Թէ ոք երթայ ըզհետ նորին՝
Ի միասին սատակեցին։

103. Կամ թէ տացէ[3] ոք մահու դեղ[4]
Զա՞յլս աղաչէ զնոյն ճաշակել.
Այսպէս և քո խօսքդ[5] է տըգեղ,
Զի այդ պըտուղդ է մահադեղ[6]։

104. Զի՞նչ արտացուք ցաւոց քոյին՝
Մոլորելոյդ ընդ բանսարկուին.
Քեզ բըժըշկել չէ՛ հընարին,
Զի նենգեցեր դու Անհասին[7]։

105. Դու[8] ըզբըժիշկըն խոցեցեր,
Եւ զդեղ ցաւոցդ հեղեալ հաներ.
Դու որ զԱստուած դառնացուցեր՝
Զատ ի նմանէ այլ ո՞վ է դեղ»։ —

106. Ուրախացաւ կինն[9] ի հոգին
Զի ետ սիրով զպատասխանին.

1. Ա. մեղադրել։
2. Գ. ի խոր ծովին։
3. Գ. Ե. Է. արբցէ։
4. Այսպէս և Գ. այլք՝ մահադեղ։
5. Է. բանդ։
6. Գ. մահու դեղ։ Բ. Ը. մահաբեր։
7. Գ. անանին։ Զ. անմահին։
8. Այս տունը ունին միայն օրինակքն Գ. Ե։
9. Ա. նա։

Հընար գըտաւ Թըշուառ հոգին՝
Սիրով խաբել զմարդն առաջին։

107. Պատասխանի տըւեալ Նորին՝ [1]
Զի պատրեցէ բանիւ զՆախնին.
Այսպէս պատճառ գըտէր բանին՝
Զի ամենայն միտք հաւանին։

108. — « Պատիժ չարեաց պատուհասին
Զոր [2] խոստացաւ [3] Տէրն յանցողին,
Ես նախ առեալ պատուիրանին,
Պատուհասն այն էր զինչ եկին։

109. Ես նենգեցի Տէրըն բանիւ,
Ցիս դիպաւ նետ պատուհասին.
Զոր ինչ պատիժ կայր յանցողին
Գալոյ՝ չարն այս էր զինչ [4] եկին։

110. Մինն [5] էր պատուէրքըն հրամանին
Եւ մին պատիժ յանցաւորին.
Ես որ մարտեայ ընդ հրամանին՝
Ցիս դիպաւ նետ պատուհասին։

111. Ձես հակառակ դու Արարչին
Որպէս և ես մեղայ Նախկին.
Թէ դու սիրով ուտես վասն իմ՝
Իմ նենգութեան մեղքըն ջընջին։

112. Զիս վասըն քո յօրինեաց Տէր
Զի՛նդ քեզ ունի մեծ 'ւ անճառ սէր.
Թէ [6] դու ուտես՝ զմեղս քո չյիշէ [7],
Եւ վասըն քո զիս չարտաքսէ [8]։

1. Ե. Է. նըմին։
2. Է. զի։
3. Ջ. խոստացեալ։
4. Գ. զոր։
5. Բ. զմինն։
6. Ե. Է. զի։
7. Ա. Դ. չյիշէր։
8. Ա. չարտաքսեր։

113. Զի որ անկցին ի ծով խորին՝
Յայլ լողնորդաց [1] նոքա փրկին.
Գայ մըկըրտիլ ի ջուր վասն իմ
Որ զիս [2] փըրկելըն կամիցին:

114. Եւ թէ ուտէ ոք զեղ մահու՝
Դարձեալ դեղթափ տան ուտելու.
Ես որ կերայ զպըտուղ մահու՝
Դարձեալ փըրկիմք ի յուտելու [3]:

115. Ինձ ուտելով [4] փառք խոստացան,
Միայն ուտելն իմ չօգտեցան.
Ա՛ռ, կե՛ր և դու նովին բաղձմամբ [5]
Զի լինիցիմք աստուածանման:

116. Կամ նախ ուտել քեզ վայելէ,
Զի դու ստեղծար նախ ի Տեառնէ.
Ես ինձ պատճառ չարեաց եղէ.
Այժըմ դու կե՛ր և զիս փըրկէ՛:

117. Թէ դու չփըրկեսն իմ կու կամիս՝
Սիրով ականջ դըներ բանիս.
Ա՛ռ, ճաշակեա՛ և դու ընդ իս,
Զի մնամ ընդ քեզ ես ի դրախտիս:

118. Բայց թէ համէ նա զիս միայն՝
Քեզ ո՞վ իցէ [6] այլ օգնական.
Ահա ես կամ ի կըսկըծման,
Եւ յարտասուս հառաչանայն»: —

1. Ըստ Գ. Օր. ի: Ա. Դ. Զ. լե-ղուորդաց: Բ. լըղորդաց: Է. Ը. Թ. Ժ. լեղնորդաց:
2. Ե. զիմ:
3. Դ. Զ. քո ուտելու: Գ. Է. Ը. փրկիմ ի յուտելոյ:
4. Գ. Դ. Զ. ուտելոյ:
5. Դ. Զ. Ժ. բաղձման:
6. Բ. Դ. Ե. Է. Թ. լիցի:

119. Խալբալեցաւ [1] միտքն Ադամայ
Յորժամ ետես խաբեալ զԵւա.
Կամէր լսել բանից Նորա,
Զի ունէր սէր մեծ ընդ Նըմա:

120. Տարակուսեալ լինէր յանձին՝
Կընո՞ջ լսել թէ Արարչին.
Խելքն ընդ աչացըն գընացին,
Եթող զԱստուած և ոչ ըզկին:

121. Անճառ բանին լսել չկարաց,
Զի չէր անեղ որպէս զԱստուած.
Այլ զի յետոյ էր արարած՝
Զընմանակցին ձայնըն սիրեաց [2]:

122. Կընոջն միտքն չար էր քան զօձին,
Զի իմացաւ բան Նորածին.
Օձըն խաբեաց զարգէարըն կին,
Իսկ Նա զնախնի մարդն առաջին:

123. Կինըն [3] կերաւ յուսով բանին,
Իբրև զԱստուած լինել յանձին.
Այսպիսի յոյս չըկար մարդին,
Այլ խայտառակ ետես ըզկին:

124. Խորհուրդ չարար մարդն եղկելին,
Թէ ես պահեմ զբան Հրամանին,
Եւ աղաչեմ վասըն սորին՝
Յայնժամ կընոջ մեղքըն թողցին:

125. Քանզի էր կէս մարմնոյն մեռեալ՝
Կիսոյն ապրիլ ո՛չ էր հընար.

1. Զ. խաբեցաւ. Թ. խաբանե-ցաւ. Բ. խալխաբեցաւ: 2. Բ. լսեաց: 3. Զ. չունի այս տունը:

Վասն այն կերան անսանարար[1],
Զի գլուխն ոտիցն էր խոնարհեալ[2]:

126. Առեալ և նա[3] զկայծըն հըրոյ
Զպըտուղ մահուն բորբոքելոյ.
Եդ ի բերան բաղձմամբ յուսոյ՝[4]
Վասն Եւայի[5] ագահելոյ:

127. Իսկ թիւնքն մահուն որ ի պըտղին՝
Այլայլեցին զընութիւն նորին.
Մերկացաւ զլոյս պատմուճանին,
Եղև խաւար աղջամըղջին:

128. Եւ ճիչ բարձեալ հառաչագին՝
Աղաղակէր գոչմամբ սըրտին.
Ջուրք արտասուաց հեղեղէին[6],
Կըսկըծանօք իւր ցաւագին:

129. Զինչ[7] մոլեգնեալ լինէր գերին,
Եւ կատաղեալ ի ցաւս անձին[8].
Հանգիստ չունէր ամենևին,
Ի մեծ գուժէն որ դիպեցին:

130. Սաստիկ ողբայր ողորմագին,
Որպէս սգաւոր մեռեալ հոգին.
Ողբս յօրինէր արտասուագին[9]
Վա՜յ և եղուկ տալով անձին:

1. Զ. անմտացան:
2. Բ. Դ. Ե. Զ. Է. Ը. Թ. Ժ. հնազանդեալ:
3. Բ. Ադամ:
4. Դ. Զ. Թ. Եւ զայն որ պարտն էր չուտելոյ:
5. Դ. Զ. Եկեր վասն կընոջն:
6. Դ. Զ. հեղեղ դարձցին. Ը. հանին:
7. Զ. մինչ:
8. Գ. Օր. ունի սա տողը աւելի. «Եւ վշտանայր ի խոր սըրտին»:
9. Բ. Ը. ողորմագին:

ԳԼՈՒԽ Դ.

Վասն ողբալոյն և սգալոյն [1] Նախնեացն:

1. Վա՜յ այն աւուրն որ ես ստեղծայ.
Վա՜յ այն ժամին [2] որ խաբեցայ.
Հոգիս վառեալ խորհուրդս եառ՝
Զի անհնարն չար վաստակեցայ:

2. Վա՜յ որ զպտուղն առեալ կերայ.
Վա՜յ որ պատճառ գըրի զԵւա.
Զնա մատնելով չարդարացայ,
Առ յԱստուծոյ [3] աչացն ելայ:

3. Վա՜յ այն [4] պահին որ ես թաղեայ.
Վա՜յ թըզենոյն ՚նդ որ ծածկեցայ.
Վա՜յ որ չասացաք [5] Տեառըն մեղայ.
Վա՜յ որ զպատճառն հանաք ի նա:

4. Վա՜յ որ յանճառ կենացն ելայ,
Վա՜յ որ դրախտէն արտաքսեցայ.
Վա՜յ որ յայս չար երկիրս անկայ
Վա՜յ և եղուկ յազգիս [6] վերայ:

5. Վա՜յ որ մեղօք ես յըղացայ,
Վա՜յ որ ցաւօք որդիս ծընայ.
Վա՜յ որ ինձ մահն առաջի կայ,
Վա՜յ որ դըժոխքն ինձ կու մընայ:

1. Բ. բաղխելոյն զկուրծսն:
2. Թ. ժամունս:
3. Գ. Ջ. Աստուծոյ:
4. Ոմանք ունին վայ են:
5. Բ. Գ. Ջ. չասաք: Գ. Ը. չասացաք:
6. Բ. յերկրին:

6. Վա՜յ որ հոգիս յինէն գընայ,
Վա՜յ որ մարմինս ի հող դառնայ.
Վա՜յ որ բնութեամբ աչընչացայ.
Վա՜յ որ յոչինչ համարեցայ:

7. Ձերր [1] ի փոչի լուծեալ եղծայ,
Հառեալ նեխեալ չարաւ գարձայ.
Մարմինս յորդունք գարձեալ եաւ՝
Ի չորս տարերս ցընդեալ գընայ:

8. Ոչ [2] էր և ոչ եղիցի սա,
'Ի ոչ երևի տեղիք սորա.
Հողմըն մահուն հրնչէ ի սա,
Եւ ընդ ինքեան առեալ գընայ:

9. Հոգին միայն առանձնանայ,
Եւ ինք սա ինքըն հիանայ.
Ո՞րպէս էի կամ գինչ եղայ,
Կամ գինչ լիցին [3] առաջիկայ:

10. Վա՜յ [4] որ խընդան գեւքն յիմ վերայ,
Վա՜յ որ գերեն գհոգիս նոքա.
Վա՜յ իմ ծնընդոցն որ բազմանայ,
Վա՜յ թէ քանի չար կայ նոցա:

11. Վա՜յ որ ի հաւրն անչէջ անկայ,
Վա՜յ որ որդանցըն քուն չըկայ.
Յառնամանաք հոգիս ճըչայ.
Վա՜յ որ խաւարն ոչ լուսանայ:

12. Վա՜յ որ մաչին հոգիքն ի նմա,
Վա՜յ առնդանացն որ վերջք չըկայ.

1. Բ. յերկիր: Գ. երբ: Զ. զբր: 3. Զ. լինիմ:
2. Բ. չունի այս առնը: 4. Ե. չունի այս առնը:

Վա՜յ իմ ապգին որ անդ մընայ,
Վա՜յ և եղուկ ինձ և նոցա։

ԳԼՈՒԽ Ե.

*Վասն հոգեվարին և ձանապարհի հոգւոյն և պատե-
րազմի դիւաց և կայանին հոգւոցն* [1]։

1. Վա՜յ իմ աւուր հոգեվարին,
Վա՜յ որ առեալ դհոգիս տանին.
Վա՜յ տպչութեան ճանապարհին,
Վա՜յ որ [2] չգիտեմ թէ ուր տանին։

2. Վա՜յ չար դիւացն որ ինձ յայտնին,
Վա՜յ որ ընդ իս պատերազմին.
Վա՜յ որ [3] մեզաց [4] նամակն ունին
Վա՜յ որ մի մի յայտնեն գնասին։

3. Վա՜յ որ յառնեն վըկայք չարին,
Վա՜յ որ լսցցին բերանք նոցին.
Ա՜յ, այն աչք մեր տեսին,
Չարկածք գործոց մերոց ի գմին։

4. Վա՜յ ընդ թոյլ տալըն հրեշտակին,
Վա՜յ որ խաղան գինև նոքին.
Վա՜յ որ տանջեալ զանձն իմ կըռուին
Եւ ի վերայ իմ կատաղին։

5. Վա՜յ որ պէսպէս գունդքըն չարին,
Անհոգ գիմօք ինձ երեւին.

1. Գ. չունի հոգւոցն։
2. Ջ. չունի որ։
3. Ա. չունի որ, այլ ըզմեզացն։
4. Ե. Զ. Է. Ը. զմեզաց։

Ըստ զանազան չար խորհրդին՝
Զոր ինձ գործել տըւին նոքին:

6. Պէսպէս զինօք կերպարանին՝
Զարտասանակք և դըժնային.
Մըռմըռալով միշտ կատաղին
Եւ պատառել ջանան զհոգին [1]:

7. Ըստ զօրութեանց հոգւոյ տասին [2],
Տասըն կերպիւ պատերազմին.
Զի 'ստ արժանոյն առցէ հոգին
Զառհաւատչեայ դատաստանին:

8. Դէմքն այլակերպք և ահագին
Զարհուրական կերպարանին.
Հուր ցոլանայ յըռնգաց նոցին
Եւ պաշարէ [3] զգերեալ հոգին:

9. Դասք դասք հատեալ [4] չար բանակին
Խառն [5] ի խուռն անդըր ժողովին.
Գունդք գունդք [6] բերեն [7] զարկածք չարին,
Դատաստանաւ պատերազմին:

10. Զայնիւ գոչեն յայժ սաստկագին,
Որպէս ճայթմունք յորոտս ամպին.
Եւ ի ճըչել ձայնից [8] նոցին՝
Սարսեալ հոգւոյըն նըւաղին:

11. Զանազան դէմք նոցա յայտնին,
Որպէս առ մեզ այժմ անուանին.

1. Բ. զհոգին:
2. Գ. չունի այս տունը:
3. Բ. պաշարեալ: Գ. Զ. պաշարեն:
4. Զ. հասեալ:
5. Գ. Զ. խուռն ի լուռն.
6. Զ. գուտք գուտք:
7. Բ. բերի: Ը. Թ. Ժ. բերին:
8. Է. հոգւոց:

Գեւք, սատանայ քաջք և ային[1]
Ցորոց յաՀէն Հոգիք Հալին։

12. Հոտ գարշութեանց յոյժ գազրագին
Որ ի դիւաց գայէն բուրին.
Զմահ աղձրութեանըն[2] տագնապալին
Առեալ Հոգւոցըն քակտակին[3]։

13. Շուրջանակի պատեն զՀոգին
Ըստ վեց չարժմանցն որով յանցին.
Ի վեր ի վայր յաջ 'ւ աՀեկին
Ցետ և յառաջ մըրցեալ կըռուին։

14. Ծածուկ 'ւ յայտնի պատերազմին,
Ըստ կըրկնակի զգայարանին.
Ըստ խորՀըրդոց մըտաց ըղձին՝
Եւ ըստ յայտնի գործոց չարին։

15. Ի խաւարեալ օդոց մէջին՝
Խաւարային զիմօք յայտնին.
Հոգին ապշեալ միտքըն ցընդին,
Մէջարեկեալ յուսաՀատին։

16. Եւ զօզանջեն գոչմամբ նոքին,
— «Այո՛ այո՛ աչք մեր տեսին.
Զարկածք չարեաց[4] մերոց ի զմին՝
Ի սկըզբանէ մինչ ի վերջին»։ —

17. Ցափըշտակել ջանան զՀոգին,
Որպէս զմարմինըն Յովնէսին.
Եւ ընդ աւելըն Հրեշտակին՝
Ի ձեզ տասէ[5] Տէր և ցըրուին։

1. Բ. լինին։ ին։
2. Ա. աղձկութեանն։
3. Ե. Է. քակտին։ Բ. քակտէ-
4. Գ. գործոց։
5. Գ. Զ. Է. Թ. տասեսցէ։

18. Յահագնակերպ դիմաց նոցին,
Որպէս հալեալ լիցի հոգին.
Եւ նուաղեալ ի մէջ մարտին
Միջաբեկեալ կըսկըծագին:

19. Այս[1] հանեալ[2] զնա հրեշտակին
Մերձ ի բանակըս կայանին,
Եւ ցուցանէ յայտնի նըմին՝
Զվըճիռ գործոյ դատաստանին:

20. Եւ տեսանէ զկայանս վերին
Ուր ամբարեալ հոգիք պահին,
Դաս դաս կարգեալք ըստ պատշաճին
Ըստ[3] զանազան մեղաց գործին:

21. Դասք պոռնըկացն յայլոց ջոկին[4]
Եւ սպանանողքն[5] որիչ լինին.
Եւ զըրկողացն դասքն առանձին
Զարքն յիրերաց[6] ջոկեալ դասին:

22. Եւ տեսանէ զնացեալ հոգին
Զայն հրապարակ կըսկըծագին.
Եւ շուրջ պատեալ դասք դասք նոքին՝
Զնա կոծեցին ողորմագին:

23. 'Սա[7] սրտում կըցորդ եղեալ նըմին՝
Լալ ընդ նոսա հառաչագին.
Եւ մորմոքեալ փոշիմանին
Մինչեւ ի յօր դատաստանին:

1. Գ. Ջ. ահա:
2. Է. առեալ:
3. Բ. ընդ:
4. Ա. կոչին:
5. Ե. Է. սպանողքն: Բ. Դ. Ջ. սպանողացն:
6. Բ. Է. յերեսաց. Դ. Ջ. յե-րերաց:
7. Գ. Ե. Է. ընդ:

24. Վա՜յ իմ յետինըն գիշերին,
Ուր ծածուկ գէշքն[1] իմ յայտնեսցին[2].
Վա՜յ երբ գոչէ փողըն վերջին[3]՝
Հրատարակէ զչարս իմ անձին։

25. Երկինք 'ւ երկիր ընդ նոյն ձայնին՝
Ի միասին հաւաքեսցին.
Եւ զիս յառաջ քարշեալ բերցին[4]
Աչք ամենայն ընդ իս հային։

26. Ասեն. «Այս այրն է մահածին,
Որ միշտ սիրեաց զկորուստ անձին.
Եւ հրաւիրէր[5] զամենեսին՝
Խառնիլ ի դաս դիւաց գընդին»։

27. Վա՜յ և եղուկ ինձ բարբառին[6]
Ամենեքեան որ յիս հային.
Զի՞նչ շահեցայ ի գործ չարին,
Զի քեզ պահի հուր գեհենին։

28. Չհաւատացեր բանից Փրկչին
Թ' այս լինելոց է յապառնին.
Այժմ աղաչես ի յաւենին
Ի հարցանել զատաւորին։

1. Բ. գիծքն։
2. Ոմանք յայտնեցին։
3. Գ. յետին։
4. Գ. բերին. այլք բերեն։
5. Ե. Է. հրաւիրէ։
6. Տունքս 27, 28 ունին Գ. Ե. Է։

ԳԼՈՒԽ Զ.

Վասն ահեղ դատաստանին քննութեանցն

1. Յորժամ զդրունք երկնից բանին [1]
Լինի [2] հընչմունք ահագնագին.
Գաւք հրեղինացն ի վայր հօսին
Մինչ զի թափուր մընայ երկին:

2. Յայնժամ [3] լինի բարբառ փողոյ
Նըման ամպոց [4] որոտալոյ.
Կոչէ զմարմին ի չորս նիւթոյ [5]
Կալ առաջի Տեառն Աստուծոյ:

3. Յայնժամ մեռեալքն ամենքեան
Յառնեն և գան ի դատաստան.
Ոմանք զինչ լոյս արեգական՝
Ոմանք խաւար դիւաց նըման:

4. Չորեքկերպեան աթոռ դընին,
Յորմէ տեսողքըն սարսափին.
Աստուածն Յիսուս բազմի ի նմին՝
Հարցաքըննէ զամենեսին:

5. Հարցնէ բանիւըն սիրալիր
Յորմէ դողան երկինք 'ւ երկիր.
Ընկեր [6] վասն է՞ր այսըր մըտիր
Երբ հարսանեաց հանդերձ չունիր:

1. Ե. բացցին (Է. կը պակսի մինչեւ 34 տունը):
2. Ե. լիցի:
3. Բ. յորժամ:
4. Գ. ամպոյն:
5. Գ. Զ. Ժ. հիւթոյ:
6. Բ. Թ. ընդէր վասն էր: Ը. Ժ. ընկեր ընդէ՞ր:

6. Յայնժամ բերանքըն պապանձին,
Զի պատասխան տալոյ չունին[1].
Այլ որպէս մամ ի մէջ հըրին
Յաստուածային յաչէն հային:

7. Զատ և ըզձեռս նոցին կապէ,
Ապա սըրով ընդ մէջ կըտրէ.
Յանհաւատից կարգըն դասէ
Զի դատապարտըն ժառանգէ:

8. Ոմանց տայ ձայնն ահագին.
«Գնայք[2] ի խաւարն աղջամըղջին.
Անդ լալ աչաց ձեր[3] եղիցին
Եւ ատամունք ձեր կըրճըտին»:

9. Ոմանց լապտերքըն շիջանին,
Որք այժմ ունին զգործ խաւարին.
Շատ մ'ուրանան և ոչ չահին,
Այլ գլուխ ի կոր լեալ[4] ամաչին:

10. Զհաւատացեալս զամենեսեան[5]
Կոյս[6] անուանէ Տեառն հրաման[7].
Կէսք պըսակաց արժանանան
Եւ կէսք խաւար որպէս ցուցան:

11. Զի կուսութիւնն երեք ազին
Աշ հատարակ յամենեսին[8].
Ոմն ի հաւատ, ոմն ի մարմին
'Ի որք յանկողին օտար չգնացին:

1. Գ. տալ ոչ ունին:
2. Գ. Դ. Զ. այլ՝ գնայք:
3. Բ. Զ. Թ. ձեզ:
4. Դ. Զ. Ը. գլխիկոր լան: Թ. լալ:
5. Բ. չունի այս տունը: Այսպէս ունին Ա. Դ. Ե. Զ. այլք՝ զամենեսին և երկրորդ տողին մէջ հրամանին:
6. Զ. կոյր:
7. Դ. Ե. Զ. հրաման:
8. Ա. ամենեսին:

12. Ոմանք են կոյս սուրբ հաւատով[1]
Բայց խաւարեալ են չար գործով.
Ոմանք ամբիծ են կոյս մարմնով՝
Բայց աղտեղեալ են խորհրդով։

13. Կոյս են ոմանք սուրբ օրինօք [2]
Որք չանգանին [3] գայլ [4] անկողնօք,
Այլ սեւանան [5] պէսպէս գործովք,
Զվառեն զլապտերս լուսոյ Նիւթօք։

14. Եւ գայս մեկնէ Պօղոս յայտնի.
Կոյս կոչէ զհօտըս [6] Քրիստոսի.
Որպէս ըղկոյս մի փեսայի
Ես խօսեցայ զձեզ Քրիստոսի։

15. Բայց իւրաքանչիւր կուսանաց
Ասա պատրաստէ [7] զիւղ լապտերաց.
Զի ի յաւուր սուրբ հարսանեաց՝
Ի յառագաստ մըտցեն փառաց։

16. Ոմանց առեալ զքանքարըն մին
Որք ըզբարիսն ոչ յարգեցին.
Ասէ թէ «Տո՛ւք չահեցողին,
Այն որ արար զհինգըն կըրկին» [8]։

17. Արդարութեան կըշիռ դընին
Զոր ինչ գործեաց անդ կըշըռին.
Ո՛ր կողմ յաղթէ՝ անդըր դառնին,
Եթէ բարոյն, եթէ չարին։

1. Գ. կոյս են հաւատով։
2. Ե. հաւատով.
3. Բ. չգանկան։
4. Դ. Զ. չար։
5. Զ. այլ եւ կան։
6. Բ. Գ. Ե. Ը. Ժ. զհաւատս
7. Բ. Գ. Զ. Թ. պատրաստեալ։
8. Բ. կրկնակին։

18. Ի [1] զբրկողաց ինչքըն խընդրին,
Ընդ միոյն չորս՝ ըստ Զաքէին.
Աչռնուն զբարի գործ թէ ունին
Կամ տան ի նա [2] զմեզք զբրկածին:

19. Ովանք եկեալ զպուռըն բախեն.
Տէր, Տէր մեզ բաց, զքեզ ազաչեմ:
Ասէ. Գնացէք գձեզ ոչ գիտեմ
Եւ ոչ բընաւ խակ ճանաչեմ:

20. Ովանց ասէ պրան սոսկալին,
Որք ի յաղքատս ոչ գթացին.
Ջաղց ու ծարաւ մերկ ի բանտին
Զիս ոչ տեսէք [3] ամենեւին:

21. Հինգ ապգ մարգիկք անզ երեւին,
Որք ասա գործալ գանապանին [4].
Երկուսըն չար գործալ պատժին,
Երեքն արդարք [5] պըսակեացին:

22. Ովանք զուտ չարք, կէսք՝ միջակին,
Ովանք բարիք ամենեւին.
Ովանց չար գործքն է չատ բաժին,
Կէսք՝ գործք բարեաց չատ քան զչարին:

23. Սոքա [6] ի չորս կողմըն գասին,
Աբդարատատ թագաւորին.
Երկուսըն ճնան յատակ ատրին [7]
Երեքն ընդ Տեառնըն վերասցին:

24. Զուտ չարքն յետուստ կան լալագին,
Եւ զուտ բարիքն դէմ երեսին.

1. Բ. ըստ:
2. Զ. ինձ:
3. Ե. տեսին:
4. Դ. Զ. ապականին:
5. Դ. Զ. Ը. Թ. երեքեան արք:
Ր. երեքեանքըն:
6. Զ. նոքա:
7. Դ. Զ. Թ. ատրին:

Ուր մեղքն է շատ՝ ձախմէ դասին
Լաւ չատքն յաջմէ ընդ միջակին [1]:

25. Անդ դատաստան առնէ արդար
Նըրբատեսակ և անաչառ.
Զգործոց զբանից զոր խօսեցար,
Եւ զոր մըտօք խորհեալ յանցեար:

26. Համարս տացեն դատարկ բանին
Եւ զխորհըրդոց զանազանին.
Իսկ ըստ գործոցն որով յանցին՝
Պէսպէս պատժօք անձամբ տուժին:

27. Որք [2] ատս ի հինգ զգայարանին
Յիւրաքանչիւրումն մեղուցին՝
Տացէ ըզդարձ փոխարինին
Պէսպէս պատիժ նոցա [3] կըրկին:

28. Ունկըն զանէծքն և զձայն զուժին [4]
Աչօքըն լան ի խաւարին.
Բերանն պաքի ի ծարաւին՝
Եւ ատամունքըն կափկափին [5]:

29. Ռընգամբն ըզհոտ զաւըն ծըխին
Եւ զաղծութիւն դիւաց զընդին.
Բոլոր մարմնոյն հուրն է բաժին
Եւ զանանչունչ տանջանմանին:

30. Յայնժամ ջոկէ նա յիրերաց [6]
Զմաքուր ողխն ի սեւ այծեաց.
Դասէ զողխն յաջմէ փառաց
Զայծսն ի ձախմէ նախատանաց:

1. Գ. աջեկին:
2. Բ. արք:
3. Բ. նա:
4. Գ. Զ. տուժին:
5. Ե. Թ. Ժ. կոփկոփին:
6. Բ. յերեաց:

31. Գետքըն հրեղէն յորդահոսին,
Եւ բարկութիւնքըն բորբոքին.
Սաստիկ գոչէն հառաչագին՝
Ճիչ բառնալով դառըն չարին:

32. Տանջանարանքըն պատրաստին
Ըստ [1] զանազան գործոց չարին.
Զկարէ քըննել միտք [2] մարդկային
Զոր լինելոց է անդ նոցին:

33. Ի վեց կողմանց [3] պաշարեցիմ
Ըստ [4] վեց շարժմանց իմոյ յանցին.
Տարակուսեալ ի նոյն միջին՝
Կըսկըծալից անձամբ հոգին:

34. Ի վերուստ՝ Տէրն ահագնագին,
Ներքուստ դըժոխք բացեալ լինին.
Ի ձախմէ դասք դիւաց գընդին
Յաջմէ հրեշտակք [5] սպառնամամբ ի լին:

35. Յետուստ հրեղէն գետքն ահագին,
Եւ տարտարոսքն ինձ առաջին.
Գոչէ դըժոխքըն սաստկագին
Ձայնիւ հալէ զամենեսին:

36. Ահա [6] մեղ օր և խաւարին,
Ահա չար ժամ և դառնագին,
Ահա կըսկիծ և ողբս գուժին
Որ պատահի մեղաւորին:

37. Մեծ է երկիւղ դատաստանին
Քան զդըժոխոց հուր գեհենին.

1. Բ. ընդ:
2. Բ. ազգ:
3. Բ. Գ. Զ. վեց կողմանէ: Ը. Թ. Ժ. ի վեց կողմանէ:
4. Բ. ի վեց:
5. Բ. հրեշտակաց: (Է. 1 տու-նէն մինչեւ հոս կը պակսէր):
6. Տունքս 36, 37 ունին Գ.Ե.Է:

Քանզի երկինք 'ւ երկիր շարժին
Ի բարկութեանց դատաստանին:

ԳԼՈՒԽ Է.

Վասն տանջանաց դժոխոց

1. Յետ քննութեանց [1] դատաստանին
Երբ ամենայն բանք [2] վճարին՝
Այն է չար ժամ խաւարային
Որ յոյս բարեացըն հատանին:

2. Յորժամ [3] «Երթայք յինէն [4]» ասէ՝
Զնոսա ամէն յոյս [5] հատանէ.
Ամպ խաւարին զնոսա ծածկէ
Եւ ամենայն չար պատահէ:

3. Յանկարծակի երկիր շարժի [6],
Սանդարամետքըն պատառի [7].
Խորքն անդընդոց բացեալ լինի [8]
Յոյժ զանազան չարեօք ի լի [9]:

4. Բացցի [10] վիրապն այն ահագին
Եւ գուբն անհուն սարսափելին.
Յուք զանազան չարեօք [11] ի լին
Մորմոքալից կըսկըծագին:

1. Բ. քննութեան:
2. Դ. բան:
3. Դ. Զ. Թ. յայնժամ:
4. Ա. յինէն երթայք:
5. Բ. յոյժ:
6. Բ. շարժին: ԺԲ. շարժէ:
7. Բ. Գ. պատառին:
8. Բ. լինին:
9. Բ. ի լին:
10. Բ. բաց ի: ԺԱ. բայց:
11. Բ. ցաւօք:

5. Մերձ ի տարերս հրեղէն ծովին
Ի խորս ներքին յատակ տարին.
Ցոյժ հեռագոյն ամենեւին
Նա [1] ի խնամոցն աստուածային:

6. Զոր պատրաստեալ է անմարմնոց,
Զարատեակ պղծից այսոց [2]
Տացէ ըզնոյն չարեաց մարմնոց՝
Հեռաւորաց նոցին գործոց [3]:

7. Որպէս [4] անձառ են փառք սրբոց,
Եւ զանազան պըսակ գործոց,
Նոյնպէս պատիժք չարեաց մարմնոց՝ [5]
Անպատմելիք են ըստ գըրոց:

8. Զոր ինչ պարգեւք տայ [6] արդարոց՝
Զդիմակ [7] նոցին [8] մեղուցելոց [9].
Քանզի կըշիռք գընի[10] գործոց,
Կըշռողապէս երկուց կողմոց[11]:

9. Որքան[12] արդարքըն բարձրանան՝
Նոյնքան[13] չարիքն ի սաստ երթան.
Այսպէս և կիրք համանգամայն՝
Դիմակք[14] միմեանց լիցի[15] նոցայն:

10. Զկարէ քըննել միտք մարդկային
Զոր լինելոց է անդ նոցին.

1. Գ. չունի նա:
2. Է. այսոց պղծոց:
3. Բ. մարմնոց:
4. Գ. այսպէս:
5. Բ. Ե. գործոյ:
6. Բ. պարքք կայ:
7. Բ. զերմակ:
8. ԺԱ. նորին:
9. Թ. մեռուցելոց:
10. ԺԱ. գընեն:
11. ԺԱ. կողմանց:
12. ԺԱ. որպէս:
13. ԺԱ. նոյնպէս:
14. ԺԱ. դիմակ:
15. Բ. լինի:

Բայց ըստ կարծեաց իմոյ[1] տարին՝
Սակաւ պատմեմք զվարն նոցին։

11. Զորս ազգ տանջանքըն[2] գըլխովին
Ըստ չորս հիւթոցս[3] ինձ[4] պատրաստին.
Իսկ ըստ գործոց զանազանին
Պէսպէս լըլկանք[5] կայ ընդ նոսին։

12. Դէմ[6] երեսաց՝ հուր գեհենին,
Եւ ի յետուստ սառնամանին.
Անքուն որդունքն յաջմէ դասին,
Ձախմէ՝ խաւարն աղջամըղջին[7]։

13. Դարձեալ չորս ազգ[8] տանջանք լինին,
Ուր[9] չէ եղեալ[10] այլուր բնաւին.
Բայց այս նոցա է առանձին՝
Որ հակառակ են Արարչին։

14. Նախ՝ ի կենաց յուսահատին,
Երկրորդ՝ անշէջ հուրն է բաժին[11],
Երեք՝ մարմինք ոչ մեռանին,
Չորրորդ՝ տանջանքն ոչ խափանին։

15. Ի հրոյ[12] բերանքըն պապակին
Ցըրտով[13] ատամքըն[14] կափկափին.
Ծըծեն որդունք զմարմինս նոցին,
Վէրքն յատամանցըն[15] խորովին։

1. ԺԱ. կարծեաց սորոյ։
2. Բ. տանջանքն է։
3. ԺԱ. հիւթոյս։
4. Բ. ինչ։
5. Բ. լըլկեալք։
6. Բ. դէմք։
7. ԺԱ. Ձախմէ՝ չար հոտ դի-ւաց գընդին։
8. ԺԱ. չունի ազգ։
9. Ե. Զ. Է. Որ։
10. Բ. լեալ։
11. Գ. հուրըն մատնին։
12. Բ. Գ. Զ. ի հրոյն։
13. Բ. ցրտոյ։ Գ. Զ. ցրտոյն։
14. Բ. ատամունքն։
15. ԺԱ. յանդամոցն։

16. Աչօքըն լան կըսկըծագին,
Ռընգամբքըն առնուն զհոտ զազրալին [1]
Բերանն գոչէ հառաչագին
Եւ մորմոքի [2] բոլոր մարմինն [3]:

17. Ունկամբ լըսէ ըզձայն գուժին,
Լեզուն պապաքի ի ծարաւին․
Ոտքն ընթանալ [4] ի գեհենին,
Ձեռք և մատունքըն տոչորին:

18. Վերուստ՝ [5] ցասումն [6] աստուածային
Որ բորբոքէ զամենեսին․
Եւ ի ներքուստ հուր գեհենին
Որ յետ ածէ զանձինս [7] նոցին:

19. Որպէս [8] ծըծումբ՝ մարմինք նոցին
Փուլթանակի հըրով լուծցին [9]․
Որպէս հալոց ի մէջ հնոցին
Վառեալ մարմնովըն տապակին [10]:

20. Ի կայծականց [11] վերայ նիրհին,
Այս [12] է նոցա միշտ անկողին․
Եւ ի հըրոյ մէջ թաւալին,
Զար է հանգիստն անձանց նոցին:

1. Բ․ ԺԱ․ զազրաքին:
2. ԺԱ․ մորմոգալ:
3. Բ․ մարմինք նոցին:
4. ԺԱ․ ընթացող:
5. ԺԱ․ վերուստ ի:
6. Ըստ Տպագրին: Ձեռագիրք՝ բարկութիւն: Իսկ Գ․ Ձեր բարկութիւն:
7. Ե․ ԺԱ․ զմարմինս:
8. Փ․ պակասի թուղթ՝ մինչև Գլ․ Ը․ 7երորդ տունն:
9. ԺԱ․ լուծին:
10. ԺԱ․ այրեն հոգին:
11. Բ․ զկայծականց: Ը․ խոկկայծականց:
12. Գ․ Ը․ այն: Բ․ այրէ: ԺԱ․ յայս է:

21. Լինի հայթմունք ի մէջ հնոցին,
Եւ որոտմունք ահագնագին [1].
Ամպն է [2] խաւար աղջամղջին,
Զկայծակն [3] անձրեւ ածէ նոցին։

22. Եւ պատառի [4] մըռմըռագին [5]
Հոսէ ըղհուրն ի մէջ հնոցին [6].
Բախմունք [7] հողմոց [8] սաստիկ թընդին [9]
Եւ բորբոքէ [10] ըզբոց հրատին։

23. Մարմինքն անանց ի մէջ հնոցին
Եւ հուրն [11] անշէջ ամենեւին.
Որպէս ձըկունք ի մէջ ծովին՝
Լողան ի հուրն յաւիտենին [12]։

24. Անդ տատմունքըն կոփկոփին [13]
Եւ լալ աչաց ոչ խափանին [14].
Այլ բարկութիւնըն բորբոքի [15]
Ի տարտարոսն անպատմելի [16]։

25. Որք [17] յաստ յամեն ի գործ չարեաց,
Անդ յաւելուն նիւթք [18] տանջանաց.

1. Զ. ահագնակի։
2. Ա. չունի է։
3. ԺԱ. կայծակն։
4. Դ. պատառէ։
5. Է. կըսկըծագին։
6. Թ. պակասէ։
7. Զ. բախմամբ։ ԺԱ. պահ-մունք։
8. Բ. հողոյս։
9. Զ. Ը. թնոյին։ ԺԱ. թըն-դիւն։
10. Դ. բորբոքեն։
11. Զ. չունի հուրն։
12. Բ. Դ. ամենեւին։ Է. ամե-նեքին։
13. Ա. Զ. կոփկոփի։ ԺԱ. կըր-ճըտին։
14. Ա. Զ. խափանի։
15. ԺԱ. Այլ բարկութեամբըն բորբոքին։
16. ԺԱ. ամենեւին։
17. Ունին ցվերջ գլխոյս միայն Գ. Ե. Է և ԺԱ։
18. ԺԱ. նիւթ։

Որք սաստ անզեղջ են ի մեղաց՝
Լիցի տանջանք նոցա անանց։

26. Ոչ է հուրն այն հըրոյս նըման,
Ոչ ցըրտութիւն նըման ձմերան,
Այլ անպատում չարիք է այն՝
Որ զատամանց կըրճումըն տան։

27. Ոչ է խաւար նման գիշերոյս
Եւ ոչ որդունքն որպէս այժմուս.
Այլ են վիշապք լափողք մարմնոյս՝
Խաւարն անանց է և անլոյս։

28. Ծըծեն որդունքն զմարմինս[1] նոցին
Եւ բոց հըրոյ[2] ոչ շիջանին.
Այլ մորմոքին և կըսկըծին
Եւ ատամունքըն կըրճըտին։

29. Աղաղակեն դառք դառք նոքին
Եւ հառաչեն գոչմամբ ուժգին.
Ծուխ ցոլանայ յռընգաց նոցին
Ի յայրմանէ հըրոյ բոցին։

30. Լան, հառաչեն[3] և նըւաղին,
Աղաղակէն ձայնքըն[4] կըտրին.
Որպէս խանձող ի մէջ հըրին
Բոցակիզեալ միշտ խորովին։

31. Կաթիլ մի ջրոյ միշտ կարօտին,
Զի պապակին բերանք նոցին.
Եւ տաչորի սիրտն ի փորին
Ի բորբոքեալ հըրոյ միջին։

1. Գ. զմարմինք։
2. Է. հրոյն։ ԺԱ. հրոյս։
3. ԺԱ. լան հառաչմամբ. (սոյն օրինակը չունի եւ Երուսաղէմ)։
4. ԺԱ. ձայնն կըտրի։

32. Հուրըն գոչէ ձայնիւ ուժգին
եւ բորբոքէ զբոյն ի նոսին.
Հընչմունք հոգմոյ սաստիկ թընդին[1]
Որոտաձայն ահագնագին:

33. Խիստ է տանջանք անչէջ հրոյն,
Խիստ է տանջանք տառնամանոյն.
Խիստ է կըսկիծն որդանցն անքուն,
Խիստ արբտմութիւն ի խաւարոյն:

34. Խիստ լալ աչաց լինի ի հրոյն,
Խիստ տատամանցըն կըրճտուածն.
Խիստ զազրութիւն դիւաց հատոյն,
Խիստ դառնութիւն մեծ և անհուն:

35. Աչքերն եռան ի մէջ բունին,
Ուղեին եփի[2] ի մէջ գանկին,
Լեզուն չորնայ ի բերանին,
եւ պատառի սիրտն ի փորին:

36. Անդ արտասուքն ի ծով դառնայ
եւ եռացեալ այրէ գնոսա.
Ձգտակեն գոչմամբ նոքա
Զի բարկութիւնըն[3] բազմանայ:

37. Այն հուրն այլ չէ անցանելոյ,
եւ այն տառինքն ոչ[4] հալելոյ.
Որդունքըն[5] չեն մեռանելոյ,
Խաւարըն չէ ի լոյս գալոյ:

38. Թէ ի հրոյն փախչել կամին
Տառնամանեայըն հանդիպին.

1. Ի. հընչին:
2. ԺԱ. ունի եփի. Ա. և այլք՝ եփիճ:
3. Ե. բարկութիւնքն:
4. Ե. ոչ են:
5. ԺԱ. որդունք:

Թէ ի ցրտոյն փախչել խորհին՝
Անքուն որդանցըն պատահին։

39. Վառըն դառուց մեղաւորաց
Ցոր ըզծնընդեան օրն անիծեաց.
Եւ Տէրն առէր վառըն չարեաց.
Լաւ էր թէ չէր մարդն այն ծընած։

40. Բայց այժմ և այս է գիտելի
Թէ տանջանարանն[1] ուստի՞ կազմի.
Զի հուրն անշէջ սատանային
Անքուն որդունք խաւար պատմի[2]։

41. Ցորժամ ըզդեւսն[3] յերկնից հերքեաց՝
Տանջանարանք նոցա կազմեաց.
Այնպէս չարչարանք[4] նոցա նիւթեաց
Որ ոչ քըննի մարդկան մըտաց։

42. Որք հետեւին գործոց նոցին
Մինչ ընդ նոսա չարչարեսցին.
Դեւք ըստ բնութեան իւրեանց տանջին
Եւ մեղաւորք ըստ պատշաճին։

43. Զի կայ տանջանք անմարմնական
Կայ և մարմնոյն[5] տանջանարան.
Զի չարչարանք է զանազան՝
Ըստ իւրաքանչիւրոց բնութեան։

44. Ի տարերց մասունք չարեաց ջոկին,
Տանջանարանք չարեաց լինին.
Այլ և[6] չար գործքն որ ընդ նոսին՝
Ընդ նոսա տանջէ անհընարին։

1. Է. տանջարանն։
2. ԺԱ. պատի։
3. Է. զդեւքն։
4. Ե. Է. չարչարք։
5. Ե. մարմնոց։
6. Գ. չունի եւ։

45. Զմասն այրեցման ի [1] հրոյն ջոկէ
Եւ զցըրտութիւն ի ջրոյն հանէ,
Ըզչարութիւն [2] յերկրէ քարշէ,
Յօդոյն զխաւարըն բաժանէ:

46. Այս չորս չարեաց մասունքս որ կան՝
Ներքատեսակ անմարմնական,
Լինի նոցա տանջանարան
Որք չար գործոց հետեւեցան:

47. Որք սաստ վառին ի սէր չարին
Անդ ի յանշէջ հուրն անկանին.
Որք յԱստուծոյ սիրոյն սառին՝ [3]
Նոցա կազմի սառնամանին:

48. Որք չաղախին յաղտ գիջային՝
Անքուն որդունք նոցա ծնանին.
Որ [4] խաւարեալ է սաստ հոգին՝
Նոցա խաւարն է արտաքին:

49. Այս [5] չորս չարիքս ի միասին
Իւրաքանչիւր անձանց լինին.
Որք սաստ չորիւք մեղօք սխալին՝
Անդ չորս ազգ չար նոցա դիպին:

50. Բայց թէ վասն է՞ր անանց տանջին
Որք անցաւոր մեղօք սխալին.
Զի դատաստան այս է նոցին՝
Զի ըստ չափոյ մեղաց տանջին:

51. Որք սաստ անդարձ կան ի չարին՝
Եւ անըսպառ ըզչարն կամին,

1. ԺԱ. հրոյ:
2. Է. զչորութիւն:
3. Ն. Է. սառչին: ԺԱ. ին մէջ կը պակսի սառին և յաջորդ տողը:
4. ԺԱ. եւ:
5. ԺԱ. սաստ:

Անանց տանջանք նոցա պահին
Ըստ իրաւանց դատաստանին:

52. Որք զանազան չարեօք սխալին՝
Պէսպէս տանջանք նոցա կազմին.
Զի որքան առատ է նիւթ հըրին՝
Այնքան սաստիկ բորբոքեսցին:

53. Վա՜յ և եղո՜ւկ է անդ նոցին
Զի բարկացաւ Աստուած նոցին.
Այնպէս տացէ տանջանք [1] նոցին՝
Զոր ոչ քըննէ միտք մարդկային:

54. Զի զգայարանք [2] նոցա կըրկին
Ցաւուկ յաւուկ պատժօք տանջին.
'Ի իւրաքանչիւր մասունք մարմնին
Կըսկըծալից մորմոքեսցին:

55. Եկա՛յք, լացցո՛ւք ամենեքեան
Ըզտանջելոցն որ անդ մընան.
Զի չարչարանքս [3] որ տասցան.
Ոչ խափանի մինչ յաւիտեան:

56. Այս ողբ [4] երգոց նախատեղծին,
Որ դէմ ընութեանըս բարբառին.
Այս գուժ ողբոց միշտ կատարին
Ցանցեալն, ներկայս և յապառնին [5]:

1. ԺԱ. տանջանք տացէ:
2. Գ. Է. սգայարանք:
3. ԺԱ. չարջարանս:
4. ԺԱ. ողբս:
5. ԺԱ. յապագին:

ԳԼՈՒԽ Բ.

Վասն չարին թէ ուստի՞ ունի զսկիզբն կամ զի՞նչ է։

1. Ո՛վ հիացմամբ զարմանալի,
Եւ տարակոյս անքննելի.
Ստեղծեալ էակ բնութեամբ բարի՝
Չար [1] խարբալեալ [2] ապականի։

2. Նախ քննեսցուք թէ զի՞նչ է չար [3]
Եւ կամ ուստի՞ նորին պատճառ,
Որ հրեշտակացն էած խաւար՝
Եւ [4] մեր բնութեանս մահ կրկնաբար։

3. Անէ 'ւ անգոյ և անկատար,
Ո՛չ է ստեղծուած մեզ հաւատար.
'Ստ ինքեան ոչինչ [5] անունըն չար
Առնէ վընաս հըզօրաբար։

4. Զի նա զհրեշտակս յերկնից եհան
Եւ մահացոյց նովաւ [6] զԱդամ.
ԶԱստուած [7] ի խաչ էած մահուամբ,
Եւ է պատճառ հանուրց յանցման [8]։

5. Է հիացումըն [9] զիս պատեալ,
Կամ զարմացմամբ տարակուսեալ.

1. Բ. զչար։
2. Ե. խալբալեալ։
3. Բ. էառ։
4. Ջ. եւ կամ մեր։
5. Բ. կոչի։
6. Գ. Ջ. նա։
7. Բ. Աստուած։
8. Գ. մարդկան։
9. Ջ. ըզհիացումն։

Թէ գչարն որ չէ [1] Աստուած ստեղծեալ՝
Ուստի՞ եղեւ նա գոյացեալ:

6. Զունի տեսակ յայլ ինչ սեռէ,
Եւ ոչ անհատ ի տեսակէ.
Գոյացութիւն բընաւ նա չէ՛,
Այլ պատահումն ի յոչընչէ:

7. Յորժամ [2] ստեղծման էակք՝ նա չէր [3].
Եւ ոչ անուանն եւս երեւէր.
Առանց ստեղծման ուստի՞ լինէր,
Զի ստեղծանող նըմա չըկէր:

8. Այլ պատահումն է յետ գոյին,
Որպէս էակքս յետ Արարչին.
Յորժամ ստեղծան հրեշտակք նախկին՝
Պատահեցաւ չարն ի [4] նոսին:

9. Գոյացութիւն և պատահումն,
Ոչ լինիցի առանց նորուն.
«Մազ մի սպիտակ կամ սեւագոյն՝
Աստ, չլինի թարց իմ՝ յայլ գոյն [5]»:

10. Պատահմունք՝ ինըն սեռական,
Որ յԱրարչէն ստեղծեալ [6] եղան.
Եւ մինն է իր գոյացական,
'Ի ինն ի նմանէ միշտ բաղկանան:

11. Բայց պատահմունք առանց գոյին՝
Ոչ բաղկանան ամենեւին.

1. Բ. Գ. ոչ է: Դ. Զ. որ ինքն չէ ստեղծեալ:
2. Ասկից կը սկսի օրինակն Փ:
3. Դ. Զ. Յորժամ Աստուած զմեզ ստեղծ նա չէր:
4. Գ. ընդ:
5. Բ. Ը. Ասէ չլինիք թարձ իմ գալուն. — Մազ մ՝ սպիտակ կամ սեւագոյն:
6. Դ. Զ. ստեղծան:

Որակ, քանակ 'ւ այլն ըստ կարգին՝
Որպէս յայտնի է գիտողին [1]:

12. Անեղ գոյակ է մինն Աստուած,
Ըստեղծ զինն դասըս հրեշտակաց.
Քանակ 'ւ որակ գոյ հրեղինաց,
'Ի այլ զինչ սահման է պատահաց:

13. Որպէս առանց գոյացութեան
Այլ պատահմունք ոչ բաղկանան.
Զայս Տէրն յայտնէ յԱւետարան՝
Թէ «Առանց իմ իր չգոյանան»:

14. Բայց արդ ուստի՞ եղեւ այս չար,
Յորժամ նա [2] չէր այսըմ [3] պատճառ.
Զի նա բարի բնութեամբ անճառ
Կամէր [4] մեզ փառս իւր հաւասար:

15. Թէ պատահումն զչարն որ ասէ,
Որպէս ամէն ոք վըկայէ.
ԶՏէր հակառակ խերըն բերէ,
Որպէս բնաբանըն վըկայէ:

16. Զի պատահման սահմանն այս է,
Իմաստասէրն օրինադրէ.
Զի ոչ գոլովն ի գոյ ածէ,
'Ի ոչ բառնալովն ապականէ:

17. Զօրըն գոլովըն ներգործէ,
Մինչեւ զԱստուած ի խաչ բերէ.
Բառնայ խաչեալն ըզնա յերկրէ՝
Եւ զգործ չարին ապականէ:

1. Ե. Է. գիպողին:
2. Գ. Է. այս:
3. Ըստ Գ. օրինակին: Այլք՝ այսմն:
4. Ե. Է. կամի:

18. Այսպէս սահմանըն պատահման [1]
Զոր ամենայն միտք իմանան.
Իսկ չարըն չէ՛ յայսըմ պայման
Զունի սահման ընդ [2] պատահման:

19. Սա [3] ընդ սահմանն չըմբռանէ [4]
Որպէս ցուցաք յօրինակէ.
Սա յեղելոց [5] բնութենէս [6] չէ,
Զբնութիւն սորա ոչ ոք գիտէ:

20. Գոյացութիւն ասել չմարթէ,
Եւ պատահումն եւս ոչ իցէ.
Զի զերկոսեանս այս յԱրարչէ
Ցուցաք եղեալ ի սկըզբանէ:

21. Իսկ չարն ի յայս երկուցըս չէ, [7]
Ա՛յլ իմն օտար ի բնութենէ.
Իր անսահմանն անգոյ՚ւ անէ,
Զգործն յամենայն տեղ ցուցանէ:

22. Զի երկու իր ի միասին
Չկարէ լինել ի մին մասին [8].
Իսկ սուտ երկուսըն լինիցին՝
Որպէս ցուցից՝ յընթակային:

23. Այսպէս լինին ի միասին
Զար զանազան ի մին [9] մասին.
Զի ամենայն տեսակք չարին
Համայնգամայն առ բանսարկուին:

1. Տունս ունին միայն Գ. Ե. Է:
2. Ե. Է. չունին ընդ:
3. Բ. Նա: Զ. վայ:
4. Զ. մտանէ:
5. Դ. Զ. եղելայս:
6. Գ. Դ. Զ. Ժ. բնութենէն:
7. Գ. Ե. Է. ոչ է:
8. Գ. Զ. ամենեւին:
9. Գ. նմին:

24. Գեւք են[1] բարիք ի բնութենէ,
Բայց կամքըն չար զինչ և իցէ՝
Ու զչարն ամենայն[2] որ նախատէ
Բայց առանց չար ո՞վ[3] որ իցէ։

25. Այլ[4] և ցուցից ի միակէ
Զչարըն բարի որպէս և է.
Զի պատուհասըն չարին չէ
Բայց զով[5] սիրէ Տէր խըրատէ։

26. Իր զանազան ի միասին.
Կատարեցաւ ի մին մասին.
Այս է սահման բնութեան նորին
Որպէս ցուցաք յենթակային։

27. Պարտ է գիտել զբնութիւն իրին
'Ի ապա քըննել զմասըն նորին.
Անէ 'ւ անգոյ իր թէ լինին
Ոչ սահմանի բնութիւն նորին։

28. Զի քաղցրն[6] և դառն ի միասին
Ոչ լինիցի ամենեւին[7].
Գործ տըրտմական և սէր չարին
Ի մեղանչելըն կատարին։

29. Ուրեմն յայտնի է յայսցանէ
Զի պատուհասն և գոյակ չէ.
Սա յամենայն իմացմանէ
Մերկ և օտար ի բնութենէ։

30. Այս մեզ անհաս[8] է գիտելոյ
Թէ չարն ուստի՞ է 'ւանգոյ.

1. Բ. չեն։
2. Ժ. չունի ամենայն։
3. Է. ոչ։ Բ. որ։
4. Տունս ունին միայն Գ. Ե. Է.
5. Ե. զոր։ Է. զի։
6. Ա. Ե. Է. Ը. քաղցր։
7. Ե. Է. ոչ լինեցին ի մին մասին։
8. Թ. կը սկսի աստի։

Միտք մեր որպէս կաթ[1] մի ծովու
Առ անհունին բաղդատելոյ։

31. Բայց ըստ կարծեացըս մարդկային
Տարակուսեալ մըտօք սորին,
Սակաւ քըննեմք վասըն սորին[2]
Թէ զինչ է յատուկ չարըն ըստ իրին։

32. Ոչ է ստեղծեալ Աստուած ըզնա,
Այլ ի գործելըն գոյանայ.
Որպէս ըզհետ յիրիք վերայ
Որ յընթանալն երեւենայ[3]։

33. Սա[4] իմացմամբ է սոսկ միայն,
Անէ 'ւ անգոյ և անսահման.
Ի գործածելըն գոյանան
Եւ յոչ գործելն անգոյ մընան։

34. Որպէս ըզմահըն ի սուսերին
Առանց հատման ոչ կատարին,
Այլ կայ ծածկեալ ի մէջ նորին
Որպէս անգոյ ամենեւին։

35. Եւ որպէս հուր լուսապայծառ
Վառէ ըզնիւթն[5] իւր հաւասար,
Այսպէս զիմակք սորինըն չար
Ում հանդիպի առնէ խաւար։

36. Ի հրեշտակաց դասուն սկըսեալ
Իւրն ենթակայ զնոսին կազմեալ.
Նոքօք բազումըս մոլորեալ
Գունդ գունդս առնէ հէնք[6] և հեծեալ։

1· Ե· Է· զկաթ։
2· Գ· Ե· Է· նորին։
3· Բ· Գ· Ե· Է· Ը· երեւանայ։
4· Զ· վայ։ Գ· նա։
5· Զ· լոյսն։
6· Գ· Զ· հէգ։

37. Նա հրեշտակացըն դեւ դարձնող
Որ և զԱդամ դարձոյց ի հող.
Սուտ և ոչինչ այլևայլող [1]
Զբաղումս առնէ իւր հետևող:

38. Զարն էր պատրող վերին դասին.
Որ իւր նըման արար զնոսին.
Որ և նըստաւ [2] յաթոռ նորին
Կոչիլ անուամբ իշխան [3] չարին:

39. Ասէ [4]. «Եդից զաթոռն իմ յամպս,
Որ է միջնորմն [5] արեգական.
Այսինքն ի չար գործն և յանցանս [6]
Նըստեալ հանգչի Լեւիաթանս» [7]:

40. Այնքան ծառայ [8] մըտեալ չարին
Մինչ զի զըլուխ եղեւ նորին [9].
Եւ զտուտն ածեալ իւրոյ դասին
Քարշել ընդ իւր զմասն երկնային:

41. Եւ [10] ի ցընդիլ նոցին յերկիր
Անկան զմարդովք [11] հազարք և բիւր,
Որ և խառնեալ զնոսա ընդ իւր
Արար ինքեան գեհենակուր:

42. Զարն իմացումն է լոկ միայն,
Եւ ոչ ուրեք բընաւ նըշան.
Այժմ յայտնեցաւ դէմ յանդիման
Դեւք և մարդիկք իւրն ախոյեան:

1. Այսպէս ունին Ա. Ե. Է: Այլք՝ եւ այլայլող:
2. Զ. նստեալ:
3. Ե. Է. հրեշտակք:
4. Բ. Է. այս է:
5. Բ. մինջնորդ:
6. Բ. գործոյն և յանցս:
7. Դ. Զ. Նստին հանգչիլ յաթոռըս ժանտս:
8. Դ. Զ. այնքան ծառս:
9. Ե. Է. չարին:
10. Բ. առ:
11. Բ. Դ. Զ. Ժ. մարդով:

43. Բայց այժմ ասեմք ըզնա յատուկ
Թէ զինչ է չարն որ ի գաղտուկ. [1]
Է նա հանուրց գարշ և տաղտուկ
Բայց փափագմամբ գործեն յագուրդ:

44. Որպէս բնութեամբ բարին [2] միշտ է,
Եւ յոչէից ի գոյ ածէ. [3]
Գիտակք սորին չարն ոչինչ է
Ում հանդիպի ոչընչացնէ:

45. Պակասութիւն բարոյն է չար,
Որպէս անլոյս տեղին [4] խաւար.
Կամ նոր իմացք անմըտաբար
Որպէս արար նախ Բէլիար:

46. Տեառըն կամաց գոլ հակառակ [5]
Է չարութիւն բազմաց դիմակ. [6]
Եւ կամ բնութիւն [7] գործոյ ներհակ
Կամ խոտորիլ յաջ կամ [8] յահեակ:

47. Միայն վասն իւր կամել [9] զբարին
Է [10] չարութիւն անհընարին.
Որպէս արար մարդն [11] առաջին՝
Յափըշտակել զփառս Արարչին:

48. Եւ այս չարեացն է վեհագին [12]
Որք [13] ջատագով լինին չարին.

1. Ե. Է. ծածուկ:
2. Բ. բարին բնութեամբ:
3. Գ. Զ. Թ. ի գոյ անէ:
4. Գ. Թ. տեսին: Զ. տեսնու.
5. Գ. Զ. Չունին յաջորդ տուները մինչև Գլուխ իններորդ:
6. Այլ օրինակք բազմադիմակք:
7. Գ. Ե. Է. բնութեանց:
8. Բ. և.
9. Գ. Թ. կազմել:
10. Ե. Է. և:
11. Ը. Ժ. մին: Ե. Է. զմարդն:
12. Ա. վեհագոյն:
13. Ա. որ:

Ամէն ծընաւ զչարն առաջին
Եւ այլք օգնել յարգել նորին։

49. Զար է և սուտն ով որ խօսի,
Զի նա է սկիզբն ամէն չարի·
Եւ ով որ սուտ բան բարբառի՝
Ընդ բանսարկուին դասակցեսցի։

50. Զար է այն իրն յայժ յատկական [1]
Յորմէ փախչին ամենեքեան·
Եւ է բարի ընդհանրական [2]
Յորում [3] բազումք նըմա բազձան։

51. Եօթն մահու չափ մեղքըն է չար,
Եւ իւր մասանքն [4] որ ի նմա կայր [5]·
Զի ամենայն չար հանրաբար
Կայ ի նոսա մինչ ի վըճար։

52. Եւ կամ անհաս բանի ցանկալ
Ի արուեստիւն անվըտաբար·
Որպէս արար նախ Բելիար
Եւ մարդն Ադամ նմին [6] հաւասար [7]։

53. Կամ ի բարի գործոյն գաղնալ
Կամ ի գըժարսըն ծուլանալ,
Կամ ի հեշտ գործըն դուրանալ
Այսոքիկ չար են համարեալ։

54. Կամ զոր ինչ կամքն ուզէ առնէ,
Զմիտս և զօրէնքն [8] ոչ հարցանէ·

1. Ա· յատակէն։
2. Գ· Ե· Է· ընդհանրական։
3. Գ· Ե· Է· յորմէ։
4. Բ· խմաստունքն։
5. Ե· Է· հաւասար·
6. Բ· Նորին։
7. Բ· Ե· Է· հաւասար։
8. Գ· Ե· Է· զօրէնս։

Բարի կարծեօք [1] չար կու գործէ [2]
Որպէս Եւա խաբեալն յօձէ:

55. Բան անպատեհ որ քեզ չէ յար
Յորժամ առնես այն լինի չար,
Զոր գործեցին անմըտաբար
Նախնին Ադամ և Բելիար:

56. Կամ յոչ առնելն ըզկամըս Տեառն
Վասըն թողլոյն անուան ի չար.
Որպէս զօրէնս որ ընկալար
Յորժամ չառնես՝ առնես չարար:

57. Կամ ի հաւատ սուրբ կոչեցար
Եւ սուրբ գործոյ [3] չյարակցեցար.
Յայնժամ կոչի անուն քո չար
Զի չյարակցիս բարեացն [4] անձառ:

58. Կամ գործ բարի զոր նախ քո կար [5],
Թողեալ զայն՝ կաս անհոգաբար.
Թէպէտ չունիս այլ մեղք [6] յերկար
Այն բաւական է քեզ ի չար:

59. Կամ թէ բարի ուսեալ յայլմէ,
Զայն ծըրարեալ թագուցանէ,
Տէր առկոխուք [7] զայն պահանջէ
Եւ ծառայ չար զնա անուանէ:

60. Կամ որ զհաւատն անօթ պահէ
Եւ զխեղ գործոյն ոչ պատրաստէ.

1. Բ. գործօք:
2. Ե. Է. կատարէ:
3. Ե. Է. գրոց:
4. Ե. Է. բանիցն:
5. Այլք՝ կայր:
6. Ը. Ժ. մեղք:
7. Գ. Ե. Է. առկոսեօք:

Դաւանելով ՏԷՐ ՏԷՐ գոչէ,[1]
Բայց [2] յառագաստն ոչ մըտանէ։

61. Կամ թէպէտ զայլս [3] ոչ պըրկեցին
Եւ չար անգամ [4] ոչ գործեցին,
Բայց աղքատաց ինչ ոչ տըւին
Ընդ չարագործսըն դասակցին [5]։

62. Կամ ոխս ունիս չար նախանձու
Սպասես աւուր զմաղձըդ հեղլոյ [6]·
Յայնժամ ծընող ես դու [7] մահու
Այլէն չարեաց գեր ի վերոյ։

63. Կամ չար ասի նոցա յարմար,
Որք դասակցին ընդ Բելիար·
Հուրն և տանջանքն է նոցա չար
Եւ չարչարանքն այն անվըճար։

64. Կամ [8] որ գըրոց սուրբ [9] չհաւատայ
Այլ յերեսաց է քրիստոնեայ·
Սատանայ լաւ է քան ըզնա,
Զի սարսելով կու հաւատայ։

65. Կամ թէ իսկ ոք քահանայ
Անսուրբ յԱստուած կու մերձենայ,
Ընդ աստուածատպանսըն կարգի նա
Որ քան զայն[10] այլ մեծ չար չըկայ։

66. Կամ որ գիտէ զօրէնս լըման
Եւ ոչ[11] պահէ զոր ի նմա կան,

1· Ե· Լ· Թ· կոչէ։
2· Բ· եւ։
3· Բ· զայլոց։
4· Ա· չար անկամ։
5· Ա· դասեացին։ Բ· դասակցին։
6· Ե· Լ· հեղու
7· Բ· եղեր։
8· Բ· չունի այս տունը։
9· Ա· չունի սուրբ
10· Ե· Լ· զայս
11· Գ·Ե·Լ· ունին եւ որ ոչ։

Սաստիկ առցէ անձամբ ըզգան
Քան զայնոսիկ որ չհաւատան։

67. Զար է և նա որ միշտ զըրկէ
Ի պատճառէ զինչ և իցէ.
Ատ միշտ զայլոց արիւն ուտէ,[1]
Անդ միայն չորս հատուցանէ։

68. Զար է որ զմահն ի միտ չածէ
Զդատաստանի օրըն չյիշէ.
Ի դըժոխոց յահէն չսարսէ,
Նա զամենայն չար կատարէ։

69. Կամ որ առնու զազդմունք շնորհաց,
Զոր միշտ ծագէ առ նա Աստուած.
Թէ յայնմանէ կենայ ի բաց՝
Զար է և նա նըման դիւաց[2]։

70. Կամ որ յայտնի կայ ի չարին
Եւ զայթակղէ զամենեսին՝
Նա այլ չարեաց է վեհագին
Վայ և եղուկ տայ Տէր նըմին։

71. Թէպէտ բազումք են գործք չարին
Որ մարըն մարըն կատարին
Ցայսքան բանիւ[3] բովանդակին
Որպէս ցուցաք նախ և կըրկին[4]։

1. Բ. ծըծէ։
2. Բ. յամէն դիմաց։
3. Գ. Ե. Է. բայց այսքան բան։
4. Գ. Օրինակումն. «Գընծողս սորին գործողս չարին—Հայցել յեշել առ Տէր բարին»։

ԳԼՈՒԽ Թ.

Վասն ցանկալոյ[1] *բարոյն*

1. Բնութիւնք հանուրց եղականին՝
Յափըշտակել փութան զբարին,
Չի ցանկութիւնս այս անդրստին
Ի առեղծմանէն գոյր ի նոսին:

2. Իւրաքանչիւրն ըստ չափս անձին
Բաղձան հասանիլ բարեաց մասին.
Աչք ամենայն[2] ի քեզ հային
Չի տաս նոցա ըզպիտանին:

3. Հրեշտակք և մարդ վասն այս[3] յանցին
Չի ցանկացան յոյժ անհասին.
Ոչ հասանել բարեաց հանրին
Եւ զմանաւորըն կորուսին:

4. Ցանկալն[4] հարկէ առնուլ զբարին,
Այլ զի անկար են, ոչ տանին.
Են որ ցանկան գործոց չարին,
Գանգի բարի թուի նոցին:

5. Այլ և բնութեամբ սիրեն զբարին,
Բարի կարծեն զչարն՝ որ սըխալին.
Եւ թէ յայտնին գործքըն չարին
Յոյժ հրաժարին ամենեւին:

1. Ե. Է. ցանկանալոյ:
2. Ը. ամենից:
3. Գ. այն: Ե. Է. այսր:
4. Ժ. ցանակալն:

6. Յայս [1] հանելով զպատճառ չարին
Ինքեանց զչարին խոստովանին.
Որով յայտնին փառք [2] Նախատիպին՝
Գոլ բարութիւնք յամենեսին։

7. Այլ որ մասամբ [3] ունի զչարին
Զկարէ տանել [4] նա ընդհանրին.
Այլ մասըն մասըն թէ լինին՝
Յայնժամ տիրէ մարդ բոլորին։

8. Բոլոր բարին ընդհանրական՝
Անեղ [5] բնութեան է սեփական,
Զփառս անեղին ոք եղական
Զկարէ տանել [6] համայնդամայն։

9. Այսպէս և հայրըն մեր Ադամ
Որ էր պատկեր Տեառն և Նըման,
Բայց զ'ի հողոյ և ստեղծական՝
Զկարաց պահել ըզՏեառն հրաման։

10. Անճառ բանին լըսել չկարաց [7],
Զի չէր անեղ որպէս զԱստուած.
Այլ զի յետոյ էր արարած
Զնմանակցին ձայնըն սիրեաց։

11. Այլ զի ունէր մարմին զգալի
Եւ զգայարանք երևելի, [8]
Զլուսաւ զպատուէրքն [9] իմանալի
Այլ զձայն օձին իւր ազգակցի։

1. Ը. յայս։
2. Բ. չունի փառք։ Ե. Է. կամք։
3. Ա. մատամբ։ Բ. Փ. այլ որոտմամբ։
4. Բ. Ը. Փ. հանել։
5. Է. չունի այս երկու տողերը։
6. Բ. տանել։
7. Ը. Փ. այս տունը յետոյ կը դնեն քան զյաջորդն։
8. Է. չունի այս տողը։
9. Թ. զպատկերին։

12. Դարձեալ զի չէր զուտ անմարմին
եւ ոչ ստեղծուած անանձնային,
Այլ զի հոգի էր և մարմին
Զոր դեւն և օձըն խաբեցին:

13. Եւ զի մարմին էր հողեղէն
Զգեցեալ ըզփառս աստուածեղէն.
Զկարաց տանել աստուածօրէն [1]
Վասն այն ի հոլ միտեաց [2] անդրէն:

14. Այլ զի հոգի զոյր բանական
Իւր Արարչին տիպ և նմանն,
Ոչ ընդ դիւացն ի սպառ կորեան
Այլ փըրկութեան հանդիպեցան:

15. Եւ զի բարի փառաց ցանկաց [3]
Եւ ի յայլմէ եղեւ խաբած,
Վասն այն Աստուած ըզնա փըրկեաց
Եւ հաստուցանել իւր ցանկալեաց:

16. Զի ցանկացաւ իւր նախատպին
Առնուլ ըզփառս կերպարանին.
Իսկ դեւն օտար ամենեւին,
Վասն այն չէաւ զոր կայր ի մարին [4]:

17. Իսկ դեւն օտար ամենեւին,
Զի չէր պատկեր իւր ստեղծողին.
Վասն այն չէաւ զոր կայր ի մարին,
Զի ինքն էր սկիզբն իւրոյ չարին:

18. Ոչ թէ յայլմէ եղեւ խաբած
Այլ իւր կամաւ զչարըն խըմդրեաց.

1. Բ. աստուածեղէն:
2. Բ. մահալ:
3. Ե. Լ. Ե. ցանկացան բարի:
4. Գ. փառաց: Ե. Լ. աւելի ունին. «Վասն այն ելից զփափագ Նորին – Աստուած Յիսուս որդի կուսին»:

Այլ և անդեղջ ի Նմա մընաց՝
Վասն այն Աստուած ըզՆա չփրկեաց։

19. Որում փառք և ի յաւիտեան
Ցանցեալն ներկայս և յապառնայն[1],
Որ ազատեաց ազգօք զԱդամ,
Եւ ած ի փառս աստուածական։

20. Ծնեալն ի կուսէն Աստուածըն Բան
Նըստաւ յաթոռ քառակերպեան.
Զմեզ ազգակից արար Ինքեան
Որում 'նդ աղօտ հրեշտակք ցանկան։

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Վասն մարդոյն թէ որպէս է պատկեր Աստուծոյ կամ որպէս ունի զնմանութիւն անմարմնոցն։

1. Մարդըս պատկեր է Արարչին
Տիպ և նըման յոյժ հրաշագին[2].
Այլ և նըման հրարուն դասին
Ըստ յատկութեանց որ ի Նոսին։

2. Զորեքնիւթեայ բնութեամբ Նախնին
'Ի եռամասնեայ հոգին ի Նմին.
Զորս կերպ աթոռ է անեղին
Հանգիստ փառաց երրեակն անձին։

3. Եղըն՝ հողոյն[3] յար ըստ գործին,[4]
Ջուրն առիւծուն գոչմամբ ուժգին.

1. Ե. Է. յապագայն։
2. Բ. հրաշալին
3. Բ. Գ. Ը. Ժ. հողին
4. Ե. Է. յարագործին

Հողմն արծուոյն [1] որով թռչին,
Հուրըն մարդոյն լուսակերպին:

4․ Ըստ հողոյն դէմքն Նախնոյն ծաղկեալ [2],
Եւ ըստ ջրոյն լոյս թափանցեալ [3]․
Հողմով հոգւոյն շնորհօք լցեալ
Հըրովն [4] յԱստուած կերպարանեալ:

5․ Դարձեալ մարմին, միտք և հոգին,
Հաւատ և յոյս, սէրն ի Նոսին․
Այլ շունչ և բան և ձայն ի Նմին
Երեք երեք ի միասին:

6․ Հոգին անմահ և լուսաւոր
Եւ անձնիշխան զերդ թագաւոր․
Միտքն և ծընունդն իւրն բանաւոր
Շունչըն բըղխումն իւրն միաւոր:

7․ Այլ և հոգին նմանեայ
Ունի մարմին քառանիւթեայ,
Մարմինս [5] աթոռ, հոգին արքայ,
Տիպ [6] անեղին բազմեալ ի Նմա:

8․ Այլ և մարմինս մեր ըզգալի․
Սա յեռակի տարրոչի
Եւ ժամանակք երեք ունի,
Անցեալ ներկայ և ապառնի:

9․ Այլ միտքն ի Հայր օրինակի,
Բանն ի Նմանէ ծընեալ Որդի,
Հոգիս Հոգոյն անուանակցի
Եւ ի միմեանց ոչ բաժանի:

1․ Գ․ Զ․ արծուին:
2․ Ե․ Է․ մարդոյն ծածկեալ:
3․ Ե․ Է․ չունին այս տողը:
4․ Բ․ հրոյն:
5․ Ե․ Է․ մարմինն:
6․ Ա․ Ե․ Է․ Թ․ ի տիպ:

10. Այլ և հոգին քառակերպեան
'Ի տառքինի [1] մասանցն որ կան.
Հոգեղինայրն կերպարան
Յորում հանգչի անմահ արքայն։

11. Խոհեմութիւն ի միտ մարդին՝
Արիութիւն է ասիւծին.
Հաւն [2] ողջախոհ այս արծուին
Արդարութիւնն յատուկ եզին։

12. Անդ ինքն դասք են հրեշտակին [3]
Երիցս երրեակ ըստ Արարչին,
Զարքն արտաքսեալ՝ [4] դեւք անուանին,
Այլ ճըշմարիտքըն մընացին։

13. Նամանանեայ գոլով հոգին
Երիցս երրեակ որպէս նոքին,
Ըստ ինն [5] դասուցըն հրեշտակին
Ինն յայտնութիւն կայ ի հոգին։

14. Խոհեմութիւնն բանականին
Արիութիւն ցասման [6] չարին.
Ողջախոհիլ ցանկականին
Եւ կրկնակի կոփմունք սոցին։

15. Խորամանկիլն ընդ ողգիտին,
Յանդըգնութիւնն ընդ երկչոտին,
Փըլատութիւնն ընդ չըռայլին՝
Մարդիկք ասքօք ի չար չարժին։

16. Ասքա ինունքս կան ի հոգին
Ըստ հրեշտակաց ինքըն [7] դասին.

1. Զ. տառքի։
2. Գ. Զ. հաւն։
3. Գ. Ե. Է. հրեշտակաց։
4. Բ. անուանեալ։
5. Գ. Զ. իններակ։
6. Բ. Ը. չասման։
7. Գ. Զ. իներակ։

Ոմանք են չարք ըստ բանսարկուին,
Ոմանք բարիք նըման նոցին։

17. Հրեշտակք բոլոր բարիք ստեղծան,
Յետոյ կամօք դեւք չարացան.
Այսպէս ըննունքս [1] որ ի մեղ կան՝
Պատճառս [2] բարւոյ ստեղծեալ եղան։

18. Խորամանկել ընդ բանսարկուին
Տըգիտանալ ի գործ չարին.
Յոյժ յանդըգնիլ [3] հոգեմարտին
Երկչոտ լինել ի վնաս անձին։

19. Շըռայլ [4] բաշխել չըքաւորին
Ժըլատ լինել յանկարգ տեղին.
Այսպէս պահել զմտաւնք սոցին,
Նմանիմք վերնոց [5] իննեակ դասին։

20. Այս ինն դասք են հրեշտակաց,
Մին դասք սըրբոց երկրաւորաց.
Այս տասըն դասք փառաբանչաց՝
Յորում հանգչի անճառն Աստուած։

21. Գոյ [6] տասըն դասք [7] և ի հոգին
Ըստ զօրութեան հոգւոյ տասին,
Որում բաշխեաց շնորհաց հոգին [8]
Տան յատկութիւն կայ ի հոգին [9]։

1. Բ. անունք։
2. Ի. Ըստ Բ.Գ.Զ. օրինակաց, այլք՝ ի պատճառս։
3. Գ. Զ. Ը. Թ. յաւելուն ընդ։
4. Բ. առեալ. Զ. առ այլ։
5. Գ. Զ. զի նման լինեմք։
6. Գ. Զ. գոլ։
7. Բ. մասն։
8. Այս տողը ունին Ա.Ը. իւկ Գ. Ե. Է. ունին ըստ անմարմնոց։
9. Բ. որով ցուցաք ներքոյ տողին, և չունի Գ. օրինակին «ըստ անմարմնոց անեղին»ը։

22. Նախ հասարակ ըղձայութիւն,
Երկրորդն երեւակայութիւն[1],
Կարծիքն և տրամախոհութիւն,
Միտք է հոգւոյն տեսողութիւն:

23. Կամք և բարեաց ընտրողութիւն[2],
Յօժարութիւն և բարկութիւն[3],
Աստուածայնոցըն ցանկութիւն,
Տան է հոգւոյն այս[4] զօրութիւն:

23. Որպէս քնարաւէրն տանդալի
Սազմոս երգէր հոգին Դաւթի,
Տասըն լարովս որ ի հոգի՝
Օրհնեմք զտըւողն այսքան չնորհի:

25. Հրեշտակք յերկինս են բանական
Եւ առաքին մեզ պահապան.
Սքա հոգւոյ են սեփական
Բանին մտաին յոյժ օգնական:

26. Յինըն դասուցն որք չարացան
Խաւարտաժին որդւոց մարդկան.
Այսպէս սքա վեցիւք չարժմամբ[5]
Կորուսանեն զոգիս մարդկան:

27. Նա զչարացեալն յերկնից եհան
Այս հրեշտակք խաղաղացան.
Դու զչարութիւնդ որ ի քեզ կան՝
Հան, որ հանգչի հոգիդ լըման[6]:

28. Այլ և հրեշտակքն որք մընացին
Են հալածող դիւաց դասին.

1. Բ.Ը. երեւակութիւն: Ա. եր վկայութիւն:
2. Ա. ընտրութիւն:
3. Դ. Զ. բարութիւն:
4. Բ. հոգոյ սէս:
5. Դ. Զ. չարժման:
6. Բ. ի լման. Դ. Զ. նոցա նըքման:

Եւ դու զհոգւոյդ մատունք չարին
Հերքես սատանի[1] զի լռեսցին։

29. Յորժամ յայտնի Աստուած փառօք՝
Զդեւսըն տանջէ կամարարօք.
Թէ դու սխալիս գործով դոքօք[2]
Դոքիմք[3] ոլորս հատաշանօք։

30. Դեւք ըզպատկերս կապաշտութեան
Ետուն պաշտել որդւոց մարդկան.
Դոքա զպատկերըս զանազան
Տըպաւորեն յոգիս մարդկան։

31. Թէ հալածիլ ասես[4] դիւաց
Ի մարդկանէ այսահարաց՝
Զդոսա ի քէն հերքեսս ի բաց,
Զի[5] կատարին[6] քոյդ խընդրուածք։

32. Դեւքն ըստ[7] ինքեան հանգիստ չունին
Զայլս չարչարեն ուր[8] հանգիցին
Եւ որ[9] ունին զչարն ի յանձին
Զիա՞րդ հանգչին[10] հոգիք նոցին։

33. Դեւք[11] մեղուցեալ յերկնից անկան
Բնակեն յերկիրս անտանական.[12]
Բայց մեղաւորք արդարացան
Եւ յանկելոցն տեղիքն եկան։

1. Ե. Է. սատանիկք։
2. Բ. դատօք։ Գ. Զ. նոցին գործօք։
3. Բ. Ը. Ժ. դովիմք։ Գ. Զ. ըստ դոցին։
4. Թ. ասեն։
5. Է. և։
6. Գ. Զ. կատարի։
7. Գ. Զ. ընդ։
8. Բ. Գ. Ը. Ժ. ում։
9. Գ. Գ. Ե. Զ. Է. որք։
10. Բ. Գ. Ե. Է. Ը. հանգչի։
11. Բ. որք։
12. Է. չունի տողս։

34. Ինն յատկութիւն որ ի հոգին՝
Երեքն է չար 'ու բնական դասին.
Իսկ վեցըն չար ըստ բանսարկուին՝
Որ վեց չարժմամբ կորցնէ [1] զհոգին։

35. Թէ դու զայն վեցն ի քէն հանես,
Եւ զերեք մասըն զարդարես՝
Զքեզ [2] հրեշտակաց նըման առնես
Եւ ընդ Աստուած թագաւորես։

36. Ահա [3] խըրատ քեզ բընական
Որ զքեզ հասցնէ յուղիղըն բան.
Առ զայս մըտաց քոյ օգնական
Որ [4] Աստուծոյ լինիս նըման։

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Վասն [5] յետ յանցման Ադամայ՝ հարցափորձերոյն [6]

Աստուծոյ որ ասաց թէ Ո՞ւր ես։

1. Յետ ողբալոյն Տեառն Ադամայ
Հարցաքըննել զայ ըղնաստ.
Զի զըղջացեալ ասէն մեղայ
Եւ ջընջեսցին յանցանք նոցա։

Տերն ասէ

2. Ո՞ւր ես Ադամ մարդս [7] առաջին,
Ո՞ւր է քո փառքըն հրաշալին.

1. Դ. կորու։ Զ. կորոյս։
2. Զ. զքեզ ընդ։
3. Տունս ունին Գ. Ե. Է։
4. Ե. զի։
5. Դ. Զ. Կը պակսին։
6. Գ. Ը. հարցաքննելոյ։
7. Ե. Է. մարդս։

Փառօք եդի[1] զքեզ ի դրախտին
Եկեալ չգտի ընդ նոյն տեղին։

Ադամ ասէ

3. Լըւայ ըզձայն գնալոյ քոյին
Որ հեռանաս[2] վասն իմ յանցին[3].
Երկեայ մեայն կեալ ի դրախտին
Եկեալ թագեայ առ Թըզենին։

Տէրն ասէ

4. Ո՞վ պատմեաց ըզմերկդ անձին,
Կամ ո՞վ պատժեաց զքեզ առանց իմ.
Ո՞ր է քո փառքդ պատմուճանին,
Մինչ կերաբ զպըտուղ ծառին։

Ադամ ասէ

5. Հրամանք քո սուրբ պատուիրանին
Խըլեաց զհանդերձ իմ լուսածին.
Փախեալ թագեայ առ Թըզենին
Չի մի պատիժ տացես անձին[4]։

Ադամ ասէ կըրկին

6. Զարն[5] որ խաբեաց զիս ի դրախտին՝
Եկեալ մատնեաց զիս քեզ կըրկին.
Վասն այն թագեայ առ Թըզենին
Չի մի պատիժ տացես անձին։

Տէրն ասէ

7. Ես քո ստեղծող եմ քաղցրագին,
Սիրով հարցնեմ ըզքեզ կըրկին.
Խոստովանեա՛ ինձ առանձին
Մինչ կերաբ զպըտուղ չարին։

1. Թ. եդին։
2. Բ. հեռանամ։
3. Թ. անցին։
4. Այլ օրինակք՝ կրկին։
5. Ա. չունի այս տանը։

Ադամ ասէ

8. Զկենս որ ետուր ինձ ցաւ անձին՝
Սա գիս խաբեաց ի մէջ դրախտին.
Մխաբանեալ սա ընդ օձին՝
Զիս ի փառաց մերկացուցին:

9. Սա ի ստեղծման օրն առաջին,
Գուշակեցաւ ինձ ցաւ անձին.
Զի կողոպտեաց սա գիս նախկին
Զկողս իմ հանեալ սըմա [1] տուեին:

10. Սա որ [2] յանձնէ իմմէ անկաւ՝
Անկեալ դասին ընկերացաւ.
Եւ ի նոցունց հընարք ուսաւ,
Եւ գիս խաբեաց պատըրուակաւ:

Տէրն ասէ

11. Է՞ր խաբեցեր ըզգա մ՚ կին,
Զքեզ օգնական տուի զըմին.
Խոստովանեա՛ գյանցանս քոյին,
Զի գործք մեղացըդ քեզ թողցին:

Եւա ասէ

12. Քո էր ստեղծեալ օձ գըժնային,
Եւ ըզպըտուղ մահու ծառին.
Մխաբանեալ գիս խաբեցին
Եւ ի յաշացըդ քո հանին:

13. Ես չեմ երթեալ խընդրակ չարին
Կամ իմացեալ գչարն որ յօձին.
Գոքա եկեալ գիս խաբեցին
Թէ այդ է փառքն աստուածային:

1. Բ. Ը. Ժ. նմա: 2. Բ. վայ որ:

Մեք ասեմք

14. Բացեալ զբերանսըն ցաւագին
Ադամ և կինն իւր զըժնային.
Սիրով հարցեալ մեզայ չասցին,
Այլ և զպատճառն յԱստուած հանին:

Ցկրկն ասէ ցօձն

15. Ո՛վ թիւնաւոր զըտակ[1] չարին,
Դու անիծեալ ամենեւին.
Որքան ծընանդք դոցա սխալին՝
Քեզ բազմանայ հուր գեհենին:

16. Թըշնամութիւն տամ ձեզ կըրկին,
Սպասել միմեանց մահուան անձին.
Մահացուցեր զդա ի մարմին
Մահ քո անանց յաւիտենին:

Եւ ընդ Եւա ասէ[2]

17. Եւ դու պատճառ չարեացըդ կին
Դառըն ցաւօք ծնանիս զորդին,
Որ խորհեցար սիրել[3] մարդին
Այ այր քո զարձ քո եղիցին:

Եւ ցԱդամ ասէ

18. Երկիր ընդ քեզ պատուհասին
Մինչեւ ի հող զարձցիս կըրկին.
Փոխան ծաղկացն որ ի դրախտին՝
Փուշ և տատասկ քեզ բուսանին:

19. Մինչ տըրտմութեամբ կացցես յերկրի
Չհաց քո ուտես[4] քըրտամբք ի լի,

1. Բ. Գ. գթեալ:
2. Ե. Է. եւ Եւա ասէ:
3. Թ. սերել:
4. Բ. ուտեն:

Մինչեւ ի հող դարձցիս յերկրի,
Որ ամենայն [1] չար խափանի։

20. Զի թէ մընաս դու կենդանի
Քո չարչարաքն ոչ խափանի.
Այլ դու հանգիր մաշուածր յերկրի
Մինչ բարկութիւն քո անցանի։

21. Դուք էք ձեռաց իմոց ստեղծուած [2].
Ես զձեզ առնեմ նոր արարած.
Ըզձեզ հանեմ փառաց ի փառս
Զի ողորմած եմ եւ գըթած։

22. Պատմեմ չարեօք զձեր թըշնամին
Զայն որ նենգեաց իմ պատկերին.
Հանեմ ըզչարն ի գլուխ նորին,
Յայն որ պատճառ եղեւ չարին։

23. Զի մի պարծի չարն առանձին
Թէ կորուսի զպատկեր զորին,
Տամ քեզ մեծ փառք քան զառաջինն
Զի պատառի քո թըշնամին։

24. Քո տանջանքն այդ էր զինչ եղին.
Զի ոչ լուար պատուիրանին.
Բայց նա որ սկիզբն եղեւ չարին՝
Յանանցական հուրըն տանջին։

25. Եւ [3] զիս փրկեա ի հրոյ չարին
Մի պապանձիմ ըստ իմ գործին.
Զի Տէր գըթած ես մարդկային
Դեղ դիր իմոյ հոգոյս վիրին։

1. Զ. Է. որ քո ամէն։ Գ. Ե. Է. օրինակները։
2. Տուները 21–24 ունին միայն 3. Գ. միայն ունի տունս։

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

Վասն կրկնակի խորհրդով հարցմանց Տեառն զՆախնիսն. զի թէպէտ նախ քան հրամանացն կատարեցաւ բանն[1], բայց յետոյ քան կամացն Տեառն աւարտեցաւ խորհուրդ բանին, որպէս մարգարէն ասէ. Մի անգամ խօսեցաւ Աստուած և երկուս յայս լուաք, զի այս՝ գործով պատասխանին էր, և այն՝ բանիւ:

1. Անճառ խորհուրդն աստուածային [2]
Ծածկեալ ի բանս իւր անքըննին.
Այնպէս խօսէր նա ընդ Նախնին
Որպէս աւարտն եղեւ բանին:

2. Մինն ըստ բանին աւարտեցան,
Միայն գործով տայր պատասխան.
Եւ երկոքին կատարեցան՝
Աստուածային կամքն և հրաման:

3. Եւ զայս պատմեալ մարգարէին՝
Ուսուցանէ [3] զխորս [4] անճառին [5].
Թէ մի անգամ Աստուած խօսի
Եւ երկուս զայս լուաք յայտնի:

Տէրն ասէ

4. Ո՞ւր ես Ադամ. և դու ընդ իմ
Քըննեա զբանս իմ [6] որ քեզ խօսիմ.
Ու ես անճառ եմ 'ւ անքըննին,
Աստուածացնեմ ըզքեզ ընդ իմ:

1. Գ. Բանն Տեառն:
2. Ժ. պակասի 12 տուն:
3. Գ. Ե. Է. ուսուցանէր:
4. Բ. զխրատ:
5. Ը. զխորհուրդ ճառին:
6. Թ. չունի իմ:

5. Ո՞ւր ես Ադամ և զու ի նմին.
Մի երկընչիր վասըն պըտղին.
Այդ քեզ բարեաց պատճառաք լիցին,
Ելցես ի փառան ուր ես հանգչիմ։

Ադամ ասէ

6. Լուայ ըզձայն քո անքընին
Եւ ցընծացայ հոգւով ի գիմն.
Բայց երկընչիմ յահէ բանին
Եթէ գիտըդ այդ լինիցին։

7. Ես[1] մերկ և լոկ եմ և չընչին,
Զիա՞րդ խառնի Աստուած ընդ իմ.
Վասն այն թագչիմ առ թըզենին
Զի չհանդարտիմ առ խընդալին։

Տէրն ասէ

8. Ո՛ւր ես Ադամ բնութեամբ քոյին՝
Եւ ես ընդ քեզ անդ լինիցիմ.
Ըստ քո բնութեան ճանապարհին
Եկեալ տանիմ ըզքեզ ընդ իմ։

9. Նախ յըզանամ յարգանդ Կուսին,
Ծնանիմ 'ւ աճիմ ըստ հասակին.
Մահուամբ զընիմ ի տապանին,
Յարուցանեմ ըզքեզ ընդ իմ։

Ադամ ասէ

10. Լուայ ըզձայն քո հրաշագին[2]
Որ ընդ երեկս յեսին գարին.
Աստուածըդ մարդ լինիս վասն իմ,
Խառնես ըզտիպդ ընդ պատկերին։

1. Ե. Լ. չունին այս առնը։ 2. Բ. ահագին։

11. Լուեալ[1] ըղձայն քո զարհուրիմ
Եւ փախուցեալ յահէդ թագչիմ.
Թէ ես զխո՞րդ արժանացիմ
ԶԱստուածդ որդի ծնանիլ վասն իմ։

Տերն ասէ

12. Ուր ես դու մերկ առ թըզենին՝
Նոյնպէս և ես ի խանձարըրին.
Ըզքեզ ծածկեաց տերեւ փայտին[2],
Եւ զիս իմ մայրն յորորոցին[3]։

13. Դու մերկացեալ կաս ընդ ծառին,
'Ի ես վասըն քո ի ծառ խաչին.
Զքեզ[4] պարտակեաց տերեւ զորին,
Եւ զիս պատանքն ի տապանին։

Ադամ ասէ

14. Լուայ ըղձայն քո ահագին
Զոր բարբառիս դու ի խաչին.
Երկեայ ազգօքն իմ ի բանտին
Ի թագուցեալ խաւար տեղին։

15. Լուեալ և զայս մարգարէին
Ամբակումայ հոգեպատմին.
Լըւայ ըզլուր քո ահագին
Երկեայ երկիւղ անհընարին։

16. Երկեաւ[5] երկիրս այս ընդ նոսին
Եւ դողալով շարժէր ուժգին.
Վէմքըն սարսեալ պատառէին
Յահէ փառաց Տեառն ի խաչին։

1. Բ. Ե. Է. լուայ։
2. Բ. թզին։
3. Բ. յորովայնին։
4. Բ. յաջորդ չորս տողերը չունի։
5. Բ. չունի այս տունը։

17. Այնպէս [1] երկինք աստանէին
եւ լուսաւորք խաւարէին.
Տապանք նախնեացըն բանային
եւ յարուցեալ գարմանային:

18. Զայս [2] ամենայն տեսեալ Նախնին
Աբէր. Երկեայ ընդ քո ձայնին.
Կամ թագուցեալ առ թըզենին
Զարմանալով ընդ գործ քոյին:

Տէրն ասէ

19. Ահր ես լինիմ՝ և դու ընդ իմ,
եւ ես ընդ քեզ ի մահ խաչին.
Լինիմ ընդ քեզ ի տապանին,
Հանեմ յերկինս ըզքեզ ընդ իմ:

20. Ես արնկեցի զծառն ի դրախտին
եւ զգիտութեան պըտուղն ի նմին.
եւ թոյլ տըւի խօսել օձին,
Փորձել ըզքեզ ի մէջ դրախտին:

21. Զքեզ ի հազոյ ձեռք իմ առին,
եւ յիմ պատկերս յօրինեցին.
Հոգի մարմին միաք լուսածին
Մեզ նըմանեալ երբեակ անձին:

22. Դու զուտ արծաթ քան պատկերին,
ի հազոյ [3] պարգեալ ձեռք իմ առին.
Պըտուղ ծառոյդ քեզ բով լիցին
Զի մաքրեացէ զժանգ արծաթին:

23. Հալեալ ի հող դարձնեմ կըրկին
եւ նորոգեմ պատկերդ ի վին.

1. Բ. որպէս: Թ. այնպէս: 3. Ե. Է. հազոյ: Բ. ի հող:
2. Բ. չառնի առնես:

Նոր կերպարանք տամ վերըստին
Մեծապայծառ քան ի դրախտին։

24. Քանզի փառացն այն առաջին
Զհանդարտեցար դու կալ ի նմին.
Այլ ցանկացար դու անհասին
Նմանիլ յԱստուած քո նախատիպին։

25. Վասն այն քեզ թոյլ տըւի ի դմին,
Զի ցանկացար յանձառ բարին [1].
Յետ փորձութեանց որ քեզ եղին՝
Առցես փութով ըղձանկալին։

26. Քանզի [2] փըչումն իմոյ շնորհին
Զանձառ իմ սէրն ի քեզ հեղին.
Դու իմ պատկեր և [3] սիրելին,
Զոր ինչ [4] կամիս՝ քեզ լինիցին։

27. Ես թոյլ տըւի քո փորձողին՝
Այդպէս լինել՝ որպէս եղին.
Ծածկեալ խորհուրդ իմ անքըննին
Այդ փորձութեամբըդ կատարին։

28. Հատ ցորենոյն քեզ նըմանին,
Անկեալ յերկիր նախ մեռանին.
Հատքն անհամար բուսեալ կըրկին՝
Ընտրին ի կալ դատաստանին։

29. Անհուն ծաղկունքդ [5] քեւ բողբոջին,
Աստուածութեամբս [6] իմ պըսակին.
Զհոտըն բուրեալ գունով փայլին
Ի յառագաստ հարսնարանին։

1. Բ. Ե. Է. դու անձառին։
2. Փ. պակասէ ցգլ. ԺԵ. 13։
3. Բ. Ը. իմ։
4. Բ. ես չկամիմ։
5. Բ. ծաղկօք։
6. Բ. Աստուածութիւնս։

30. Հատն[1] որ ի հողըն սերմանին՝
Ելեալ նախ խոտքըն[2] բուսանին.
Եւ ի կատար[3] իւրոյ հասկին՝
Յատուկ ցորեանն երեւեցին։

31. Այսպէս և քեւ, մարդդ առաջին,
Նախ բազում խոտքըն[4] բուսանին.
Յետոյ ի ծայրք նորին հասկին
Կեանք[5] քո(յ) Աստուած պտղաբերին։

32. Ո՞ւր ես Ադամ. և դու ընդ իմ
Հանգչիս[6] ի փառսն իմ հայրենին.
Պէսպէս ծաղկօք[7] ծնընդեամբ քոյին,
Որք խաչակից ինձ լինիցին։

Ադամ ասէ

33. Լըսայ ըղձայն քո քաղցրագին,
Եւ մերկացայ զհանդերձըն հին.
Զի զխոստացեալ զփառըն քոյին՝
Զգեցայց լուսով յորըն վերջին։

34. Տեսի զանձառ փառսդ Անեղին,
Եւ ցանկացայ հասնիլ զըմին.
Վասն այն թագեայ սա թըզենին՝
Զի ոչ կամիմ զփառըս զրախտին։

35. Օձն իմաստուն յամենեսին
Ծանոյց կընոջս ըզցանկալին.
Մեք[8] վասն անձառ սիրոյ քոյին
Առաք ըզդեղք մահու պըտղին։

1. Բ. խոտն։
2. Ե. հոտքն։
3. Ե. Ի. եւ ի գագաթել։
4. Ե. հոտքըն։
5. Բ. կեաք։
6. Ա. հանգչիմ։
7. Բ. Ը. ծաղկունք։
8. Գ. Թ. ու մեք. Ե. մեզ։

36. Ծանեաք ըզքեզ մերկ ի խաչին
Եւ մերկացաք առ Թըզենին.
Յորժամ յայտնիս փառօք քոյին
Զգեցցես և մեզ զանձառելին:

Տէրն ասէ

37. Մի երկընչիր դու ի նմին,
Թէպէտ կերար զհրաժարելին.
Կերայց և ես փոխան զըմին
Զլեղի քացախն ի ծարաւին:

38. Այլ երկրպագէր մարդիկք սորին՝
Անէծք լիցին ընդ գործ քոյին.
Զի փուշք մեղաց՝ տատասկ չարին՝
Յոգիս նոցա մինչ բուսանին [1]:

39. Կին դու արդամեալ ծընցես զորդին
Զի ժամ հասաւ քեզ ցաւագին.
Բայց յետ ծնընդեան աստուածային՝
Խընդաս փառօք մանկամբ Կուսին:

40. Ո՛ այր քո զարձ զի յըղացին,
Ծընօղք մանկան քո կենատուին.
Զի նա տիրէ հանուրց գոյին
Երկնաւորաց և երկրային:

41. Կարձցի [2] առ այր զաւառըր քոյին,
Ի Բեթղեհէմ ծնընդեան տեղին.
Նա տիրեսցէ ձեզ ծնեալ Որդին
Կարձնել ըզձեզ յանմահ տեղին:

42. Յայրին ծընաւ Կոյսըն զՈրդին.
Էր մանկաբարձ Եւա նըմին [3].

1. Բ. երեւին:
2. Բ. չունի առնա:
3. Զայս գիտէ Մինեցին՝ Անկանոնար կտակարանէն. (Համա. Հրա. Վենետկոյ ի Մ. Դադար):

Այս էր պատճառն յայլըն նորին
Որով դարձաւ յանմահ տեղին:

43. Ա՛ռ այր քո դա՛րձ յողորմելին,
Զոր խոցեցեր[1] դու ի հոգին.
Մըխիթարեա՛ յուսով դարձին
Դիր խոցուածոյն[2] զդեղանին:

44. Ասա՛[3] թէ մի՛ ողբալ ուժգին,
Միտքս[4] յըղացաւ զանձաւելին.
Ծնանիմ ըզմայր կենարարին
Զի քեզ ծընցի զԱստուածորդին:

45. Ա՛ռ այր քո դա՛րձ հաշտիլ[5] նըմին.
Խառն է նա քեզ և դու նորին.
Թողէք միմեանց զյանցանս[6] բանին
Զի ես թողից ձեզ երկուսին:

46. Ա՛ռ այր քո դա՛րձ ի գործ բարին,
Ապաշխարեա զմեղքն առաջին.
Քեզ տիրեսցէ գործքըն բարին
Ոչ հնազանդիլ[7] փորձող չարին:

47. Ա՛ռ[8] այր քո դա՛րձ հարցնել նորին
Թէ զի՞նչ է կամքն Աստուածային.
Քեզ լսելով կորեաւ Նախնին
Լո՛ւր դու նըմա զի չար լիցին:

48. Ա՛ռ այր քո դա՛րձ Ադամըն հին,
Այլ մի խորհիլ չար առ անձին.
Ըզձեզ ստեղծի ի մի մարմին,
Կամք ձեր լիցի ի միասին:

1. Բ. խոցեր:
2. Ա. խոցուածոյն:
3. Բ. չունի ասա: Ը. ասաց:
4. Ա. միտ քո:
5. Ե. Է. հաւնիլ:
6. Բ. չունի զյանցանս:
7. Գ. Ե. Է. Թ. հնազանդել:
8. Բ. չունի առ:

49. Թէ այլք քեզ չար ուսուցնեն կրկին
Մի՛ հաւանիլ բանից նոցին.
Այլ նախ ասա՛ քո կողակցին,
Նա պատասխան տացէ նոցին:

50. Ա՛ռ այր քո դա՛րձ խորհել կըրկին
Գործել ըղդարձ փոխարինին,
Լիք [1] օրինակ ձերոյ ազգին
Ապաշխարել յորժամ սխալին:

51. Լո՛ւր դուստր և տես զոր ինչ լուար
Այլ մի՛ կենար անհոգաբար
Դու որ մահու ըսկիզբն եղար
Ջանա լինել կենաց [2] պատճառ:

52. Դարձցի առ այրն դուստըր քոյին,
Ի սուրբ տաճար Սողոմոնին.
Ընդ սընանի սուրբ ազաւնին
Մետասան ամ ի տաճարին:

53. Դարձցի առ այր դուստըր քոյին
Ի [3] տուն Յովակիմայ սըրբոյ ծերին.
Բնակէ ի նմա Աստուած Հոգին
Ծնանել [4] մարմնով զԱստուածորդին:

54. Դարձցի [5] առ այր դուստըր քոյին
Յետ աւետեացըն հրեշտակին,
Փակել ըղդուռըն սենեկին
Քըննել ըզբանս [6] սուրբ ողջունին:

55. Դարձցի առ այր դուստըր քոյին
Ի սուրբ գերեզմանն աստուածային.

1. Ե. Է. լինել: Թ. զի:
2. Բ. մեղաց:
3. Ե. Է. չունին ի:
4. Բ. Գ. Ե. Է. ծնանիլ.
5. Բ. չունի առս:
6. Գ. Ը. ընդ:

Լըսել ըզձայնըն հրեշտակին
Եթէ յարեաւ Աստուածորդին։

56. Կա [1] տիրեսցէ ձեզ վերըստին
Յետ յարութեան աստուածային.
Դարձնել ըզձեզ յանմահ տեղին
Յերկնից յերկինս տուն հայրենին։

57. Այս առն զարձցի [2] հայրն առաջին,
Այնմ որ էին երկու որդին.
Դու ես կըրտսեր 'սա անառակին
Աստ. Մեզայ հօրդ [3] անքընին։

58. Զարձցին առ հայրն զըստերք քոյին
Դասք կուսանաց ի միասին,
Որք ընդ մարդկան ոչ խառնակին
Այլ հարանանան երկնաւորին։

59. Զարձցին առ սրտ զըստերք քոյին
Յօրինաւոր սուրբ յանկողին,
Դասըս սըրբոց ծընանիցին
Լընուլ վերինից արքայութիւն։

60. Զարձցուք և մեք ամենեքին
Յայր կատարեալ չափ հասակին,
Մաքուր սըրտիւ՝ ըստ Պօղոսին՝
Ի չափ կատարմանըն Քրիստոսին։

61. Արդ [4] զուտ բարին է չափ նորին
Եւ սըրբութիւն ըզհետ նըմին.
Ջաղցր և զըթած էր բարք նորին
'Ի անյիշաչար ամենեւին։

1. Բ. չունի առնա։
2. Բ. Գ. դարձի։
3. Գ. հայրդ։
4. Տունքս 61–66 ունին միայն Գ. Ե. Լ։

62. Այլ և որսալ զայլս[1] ի բարին՝
Այս չափ կամացն է Քրիստոսին.
Հեզ և հանդարտ յամենայնի՝
Այս չափ գործոյն է Քրիստոսի:

63. Լինել խրատող[2] յամենայնի
Եւ զոր ասէ՝ արդեամբ լինի.
Ճշմարտախօս և սքանչելի,
Այս չափ բանիցն է Քրիստոսի:

64. Տալ զանձն ի մահ վասըն բազմաց
Եւ ազատել զայլս ի չարեաց.
Այս գործ սիրոյ զոր կատարեաց
Վասըն մարդկան Յիսուս Աստուած:

65. Արդ ամենայն բանք Արարչին
Մեզ ի խորհուրդ զանազանին.
Այն որ ասաց. «Ո՞ւր ես» զՆախնին.
Զայսքան խորհուրդ մեզ ուսուցին:

66. Օրհնեալ է կամքն Արարողին,
Եւ օրհնութիւն բանից Նորին,
Զոր բարբառեաց տէրն ի դրախտին
Աւարտեցաւ նոյն ի բարին:

1. Գ. զայս: 2. Գ. խրատ:

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Վասն օձին, ըստ երկրորդ[1] հարցմանն:

Տէրն առն.

1\. Ես քեզ ասեմ, օձ խորագէտ,
Որ ուսուցեր զկինըն տըգէտ,
Թէպէտ յանցանք էր այդ և գէթ[2]
Բայց ո՛չ ի քէն՝ այլ ի չարէդ:

2\. Զքեզ օձ ստեղծի իմաստնագոյն,
Զի ջոկեցես զչարն ի բարոյն.
Եղեր չարեաց դու վեհագոյն
Մարտեար ընդդէմ պատկեր մարդոյն:

3\. Խըցել պիտէր զականջ քոյին
Զլըսել ըղձայն թիւնից չարին,
Զի մի ըղդեպք թիւնից չարին
Խառնէր ի քեզ չարն առաջին:

4\. Անմեղ ստեղծի բնութիւն քոյին
Լըցար թիւնօք մահաբերին.
Վասըն թիւնից քոց մահածին
Զքեզ սպանանեն ամենեքին:

5\. Զի՞նչ արարից անձին քոյին,
Զի տիպ եղեր դու բանսարկուին.
Թէպէտ դու չես չարն առաջին,
Այլ դու եղեր պատճառ չարին:

6\. Բայց ըզպատիժ վըճռոյ քոյին
Տամ անմարմին վիշապ օձին,

1\. Բ. Գ. երրորդ: 2. Այսինքն գայթ. սխալումն:

Երբ [1] Յորդանան գետ մըկըրտիմ՝
Անդ խորտակեմ զգլուխ վիշապին։

7. Զի բանսարկուն յերկնից անկեալ
Ցանկայր ի տեղ քո ձեւանալ
Զոր ինչ պատիժ քեզ աստացեալ
Ի նա լիցի բովանդակեալ։

8. Բայց [2] զի դու օձ չարժմամբ չարին,
Գնացեր վերայ նախնեաց վիմին,
Այնպէս ջընջեմ զյանցանս նոցին
Զի բնաւ քո հետքըն չերեւին։

9. Եւ քեզ նըման օձ անմարմին
Փորձէ զիս վէմս [3] յանապատին.
Բայց յարկածից [4] չարեաց նորին
Ցիս չըգտանի [5] ամենեւին։

10. Այլ և մահն օձն է զըժնային
Ընթանայ ընդ վէմս [6] իմոյ անձին,
՚Նդ ես յարուցից զամենեսին
Մինչ հետք մահուն այլ չերեւին։

11. Զի [7] որք ընդ այս վէմըս հարցին,
Որպէս փոշի լուծեալ փըշրին,
Եւ յոյր վերայ անկանիցիմ
Զնա հոսեսցեմ նըման ջըրին։

12. Վասն այս կամաւ ես թոյլ տըւից
Զարչարանաց մահու կըրից.

1. Բ. Գ. Թ. յերր։
2. Բ. չունի տունս։
3. Ե. Է. փորձեաց զվէմս։
4. Ե. Է. յարկաձեաց։
5. Բ. յիս չգտանու նիւթ ամենեւին։ Գ. չգանէ։
6. Ե. Է. դէմս։
7. Բ. չունի տունս։

Զի զոր ինչ ես անձամբ առից՝
Ցամենեցունց անձանց բարձից։

13. Առեալ ըզմահ ըսպանանից[1]
Եւ ըզխայթոցըն փըշրեցից.
Զմաղձ դառնութեան քոյին թիւնից
Ի բանսարկուին սիրտըն լըցից։

14. Ծով է աշխարհ խաւարային
Որջ[2] բնակութեան չար վիշապին.
Սուրբքըն մարմնով ի սմա վարին,
Բայց հետք մեղացն ոչ երեւին։

15. Թէպէտ[3] մարմին ունին զգալի
Մըտօք թըռչին զերդ զարծըւի.
Միտք նոցա միշտ շըրջագայի
Բայց հետ մեղաց գընալ չունի։

16. Թըռչունըն չար նըման արծուի
Թըռչի ի տուէ 'ւ ի գիշերի.
Բայց պարզ հոգին նըման օդի
Զհետք չարութեան ոչ ընդունի։

17. Զայս երեք բանըս ծանուցի
Ըստ իմաստնոյն Սողոմոնի.
Զօձն և ըզնաւն և զարծըւի,
Վէմ և ի ծով միտք որ ծըփի։

18. Բայց դու էիր նախ իմաստուն
Օձ թեւաւոր զերդ հաւ թըռչուն.
Եղեր զինչ ծով ալեօք ծըփուն՝
Վէմ կարծրացեալ չար խըստագոյն։

1. Գ. սպանանիցից։ Ե. Է. սպանանիցեմ։ Թ. սպանեցին։ 2. Բ. Ը. որք։ 3. Բ. չունի տունս։

19. Զի՞նչ չահեցար ի չար գործոյն
Քան թէ զպատիժըս զառնագոյն.
Բայց ոչ թողից զքեզ յար ի նոյն,
Այլ առաք քեզ յայսըս բարեգոյն:

20. Այժմ ի նախնեացդ որ հզօացին
Ի կերակուր քեզ եղիցին.
Այս քեզ մեծ վտանգ է 'ւ անքընին
Չի ճաշակես զնիւթ պատկերին:

21. Եւ զգաւազանըն Մովսէսի
Յորմէ հրըաշքըն կատարի,
Զարձնեմ ի յօձ քեզ նըմանի
Որ զո անուանդ փառաւորի:

22. Եւ [1] յապագայն ժամանակի
Առնում զքեզ զէն յիմում ձեռին.
Որք մեզանչեն յանապատին
Զու հարկանես զմարմինս նոցին:

23. Եւ ի պատիւ քեզ վեհագին
Զտիպ զո հանել [2] առաք ի ձողին.
Որք հաւատով ի քեզ հային
Յայլոց թիւնիցն ոչ վընասին:

24. Եւ այլ մեծ վտանգ քեզ անքընին,
Ես ի զո տիպն օրինակիմ.
Զինչ ձողով օձն յանապատին՝
Ես բարձրանամ ի ձող խաչին:

25. Եւ [3] որպէս օձըն պըղընձին՝
Ապրեցուսցէ զհարեալս օձին,
Եւ ես անճառ կենաքս ի խաչին
Հերքեմ զնայթուածք չար բանսարկուին:

1. Բ. չունի առնս:
2. Ե. Է. հանեմ:
3. Բ. չունի առնս:

26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
1.
2.
3.

26. Այլ և զանէծք անձին գային
Որք քեզ տուի մերձ ի դրախտին.
Ցամ զայն Հրէից տիրապանին
Ծնընդոց խժից օձին ազգին:

27. Զարն որ ի քեզ եմուտ նախկին
Մտանէ հոգիս Հրէից ազգին.
Դու սպանեցեր մարդ հոգածին,
Այլ նոքա զՏէր առեղծող նոցին:

28. Դու առեալ ամենայնի
Որ կորուսեր զմարդըն նախնի.
Նոքա նուաթ ամէն ազգի
Գերեալ ցըրուին ի մէջ երկրի:

29. Զի [1] բանսարկուն ի քէն ելաւ,
Ի նոա՝ անել բընակեցաւ.
Հազմացն ի քեզ մինըն մըտաւ
Ի նոսա բազում եօթն այսըս չար:

30. Յորժամ ի քէն գեւն ելանէր
Յայլան յանկըրդին տեղիս [2] չըրկէր.
Թափուր զհրէայսըն գըտանէր
Եօթնապատակեալ [3] անդ բընակէր:

31. Դու չատ անմեղ քան ըզնոսա,
Բայց պատրեցեր [4] յայլմէ գեւսայ.
Գեզ յաւիտեան տանջանք չըկայ,
Բայց [5] նորա հուրն ոչ զովանայ:

32. Գեզ [6] ոչ տըւի պատուէրք բանի
Ի զգուշացնել վասըն չարի.

1. Բ. չունի տունս:
2. Ե. տեղին:
3. Բ. եւթնապատիկ այլ:
4. Բ. պատեր:
5. Բ. այլ:
6. Բ. չունի տունս:

Վասն այն եղեր չարին սեղի
Պատուհասեալ և սաեղի։

33. Նոցա բազումքս ծանուցի
Եւ աքանչելեօք քարոզեցի.
Չհաւատացին յամենայնի
Վասն այն տանջանքն ոչ խափանի։

34. Բայց դու հնազանդ յամենայնի
Պատուիրանին զոր քեզ եգի.
Քեզ հող ուսել հրամայեցի,
Եւ կաս ի նոյնըն հրամանի։

35. Հոգի [1] չունիս դու բանական,
Որ քեզ մեծ փառք տամ անվախճան.
Այլ գի մարմին ես նիւթական՝
Այդ քեզ պատիւ զոր ասացան [2]։

36. Զի փըրկելոց եմ ըմնախնին
Չյայլմէ [3] պատրեալ անմեղ հոգին.
Այդչափ ընդ քեզ մանն ընդ նըմին,
Չ՚ յայլմէ պատրեալ էք երկոքին։

37. Եւ գի պատիժ առիք [4] կըրկին,
Դու և նախնի մարդն առաջին
Զեր պատիժն այն [5] էր գինչ [6] եկին.
Բայց կայ անանց այժմ յանցողին։

38. Բուն չարն ի յօձն կերպարանի
Ի սիպ խորամանկ թիւնաւորի,

1. Բ. չունի առնս։
2. Ա. Թ. զերադրական. Ա՝. ի լուսանցս ունի զոր ասացան։
3. Գ. յայլմէ։
4. Գ. Ե. Ի. առէք։ Թ. առեր։
5. Գ. Ե. Ի. այդ։
6. Բ. զոր։

Չի որ չարին հետևեսցի՝
Նըմանակից նոցա լիցի։

39. Այսըմ [1] դիմակ Աստուած Հոգի,
Ի յաղաւնի կերպարանի.
Հեղ [2] վիամիտ քաղցր ու բարի,
Չմարգիկք առնէ իւր նըմանի։

40. Եւ ամենայն ոք զոր [3] կամի՝
Մըտօք ի նոյն կերպարանի.
Եթէ ընդ չարն և թէ [4] ընդ բարի
Ըստ նոյն բարուցն յեղաչըրջի։

41. Եւ վըկայէ այսըմ բանի
Աւետարանըն Քրիստոսի.
Թէ որ աչօք յարատ հայի՝
Նա չուն զարձաւ յիւրաւմ սըրտի։

42. Վասն այն բարոյն ցանկալ պիտի
Որ մարդն յԱստուած կերպարանի.
Իսկ որ չարեացըն հետևի՝
Սատանայի նըմանի [5] լինի։

43. Չի ցանկութիւնն որ ի սըրտին՝
Չմիտքըն ներկէ յորակ [6] իրին.
Իսկ փոխոխել զգոյն որակին
Կամ ոչ լինի, կամ [7] դըժուարին։

44. Չներկեալն ի չար կամ ի բարին՝
Չայն փոխոխելն է դըժուարին.

1. Բ. չունի առնա։
2. Ե. Լ. չունին յաջորդ չորս տողերը։
3. Բ. որ։
4. Գ. չունի եւ թէ։
5. Թ. լմանի։
6. Բ. յորեակ ուրին։
7. Բ. կամաւ չլինի այլ։

Բայց թէ երանգ հընոյն մաշին՝
Ապա նոր գոյն առնու կըրկին:

45. Պէսպէս[1] որակ ի միտսին
Զկարէ լինել ի մին[2] մասին.
Բայց թէ յիրար խառնեալ լինին
Ապականեն զմիմեանս նոքին:

46. Այսպէս որք կան ի գործ չարին
Այլ և[3] բարեաց մասն ինչ ունին.
Անտի առնուն զքանքարըն մին
Տան հընգեկի շահեցողին:

47. Զի թէ[4] սակաւ է գործ բարին
'Ի առաւել չատ[5] մասըն[6] չարին,
Երբ հասանի օր վախճանին՝
Ցորըս գըտցի՝ ի նոյն դասին[7]:

48. Լոյսն և խաւարն ի միտսին
Զկարէ լինել ամենեին.
Այսպէս և չար գործքն ու բարին
Ապականեալ ոչ հաստատին:

49. Պարտ է ջընջել զորակ չարին
Ապա երանգ բարեաց ներկին.
Քաղել[8] զորոմն անդաստանին
'Ի ապա ցանեալըն բուսանին:

50. Իսկ որ արատ կայ ի հողին
Եւ ոչ հանէ փութով նախկին,

1. Բ. չունի տունս:
2. Գ. ի նմին:
3. Բ. ի:
4. Բ. որ:
5. Բ. չար:
6. Ե. Է. մասն չարի:
7. Բ. դասին:
8. Ե. Է. քաղել:

Սերմն է չարեաց որ բուսանին
Եւ նիւթք հըրոյ նըմա լինին։

51. Թէ դու որակ ունիս կըրկին
Ջմինըն ջընջեա՛ որ փարատին.
Ջմիւսըն [1] ներկեա՛ արեամբ կողին
Քեզ զարդարանք յաւուդատաին։

52. Եթէ ներեաց Աստուած օձին,
Այլ և նախնեացն որք [2] մեղուցին,
Որչափ ներէ մեզ յետ [3] գարձին
Յորժամ Հոգւոյ ասեմք նըմին։

53. Բայց [4] թէ անդարձ կամք ի չարին
Եւ ևս կըրկնեմք գյանցանըն հին,
Յայնժամ պատիժ տացէ կըրկին
Աստ և յանկէտն յաւիտենին։

54. Յորժամ հրեշտակքըն մեղուցին՝
Յերկինից անկեալ անանց տանջին.
Դու դի՞ մընաս անձին քոյին,
Թէ քեզ չըտայ զպատիժ [5] չարին։

55. Վասըն միոյ պըղտոյ ծաւին՝
Հինգ հազար ամ պատժեաց գՆախանին [6].
Դու պարտական բիւր քանքարին՝
Այդպէս անհոգ կաս ի մեղմին։

56. Քեզ օրինակ անցեալ Նախնին,
Այլ և հրեշտակքն որ մեղուցին.

1. Բ. գի ումն։
2. Գ. Ե. Է. որ։
3. Ե. ԺԲ. Է. յոր։
4. Յաւելուած Գ. Ե. Է. օրի-նակաց։
5. Գ. պատիժ։
6. Է. զՆոսին։

Տես թէ նոքա զի՛նչ կըրեցին,
Կըշռեա՛ դու զքո մեղքն և զնոցին։

57. Բայց օրինակ չըկայր նոցին
Թէ պատուհաս կայ յանցողին.
Այլ օրինակք են մեզ նոքին
Զի մի՛ պատժիմք նըման նոցին։

58. Այժմ օրհնութիւն Արարողին
Աստ և յանկէտ յաւիտենին,
Որ մեզ յայտնեաց զխորհուրդ բանին
Որ կայր ծածկեալ անդ յայտնի ադին[1]։

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Վասն տարակուսանօք փոշիմանելոյն Նախնեացն
ի զրկմանէ ծաղկապանծ[2] փառացն։

1. Յետ այս հարցմանցըս քըննութեան[3]
Տարակուսեալ Նախնիքն ողբան.
Եթէ վասն է՞ր հանդիպեցան
Այսքան չարեացըս փորձութեան։

2. Այն ի՛նչ զըրախտ էր լուսափայլ
Որ զմեզ արար հէնց ուշատար.
Մըտօք կորաք մեք հիացեալ
Եւ զպատուիրանըն մոռացեալ։

3. Այն ի՛նչ ծառ էր անուշահամ
Որ ի հոտոյն զմիտըս[4] տարան.

1. Գ. յադիմին։ (յԱդինին?)։
2. Բ. գերապանծ։ Ե. Է. ծաղկապայծառ։
3. Ե. Է. քննութեանց։
4. Բ. Ը. Թ. զմիտքս։

Եւ մեք ապչեալք ի զարմացման
Ոչ քննեցաք զօձին ըզձայն [1]։

4. Այն ի՞նչ պըտուղք անմահութեան
Որ ինձ ուտել հրամայեցան.
Եւ ես յիմար որպէս զանբան՝
Զառի զմիոյ [2] պըտղոյն ըզհամն։

5. Այն ի՞նչ ծառկունք էր անթառամ
Որ ի դրախտին միջին բուսան.
Գոյնքըն փայլի տայր զանազան
Զերդ ճառագայթս արեգական։

6. Այն ի՞նչ բուրումն անուշալի
Որ ի դրախտէն [3] միշտ կու բուրի.
Հոգիս բաղձայ, սիրտս [4] ճըմլի,
Յանոյշ հոտոյն միաքըս ցընդի։

7. Կայր անդ ծառկունք բազմադիմակ
Գունով փայլէր լուսատեսակ.
Ազգի ազգի 'ւ անօրինակ.
Պայծառատես քան զարեգակ [5]։

8. Խառնեալ անուշ հոտ ընդ իրար
Բըղխեալ բուրէր անմահարար [6].
Հոգիս գմայլեալ զուարճանայր,
Մարմինս թըմրէր [7] որպէս արբեալ։

9. Աչքըս ցընծայր գունով ծառկանց,
Հոտն ի հոգիս լինէր թափանց.

1. Բ. զբան։
2. Ե. Է. միոյն։
3. Ա. դրախտին։
4. Գ. միաք։
5. Է. զարուսեակ։
6. Բ. Գ. Ը. անմահարար.
7. Գ. Ե. Է. թմբրէր։

Մարմինս անմահ էր և անանց
Ծաղկափըթիթ պայծառատեսանչ։

10. Պէսպէս [1] ծաղկունք կայր անթառամ
Երանգ գունոցըն զանազան.
Այնպէս փայլէր յաչըս մարդկան
Մինչ պի տեսողքըն չդիմանան։

11. Հոտ անուշից նոցին բուրման
Նուաղէր ըզսիրտս որդւոց մարդկան.
Պէսպէս բուրէր յորդահոսան,
Չի տեսողաց ուշըն գընան։

12. Աչքն ի ծաղկանցըն զուարճանայ,
Քիմքն ի հոտոյն զմայլեալ ցընծայ.
Սիրտըն բերկրեալ փառաբն խայտայ
Ի զանազան գունոց նոցա։

13. Որպէս ըզխունկն ի վէջ հըրին՝
Յորգեալ ծըխայր [2] հոտըն նոցին.
Խառնեալ ծըխոցն ի միասին՝
Ծախէր ըզքիմս հոտառողին։

14. Եւ [3] զանազան ծառքն ի զրախտին
Լուսափըթիթ և ծաղկածին,
Այնմահաբեան պըտուղքն ի նմին
Տերևք նոցա ոչ թառամին։

15. Այն ի՞նչ տեղիք էր հըրճուալի
Որ խընդութեամբ միշտ ցընծայի [4].
Հոգիս զմայլեալ [5] խրախճանայի [6],
Զքնութիւն մարմնոյս մոռանայի։

1. Բ. չունի տունս։
2. Ե. Լ. ծխէր։
3. Բ. չունի տունս։
4. Բ. խնդայի։
5. Բ. հոգի զմայլէր։
6. Գ. Ե. Լ. խրախճանայր։

16. Այն ի՞նչ հրեշտակք լուսապայծառ
Զինև կային միշտ պար առեալ.
Նըշոյլք լուսոյ [1] նոցին փայլեալ՝
Եւ ըզգըրախտըն կառուցեալ։

17. Տեսի ըզփառս անճառելոյ [2]
Ի զանազան սրակ լուսոյ.
Պէսպէս փայլմունք նոցին գունոյ [3]
Ջմայլեաց ըզսիրտս [4] մտանից հոգոյ։

18. Այն ի՞նչ նոր [5] լոյս էր աննըմանն
Որ ի դրախտի անդ փայլեցան.
Չի ճառագայթս արեգական՝ [6]
Որպէս ճըրագ էր առ լոյսն այն։

19. Այն [7] ի՞նչ տեսիլ անճառական
Ի վէմ լուսոյն զարմանագան.
Նըշոյլք փառաց նոցին ծագման
Ճառագայթէր զիմովս անձամբ։

20. Այն ի՞նչ քրովբէք էր բազմաչեայն,
Եւ սերովբէքըն վեցթեւեան.
Աթոռք ահեղ չորեքկերպեան
Յորում հանգչէր երկնից արքայն։

21. Այն ի՞նչ զուարթունք էր հըրճուաճայն,
Քաղցրանըւագ օրհներգաբան.
Որպէս զծաղկունըս զանազան
Շուրջ զաթոռովըն փայլեցան։

1. Բ. լուսոց։
2. Ի. լուսոյ։
3. Գ. Ե. Ի. Պէսպէս գունակ փայլմամբ նոցուն։ Բ. պէս պէս ծաղկունք փայլմունք գունոյ։
4. Գ. զմիտս։
5. Ի. չունի նոր։
6. Բ. (արեգական)։
7. Բ. չունի առնա։

22. Օրհնեալ են փառք քո անվախճան
Ցիւրում տեղոջ որպէս արժան.
Ողորմութիւն ի յաւիտեան,
Անտես չառնես պաղգըս մարդկան։

23. Այն ի՛նչ անճառ սէր Անհասին
Որ ինձ արար անքննելին.
Առեալ ըզհողս յիւրում ձեռին
Ստեղծ ի պատկերն աստուածային։

24. Այն [1] ի՛նչ փըչումն էր հըրճուանաց,
Որ ինձ շնորհեաց պարգեւս փառաց.
Շնորհս եօթնարփեան յիս նըկարեաց,
Ազգաց իմոց և զաւակաց։

25. Այն ի՛նչ բարբառ էր աննըման
Որ յիս խօսէր միշտ քաղցրաձայն [2].
«Կե՛ր յամենայն ծառոցդ որ կան [3]
Բայց ի պըտղոյն չար գիտութեան»։

26. Այն ի՛նչ մարմինք էր լուսափայլ
Որ ի դրախտի միջին մեր կայր.
Նըշոյլք փառաց յինէն ցոլայր
Արեգականըն հաւասար։

27. Այնքան [4] հըրաշքն որ անդ կային,
Անճառակերպք և անքընին.
Ո՞վ փոխարկեաց զայս ընդ չարին,
Որ ըզգիմակն [5] ունիմ նոցին։

28. Այն ի՛նչ չար [6] ծառ էր մահաբեր
Որ զմեզ արար հէնց անհամբեր.

1. Բ. չունի տունս։
2. Ե. Է. զուարճաձայն։
3. Բ. ծառոց զորին։
4. Բ. չունի տունս։
5. Ե. Է. զընդգիմակ։
6. Բ. Թ. չունի չար։

Հատեալ է քուն յաչացըս մեր,
Եւ պատառեալ սըրտիցս [1] աղբեր:

29. Այն [2] ի՞նչ պըտուղ էր ցաւագին
Որ մեզ հէնց չար [3] էած կըրկին.
Գարձոյց ի մահ զկեանքն անքընին,
Զլոյսն ի խաւար աղջամըղջին:

30. Այն ի՞նչ արմատ էր գառնագին
Որ եա պըտուղ մեզ մահածին.
Զի ոսկրն նորա բողբոջեցին [4]
Մեզ ցաւ և սուգ և ոզբս ուժգին:

31. Այն [5] ի՞նչ սեւ օր էր ինձ բօթի,
Այն ինչ չար ժամ էր խաւարի,
Այն ինչ սահաթ [6] էր ցաւալի,
Որ հրով անշէջ գիս վառեցի:

32. Այս [7] ի՞նչ չար աչք էր խաւարեալ,
Այս ի՞նչ մառունք էր չորացեալ.
Ընդ չար լեզուին բերանս կարկեալ
Եւ առաւռունքս ի հող փըչրեալ:

33. Այս ի՞նչ բերան էր կարկամեալ,
Այս ինչ լեզու էր կատաղեալ,
Այս ինչ առաւ էր չարացեալ [8]
Մահու թիւնիցըն ծարաւեալ:

34. Այս [9] ո՛ւստ. այս ո՛ւստ ճիչս ահագին,
Կամ զայս ինձ ո՞վ պատմէր նախկին՝

1. Ե. Է. աչացս:
2. Գ. չունի առնա:
3. Ա. չունի չար:
4. Բ. Գ. Ե. բողբոջեացին:
5. Ե. Է. չունին առաջ:
6. Է. սըզաթ:
7. Բ. չունի առնա:
8. Բ. չորացեալ:
9. Բ. չունի առնա:

Թէ դէմք փառացս իմ ծաղկածին՝
Դառնայ ի հող մահու ստուերին։

35. Այս ինչ չար սիրտ էր քարացեալ[1],
Այս ինչ խորհուրդ էր խաւարեալ.
Կամքըս չարին էր հաւանեալ
Եւ[2] ցանկութիւնս ընդ նա վառեալ։

36. Այլ շատ ծառեր կայր զանազան
Ի մէջ դրախտին անմահութեան.
Ես յիմարեալ որպէս զանբան՝
Առի զպտուղըն չարութեան։

37. Մինն անուսուն էր 'ւ ինքն անբան,
Սողաց[3] ի դրախտս արքունական,
Առեալ տարաւ զմեզ ընդ[4] ինքեան
Ի խորխորատըս[5] չարութեան։

38. Այն[6] մին պտղոմն՝ ըզմեզ կարթեաց,
Եւ ի դրախտէն հանեալ քարշեաց.
Արար խորտիկս իւրոյն կամաց,
Անշէջ հըրովըն խորովեաց։

39. Աչքս և ականջս էր ինձ խարող,
Կամքս և խորհուրդըս հետեւող,
Յօժարութիւնս ինձ հաւանող.
Զիս դարձուցին մահուամբ ի հող։

40. Ձեռքս[7] ընդ ոտացս[8] էր մոլորեալ,
Եւ ատամունքըս ծարաւեալ,

1. Բ. քաղցրացեալ։
2. Է. չունի տողս։
3. Բ. սողայ։
4. Բ. յինքեան։
5. Գ. ի խորխատն։
6. Բ. չունի տունս։
7. Ե. Է. ձեռս։
8. Գ. ոտեացս։ Ե. Է. ոտիցս։

Զար ցանկութիւնս իմ փափաքեալ,
Զմահն [1] ըմպեցի մաղձաժայթեալ [2]։

41. Կըրկին [3] ցաւօք անձն իմ տանջի
Եթէ ման է՞ր զայն գործեցի.
Փոչիմանեալ. ոչ հասանի,
Այլ մարմաջեալ կամ ի հոգի։

42. Պըտուղն անցաւ զոր ես ուսի,
Համըն գընաց զոր ծամեցի.
Ում ցանկացայ՝ չէ ի միջի,
Բայց տարտարոսն ինձ կու պահի։

43. Օձըն մեռաւ [4] որ [5] յիս խօսէր,
Զայնըն կորեաւ որ ինձ խաբէր.
Զոր նա ասաց՝ լինելոյ չէր,
Բայց զայս չարիքս ինձ գուշակէր։

44. Այժմ ուր է դրախտն իմ ցանկալի,
Ո՞ւր է իմ լոյսըն գերարփի.
Ո՛րքան յիշեմ՝ հոգիս մաշի.
Եւ մարմնի սիրտս ի փորի։

45. Ո՛վ [6] լոյս անճառ իմ ցանկալի,
Ի քո սիրոյդ [7] վիաքըս ցընդի.
Հոգիս վառեալ, մարմինս հալի [8],
Ուշըս գնացեալ քեզ տապնապի։

46. Քեզ բաղձալով զպըտուղն ուսի.
Աստուածութեանդ քո ցանկայի [9].

1. Բ. զմաղձն։
2. Բ. մահաժրտեալ։
3. Բ. չունի այս և յաջորդ տունը։
4. Բ. մեռեալ։
5. Գ. Ե· Լ· որ ընդ խ։
6. Բ. չունի տունս։
7. Ե· Լ· տեսոյդ։
8. Ե· Լ· պրի։
9. Ե· Լ· ցանկացի։

Թէպէտ փառացն այն [1] ոչ հասի՝
Բայց նոյն սիրովն հոգիս վասի:

47. Աչք իմ հարեալ կայ [2] յարտասուս,
Սիրտ իմ գոչէ յառաջագոյնս.
Աղաղակէ հոգւոյս մասունս
Առ ցանկալիդ իմ ի բարձունս:

48. Հիմայ [3] ես ի՞նչ առնեմ անճար,
Յայնքան փառաց կամաւ զրկեալ.
Փոշիմանիմ տարակուսեալ
Կըսկըծամահ աղէկիզեալ:

49. Եթէ նընջեմ [4] ոչ հանգարտիմ,
Եւ թէ յառնեմ բնաւ չըհանգչիմ.
Ի լուռ կալով՝ յոյժ տագնապիմ,
Եւ ընդ խօսելըս խոցոտիմ:

50. Ա՛յլ ազդ սիրով չմխիթարիմ,
Զաշխարհս յոչինչըս համարիմ.
Անտի փառօք ես ոչ յագիմ,
Զի էր անճառ իմ ցանկալին:

Տէր Առաքեալ ասի տուելքս [5]:

51. Տեղիք չունիմ ես հանգըստեան,
Եւ ոչ պատճառ ինչ խընդութեան.
Սիրտ [6] իմ պահէ զիս յերերման
Եւ յարտասուս հառաչաձայն:

1. Բ. նա:
2. Բ. կայր:
3. Գ. այժմիկ:
4. Ե. Է. ննջիմ:
5. Գ. ունի այսպէս Տէր Առա-քելի: Գ. Ե. Է. կը յաւելուն այս: Ասէ՝ չունին այս խո-րագիրը:
6. Բ. Գ. սիրտս:

52. Եթէ [1] թագչիմ [2] ի տան սըրտիս՝
Ոչ հանգարտի [3] առ իս հոգիս.
Եւ թէ յայտնեմ զխորհուրդս որ յիս՝
Զտանի [4] աչխարհս ըզձայն գուժիս։

53. Բամեալ մատամբք հոգեկանիս
Եւ անգամօք [5] բոլոր մարմինս [6]
Սկըսնուիմ ի յողբ [7] հառաչալիս
Զոր վայելէ հանուրց ազգիս։

54. Աչք [8] իմ հեզու զհոսանս գետոց,
Սիրտ իմ բըզխէ զվըտակս ցաւոց.
Մըտօք տանջիմ [9] ի խորհըրդոց,
Անձամբ վաճեալ որպէս ըզրոց։

55. Ոամիկք [10] մատունքս իմ ցաւագին,
Զարեաց [11] պըտուղս ինձ քաղեցին.
Եւ տատամունքս իմ զըժնային՝
Զմաղձըս մահու ճաշակեցին։

56. Ականն իմ ինձ ամպ [12] եղեւ չարեաց,
Զանձրեւ ցաւոց ինձ հեղեղեաց.
Համարք ցօղոյն որ ինձ հոսեաց՝
Պէսպէս կըսկիծըս անօրինեաց [13]։

57. Փաղեալ [14] ըզցաւըս զանազան՝
Փունջ կապեցի որպէս չուչան.

1. Բ. չունի տունս։
2. Ե. Լ. հանգչիմ։
3. Լ. հանգուրժի։
4. Գ. Ը. չտանէ։
5. Բ. և անդ մտօք։
6. Ա. ժ. մարմնիս։
7. Բ. ողբամ ողբս։
8. Բ. չունի տունս։
9. Ե. Լ. մըտօք ականջ իմ։
10. Բ. ոամեալ։
11. Ը. ժ. զչարեաց։
12. Ե. Լ. աղբ։ (Լ. օրինակը յետոյ ամբ սրբագրած է)։
13. Բ. անօրինեաց։
14. ժ. քաղեաց։

Փուշ և տատասկ կըսկըծական՝
Եղեն պըտուղն ինձ անմխճան։

58. Եւայ խորհուրդս իմ անդադար,
Զի հրով վառեալ կամ հաւասար.
Միտքս և խորհուրդս անասնաբար
Ինև գործել տըւին ինձ չար։

59. Այսց ինձ տալ զփառս ընդհանուր,
'Ի ես ցանկացայ մըտօք իմ կոյր.
Ձեռօքս առի զընութեանըս հուր,
Ծըծումբ լեղի դառն և մըրուր։

60. Լըռել [1] սըրտիւ ոչ հանդարտիմ,
Լալով ցաւքս իմ ոչ փարատին.
Անցեալ փառացն ոչ հասանիմ,
'Ի ի տանջանացն ոչ ազատիմ։

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

Վասն զղջմանն Ներսէսի։

Եւս առ զայս

1. Այն ինչ չար ժամ էր ինձ պահած՝
Որ օձն եկեալ ինձ բարբառեաց.
Այս ինչ ականջ էր չար ի բաց
'Դ որ սատանայ զմաղձըն թափեաց։

2. Այս [2] ինչ չար միտք էր խաւարած
Որ զթըշնամոյն բանն չըքըննեաց.

1. Է. լռեալ։ 2. Ե. Է. այն։

Այս ի՛նչ ատամն էր չորացած՝ [1]
Որ զրանն օձի լեզուին ծամեաց:

3. Այս ի՛նչ չար ոտք էր մոլորած
Որ առ մահու ծառըն գընաց.
Այս ի՛նչ չար ձեռք էր չորացած՝
Որ զայն պտուղըն չօշափեաց:

4. Վա՜յ իմ աչացս որ ես տեսայ
Զչարեաց պտուղն՝ և ցանկացայ.
Վա՜յ ականջիս [2] որ ես լըւայ
Ըզձայն օձին և խաբեցայ:

5. Վա՜յ իմ լեզուիս որ խօսեցայ,
Եւ [3] ընդ օձին ընկերացայ.
Վա՜յ բերանոյս իմ որ կերայ՝
Զծըծումբ հըրոյն և վառեցայ:

6. Վա՜յ ըռընգացս իմ անըզգայ
Որ յայն հոտոյն ես հեշտացայ.
Վա՜յ ստամոքացս [4] իմ խաբեբայ
Որ զհամն առեալ անուշացայ:

7. Վա՜յ ատամանցս իմ դըժընդեայ
Որ ծամելով զմահըն կըլայ.
Սառնամանօք սա կըրճըտայ [5]
Որ փափաքեաց ծակել [6] ըզնա:

8. Վա՜յ իմ ոտիցս [7] որ ընթացայ
Հանիլ չարեացս որ այժմ ինձ կայ.

1. Գ. Ե. Է. մաշացած:
2. Բ. Դ. Ե. Է. ականջացս:
3. Բ. չունի տողս:
4. Գ. Ե. Ը. Ժ. ստամոքացս:
5. Ը. կրճտեցայ:
6. Ոմանք՝ ծաքել:
7. Ա. Ը. Ժ. ոտացս: Բ. մը-տացս:

Ի հուրն անշէջ սա բնթանայ,
Փոխան ի ծառն երթալոյ սա [1]։

9. Վա՛յ իմ ձեռացս որ մերձեցայ
Յայն չարութիւն որ վերջք չկայ.
Երբ առչորի բոցովըն սա
Ծագիւ մտաին ջուր չբտան սմա [2]։

10. Վա՛յ իմ մրտացս որ խմացայ
Բան նորածին գինէ աստանայ.
Նըման նըմին և ես կորեայ,
Մի էր խորհուրգ իմ և նոցա [3]։

11. Վա՛յ [4] իմ սըրտիս որ խորհեցայ,
Զկորուստ անձին իմ 'ւ Ադամայ.
Պըտուղն անցնի, համըն գընայ՝
Բայց տանջանացըն վերջք չկայ։

12. Վա՛յ իմ կամացս որ հաճեցայ [5]
Խաբել զԱդամ որպէս ասըլայ.
Զնա խաբելով ես չփրկեցայ
Այլ [6] մորմոքիմ ես ընդ նըմա։

13. Ես յԱդամայ կողիցն առայ,
Զի օգնական լիցիմ նըմա.
Զնա կորուսի և ես [7] չհանգեայ [8]
Այլ նոր չարիք վաստակեցայ։

14. Մինչ [9] ընտրուկս եմ եղելոց,

1. Բ. սա։
2. Բ. նմա։
3. Բ. ցնա։
4. Բ. չունի սուկս։
5. Բ. Ը. հայեցայ։
6. Բ. վայ։
7. Ա.սկիզ կը սկսի Թ. պակասաւոր օրինակը։
8. Ա. չհանգայ։
9. Բ. զի Թէ։

Եւ [1] վերջին մասն արարածոց.
Վասն այն ես մայր [2] եղէ ցաւոց՝
Զարչարանաց և դժոխոց:

15. Կամ թէ դըրախտն [3] եմ տարերաց,
Գառնամըրուր թիւնոք լըցած.
Վասն այն ըսկիզըն եղէ չարեաց
Մորմոքելոյ և արտասուաց:

16. Ես գայթակղեալ կամ ընդ անձին
’Նդէ՞ր մատնեցայ սկըզբնաչարին.
Գոնեա ստեղծուած եմ Արարչին.
Վասն է՞ր չարիք զիս պատեցին:

17. Եղեալքս ամէն յիւրեանց կարգին,
Եւ ես միայն կամ լալագին.
Իւրաքանչիւրքն յիւր [4] կայանին,
’Ի ես տարագրեալ ամենեւին:

18. Ծնանին ծաղկունք յատըս ծառին,
Եւ այլ ծընունդք [5] առ ծընօղին.
Այլ ես ցաւօք ծնանիմ զորդին՝
Խայտառակեալ յամենեսին:

19. Կամ զինչ ոմանք ի Հրեշտակաց
Խոտանքն եղեն դեւք չարացած.
Եւ ես յազգէս Հողեղինաց՝
Նոյնպէս զըտակ եղէ չարեաց:

20. Բայց չեմ նըման անկեալ դիւաց,
Զի նոցա մին [6] մասըն սխալեաց.

1. Ե. Է. կամ:
2. Ե. Է. մասն:
3. Գ. Լուսանցքին մէջ ունի դրախտին: Թ. դրախտինն:
4. Բ. չունի յիւր:
5. Բ. ծաղկունք:
6. Գ. մի:

Իակ ես բոլորն եմ խաւարած,
Սեռս անհատից և տեսակաց [1]:

21. Զի՞նչ արարից իմոյ անձին,
Որ հակառակ եմ Արարչին.
Երթամ ի հուրն յաւիտենին
Զի խոց վիրացըս խարակին [2]:

22. Թէ գառնայի յոչնութիւն՝
Էր երանի և խընդութիւն.
Բայց կայ յաւէտ ինձ նեղութիւն
Անանց տանջանք և գառնութիւն:

23. Ադամ պատկեր էր Արարչին,
Փըչմամբ շնորհաց լըցեալ հոգին.
Թօսիլ չիշխեաց չարն ընդ նըմին՝
Զի սարսէին յահէ նորին:

24. Ես չոկեցայ յանձնէ նորին,
Շնորհաց զըրկեալ ամենեւին.
Զիս [3] գըտաւ նիւթ [4] չարն առաջին [5]
Ինև կորոյս զամենեսին:

25. Բայց յոյս ունիմ ես առ Աստուած
Զթողուլ ի սպառ զիս մոլորած.
Ես որ պատճառ եղէ չարեաց՝
Անէ առիթ անճառ բարեաց:

26. Եւ ըզպատիժս իմոյ անձին՝
Տայ թըշնամոյն իմ յիս դարձին.
Եւ զոր խաբեաց յաւազ բանին՝
Տեսցէ ի [6] փառն աստուածային:

1. Բ. տեսակ ցած:
2. Բ. Դ. խորտակին:
3. Է. զի:
4. Բ. Թիւն:
5. Ա. չարին առջին:
6. Բ. ըզփառան:

27. Զոր խաբողին թըւէր անհնար՝
Տեսցէ զիս լեալ աստուածամայր.
Եւ ծառ կենաց ինձ արնկեալ
Պըտուղ նորա աստուածարար [1]:

29. Ի ես որ եղէ անուամբ նախատ՝
Առից անուն մեծ փառազարդ.
Անեղ, անտեսն յէից անյայտ
Ինձ յայտնի զերդ ճառագայթ:

30. Զմեզ ազգակից առնէ յինքեան,
Տանել յերկնիցըն կայսրան.
Յորոյ [2] յահէն երկինք զոլան՝
Ի տեսութիւն գայցէ մարդկան:

31. Յայնժամ ցընծամք անճառ սիրով՝
Յերկինս երկնից [3] թըռչիլ մարմնով [4].
Բազմիլ յաթոռ ծագկեալ լուսով՝
Ընդ հրեղինաց պարակցելով:

1. Բ. Գ. Ը. Թ. Ժ. անմահաբար:
2. Ժ. որոյ:
3. Գ. յերկնից յերկինս:
4. Գ. Ե. Լ. ամպով:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ․

Վասն զանազան խորհրդոյ[1] կողին որ առաւ յԱդամայ[2], թէ զինչ խորհուրդ բերէր յինքեան չարոյ և բարոյ։

1․ Այն ի՞նչ սև կող էր յիս ծածկած,
Որ ինձ պատճառ եղև չարեաց․
Յանմահ կենաց նա զիս քարշեաց[3]
'Ի ի տարտարոսըն հրաւիրեաց։

2․ Այն ի՞նչ սև օր[4] էր ինձ պահած
Որ ընկեր չար յայլ[5] կենդանեաց․
Վասն այն զԵւա յինէն ստեղծեաց
Զի ինձ հաճոյ լիցի կամաց։

3․ Այն ի՞նչ սև պահ էր ինձ թըմրած[6]
Որ զկողս յինէն առին ի բաց․
Ընդ այնր մարմին եղև լըցած,
Զի[7] յԱստուածոյն եհան յաչաց։

Այժմ[8] ըսկըսնու փառքն կողի
Եթէ նա զինչ խորհուրդ ունի․
Թէպէտ զանգատըս բարբառի,
Բայց այլ խորհուրդ բացայայտի։

1․ Գ․ խորհրդոց։
2․ Բ․ այսպէս կը շարունակէ, թէ որպէս կամ զիարդ յայտնի եղիցին։
3․ Գ․ Ե․ Է․ զրկեաց։
4․ Գ․ Ե․ Է․ կող։
5․ Ա․ ի։
6․ Գ․ Ե․ Է․ թմբրած։
7․ Գ․ զիս։
8․ Ը․ Թ․ չունին այս տունը։

4. Կամ թէ նա կող էր իմ[1] ձախի՝
վասն այն գործեաց ձախողակի[2].
Զի ամենայն իր ըստ կարգի,
Ըստ իւր բնութեան[3] գործոյն շարժի:

5. Կամ թէ ելաւ յիմոյ միջաց՝
վասն այն նա գիս ընդ մէջ կտրեաց.
Որպէս ըզկոթ փայտահարաց՝
Նոկաւ զմայրիսըն[4] կոտորեաց:

6. Կամ որպէս նա ելաւ յինէն՝
Եհան և գիս յիմ Արարչէն.
Ուստի բնութիւնս մեր հողեղէն՝
Մահուամբ[5] ի հող դարձաւ անդրէն:

7. Կամ որպէս կողն է ինքըն կեռ,
վասն այն՝ վարեաց նա ընդ իս խեռ.
Ասէ. Դու գիս ի քէն հաներ,
Մին օր ընդ քեզ ոչ պահեցեր:

8. Կամ զի կողին մէջն է փուչ փուչ
Թոյլ և ըրկար է և անուժ.
Առեալ զպըտուղն այն անըզգուշ
Մեզ նոր կըսկիծ էած և գուժ:

9. Կամ[6] զի երկուս երեսս կողին,
Դուրս կոյսն ի բաց ներսըն[7] ծածկին.
Նա զկամքն երաց ընդդէմ չարին,
Ցինէն ծածուկ ամենեին:

10. Կամ զի կողն է միագըլխի,

1. Բ. ինձ:
2. Բ. ձախ կողակի:
3. Ա. բնութիւն:
4. Ժ. զմարմինս:
5 Է. Ակեց մինչև 24 երորդ տունը չունի:
6. Բ. չունի տունս:
7. Ե. Ներս կոյսն ի բաց, դուրսն:

Զի այր և կինըն մի լիցի.
Այսըմ դիմակ Եւա խորհի,
Ինքնագըլուխ գոլ [1] ի մարմնի:

11. Կամ զի կողն է հաւաքարար,
Զի մի կորչի իրք [2] ինչ ընդվայր.
Վասն այն զխորհուրդ չարին տարար՝
Գաղտ յընկերէս քո [3] ծածկարար:

12. Կամ որպէս տեղ կողին դատարկ՝
Նոյնպէս արար զդրախտն անբընակ.
Եւ յամենայն տեղ նոյնգունակ
Չեկաց զկայանըն բաւանդակ [4]:

13. Կամ որպէս է անունըն կող՝
Անկման մերոյ նըշանակող.
Զմեզ ընկեցեալ դարձոյց [5] ի հող,
Յերր ի փուշի մեզ բուծանող:

14. Կամ զի կողն է ի ծածուկ տեղ
Օձի նըման երկայնաձև.
Յորժամ տեսաւ զօձն իւր ընկեր՝
Նորին բանիւ զպըտուղն եկեր:

15. Կամ զի հազար ազգ կենդանեաց
Ոչ ընտրեցի կըցորդ կենաց,
Վասն այն ըզկողն յինէն քարշեաց,
'Ի ինձ հակառակ զկինս [6] յօրինեաց:

16. Կամ զի յինէն էր նա սկըսեալ՝
Չհաւանեցաւ յայնըմ կենալ.

1. Ե. կալ:
2. Բ. ինքըն:
3. Բ. իւր:
4. Ա. բաւանդակ:
5. Բ. դարձեալ:
6. Ա. զկինն:

Կամ էր նա [1] սկիզբըն լինենալ,
Նոր խորհըրդոյ ինչ հանդերձեալ:

17. Կամ զի ծածուկ յինէն առաւ՝
վասն այն զպըտուղըն գաղտ [2] կերաւ.
'ի երբ մերկութիւնն իւր յայտնեցաւ՝
Առ թըզենեաւն ինև թագեաւ:

18. Կամ գողութեամբ յինէն հանաւ՝
վասն այն զպըտուղըն գողացաւ.
Նոյնպէս և զիս պատըրուակաւ
Ցիմ Արարչէն հանեալ տարաւ:

19. Կամ զի ստեղծուած էր նա յետին՝
վասն այն սիրեաց զգործըն [3] վերջին.
Բայց նախամայր էր 'ւ առաջին.
Մահն սփռեցաւ յամենեսին [4]:

20. Կամ որպէս նախ էի թըմրեալ՝
Այսպէս յետոյ մըտօք ապշեալ.
Յորժամ լըւայ զբանըն դիւթեալ՝
Հաւանեցայ մըտօք ցընդեալ:

21. Կամ յորժամ կողն յինէն առաւ՝
ինձ գիտութիւն ոչ ազդեցաւ.
Երբ [5] սէր պըտղոյն զմիտքըն [6] տարաւ
'ի ես չգիտացի մինչև կերաւ [7]:

22. Կամ յորժամ նա յինէն ստեղծաւ՝
Աչք իմ սիրով ընդ նա հարաւ.

1. Բ. չունի նա:
2. Բ. գաղտուկ:
3. Ե. զկողըն:
4. Թ. ամենեւին:
5. Ե. Ը. Թ. Ու երբ:
6. Ե. զմիտքս:
7. Ը. Թ. կերաւ:

Վասն այս մեզաց ինձ [1] թոյլ տբաւ
Լինել հնազանդ կընոջ կամաւ։

23. Կամ [2] չարութեան մասն որ ի յիս
Յինէն ելաւ հետ ի կողիս·
Ի ես լըսելով կընոջ բանիս
Եղէ պատճառ չարեաց ազգիս։

24. Կամ զի է չոր բնութիւն կողին,
Գործով եցոյց ըզնոյն կըրկին·
Նախ՝ չորացոյց [3] խաբմամբ օձին,
Երկրորդ՝ հըրովն անանց բոցին։

25. Կամ զի կողն է բիւրա և կապիտ,
Գործով եցոյց զնա նախատիպ·
Կինս անհնազանդ էր և անվիտ,
Չիս պատնացոյց չարեաւք ի վիտ։

1. Ե· չունի ինձ։ Գ· Է· Լ։
2. Տունքս 23–25 ունին միայն 3. Ասկից ունի Օրինակն Լ։

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

Այլ խորհուրդ դարձեալ[1] կողին
Զոր յինքն ունի ծածուկ մին մին[2],
Գործով եցոյց նա առ Նախնին,
Եւ համարակ[3] յամենեսին:

1. Նախ՝ զի կողն էր առ իս ծածուկ,
Երկրորդ՝ հանաւ յինէն գաղտուկ,
Երրորդ՝ զի կին առեղծաւ յատուկ,
Չորրորդ՝ ընկեր տըւաւ ինձ զուգ[4]:

2. Նախ՝ ընդ օձին խօսէր ծածուկ,
Երկրորդ՝ զպտուղն եկեր գաղտուկ,
Երրորդ՝ խաբեաց զիս հընարիւք,
Չորրորդ՝ արար զառն և տաղտուկ:

3. Զի սա իմ[5] կող էր և մարմին
Ցիս կապակցեալ ամենեւին.
Սիրով լըւայ բանից սորին՝
Վասն այն կորեաք[6] ի միասին:

4. Զարն որ ուսաւ զկինըն խաբել
Առանց նըմա բան չի անել.
Գեւըն զինչ չար կամի անել[7]՝
Կնոջ պատճառաւ տայ կատարել:

1. Ա. Բ. վասն:
2. Բ. մարմին:
3. Բ. հաւատար:
4. Գ. Ե. Է. զոյգ:
5. Ե. Է. ինձ:
6. Ա. կորաք: Գ. Ե. Է. կորեայք:
7. Բ. գործել: Ե. Է. խորհել:

5. Սա [1] որ ելաւ յիմոյս յանձնէ՝
Ց Աստուծոյ կամքըն կալոյ չէ.
Ցամենայն տեղ ուր և իցէ՝
Սըրտի մըտօք չմիամըտէ:

6. Սա սկիզըն արար բաժանելոյ
Առն և կընոջ եղբօրորդւոյ.
Զոկին հոգիքն յիւրեանց մարմնոյ,
Եւ ամենայն մարդ յԱստուծոյ:

7. Ի սմա լինելն ես թըմրեցայ,
Եւ ի կողից պակասեցայ.
Որ ընդ կընոջ սիրոյն երթայ՝
Խելք և ապրանք իւրն չըմընայ:

8. Եւ ըղհապար ազգ կենդանին
Թողեալ՝ հաւան կացի սըմին [2].
Որք կնոջ կամացըն հետեւին՝
Ի [3] սիրելեաց ՚ւ յազգէն զըրկին:

9. Եւ [4] զի անունն է սորա կին՝
Թոյլ և կընատ է ի բարին.
Որք ընդ կանանցըն հետեւին՝
Արիութիւնք հոգոյն լուծցին:

10. Կինս կէս մարմնոյ [5] զիս բոլորեաց
՚Ի յանանց կենաց զիս կիսատեաց.
Լաւ թէ կիսատ էի կացած
Քան թէ բոլոր հանց [6] կորուսած [7]:

1. Ը. Թ. վայ:
2. Բ. Ը. Թ. նմին:
3. Ը. չունի այս տողը, այլ յառ-
ջորդ տան չորրորդ տողը:
4. Ը. չունի այս տունը. իսկ Թ. յետոյ լուսանցքին մէջ օրի-
նակած է զայս:
5. Բ. մարմնոյս:
6. Ոմանք՝ հենց:
7. Բ. կուրացած:

11. Կինըս կըցորդ է ինձ մարմնոյ,
Բայց բաժանեաց զիս յԱստուածոյ.
Բաժնի հոգիս իմ ի մարմնոյ
Վասըն կընոջս ունկըն դնելոյ:

12. Զի որպէս սա յինէն անկաւ՝
Անկեալ դարին ընկերացաւ.
'Ի ի նոցանէ հընարք ուսաւ,
Եւ զիս խաբեաց պատըրուակաւ:

13. Կամ զի կոչի կինըն կըրող
Զարուբարոյ իրաց տանող,
Բայց զի չունէր սա միտք ընտրող
Դարձոյց չարովն ըզմեզ ի հող:

14. Եւ էր սա կող յիմում մարմնի՝
Ելեալ[1] առեղծաւ ոյլ[2] կենդանի.
Կինն ընդ մարդոյն[3] չմիաբանի,
Միտքն այլակերպ իրք ծընանի:

15. Սա էր իմ կող և սիրելի,
Այսպէս խոցեաց զիս ի հոգի.
Որ օտարին միշտ հետևի՝
Որչափ քան զայս չար լինիցի:

16. Եւ կեանս կոչի անուն սորին[4],
Է մահ և կեանք ի կնոջ ձեռին.
Եւա մեզ մահ ծընաւ կըրկին,
Իսկ Մարիամ զկեանքն անքընին:

17. Եւ զի կողն է բնութեամբ ելուն[5]
Վասն այն չեկաց առ[6] իւր մարդոյն,

1. Ժ. եկեալ:
2. Ա. սա:
3. Ա. մարմնոյն:
4. Գ. Ե. Է. նորին:
5. Ա. էշուն:
6. Բ. հետ:

Թէպէտ նըստի ի տան մարմնոյն՝
Բայց միտքն երթայ ի մէտս հոգոյն[1]:

18. Կոյս այս չկարաց կալ ընդ իս մին,
Ելեալ[2] ստեղծաւ մարմնով ի կին,
ԶՏեառըն պատուէրքն անցի սըմին
Առեալ զայն նիւթ արար չարին[3]:

19. Եւ զի կինն ոտք է և մարմին
Զունի զխորհուրդ հոգոյ գըլխին.
Զոր ինչ խորհի մարդն ի հոգին
Զայսմանէ կընոջն ամենեւին:

20. Կողըն թերի էր առանձին,
Ելից մարմնով զնորա թերին,
Լընու[4] զպակաս մարմնոյ մասին
Կերպիւ զարդուց մարմնականին:

21. Կամ թէ կոչի կողըն զըրկող
ԶԱդամ զըրկեալ դարձոյց ի հող.
Կինըն բնութեամբ է կողոպտող,
Այլ և աչաց մարդկան գերող:

22. Եւ կողըն զայս նըշանակէ,
Ինքըն չընչին՝ զայլըս պատրէ.
Եւ կինն աղքատ ի բնութենէ
Զայլք տեսութեամբ հարըստացնէ:

23. Կամ կողըն կրող բացայայտի
Կրեաց ոմն ըղչար. ոմն ըղբարի,
Եւս կըրեաց մահ ցաւալի,
Իսկ Մարիամ զկեանք բարելի:

1. Բ. հրոյն
2. Ա. ելաւ:
3. Ե. Է. արարչին:
4. Ե. Ը. Թ. Ժ. լնու նա:

24. Դարձեալ զի կին ասեմք կոչին
Այս ի խորհուրդ զանազանին.
Զոր ասացից սակաւ մին մին
Զոր ինչ առ նա բացայայտին:

25. Նախ զի ծընաւ յառնէն նախկին,
Ցեսակ 'ւ անհատ իւրոյ սեռին.
Ապա ծնանին կարգաւ մին մին
Յառնէ 'ւ յիգէ զուսար և որդին:

26. Դարձեալ ստեղծուած էր նա կըրկին
Զեռամբ Նախնոյ [1] արարողին.
Վասն այն ասեմք զանունըն կին
Յուցեալ զերկուսն ի միասին:

27. Դարձեալ ասեմք զանունըն կին,
Կեանք եւ կըցորդ և կէս մարդին.
Դարձեալ է կող և կերպ նորին
Կընատ, և կարթ եղև մարդին:

28. Կակուղ մարմին ասեաւ մարդին,
Վասն այն կոչեաց ըզկողըն կին,
Եւ կատարող կամաց [2] մարդին,
Եւ կամք սիրոյ կացեալք ի միւն:

29. Դարձեալ զի կապ ասի մարդին [3],
Զի մի առ այլս [4] ապտեղասցին.
Այլ և նա կամք է Աբարչին,
Զի ծնունդք մարդկան նովաւ առնին:

30. Դարձեալ ասեմք զանունըն կին,
Զի դեւք ըզչարս ի նմա արկին.

1· Ե· Ի· իւրոյ: = ասեմք · դ · = չորսին
2. Ե· կենաց: կարդացած է օրինակողը):
3. Բ· ասեմք չորսին: (ասի մար 4. Բ· լոյս:

Պէսպէս պատիժ նոյաւ եկին,
Վասն այն կոչի անուընն կին։

31. Դարձեալ թէ չէր խաբեալ օձին՝
Ոչ էր[1] մեռեալ այլ եւըս կին.
Ու թէ[2] մեռան մարմնով նոքին
Անհատքըն կան ի տեսակին։

32. Դարձեալ կոչի անուընն կին,
Կորուստ և կեանք նոյաւ[3] լինին.
Եւս կորոյս զամենեսին,
Կենդանացոյց դուստըր նորին։

33. Արդ[4] կերպացաւ անուն կողին[5],
Քըսան կերպիւ անուանի կին.
Թէպէտ բազում զանազանին,
Այս բաւական է գըլխովին։

34. Ադամ[6] լըցաւ փըչմամբ շնորհին,
Բայց ընդ կողին ելից մարմին.
Զունէր զհանճար շնորհաց նորին
Դատարկ էր, տուն եղև չարին։

35. Եւ զի կողն ոսկր էր և մարմին,
Պարտ էր հոգի հեղուլ ի նմին.
Իսկ նա՝ ելից ընդ այնր մարմին,
Վասն այն՝ չունէր զհանճար բանին։

36. Եւ զի լըցաւ ի նմա մարմին,
Առ ի խորհուրդ աճման ազգին.
Թէպէտ յառնէն նախ սերմանին՝
Բայց ի կանանց մարմնով ծնանին։

1. Ե. Է. չէին։
2. Այլք՝ ու բեկեա։
3. Բ. ոչ որ։
4. Բ. երբ։
5. Ե. Է. անուանըն կին։
6. Բ. Ը. չունէին տունա։

37. Տէրն որ ստեղծ զմարդն ի հողոյ,
Կենդանացոյց փըչմամբ շնորհին,
Յորժամ մըխեաց զձեռն ի կողին[1]
Հոգին ելաւ ընդ[2] նոյն հողին:

38. Երբոր ըզկողն մարդոյն հանին,
Այլ դեղ չըկայ նորա ցաւին.
Քարշեցին զկողըն Ադամայ
Վասն այն մեռաւ խեղ ու գերին:

39. Քանի[3] դեռ չէր կողըն ջոկած՝
Ադամ անմահ էր ի դրախտին,
Ջոկեցաւ[4] կողն ի նըմանէ
Եւ մահ բաշխեաց յամենեսին:

40. Չէ[5] բարիոք մարդ առանց կին,
Բայց ոչ կնոջով բարի լինին.
Զինչ արարցուք յայս երկուսին
Զի ոչ գոյ վարք առանց սոցին:.

41. Հրեշտակք միայն բարի մնացին
Եւ դեւք միայն չար են յանձին.
Սոքա պատճառք ասին բանին
Որք պատճառելըն կամեցին:

42. Լաւ է միայն կալ առանձին,
Քան թէ ընկեր դառնալ չարին.
Բայց թէ երկուք բարիք լինին՝
Լաւ է երկուք բարին[6] քան մին:

43. Ադամ 'ւ Եւա բարիք էին,

1. Ա. յորժամ ըզձեռն մըխեաց ի կողն:
2. Բ. Ը. Ժ. ի նոյն:
3. Բ. Ե. Է. քանզի.
4. Բ. երբ ջոկեցաւ:
5. Ա. Ը. Թ. թէ:
6. Ա. բարիք:

Բայց չարացաւ կինն ընդ օձին.
Հակառակել բնութեան կարգին՝
Զարիս ծնանի իւր տեսակին։

44. Ադամ առէ գայս ընդ անձին
Խնկարկութեամբ[1] ընդ Արարչին.
Զի որք արբեալ չարեօք մոլին՝
Ոչ գիտելով զինչ բարբառին։

45. Զկողն որ առին յիմոյս մարմնոյ,
Այս ինչ նըշան էր ինձ խերոյ[2].
Կարծեմ սա չէր առ իս կալոյ,
Զի գայս վընաս էր գործելոյ։

46. Յորժամ ըզմարդըն խիլայեն[3],
Յայլ ինչ[4] իրաց պարգեւք բաշխեն[5].
Քան զկողոպտելըն՝ այս վընաս են[6],
Որ յիւր անձնէն իրք հատանեն։

47. Թէ էր[7] ստեղծեալ յիմոյս յոտից,
Կամ ի գըլխոյս մասն ինչ առած,
Սա հնազանդ էր ինձ ի սըրտից,
Կամ ես սըմա ըստ օրինաց։

48. Բայց ի կողիցս ինձ հաւասար,
Տիրել չկարէր իշխանաբար.
Թէ հնազանդէր՝ կու[8] դառնանայր[9],
Վասն այն կորեաք անկարգաբար[10]։

1. Ա. խնդարութեամբ։ Է. … ութեամբ։ Թ. խանդարութեամբ։
2. Գ. Ե. Է. բարոյ։ Բ. հեռու։
3. Ե. Է. խըլայեն։
4. Գ. ի յայլ։
5. Ա. շնորհեն։
6. Գ. Ե. Է. այս է վնաս։
7. Ե. Է. Տէր։
8. Ե. Է. դու։
9. Բ. դառնայր։
10. Բ. Գ. անարգաբար։ Ժ. իշխանաբար։

49. Թէ սէր լինի հաւասարին [1],
Բարիք ծնանին ի միջ նոցին.
Սէր է Աստուած անճառ բարին,
Որ սէր ունին՝ Տեառըն նմանին:

50. Երկու [2] անձինք թէ սէր լինին [3],
Երրորդութեանըն նըմանին.
Մին անձըն սէր, երկու նոքին,
Նըման լինի մարդն Արարչին:

51. Բայց որ զարձցնէ զսէրն ընդ չարին՝
Կատաշտութիւն բերէ յանձին:
Չի զոխ սիրոյ տիրականին՝
Չհակերպեաց ի տիպ չարին:

52. Սէրն Աստուծոյ է նըմանած,
Ի սկըզբանէ կայր ընդ Աստուած.
Վասն այն զանունըն Սէր ասաց [4],
Որ է [5], սա էր [6] միշտ ընդ Աստուած:

53. Ի Աստուծոյ անունն Որ էն
Այսպէս [7] և սէրն [8] յայն անուանէն.
Չի միևնոյն է էրն [9] և էն,
Որ ցուցանէ զի սկզբանէն:

54. Սէրն և բարին միահանց նմանին,
Չի յԱստուծոյ են երկոքին.
Հարկ է կապել զսէրն ընդ բարին,
Եւ ոչ ընդ չարն ներհակ նորին:

1. Ի. հաւարին
2. Բ. չունի տունա:
3. Ի. ունին:
4. Գ. Ը. ժ. կոչեաց:
5. Գ. որ սա է սէր միշտ առ Աստուած:
6. Բ. սէր:
7. Ի. չունի տողս:
8. Ի. էրն:
9. Բ. Ի. ժ. սէրն:

55. Զի Աստուած սէր է յարակայ,
Իսկ չար՝ նոյն ինքըն[1] սատանայ.
Միաբանիլ նոցա՝ չըկայ.
Քեզ այս բանիս Պօղոս վըկայ:

56. Իսկ թէ խառնէ[2] սէրն ընդ չարին՝
Այլատեսակ իր ծընանին[3],
Ապականեն զանսակ սեռին,
Որպէս Նախնեացն և բանսարկուին:

57. Այսպէս և որք միշտ փոփոխին՝
Մին օր ընդ չար մին ի բարին,
Ի Պօղոսէ յանդիմանին.
Ո՛չ խառնի լոյս ընդ խաւարին:

58. Զայս և[4] Քրիստոս ասէ յայտնի,
Ոչ խառնել լոյսն ընդ խաւարի,
Թէ չգոյ քեզ մասըն խաւարի՝
Բոլորըն քո լոյս եղիցի:

59. Եւ որք գործեն ի խաւարի
Սըթին մըտօք ծածուկ գաղտնի.
Երբ անըստուեր լոյսըն ծագի՝
Գործք խաւարին յանդիմանի:

60. Այժըմ գործողքըն չար ախտի,
Գործքըն ի ծածուկ, բայց ինքըն յայտնի.
Յայնժամ[5] գործողն մըթամբ ծածկի,
Եւ գործն յայտնեալ հրապարակի:

61. Այս[6] ձեզ խըրատ ազգ մարդկային,

1. Բ. Գ. ինքն է.
2. Բ. խառնեն:
3. Բ. նմանին:
4. Բ. Տէր:
5. Բ. յորժամ:
6. Տունս ունին միայն Գ. Ե. Է: Իսկ Փ. այս տունը լուսանցքին մէջ ունի:

Որ էք վառեալ ի սէր չարին.
Լաւ է որ ասա մեզք ձեր յայտնին
Քան թէ յահել պատաստանին [1]:

62. Ոմանք ծրարեն զբանըս բարի,
ի ծուլութեան վարչամակի.
Ու դնեն յայտնի գործքըն չարի,
ի մեծ յաթոռ բազմականի:

63. Կէսք ըզբարի բան քարոզեն,
Գործով զդիմակ նորին առնեն.
Թէ յայլս [2] բարի գործք տեսանեն՝
Զար և կեղծիք զայն համբաւեն:

64. Լայս և խաւար ի միասին [3]
Զկարէ լինել աւենևին [4].
Բայց մոլորեալ որդիք չարին
Ունին յինքեանս զչարն ու բարին:

65. Զբարին [5] ի ծայրք լեզուին ունին,
վասըն փառաց՝ զի գովեցին.
Բայց կամքըն [6] չար աւենևին
Զար և ծածուկ գործեն յանձին:

66. ԶԱռաքելոյն յանդիմանին [7]
Որ է ի գիրս կաթողիկին
Ի յաղբերէ միոյ յակին
Ոչ բղխէ ջուր քաղցր և դառին [8]:

67. Իակ որ ունի միտք կատարեալ

1. Ե. Է. հրապարակին:
2. Բ. յայս: Է. յայլք:
3. Է. միայնին:
4. Ա. ի միասին: Ե. ի մին մասին:
5. Ա. բարին:
6. Ը. չարքըն:
7. Տունքս 66–69 ունին միայն Գ. Ե. Է:
8. Է. դառնին:

Սիրով յԱստուած մխաւորեալ,
Միշտ ի բարի գործն է հաճեալ
Եւ ի չարէն յոյժ տաղտկացեալ:

68. Որ յԱստուծոյ հոգւով ծնեալ է
Մեղանչել ոչ կարէ, ասէ.
Եւ թէ մըտօք [1] ինչ յանցանէ
Նոյնժամայն զինք ըստգըտանէ:

69. Գան գայս այլ ինչ չահ և գիւրին
Որ զանցեալ չար խոստովանին.
Որպէս մանուկըս նորածին
Ի յընտարելոց զասըն խառնին:

1. Գ. մխօք:

Գլուխ ԺԲ.

Դարձեալ և այս վասըն կողին
Այլազգ յայտնի խորհրդոյ նորին.
Այս նախատինքն է Եւային
Զոր ինչ գործեաց նա ընդ Նախնին:

Թէ հանդիպիս դու մօտ ի կին
Զայս բանքըս մի՛ կարդար նոցին,
Որ չանարգեն զգըրող սորին [1],
Կամ բանքս ելնէ յաչաց նոցին:

Զի այս գանգատ է Ադամայ
Որ նախատեաց զկինն իւր զԵւա,
Բայց այլ կանանցըն մեղք չըկայ
Զի ամենն չեն նըման նըմա:

1. Կամ զի կողն [2] ոսկր է անըզգայ,
Ինքն ըստ ինքեան բան չյիմանայ.
Վասն այն կընոջըն խելք [3] չըկայ,
Զի՛նչ որ լըսէ՝ շուտ հաւատայ:

2. Կամ [4] զի կինն է տաք՝ որ գընայ,
Ու՛ր և կամի՝ միշտ ընթանայ.
Վասն այն կընոջն ընտրել չըկայ,
Զո՛վ տեսանէ ի հետն երթայ:

1. Է. նորին:
2. Ա. չունի կողն:
3. Բ. մեղք:
4. Է. Կամ թէ կինն տաք է որ գընայ:

3. Կամ դի գառարկ է մէջ նորա,
Պարարտ ուղեղ ի նմա չըկայ.
Եւ [1] կինն իրաք ոչ լիանայ,
Այլ զինչ տեսնու [2] աչօք՝ ցանկայ:

4. Կողն նըման է պինդ ոսկրի,
Բայց մէջըն փուճ [3] չեչով [4] ի լի.
Կինըն տեսօք լաւ կու երևի,
Բայց տեսանողըն կու խաբուի:

5. Կողին ներս կոյն է կոկ ի բաց,
Ծածկոյթ չունի [5] իւրն երեսաց.
Այսպէս կընոջ միաքն է ցընդած,
Միշտ կու խաբի յամէն դիմաց:

6. Կողին դուրս դիհն է ի ծածուկ,
Մարթով պատեալ կայ ի գաղտուկ.
Կանայք զգարշ [6] դէմս իւրեանց գաղտիւք՝ [7]
Ծածկեն զեղօք և ծարուրիւք:

7. Եւ զի կողն է ապիղնաձև,
Կնոջ դէմքըն՝ նեռ, իւր տեսըն՝ թև.
Ով որ հայի ընդ կընոջ դեղ՝
Նորա խոցին ալ չըկայ դեղ:

8. Գարձեալ կողն է նըման թըրի [8],
Խոցեաց զԱդամ բանիւ [9] լեզուի.
Կնոջ լեզուն սուր է երկայրի,
Ջով որ խոցէ՝ այլ չըբժըշկի:

1. Բ. Եւ զինչ լըսէ՝ չուտ հաւատայ: — Ջով տեսանէ՝ ի հետն երթայ:
2. Գ. Ե. Է. զինչ տեսանէ:
3. Գ. Ե. Է. փուշ:
4. Ե. Է. չեչով:
5. Բ. ունի:
6. Գ. Ե. Է. զգէշ դէմս հնաբիւք:
7. Բ. չունի գաղտիւք:
8. Բ. բրի:
9. Ա. բանից:

9. Եւ զի կոյն է անհաւասար
Մին կոյսըն փոս [1], մին կոյսըն դար [2].
Դիմաքըն [3] սէր յուցնէ սրտյար
Իսկ սիրտըն խեռ գազանաբար:

10. Եւ [4] զի կոյն է կեռ և կըրկին,
Եւ ոչ մեկնի ձեռըն նորին.
Եւ սիրտ կընոջն է խեռային,
Կարծեաք ոխայ ընդ իւր մարդին:

11. Կոյն է պատեալ զմէջ կենդանոյն,
'Ի ինք ի դուրս կոյսն անհոգագոյն.
Կինըն ծրարէ զմիտքըն մարդոյն,
'Ի ինքն [5] ում պիտի՝ երթայ առ նոյն:

12. Եւ զի կոյն է ի կոյս կըշտին,
Իւր մէջըն փուչ [6] է և դըրտին.
Կինըն արկար է և չընչին,
Կուշտ երեսի ամենևին:

13. Եւ [7] կոյըն փոքր է և չընչին,
Բայց մեծ վընաս գործեայ մարդին.
Մարդիկ զկանայս ոչինչ հաշուին,
'Ի ի նոցանէ մեծ վընասին:

14. Յորժամ կոյ [8] մարդոյն առաւ՝
Նա զԱդամայ ուշըն տարաւ.

1. Ա· փոր:
2. Գ· Ե· Է· Յաջորդ երկու տողը աւելի ունին: «Այսպէս կընոջ միտքն անդադար — Մէչա կու չըրջի ի վեր ու վայր»:
3. Ե· Է· չունին այս երկու տողերը:
4. Տունս ունին միայն Գ· Ե· Է:
5. Ե· Է· չունին ինքն:
6. Ա· փուչ: Ե· փուշ:
7. Տունք 13, 14 ունին միայն Գ· Ե· Է:
8. Վանկ մը կը պակսի երեք օրինակաց մէջ ևս:

Մարդ՝ որ կընոջ յարակցեցաւ,
Խելագարի որպէս արբեալ։

15. Կողըն ջոկեալ յիւրն ընկերաց՝ 21.
Ջոկեաց զԱդամ յիւրումէ տեղաց.
Կինըն հանէ զմարդն ի խելաց,
Պահէ գերի տան ու ի դրաց։

16. Կողն որ եւաւ ի յԱդամայ, 22.
Պակաս մընաց տեղըն նորա.
Մարդ որ ի կինըն մերձենայ՝
Ցոյժ պակասի բնութիւն նորա։

17. Երբ [1] կինըն մին էր ի դրախտին, 23
Այսպէս չարիք արար մարդին.
Այժմ որ բազում են նիւթք չարին՝
Գանի՛ քան զայն [2] չար լինիցին։

18. Ըզկողըն հարան եկին տարան, 24
Չարզարեցին ու տուին յԱդամ [3].
Փութով գեղեաց [4] նա ըզփեսային
Եւ սուգ [5] էած [6] տանն ամենայն։

19. Ցորժամ [7] զբաւերք ծնանին մարդիկ, 25
Կոչեն զանուն նորին ապիկ.
Այսինքըն՝ լաւ էր թէ չէիք,
Չի չաս չարեաց պատճառ լինիք [8]։

20. Գարձեալ տանն զուստրըր նորին, 26
Չի զուրս երեւ [9] զմարդն ի դրախտին.

1. Բ. չունի տունս։
2. Գ. Ե. Ի. զայս։
3. Բ. զԱդամ.
4. Բ. շուտով խաբեաց։
5. Ա. Ի. սուգ։
6. Բ. աւար էառ։
7. Տունքս 19–23 ունին միայն Գ. Ե. Ի։
8. Ե. Ի. կոչ լինիք։
9. Ե. հառաբ։

Ասպէս և այժմ աւետեան կին՝
Ըզմարդն հանէ կամաց փըրկչին։

21. Դարձեալ կոչեն զանուանըն քալ,
Քանզի քալեաց ի ծառըն չար.
Ասպէս զբաւարք իւր անհամար՝
Քայլ քայլ քարչեն զմարդիկ ի չար։

22. Այլ և ի ժամ ծնըննդեան նոցա՝
Ցաղըկունքն լան՝ հետ Անկայ.
Որպէս անկաւ մայր մեր Եւա.
Աղկունքըն լան զանկումն նորա։

23. Եւ աւետեան մանուկ [1] յայտնի՝
Լալով ողբայ յորժամ ծնանի.
Ոչ թէ կարիք մարմնոյ ունի,
Այլ զցաւ բնութեանըս բարբառի [2]։

24. ԶԱդամ [3] առեալ է ի հողոյ
Այլ գկողն [4] Եւայ ի [5] կենդանւոյ.
Թէպէտ հնազանդ է առն իւրոյ,
Ունի պատիւ մեծ քան մարդոյ։

25. Հողըն բուսցնէ զխոտըն [6] ծաղկով,
Բայց կողն անբոյս [7] է՝ լոկ մարթով,
Մարդըն ծաղկի մօրուաց մազով,
Բայց կինըն լեկ [8] է երեսով։

26. Հողըն ծնանի չատ կենդանիք,

1. Է. մարդուկ։
2. Է. այլ զբնութեանս հօրն բարբառի։
3. Ա. Բ. Ադամ։
4. Ե. գկինն։
5. Բ. էառ ի։
6. Ե. Է. զխոտըն։
7. Ա. կողըն բոյս։
8. Է. լոկ։

Բայց կողն անծին է առ մարդիկք.
Ցառնէն ծնանին դուստր և որդիք,
Բայց կինն յետոյ յղացման տեղիք։

27. Զի [1] նախ Ադամ ծընաւ ըզկին
Եւ օրինակ եղև ազգին.
Զի նախ յառնէն սկըսեալ ծնանին,
Ապա կանայք յղանան կըրկին։

28. Կանայք յառնէն ծընեալ լինին,
Վասն այն սիրով ընդ նա կապին.
Մարդն ի հողոյ ծընեալ նախկին,
Վասն այն յերկիր հայել պարտին։

29. Իսկ որ հայի տարփմամբ ի կին՝
Շատ չարութիւն կայ ի սըրտին.
Եւ ըզննելով զգեղ պատկերին՝
Տըգեղացնէ զանեղծ հոգին։

30. Զի [2] սէրըն մին է ի սըրտին,
Կամ զչար սիրէ կամ ըզբարին.
Երբ հեշտանայ ի գործ չարին՝
Այլ ոչ ունի մասն ի բարին։

31. Կինըն պատրեալ ի գեղ պըտղին,
Եւ մարդն ի կընոջ գեղ պատկերին.
Եւ երկոքեանն ի միասին՝
Զանանց տանջանք ժառանգեցին։

32. Ցորժամ հայի մարդ ոք ի կին,
Եւ կամ կանայք ի տիպ [3] մարդին,

1. Զայս տունս ունին միայն Գ. Ե. Է։
2. Տունքս 30–36 ունին միայն Գ. Ե. Է։
3. Գ. գեղ։

Գայ բանսարկուն ի մէջ նոցին
'Ի այլազգ ցուցնէ միմեանց զնոսին:

33. Յայնժամ գերէ զաչք տեսողին,
Սակաւ զունով սուտ[1] պատկերին.
Այլ և քարշէ զմիտքն ընդ նըմին՝
Առնէ գերի հրոյ գեհենին:

34. Վասն այն՝ ջանա՛ զաչքըդ պահել,
Մի՛ յօտարին պատկեր հայել.
Մի՛ նետաձիր աչօք հայել[2],
Մի՛ զնետ չարին առ քեզ պահել[3]:

35. Այսքան խորհուրդ վասըն կողին,
Թէ զինչ ունի անուն նորին.
Թէպէտ բազում զանազանին՝
Այս բաւական է գըլխովին:

36. Այժմ օրհնութիւն Արարողին,
Որ ի հողոյ եստեղծ զՆախնին.
Եւ նորոգեաց դարձեալ կըրկին
Մահուամբ Որդւոյն իւր միածնին:

1. Ե. գեղ.
2. Գ. Ե. լինել:
3. Գ. Ե. Է. քարշել:

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

Եւ թէ վասն է՞ր ի սողոյ ստեղծ զԱդամ և ոչ յայլ ևիւրոց[1]*։*

1. Իսկ թէ վասն էր՝ ստեղծ ի հողոյ,
Եւ ոչ յայլ ինչ պայծառ նիւթոյ.
Չի թէ պատկեր էր Աստուծոյ՝
Պարտ էր առնել զնիւթն ի լուսոյ։

2. Նա պատկերաւն ըզվեզ պատուեաց,
Եւ ո՛չ նիւթով սոսկ զարդարեաց.
Բայց ի հողոյ զմարմինս կազմեաց
Չի մի լեցուք հըպարտացած։

3. Չի ի լուսոյ հրեշտակք ստեղծան,
Հըպարտացեալ[2] յերկնից անկան.
Վասն այն հողոյ արար[3] զԱդամ՝
Չի մի անկցի զիւաց նըմանն։

4. Չի ի հողոյ ծնանին ծաղկունք,
Ազգի ազգի և բազմագոյնք.
Նոյնպէս արդարք լինին բազումք՝
Որպէս զաստեղս երկնից փայլունք։

5. Հողըն բուսցնէ[4] ըզսերմանին,
Որ ի հողոյն ծընեալ նախկին.
Ի հողն անկեալ ապականին,
Դարձեալ ընդ նոյն բուսեալ ծաղկին։

1. Ա. Ե. Է. Թ. հիւթոց։ 3. Գ. ետեղծ։
2. Բ. հպարտացած։ 4. Թ. բուսանէ։

6. Այսպէս բնութիւնըս մեր նախկին՝
Էր ի հողոյ մարդն առաջին.
Թաղեալք ի նոյն հող՝ լուծանին,
Եւ յօրն վերջին՝ բուսեալ ծաղկին:

7. Ծաղկունքս ունին զտիպ արդարոց,
Զպէսպէս լուսով պըսակելոց.
Կերպ զանազան սոցին [1] գունոց
Զցեղ ցեղ երանս բարեաց գործոց:

8. Ծաղկունքն [2] ամէն մին գունով չեն,
Այլ զանազան գոյն ցուցանեն.
Այսպէս արդարքն յորժամ յառնեն՝
Պէսպէս պըսակս առեալ փայլեն:

9. Եւ զայս յայտնեալ մարգարէին.
Եթէ այս ա՛յնպէս եղիցին.
Զերդ խոտ երկրի, ասէ, ծաղկին,
Ի լուսեղէն սուրբ քաղաքին:

10. Ծաղկանց նըման զանազանին,
Բայց ո՛չ որպէս ըզգոյն խոտին.
Պէսպէս փայլմունք [3] գունոց նոցին՝
Զերդ զարեգակն, ասէ, ծագին:

11. Դարձեալ վասն այն ստեղծ ի հողոյ՝
Քան զամենայն սարերս ներքոյ.
Զի զնա հանցէ յարկըս լուսոյ,
Հրեղէն դասուց գեր ի վերոյ:

12. Քանզի հրեշտակք յորժամ անկան՝
Ի սորս երկրի բընակեցան.

1 Բ. Գ. Ը. Ժ. նոցին: Նին. մինչև Գլ. Ի. 9:
2. Բ. Ը. Ժ. քան տուն չու. 3. Թ. փայլունք:

Վասն այն հողոյ եատեղծ զԱդամ՝
Ի եհան ի վեր [1] քան զամենայն։

13. Զի անկելոց տեղն էր դատարկ,
Զեթող ըզնա Տէրն անբընակ.
Եատեղծ զԱդամ լուսատեսակ,
Լընուլ զկայանս աստուածունակ։

14. Դարձեալ [2] վասն այն ստեղծ ի հողոյ՝
Զի նա անշարժ է ըստ տեզոյ.
Այլ և չարժի բնութեամբ իւրոյ,
Զպէսպէս ծընունդս որ ի հողոյ։

15. Դարձեալ վասն այն ստեղծ ի հողէ [3]
Զի զգօրութիւնն իւր ցուցանէ.
Որ յայսպիսի յանարգ նիւթէ
Յաստուածային փառսըն հանէ։

16. Դարձեալ յամօթ զիւաց զընդին,
Որ զփառս իւրեանց ոչ պահեցին.
Ստեղծ ի հողոյ մարդ լուսածին՝
Ի հրեղինաց հանել տեղին։

17. Դարձեալ [4] վասն այն ստեղծ հողածին,
Այլ ի հողոյ [5] ապագային.
Զի առաջին առնէ գյետինն [6],
Որպէս նախնիքն [7] եղեն վերջինք։

18. Դարձեալ և այս է դատաստան,
Ըստ իրաւանցն արդարութեան.

1. Ա. Թ. ի վերոյ։
2. Ի· չունի առնս։
3. Ի· ի հողոյ։
4. Տունքս 17, 18. և 20, 21 ունին միայն Գ· Ե· Է։
5. Ի· խորհուրդ։
6. Ի· զվերջին։
7. Ի· նախկինքն։

Որպէս հրեշտակք յերկիր անկան՝
Ի հողոյ յերկինս վերանան։

19. Նա զամենայն հրաշազարդեաց,
Իր ոչ եթող առանց փառաց.
Զհողս այս անարգ նախատանաց՝
Եհան ի փառսն անճառելեաց։

20. Եւ զըստեղծուածըս լուսածին[1]՝
Հանէ յանեղծ փառսն անքընին.
'Նդ որ հիմնան զաքըն վերին,
Ցանհաս խորհուրդն աստուածային։

21. Որում փառք յաւիտենից,
Երրեակ անձանց համագոյից.
Որ յայսպիսի յանարգ նիւթից՝
Եհան փառօք յերկինս երկնից։

1. Է. հողածին։

ԴԼՈՒԽ Ի.

Վասն [1] տարերաց՝ որք են մարանք Աբարչին:

1. Տարերք [2] մարանք [3] են Աբարչին
Եւ զանազան բարով ի լին.
Զոր ինչ կամի՝ յառաջ բերին
Ըստ կանգի իւր կամաքն է բանալին:

2. Ի [4] հողոյն յառաջ բերէ զԱխանին,
Եւ ի նմանէ զկողն որ ի [5] կին.
Եւ ի կնոջէն ծնանի որդին,
Եւ ի յորդւոյն՝ տեսակ [6] ազգին:

3. Շինեաց իւր տուն չորս անկիւնի,
Ըստ չորս տարերս [7] այս ըզգալի.
Պէտպէտս բարով լըցեալ ունի,
Առատ բաշխէ ամ և կամի:

4. Եթէ կամիս դու տանձին
Մարանապան լինել նորին,
Ա՛ռ դու պահեա զայն բանալին,
Չի զոր կամիս՝ քեզ լինիցին:

5. Հաւատաքն է նիւթ այն [8] բանալեաց,
Իսկ յոյսն ձև որ զայն զուգեաց.

1. Ասկից ունին պակասաւոր օ-
բինակները Դ. Զ:
2. Դ. Զ. Թ. տարերքս:
3. Ա. մարան:
4. Դ. Զ. չունին ի:
5. Դ. Զ. կողն որ է:
6. Ա. զտեսակ:
7. Ա. Դ. Զ. տարերքս:
8. Դ. Զ. այս:

Սէրըն կոտիտ որ զփակն երաց,
Սոքա են նիւթ Տեառըն կամաց:

6. Ենովք ըզգրախտն այսու[1] երաց,
Եւ ըզմահու դուռըն փակեաց.
Մեծն Եղիա ընդ նոյն գընաց,
Մեզ յորդորիչք և նախընթաց:

7. Մովսէս ըզծովն այսու[2] երաց[3],
Եւ զՓարաւոն ի ներս փակեաց[4].
Սա[5] և ըզգրունս երկրի երաց,
Եւ ըզԴաթան ի ներս փակեաց:

8. Երեք մանկունքն ի մէջ հնոցին,
Ըզհրոյ բերանըն փակեցին.
Դարձեալ[6] զբերանս բոցոյն բացին՝
Զանձրև ցօղոյն անոր հանին:

9. Եւ[7] Դանիէլ պետըն նոցին,
Երաց զփակեալ[8] երազ բանին[9].
Որ և[10] փակեաց զբերան գազանին,
Զինչ սուրբ Գրիգոր զօձ Վիրապին:

10. Նախավըկայն զերկինս երաց,
Տեսաւ զՅիսուս ընդ Հօր բազմած.
Եւ զտեսութիւն Հրէից փակեաց՝
Զի մի տեսցեն զխաչեալն Աստուած:

11. Սուրբք ամենայն նըման սոցին,

1. Գ. Ե. Է. այնու:
2. Գ. Ե. Է. այնու:
3. Դ. Զ. պատառեաց:
4. Դ. Զ. զոր ընկըղմեաց:
5. Է. չունի յաջորդ երկու տողերը:
6. Գ. Ե. Է. այլ և.
7. Բ. Ը. Ժ. ասկից կը սկսին.
8. Թ. զըակեալ:
9. Բ. բարձին:
10. Բ. Ը. Ժ. չունին Որ եւ. Թ. ոչ.

Որք պահեցին զայն բանալին.
Միշտ բանային և փակէին
Զամենեցուն անհընարին։

12. Տէրն ընդ Պետրոս ասաց զայս բան,
Տալ զբժիշկանս արքայութեան.
Փակել բանալ որդոց մարդկան՝
Յերկրի յերկինս համանգամայն։

13. Զոր ինչ կապէք, ասաց, յերկրի՝
Կապեալ յերկինս նա եղիցի.
Զոր արձակէք յայսմ աշխարհի՝
Նա՛ և յերկինս արձակեսցի։

14. Զկամքն իւր անճառ աստուածային՝
Եթ մեզ աւանդ անքննելին.
Որ կատարէ զկամըս Նորին [1]՝
Զոր ինչ կամի՝ միշտ լինիցին [2]։

15. Թէ զմեզս թողուն՝ գիրըն չընչին,
Որպէս Բարսեղ ըզպատնըկին.
Եւ թէ կապեն՝ կապեալ լիցին,
Որպէս Յոհան գնեզդաքսին [3]։

16. Բայց որ թողու զկամս Աբարչին՝
Ի խոր սըրտէ ամենևին.
Զոր ինչ ասէ՝ սէ լինիցին,
Զի ոչ ունի զկամըս Նորին։

17. Եւ զայս ի ճառն Անտակին՝
Յայտնի առնէ զխորհուրդ բանին.
Դա չէ գենող պատարագին,
Դուք գենեցէք վասըն դորին։

1. Բ. Նոցին։
2. Գ. Ը. եղիցին։
3. Ա. գնեզդաքսին։ Բ. ի մէջ գըբին։ Ե. Ի. Եզդոկսիկին։

18. Եւ թէ ումանք հակառակին՝
Ոչ հաւանել բանիս կարգին.
Աստն ներգործէ բանն Աքարչին,
ի [1] ձեռս անարժան քահանային:

19. Որք զայսպիսիսըն բարբառին՝
ԶՏէր հակառակ ինքեանց ունին [2].
ի [3] Կախառնայում յանարժանին [4]
Զկարաց առնել ինչ [5] զօրութիւն:

20. Եւ թէ դարձեալ հակառակին՝
Զեմք անհաւատ որպէս նոքին.
Ի Տեառնէ լսէ զպատասխանին,
Թէ զինչ ասէ առ այնպիսին:

21. Ոչ որ ասէ ընդ իս Տէր Տէր,
Յարքայութիւնըն մըտանէ.
Այլ որ [6] ըզկամս իմ արասցէ՝
Նըմա լինի [7] զինչ և ասէ [8]:

22. Բայց որ փըրկչին կամի լըսել,
Կամաց նորին [9] աշակերտել.
Թարց իմ՝ ոչինչ կարէք [10] առնել,
Թէ ոչ՝ կամաքս իմ կատարել:

23. Զի նա կամաքն իւր ներգործէ
Աւ ով ըզկամս իւր կատարէ.
Իակ որ ըզկամս նորա չառնէ՝
Զիա՞րդ լինի զինչ և ասէ:

1. Դ. Զ. չաւնին ի:
2. Ա. ինքեան ցուցին: Գ. Ե. առնեն:
3. Դ. Զ. Ը. չաւնին ի:
4. Ա. Դ. Զ. անարժանին:
5. Բ. Զ. ինձ:
6. Բ. ոչ:
7. Գ. լինիցի: Ի. լիցի:
8. Բ. առնէ:
9. Ի. Ը. նորա:
10. Ե. կամիք:

24. Եւ այս է կամք Կենարարին,
Հակառակել կամաց չարին.
Իսկ ուր [1] չար կամքըն կատարին
Զի՞րդ ներգործէ կամք Արարչին:

25. Դարձեալ և այս է կամք Փըրկչին,
Ըսպանանել զմեղս ի մարմին.
Իսկ որ յարգէ [2] զմեղս ի հոգին՝
Զի՞նչ մասն ունի նա ընդ Փըրկչին:

26. Դարձեալ նա սուրբ է և արդար,
Եւ դու պէսպէս մեղօք լըցեալ.
Ահա նա լոյս և դու խաւար,
Միմեանց դիմակ ներհակաբար:

27. Իշխանութիւն, ասէ, ունիմ,
Զոր ինչ առնեմ՝ միշտ կատարին.
Թէպէտ ի մեղըս զառածիմ՝
Իշխանութիւնն ոչ խափանին:

28. Իշխանութիւն [3] աստուածային,
Ի սըրբութեան վերայ հանգչին.
Եւ ենթակայն յորժամ լուծցին՝
Իշխանութիւնքըն խափանին:

29. Եւ ամենայն իր զինչ որ է՝
Է ի նիւթոյ և տեսակէ.
Թէ ոք ըզնիւթ իրին ջընջէ՝
Տեսակն անյայտ լինի ի նմանէ:

30. Այսպէս և յայսմ օրինակէ՝
Նիւթ սըրբութեան է ի յանձնէ,

1. Ա. որ: Է. ուր:
2. Ե. առնէ:
3. Զտունս 28, 29, 30, ունին միայն Գ. Ե. Է:

Իշխանութիւնըն տեսակ է,
Առանց նիւթոյ լինել չկարէ։

31. Որպէս[1] սպիտակ որակ ձիւնին,
Որ սառուցմամբ կայ ի նըմին,
Յորժամ սառումըն լուծանին՝
Սպիտակութիւնըն խափանին։

32. Պարտ[2] է այսպէս քաջանային
Սաշխել ընդդէմ չարեաց ուխտին.
Իսկ որ ջեռնու ի գործ չարին՝
Նոյնժամ չունի զիշխանութիւն։

33. Եւ որպէս կայծ վառեալ նիւթին,
Որքան է վառ՝ կայ լոյսն ի նմին.
Եւ թէ շիջու կայծն ի[3] նիւթին՝
Այլ չներգործէ ամենեւին։

34. Որքան ի[4] վառ կաս՝[5] արծարծեա,
Պօղոս ասէր ցՏիմոթեայ.
Այսպէս և դու վառել[6] փութա
Զիշխանութիւն շնորհաց նորա։

35. Վասն[7] այն փըչումն եղև յԱդամ,
Վարեալ եղև[8] յիշխանութեան,
Դու արծարծեա զփըչումըն զայն
Որով լինիս տէր և իշխան։

36. Եւ յառաքեալըն մետասան՝
Փըչեաց ըզնոյն ի վերնատան.

1. Բ. Գ. Զ. չունին զտունս:
2. Զտունս ունին միայն Գ. Ե. Է:
3. Ա. չունի ի:
4. Գ. Զ. Թ. չունին ի:
5. Գ. Զ. կը յաւելուն զշնորհաց:
6. Այսպէս Ա. Գ. Դ. Զ: Այլք՝ վառեալ:
7. Զտունքս 35, 36, 37, ունին միայն Գ. Ե. Է:
8. Է. ըզնա:

Արար զնոսա տէր և իշխան,
Յերկրի 'ւ յերկինս համանգամայն։

37. Առեր և դու զփրկչումըն զայն,
Ընդ մեռնին Տեառնագրութեան,
Փութա՛ վառել զայդ անխափան,
՚Ընդ Առաքելոցն լինել իշխան։

38. Մարմին ունիս քառանիւթեայ,
Տեառըն մարանք զքեզ պատրաստեա.
Պէսպէս բարօք լըցի ըզդա,
Զի Տէրն առ քեզ երթայ ու գայ։

39. Հոգի ունիս եռամանեայ,
Երրորդութեանըն տիպ է դա.
Որ ըստ օրէ լուսափայլեա՛[1]
Ի Նախատիպըն Նըմանեա։

40. Այս է խորհուրդ պատարագին,
Մաքուր ընծայք մատուցանին.
Իսկ աղտեղեալն և[2] զազրալին[3]
Զի՞րդ նուէրք մատուցանին։

41. Զի որ մաքուրն է ի հոգի՝
Այլոց միջնորդ պատարագի.
Իսկ որ կարիքն է միջնորդի՝
Զի՞րդ այլոց միջնորդ լիցի[4]։

42. Կամ այս է միտք պատարագին,
Մինըն տանջեալ՝ այլքըն փրկին.
Իսկ զհեշտացեալն ի գործ չարին
Որք տեսանեն զնա կորընչին։

1. Ա. փայլեա՛ ըզդա։
2. Գ. Ե. Թ. չունի և։
3. Գ. Զ. զազրագին։
4. Գ. լինի։

43. Եւ այս է գործ քահանային,
Զանձն օրինակ տալ ի բարին.
Իսկ որ ունի պչարն ի յանձին՝
Գայթակղեցնէ զամենեսին։

44. Բայց որ հնազանդն է Աստուծոյ,
Յորժամ սխալի մեղօք մարմնոյ,
Յեօթըն խորհուրդ եկեղեցւոյ՝
Զունի հրաման մերձենալոյ։

45. Որք ի խորհուրդն Աստուածային
Մեռեալ մեղօք հոգովն մերձին՝
"Եղ աստուածասպանն, ասէ, կարգին [1]
Կայիափայ և Աննային։

46. Վասն որոյ պարտ է սասանել
Զփոքըր սխալմունս՝ [2] մեծ համարել.
Քանզի սհ մեծ է և անել,
Ի յԱստուծոյ [3] ձեռս անկանել։

47. Կանոնքըն զայս օրինադրէ,
Թէ մեղուցեալ այրն ի կարգէ՝
Տասուերկու ամ ապաշխարէ
Եւ այլ խորհուրդ մերձիլ չիշխէ։

48. Որք անարժանըն ճաշակեն [4]՝
Դատաստանս [5] անձին ուտեն ու ըմպեն.
Որչափ քան զայս պատուհասեն,
Որք անարժան պատարագեն։

49. Բայց մի առնէք զայս բանս անվոյթ,

1. Գ. Դ. Ե. Է. կարգեացին։
Ջ. դասին։
2. Դ. Ջ. սխալանս։
3. Դ. Ջ. Ը. Թ. ժ. կը յաւելուն առքն։
4. Գ. Ե. Է. հաղորդին։
5. Գ. Ջ. դատ անձինս։

Որպէս Նաբաթ և Աբիուք,
Որ ի խընկել միայն եմուտ,
Հրով այրեցան մեզ ի խորհուրդ:

50. Այս բառական է նիւթ բանին,
Որք յԱստուծոյ յահէն ասացին.
Իսկ որ չունի զահն ի սրտին
Յանհաւատից կարգըն դասին:

51. Երէցն ունի զկարգ հրեշտակի,
Սխալեալն՝ ի կարգ դիւաց դասի.
Թ՝ ապաշխարէ՝ նա ազատի,
Բայց այլ հրեշտակ ոչ անուանի:

52. Զանգի խորհուրդս աստուածական՝
Հրեշտակաց ոչ աւանդեցան.
Այլ մեզ մարդկան ազգի տրւան,
Իշխանութիւն մեծ քան նոցայն:

53. Զի մի՝ [1] լիցի մեզ ոք միջնորդ,
Այլ անմիջոց Տեառնէն կրցորդ,
Այնպէս չնորհաց արար հաղորդ՝
Մինչ զի հրեշտակք են մեզ ցանկորդ:

1. Զ. չունի մի: Պ յետոյ աւելցուցած է:

ԳԼՈՒԽ ԻԱ.[1]

Վասն համեմատութեան Նախնոյն ընդ Տեառն։
Եւ դարձեալ վասն կողին խորհրդոյ՝ որ
ծածկեալն է։

1. Տեառըն Նըման [2] սա է հոգին,
Լոյս և անմահ [3] և անմարմին.
Բանըն ծընունդ միտքն և հոգին
Տեառըն Նըման երեք և մին։

2. Անսուրբ 'ւ անբանքն ի կենդանեաց՝
Նըմանութիւն չունին յԱստուած.
Այսպէս 'ւ Ադամ ոչ հաւանեաց
Առնուլ ընկեր ի յանբանեաց։

3. Ադամ պատկեր էր Աստուծոյ,
Որ ստեղծ անախտ զնա ի հողոյ.
Ծնաւ Ադամ զկինն առանց աղտոյ,
Սուրբ և մաքուր ի կոյս մարմնոյ։

4. Տէր՝ զամենայն ծածուկ գիտէ,
Եւ զլինելոցըն ճանաչէ.
Ադամ ըզկինն ոսկր իւր յայտնէ,
Եւ մայր կենաց զնա գուշակէ։

5. Աստուած զէակքըս սահմանէր
Զընութիւնն [4] յատուկ կացուցանէր.

1. Գ. Ե. չունին ԻԱ գլուխը։ 3. Բ. խաւար։
2. Է. Աստուածանման։ 4. Գ. Ե. Է. Ժ. բնութիւնքն։

Ադամ անուանս[1] կենդանեաց տէր[2],
Բնութեան նոցին անուն դընէր։

6. Իշխան և տէր սա ի Աստուած,
Իմանալեաց և ըզգալեաց.
Իշխանութիւն Նախնոյն շնորհեաց,
Առ ամենայն ազգ կենդանեաց։

7. Ի վեց աւուրս[3] Աստուած գործեաց,
Որպէս ըզմեզ օրինագրեաց.
Զնոյն Ադամայ գործել տայց
Ու պահել զդրախտըն հըրճուանաց։

8. Հրեշտակք՝ Որդիք լուսոյ սաին,
Կէաք չարացեալ՝ դևք անուանին.
Այսպէս և ծնունդքս ադամային՝
Կէաք մեղուցեալ՝ նոցա նմանին։

9. Ի բանական սեռից մասին[4]
Եստեղծ նըման իւր ըզՆախնին.
Ստեղծող արար զընութիւն մարդին,
Զնըմանս իւրեանց միշտ ծընանին։

10. Եւ զոր կըրեաց անձամբ Նախնին,
Զնոյն և Քրիստոս բարձեալ յանձին.
Ահա եղև սաէր ցՆախնին,
Զերդ մի ի մէնջ յերրեակս անձին։

11. Բայց զի էառ զկողն Ադամայ,
Զի օգնական լիցի նըմա[5].
Ոչինչ օգնեաց կինն Ադամայ,
Մահուամբ ի հող դարձոյց ըզնա։

1. Է. անբան։
2. իմա տայր։
3. Ե. Է. աւուրց։
4. Գ. Ե. միջին։
5. Բ. նոցա։

12. Կամ զի հանաւ կողն առ յինէն [1],
Վասն այն վարեաց նա ընդ իս [2] քէն.
Եհան և զիս նա ի դրախտէն,
Զի լինիցի ինձ [3] փոխարէն։

13. Կամ այլ խորհուրդ կայր գանազան,
Զոր չէ յայտնի մեզ քննութեան.
Պահեաց զայս իւրըն սեփական,
Զոր լինելոցն է յապագայն։

14. Կամ այլ անճառ սէր կայր ծածուկ,
Զոր նա միայն գիտէ յաւուկ.
Վասն այն էառ գկողըն նեցուկ,
Զի նոր հրաշ գործէ գաղտուկ։

15. Քանզի առեղծուած էր նորագոյն,
Անախտ ծընեալ ի կենդանւոյն,
Պատճառ կենաց ամենեցուն,
Ու մայր կենդանեաց [4] անուանի նոյն։

16. Քանզի [5] ծընաւ կինն ի մարդոյն՝
Անբիծ, անախտ ի սուրբ մարմնոյն,
Ծնաւ ի կնոջէ մարդ վհատոյն,
Անաբիծ և սուրբ ի կոյս մարմնոյն։

17. Զի [6] կինն ի կոյս մարդէ [7] ծընաւ,
Եւ ծնօղ մարդոյ սահմանեցաւ.
Եւ մարդն ի կոյս կնոջէ ծընաւ,
Այն որ ըստեղծ [8] զէակս կարգաւ։

1. Գ. Ե. Ի. մարդէն։
2. Գ. Ե. Ի. նմա. Բ. փս ի.
3. Գ. Ե. Ի. իւր։
4. Ե. կենաց։
5. Ջառնէքս 16–21 ունին միայն Գ. Ե. Ի. Տպագիրն եւս ունի այս առնները, և չունի 11–15 առնները։
6. Տպ. Եւ։
7. Ի. մարդոյ։
8. Տպ. արար։

18. Ադամ ծընաւ զմայր իւր որդւոյն,
Առ ի խորհուրդս [1] բարձրագոյն.
Սահեղծ Հայր Աստուած կոյս մաքրագոյն,
Մայր [2] և ծընօղ իւր սուրբ որդւոյն:

19. Եահս Եւա զորդին ապանեալ,
Եւ մարմնաքէր աղէկկիզեալ.
Եւ Մարիամ զՈրդին խաչեալ,
Եահս, և լայր անմբիթար [3]:

20. Մարդն ծընաւ կին՝ առանց մօր,
Առ ի խորհուրդ մեզ աստանօր.
Կինն ծընաւ մարդ՝ առանց Հօր,
Զ'Աստուածն Յիսուս մեծ և հզօր:

21. Որում [4] փառք ի յաւիտեան՝
Երբեակ անձանցըն միութեան.
Որ զմարդն արար իւրըն նմանն
'Ի հհան ի փառս Աստուածութեան:

1. Տպ. կը յաւելու մեզ: ւորեալ:
2. Է. չունի առաջ: 4. Տպ. չունի այս տունը:
3. Տպ. Տեսեալ ողբայր սըգա-

ԳԼՈՒԽ ԻԲ.

Այլ նոր խորհրդոյ փառըն կողին
Համեմատեալ յԱստուածածինն.
Եւ Ադամայ նախաստեղծին՝
Նորն Ադամայ սուրբ Միածնին։

1. Զծածկեալ խորհուրդն անճառական,
Հրեշտակք և դեք զայն չիմացան.
Թէ զոր նախ[1] ստեղծն իւրըն նըման՝
Աստուածացնէ զնա ընդ ինքեան։

2. Բազում կողիցն առեալ ըզմին՝
Եւից ընդ այնր յատուկ մարմին.
Նոյնպէս յերից անձանցըն մին՝
Ի նոյն կնոջէ եղև[2] մարմին։

3. Զի նոր ստեղծուած արար ըզկին,
Ոչ ի հողոյ, ոչ երկնային.
Զի ծնանիցի[3] զայն[4] կենդանին
Որ հաստատեաց զերկիր 'ւ երկին[5]։

4. Զկողն որ առեալ ի կենդանոյ
Բերեալ ի լոյս[6] ծածուկ տեղոյ.
Զի ծնանիցի՝ զմայրըն լուսոյ՝
Ծնանել ըզկեանք բնութեան մերոյ։

5. Ի ձեռըն[7] կնոջն որ ի դրախտին,

1. Գ. Զ. Է. ստեղծ։
2. Ե. Է. եառ։
3. Փ. ծընիցի։
4. Զ. զնա։
5. Բ. Գ. Զ. Է. զերկին 'ւ եր-կիր։
6. Ե. Է. յառաջ։
7. Բ. Զ. զձեռն։

Աստուած լինել ցանկանային.
Նոյնպէս ի ձեռըն սուրբ Կուսին
Անեղն Աստուած եղև մարմին:

6. Որպէս և կողն անախտ [1] ծընաւ,
Եւ [2] օգնական մարդոյն տըւաւ
Մայրըն Լուսոյ կոյս մընացաւ
Զմեծ [3] օգնական յղացեալ ծընաւ:

7. Ադամ ստեղծաւ [4] նախ ի հողոյ,
Որ կին ծընաւ չար ըստ հոգւոյ [5].
Բայց կողն [6] Եւայ ի կենդանւոյ.
Ծընաւ ըզկեանք հոգւոյս մերոյ [7]:

8. Չի մարդըն կին ծընաւ մեզ չար,
Որ է բնութեանս մահուան պատճառ.
Կինըն ծնաւ մարդ անմահաբար,
Որ է Աստուած, Հօր հաւասար:

9. Մարդըն ծընաւ զկողըն ձախ,
Որ մեզ [8] պատճառ եղև չարիս.
Ծընաւ կինն զայըն հայրենի
Յաջ կողմանէն Աստուածորդի:

10. Մարդըն [9] ծընաւ զկինն առաջին
Որ զմեզ ի հող դարձոյց կըրկին.
Կինըն ծընաւ զայն կենդանին
Որ զմեզ եհան յերկրէս յերկին:

1. Բ. Նոյնպէս և Աստուած զկողն ախտ. Չ. կը սրբագրէ Նախ:
2. Բ. չունի տողս:
3. Ա. մեզ:
4. Բ. Դ. Չ. Է. ծընաւ: Է. եղև:
5. Դ. Չ. գործոյ:
6. Դ. Չ. կինըն:
7. Ժ. մարմնոյ:
8. Բ. յորմէ:
9. Բ. մայրըն:

11. Զկողն որ առեալ եատեղծ գԵւա,
Զանճառ խորհուրդ ծածկեալ ի նմա,
Ի ինքն ի խաչին գկողըն բանայ,
Թէ ես ասի գկողն յԱդամայ:

12. Զեռաք մըխեաց գկողն Ադամայ,
Աւ ի խորհուրդ մեզ յապրզայ.
Եւ նոյն Աստուածն ասէ ցԹոումա.
«Մըխեա՛ ի կողս և հաւատա՛»:

13. Եւ գի ձեռաք ստեղծ գԵւա,
Մատամբ առեալ գկողն յԱդամայ.
«Արկ ըզմատունոսդ, ասէ ցԹոումա,
Տես [1] բեւեռացն և հաւատա՛»:

14. Յորժամ ի կող Նախնոյն մըխեաց,
Ապա Ադամ յեռոյ գիտաց.
Թոմման ըզկողն երբ չօշափեաց՝
Ապա ծանեաւ գխաչեալն Աստուած:

15. Նախ թըմրեցոյց զԱդամըն հին
Ի ապա երաց ըզկող նորին.
Նըմնչեաց Աստուած նոյն ի խաչին,
Զկողն իւր [2] երաց վասըն նոցին:

16. Զկողն Ադամայ եատեղծ ի կին,
Զի ծնունդք մարդկան նովաւ լինին.
Կողին բացմամբ գեկեղեցին,
Յոր միշտ ծնանիմք յաւազանին:

17. Յետ թըմրութեան մարդն առաջին,
Յորժամ զարթեաւ եաես ըզկին.
Ի յետ յարութեան մահուան խաչին՝
Երևեցաւ կանանց դասին:

1. Ա. և այլք՝ ի տեղ: 2. Ե. Լ. որ:

18. Ցետ նընջելոյն Ադամըն հին,
Ոչ իմացաւ զառնուլ զկողին.
Եւ յԵմաւուս երթալ Փըրկչին,
Չի՞նչ գործեցաւ, հարցնէր զնոսին [1]։

19. Նընջեաց Ադամ մինչ ինքնին,
Յորժամ զարթեաւ կինն ընդ նըմին.
Նընջեաց Աստուած ի տապանին,
Յարեաւ բազմօք [2] միշտ կենդանին։

20. Երբ [3] թըմրեցաւ մարմնով Նախնին,
Կենդանութիւն էր ի մարմնին.
Նոյնպէս նընջեաց Տէրն ի խաչին,
Անմահ [4] մարմնովն աստուածային։

21. Նընջեաց Ադամ ի մէջ դրախտին,
Նոյնպէս զարթեաւ յանմահ տեղին.
Մեռաւ և Տէրն ի պարտիզին՝
Յարոյց զԱդամ ի նոյն տեղին։

22. Յորժամ նընջեաց մարմնով Նախնին,
Գործէր ի նմա ձեռք Արարչին.
Ի երբ Արարիչն էր ի խաչին՝
Ձեռք հողեղէնք բեւեռէին։

23. Յորժամ նընջեաց Ադամըն հին,
Էր պահապան Աստուած նըմին.
Նընջեաց Աստուած ի տապանին,
Եւ հողեղէնքըն պահէին։

24. Յորժամ նընջեաց հայր մեր Նախնին,
Ապա աճեաց ազգ մարդկային.

1. Բ. նոցին։ Գ. Ե. Լ. ցնոսին։ 3. Ջ. որփ։
2. Ջ. փառօք։ 4. Լ. իւր աւուրք։

Եւ յետ մահուան Ցեթան ի խաչին՝
Մեռեալքս յառնեմք ամենեքին։

25. Ադամ ընկղեաց ի յուրբաթին,
Եւ ծնաւ ինքեամբ մին կենդանին.
Ընկղեաց և տէրն ի նոյն ժամին,
Կենդանացոյց զամենեսին։

26. Յորժամ յանգեաւ մարդն ի դրախտին,
Դատապարտեաց Տէրն ըզնոսին.
Եւ ինքն Աստուած յորդւոց նոցին
Դատապարտեալ ի մահ խաչին։

27. Ադամ յանգեալ պատուիրանին,
Եւ թագուցաւ առ թըզենին.
Եւ տէրն Աստուած յորդւոց նոցին
Թագեաւ յաւուր հինգշաբաթին։

28. Ադամ թագեաւ առ թըզենին,
Ծածկել յաչաց իւր Աբարչին.
Եւ Տէրն եկեալ առ թըզենին՝
Անէծ զծածկոյթ մեղսասիրին։

29. Եւ զայս խորհուրդ յայտնեալ Փըրկչին՝
Ընդ Նաթաէլ նախնոյ որդին,
«Մինչ չև կոչեալ էր [1] զքեզ ձայնն իմ՝
Տեսի զքեզ ի ներքոյ թըզին [2]»։

30. Մարդն որ թագեաւ ընդ [3] թըզենին,
Ծածկեալք ընդ նոյն ապաւէնին.
Նա չորացոյց զտերև նորին,
Չ' արտաքս եկեալ [4] խոտովանին։

1. Ա. է։
2. Բ. թզենին։
3. Բ. Չ. առ։
4. Ա. արտաքսեալ։

31. Սահմանն Նախնիքն յառաւօտին,
Եւ խաբեցան յերեք ժամին.
Ի վեց ժամին [1] ճաշակեցին,
Ի չինըն ժամին [2] արտաքս ելին:

32. Տէրն [3] ըմբռնեալ յառաւօտին
Վրճիռ հատեալ յերեք ժամին.
Ելեալ ի խաչ վեցերորդին
Ցինըն ժամուն հանէ զհոգին:

33. Զորեքնիւթեայ բնութեամբ Նախնին,
Ըստ յաւելուած [4] հիւթոցն յանցին.
Եւ Տէրն ի փայտ քառաթեւին
Զորս վէրք առեալ յոտն [5] և ձեռին:

34. Եռամանեայ հոգւով Նախնին՝
Երեք անձանցըն մեզուցին.
Երեք ժամու [6] Տէրն ի խաչին
Երիս բեւեռս առեալ յանձին:

35. Երեանամեայ սահմանեալ Նախնին
Մահուամբ ի հող դարձաւ կըրկին.
Նոյնքան ժամ Տէրն ի տապանին՝
Յարուցանէր դարձեալ զնոսին:

36. Երեք իրօք Նախնիքն [7] յանցին,
Հոգի, մարմին և միտք նոցին.
Երեքօրեայ թաղմամբ Փըրկչին՝
Երեք յանցանք նոցա ջընջին:

37. Եւ զի երկուքըն մեզուցին,

1. Ի. ժամուն:
2. Ի. ժամէն:
3. Զ. Ի՛ն:
4. Աւյք՝ յաւելուածոց:
5. Բ. յոյն:
6. Ա. Ե. Ի. ժամաւ:
7. Բ. զնախնին:

Ադամ ՚ւ Եւա հոգի ու մարմին.
Հոգով ու մարմնով Տէրն ի խաչին՝
Զարչարանօք մահուամբ անձին:

38. Եւ գի երեք էր [1] նիւթ չարին՝
Պըտուղն և օձն և Թըչնամին,
Վասն այն երեք ժամ ի խաչին՝
Դեղն եա ցաւին զպատասխանին:

39. Եօթն [2] են յանցանք մարդկան ազգին
Եօթն այլ [3] մասունք բարուականին.
Եօթըն [4] բանիւ Տէրն ի խաչին՝
Մին մին առնէր զպատասխանին:

40. Հինգ զգայարանք մարդկան խարին,
Ի զանազան գործըս չարին.
Հինգ վէրք առեալ Տէրն ի մարմնին
Զի խափանին արկածք չարին:

41. Վեցիւք չարժմամբ մարդիկ սխալին,
Ի վեց դարուց վարժեալք [5] ի նմին [6].
Վեց ազգ փորձանք ընդ Տեառն անցին,
Ի վեցերորդ օր ուրբաթին:

42. Օձըն պատճառ եղև նոցին [7],
Դառնալ ի հող ուստի առին.
Վասն այն Աստուած Բանն ի խաչին [8՝]
Օրինակուէր [9] յօձ պըղընձին:

43. Ծառն և պըտուղն էր նիւթ չարին,

1. Գ. են:
2. Ջ. ութն:
3. Ա. չունի այլ:
4. Ա. եօթն այլ:
5. Բ. Է. Ժ. չարժեալք:
6. Է. մին մին:
7. Ե. չարին:
8. Բ. առաջին:
9. Բ. Գ. Ե. Է. օրինակէր:

Որով մեռաք ամենեքին.
Կենաց պըտուղն ի ծառ խաչին՝
Կենագործեաց զամենեսին։

44. Նախկին զանէծքն եառուր [1] օձին
Ա՛ռ ի խորհուրդ մեզ յապառնին.
Զի յետ զըղմման մերոյ յանցին,
Տացէ զպատիժն ի գլուխ [2] չարին։

45. Յետ մերկութեանցն զԱդամըն հին
Ծածկէր տերեւըն թըզենին.
Ի՛ յետ մերկութեան Տեառն ի խաչին
Լինէր ծածկեալ քօղով ատւերին։

46. Յետ յանցանաց՝ մարդն առաջին
Մատնէր ըզկինն իւր Աբարչին.
Նոյն Աբարիչն յորդոց նոցին
Լինէր մատնեալ ի մահ խաչին։

47. Անիծանէր Տէրն ըզնախանձն
«Փուչ և տատասկ քեզ բուսանին».
Զնոյն Աբարիչն ի ժամ [3] խաչին՝
Փշով պըսակեալ [4] անիծէին։

48. Վասըն միոյ [5] յանցման պըտղին
Աշնանց պատժոց դիպան [6] նոքին.
Սակս մեր ասէր [7] Տէրն ի խաչին՝
«Հա՛յր, թո՛ղ սոցա զոր ինչ յանցին»։

49. Զըզեաց Ադամ զձեռն ընդ ծառին,
Տէրն ըզբազուկն ի ծառ խաչին.

1. Ա· է տուր։ Լ. եառն։
2. Զ. զգլուխն ի պատիժ։
3. Բ. մահ։
4. Դ· Զ. պսակաւ։
5. Բ· մերոյ։
6. Ա· դիան։
7. Դ· Զ· ասէ։

կերաւ Ադամ զպըտուղ չարին [1],
Տէրն ըզլեղին ընդ քացախին։

50. Զանեղական փառս Արարչին
խոկայր զգենուլ մարդն առաջին.
վասն այն Աստուած ի ժամ խաչին՝
կայր մերկացեալ ամենեին։

51. Զհանդերձ փառացն աստուածային՝
կամէր զգեցնել հանուրց ազգին [2].
Եւ յայս խորհուրդս՝ ի ժամ խաչին
Հանդերձք նորա բաժանէին։

52. Բայց որ յատուկն է Անեղին
Շնորհէ որոց խաչակցեացին.
վիճակելոց զինուց դասին,
Նըման անկար պատմուճանին։

53. Նախ քան զուտել մահու պըտղին
Զյիմարութեան զինին արբին.
Ու նախ քան զմահ Տեառն ի խաչին
Գինի զմըռսեալըս մատուցին։

54. Ոմանք զրաժակ [3] մահու Փըրկչին
կամաւ արբեալ սիրով Թըմրին.
Ցայս [4] միտս ի ժամ մահու խաչին [5]
Գինի զմըռսեալ արբեալ նորին։

55. Ժըպրհեցաւ մարդըն առաջին,
Ա՛յլ կեանք ստանալ մեծ 'ւ անքըննին,
վասն այն անճառ [6] կեանքն ի խաչին
Մեռեալ կամաւ եհան զոգին։

1. Զ. չար ծառին։
2. Այսպէս և Ե. Է. այլք՝ ան-ճին։
3. Բ. վառեալ։
4. Բ. այլ։
5. Ե. Է. Փրկչին։
6. Զ. պատճառ։

56. Զհանդերձ փառաց պատմուճանին
Զգեցոյց Նախնոյն հաստատ յանձին.
Ծանոյց զըմռաւն ընդ պատանին [1]
Որ պատեցաւ Ցեառըն մարմին:

57. Հըպարտացաւ մրտօք Նախնին,
Թըռչիլ մարմնով յերկինից երկին.
Բարձրեալն Աստուած հեզահոգին՝
Իջաւ ի հող գերեզմանին:

58. Ի վերոյ ջրեղէնըն կամարին,
Կամէր ճեմել մարդն երկրածին.
Վասն այն բնակեալն յերկինից երկին՝
Ներքոյ եղաւ ի տապանին:

59. Ցետ յանցանացն որ ի դրախտին՝
Կընքեաց զվըճիռ մահուան նոցին.
Եւ նոյն Աստուած միշտ կենդանին,
Կընքեալ մահուամբ ի տապանին:

60. Կըրկին [2] պատիժ ունէր Նախնին,
Մարմնով ի հող, հոգով տանջին [3].
Եւ զի [4] բարձցէ [5] զբեռնէս նոցին
Կըրկին էր վէմ գերեզմանին:

61. Յորժամ մեռաւ մեզօք Նախնին
Հոգայր Աստուած վասըն նորին.
Նըշխեալ Աստուած ի տապանին՝
Լային ողբով զըստերք նորին:

62. Երբ մերկացաւ մարդն առաջին
Զգեցոյց Աստուած զմաշկ հանդերձին,

1. Զ. ըզպատանին:
2. Բ. երկիր:
3. Գ. Ե. Է. տանջէր հոգին:
4. Է. Նաև:
5. Գ. էբարձ:

ԶՏէրըն տեսեալ մերկ ի խաչին՝
Պատեաց Յովսէփ փոխան Նըմին։

63. Ծառըն[1] կենաց էր փայտ խաչին,
'Ի անմահ պըտուղն Աստուած ի նմին.
Զոր յայնժամ ոչ[2] ճաշակեցին,
Որք այժմ[3] ուտեն ոչ մեռանին։

64. Այնչափ սիրեաց Ադամ ըզկին՝
Զմահ յանձն առնոյր վասըն նորին.
Քրիստոս սիրեաց զեկեղեցին,
Եկեալ ի մահ վասըն Նորին։

65. Ըզճանապարհ կենաց ծառին՝
Հրեղէն սըրովըն պահէին.
Եւ զճանապարհ գերեզմանին՝
Պահեն սուսերբ զաւք զինուորին։

66. «Ո՞ւր ես Ադամ», ասէ ցՆախնին,
Ցուցեալ խորհուրդ մեծ 'ւ ահագին.
Դըստերք Նախնոյն զՏեառըն մարմին
Լալով խընդրեն թէ «Ո՞ւր եդին»։

67. Ողբայր Եւա հառաչագին
Յուսահատեալ վասըն պըտղին.
Վասն այն հրեշտակ Տեառն ի վիմին՝
Ասէր թէ «Զի՞ կու լաս դու կին»։

68. Զեօթնարփեան[4] շնորհս անուշալին[5]
Շնորհեաց Նախնոյն[6] յօծումն անձին.
Եւ յօծանել զՏեառըն մարմին՝
Ըզխունկս և զիւղս անուշ բերին։

1. Բ. փառն։
2. Բ. Գ. Ե. Է. զոր յայն ժամու։
3. Է. եւ որք։
4. Ա. Զ. յեօթնարփեան։
5. Բ. հրաշալին։
6. Է. Նախնումն։

69. Եւս կերաւ զպըտուղ ծառին,
Չի մայր լիցի Կենաբարին.
Վասն այն ասէր ի պարտիզին՝
«Մի լայր դու, ես եմ քո որդին»։

70. Ո՞ր ես Ադամ, ասէր ցՆախանին,
Ուր ես հանգչիմ և դու ընդ իմ.
Եւ ընդ յառնել Կենաբարին՝
Երիտասարդն էր [1] ընդ նըմին։

71. Տընկեաց Աստուած զդրախտն յԱդենին.
'Ի ինքըն նընջեաց ի պարտիզին,
Չոր ծանուցեալ իւզաբերին
«Դու պարտիզպանն իցես դրախտին»։

72. Թէ [2] որպէս մեռաւ կեանքն ի խաչին՝
Անգիտանամք ամենեքին.
Չոր յարութեամբն աստուածային
Ծալումն եցոյց վարչամակին։

73. Որակք [3] մարմնոց ընդ պատանին՝
Ո՛չ յարիցեն ընդ նոյն մարմին.
Որպէս յայտնեաց մարմին փըրկչին
Թողեալ զգըմուռն ընդ պատանին։

74. Եւ [4] ի դրախտէն Ադամըն հին,
Թողեալ [5] զտերևն առ թըզենին.
'Ի յորժամ յարեաւ միշտ կենդանին՝
Չպատանքն եթող ի տապանին։

75. Երբ խաբեցաւ մարդն առաջին՝
Դևք ժողովեալ ծաղրս տային [6].

1. Ա. է։
2. Ի. չունի տող երկուս։
3. Բ. տրակք՝ Չ. երակք։
4. Բ. չունի տունս։
5. Թ. Թաղեալ։
6. Գ. Ե. Ի. ծաղր առնէին։

Իսկ յարութեամբն աստուածային
Ընդ պահապանն դևքըն ցրուին։

76. Եւ զայս պատմեալ մարգարէին.
Յարեաւ Աստուած միշտ կենդանին,
Զար թըշնամիք նորա ցրուին,
Եւ ատելիքն յահէն [1] փախչին։

77. Փըչեաց ՅԱդամ զչունչ կենդանին,
Տըպաւորեաց զխորհուրդ վերջին.
'Ի յետ յարութեանն աստուածային
Փչեաց ՅԱռաքեալսն Աստուած զՀոգին [2]։

78. Երկու անձինք պատրեալ Նախնեաց,
Զմահն ի բնութիւնըս տարածեաց.
Երկու հրեշտակք սպիտակազգեաց՝
Տան զաւետիս. Յարեաւ Աստուած։

79. Յորժամ պատրեալ եղև Եւա՝
Խաւար ծածկեաց զանձըն նորա.
Հրեշտակն կանանցն աւետիս տայ,
Փայլակնաձև տեսիլ նորա։

80. Նախ ատեղծ Աստուած զդրախտն ՅԱդենին,
'Ի յետոյ եղիր զԱդամ ի նմին.
Սոմնաս փորեաց [3] նախ ըզտեղին,
'Ի ապա յետոյ զՅիսուս եղին։

81. Թափուր մընաց տեղիք դրախտին
Յորժամ ելաւ Ադամըն հին.
Թափուր մնացեալ գերեզմանին,
Յորժամ յարեաւ միշտ կենդանին։

1. Ջ. ամէն։ Հոգին։
2. Այսպէս Ե. այլք՝ զԱստուած 3. Ջ. փորձեաց։

82. Ադամ պատկեր էր Աբարչին,
'Ի ունէր ծածկեալ վերհուրդ փըրկչին.
Զոր գործեցաւ անդ ի դրախտին՝
Նոյնպէս ի ժամ մահու խաչին։

83. Եկն ի խընդիր իւր պատկերին,
'Այս բնութեան նորա ճանապարհին.
Եդիտ ըզնա ի տապանին
Յարույց ընդ իւր ի փառան անքնին։

84. Եւ մեք թողցուք զպողոտային հին,
Գնասցուք ըզհետ Կենարարին.
Որ զիս պաշտէ՝ գայ ըզհետ իմ.
Ուր ես՝ և՛ պաշտօնեայքն իմ եղիցին [1]։

85. Ահա մեծ փառք և անքընին,
Զոր չէ տեսեալ ոք երկրածին.
Չի հողեղէն մարդիկ ատորին՝
Բազմին ի փառան [2] աստուածային։

86. Տո՛ւք օրհնութիւն մեծի փըրկչին,
Ասքան հրաշից ներգործողին.
Որ զիւր [3] ստեղծեալ գործըս ձեռին՝
Եհան ի փառան իւր և անքընին։

87. Մրտաք [4] օրհնեմք զՀայրն անքընին [5],
Մարմնով զՈրդին իւր միածին,
Հոգով օրհնեմք զԱստուած Հոգին,
Զհրաշագործողս մեր վերըստին։

1. Գ· Ը· չունին եւ։ Գ· Ուր ես իցեմ անդ պաշտօնեայն իմ եղիցին։ Դ· Զ· ուր ես եմ անդ նոքա լիցին։
2. Բ· կառան։
3. Ա· զիս։
4. Տունս ունին միայն Գ· Ե· Ի· Ժ· ունի ի լուսանցս։ Ի· չունի մտօք։
5. Ի· անեղ բանին։

ԳԼՈՒԽ ԻԳ.

Դարձեալ խորհուրդ մեծ եւ անքննին
Յուշք կընքելոյ գերեզմանին.
'Նդ որ հիանամք ամենեքին,
Եւ թէ[1] վասն է՞ր կընիք դըրին[2]:

1. Խորհուրդս այս մեծ և զանազան
Որ կընքեցին ըզգերեզմանն.
Զոր[3] և ցուցից սակաւ ինչ բան
'Ստ իմոյ[4] մըտաց տըկարութեան:

2. Ծաղկանց ծառոց[5] որ ի հողէ
Նա կուսական ծընունդ շնորհէ.
Զի՞ զարմանաս դու զԱրարչէ
Թէ նա յարեաւ ի կոյս վիմէ:

3. Հատն[6] ի ծաղկանց յառաջ բերին
Առանց բեկման նիւթոյ[7] ծաղկին.
ԶՀօր ծաղկի հատն ի տապանին,
Զի արգելոյր կընիք վիմին:

4. Ոչ արգելլի միտք մարդկային,
Թէ յերկաթի տըփում դընին.
Զիմաստութիւնըն Հօր զՈրդին[8]
Զիա՞րդ կընիքն արգելուին:

1. Ե. Զ. եթէ:
2. Բ. Թ. եղին: Գ. Ե. Է. ե-դին:
3. Գ. Զ. Թ. որ:
4. Բ. Գ. Ե. Թ. Ժ. իմոյս: Է վասն իմ:
5. Բ. ծառոյս:
6. Գ. Զ. յայտնի: Թ. հատն:
7. Գ. Ե. նիւթոց:
8. Գ. զարդին: Զ. զարդարին: Թ. զարթին:

5. Տիպ մեր [1] ծնանի ի հայելին,
'Ի առանց բեկման արտաքս բերին.
Զի՞ զարմանաս Հօր պատկերին,
Թէ [2] չխորտակեաց զկընիք վիմին [3]։

6. Ի [4] կոյս հօրէ մայր մեր նախնին,
'Ի ի կոյս մօրէ առեղծող նոցին.
Եւ կոյս ծնացեալ գերեզմանին,
Ցետ յարութեանն աստուածային։

7. Աստուած ի կոյս մօրէ [5] ծընեալ
'Ի ի կոյս վիմէ նոյն յարուցեալ.
Եւ վերնատան դուրքըն [6] փակեալ՝
Եմուտ ի ներքս [7] առանց բանալ։

8. Ցետ յարութեանն վէմըն կընքեալ՝
Զկուսական ծընունդն յայտնեալ.
Զի կուսութիւնն անխախտ ծնացեալ,
Դու մի լիցիս տարակուսեալ։

9. Ցետ յարութեանն վէմըն կընքեալ,
Զի ոչ քըննի ի նմա եղեալն.
Զգերեալսըն պարտ է հաւատալ,
Բայց մի քընննել թէ սրպէս լեալ։

10. Կընիքն անշարժ էր ի վիմին,
Ցետ յարութեան մահ լուծողին.
Թէպէտ լուծան անէծքըն հին՝
Բայց կայ կընքեալ այժմ յանցողին։

1. Զ. մեծ։
2. Դ. վի։
3. Բ. նըմին։
4. Բ. Ը. ժ. վի։ Զ. զկոյս։
5. Զ. զի կոյս մօրէ նա կոյս։ Դ. Զ. զի կոյս մօրէ եղեւ ծնեալ։
6. Ե. դրօքն։ Բ. Զ. դրունքըն։
7. Դ. Զ. Թ. ի ներս։

11. Ցետ յարութեան կընքեալ վիմին,
Զգործ անմարմնոյ [1] ցուցեալ նորին,
Եւ կղեռպանցն ի սեզանին՝
Աներեւոյթ եղեալ նոցին։

12. Զոր [2] թէ կամէր ի ժամ [3] խաչին,
Այսպէս առնէր Հրէից ազգին.
Այլ զի կամաւ [4] էր մահ նորին,
Այժմըն ծանոյց զինքն անքընին։

13. Կընիքն անչարժ էր ի վիմին,
Զի քարոզէ [5] բան նորածին.
Թէ ճանապարհ անեղ Բանին
Զէ բաց կարգի եղականին [6]։

14. Կընիքն անչարժ էր ի վիմին,
Ցուցեալ զանբաւ [7] կարողութիւն.
Զի զոր կամի թէ եղիցին՝
Ոչինչ լինի անհընարին։

15. Կընիքն անչարժ էր ի վիմին,
Զի ոչ ինչ գոյ արգելք նորին.
Այսպէս և ոչ ծածկոյթ բնաւին,
Զոր ինչ գործէ ոք առանձին։

16. Դարձեալ անչարժ էր կնիք վիմին,
Զի [8] ցուցանէ զբանըս խորին.
Քանզի կապեաց զգունդըն [9] չարին,
Կընքեալ ի խորս անել բանտին։

1. Բ. անմարմնոյ։
2. Դ. զի։
3. Բ. ի մահ։
4. Բ. կամ։
5. Բ. քարոզէր։ Է. քարոզի։
6. Ա. Ե. եղանակին։
7. Բ. Թ. զանբան։
8. Ե. Է. զոր։
9. Է. Ը. Թ. Ժ. գունդքն։

17. Դարձեալ անչարժ էր կնիք վիմին,
Չի յարութեամբն այս քարոզին.
Չարչարք [1] և մահ փակեալ կընքին,
Չի մի բնութեանս այլ [2] տարածին:

18. Դարձեալ [3] կընիքն անչարժ մընաց,
Եւ Հըրէիցըն քարոզեաց.
Խաչեալըն Տէր է և Աստուած,
Առանց զըրանց եկեալ գընաց:

19. Դարձեալ կընիքն անչարժ մընաց,
Չի մեզ յայտնէ բան նորիմաց,
Թէ զամենայն զոր նա գործեաց՝
Անքըննելի է ի մըտաց:

20. Տասըն վըկայս այսօր յայտնեաց
Թէ հըշմարիտ յարեաւ Աստուած.
Այսու զՀրէայն յանդիմանեաց,
Եւ մեզ հաւատըս հաստատեաց:

21. Նախ՝ վարչամակն որ է ծալած,
Երկրորդ տապանն եղեալ ի բաց,
Երրորդ՝ կընիքըն մատանեաց,
Սոքա գոչեն. Յարեաւ Աստուած:

22. Զօրս՝ երևումըն հրեշտակաց,
Հինգ՝ ըզտեղին թափուր մընաց,
Վեց՝ ըզփախուստըն զինուորաց,
Յանդիմանիչ [4] հակառակաց:

23. Եօթըն՝ չարժումն արարածոց,

1. Գ. չուրչարանք, Բ. Ը. ժ. չարաչարք:
2. Գ. Ե. չանին այլ: Զ. այս:
3. Բ. Ե. Զ. Է. չունին տունս:
4. Գ. Ե. Զ. Ը. Թ. ժ. յանդիմանիչք:

Ուժ՝ զյարութիւնըն [1] մեռելոց,
Ինըն՝ զարծաթըն կաշառոց,
Տասն՝ երեւումն Էմաուսացւոց [2]:

24. Տասն [3] այս վըկայք հակառակաց,
Զի ծանիցեն զխաչեալն Աստուած.
Իսկ մեզ բազում վըկայս յայտնեաց,
Յիւղաբերից 'ւ աշակերտաց:

25. Նախ [4] Իւղաբերքն ըզնա տեսին,
'Ի երկոտասանքն ի միասին,
'Ի եօթանասունքն ըզհետ նոցին
Եւ հինգ հարիւրքն ամենեքին:

26. Դարձեալ քըննի խորհըրդաբար,
Եթէ վասն է՞ր դրաւ մատնէհար [5].
Զի ոչ էր այն ընդ վայրապար
Այլ զյարութիւնն [6] յայտնէ անձառ:

27. Նախ զի թէ չէր վէմըն կընքեալ՝
Կարեն ասել զնա գողացեալ.
Բայց զի յարեաւ աստուածաբար,
Կնիքն ի տեղին էր անըխալ:

28. Զոր գործեցին ձեռօք նոքին [7],
Ափ ի բերան արար զնոսին.
Զոր ջատագով ինքեանց եդին,
ԶՏեառն յարութիւն հաստատեցին:

29. Գիր մատանոյն որ կընքեցին՝
Ընդ տիեզերս հրատարակին.

1. Բ. զօրութիւնն:
2. Զ. Էմուսացւոց: Ը. Էմա-ւուսացոց:
3. Բ. Ը. Ժ. վասն:
4. Ա. Նա:
5. Ոմանք՝ մատնեահար:
6. Բ. Ը. Ժ. զօրութիւն:
7. Ա. Նորին:

Եթէ՝ ցարեաւ միշտ կենդանին.
Կընիքն անչարժ էր ի վիմին:

30. Չի այս ըզմեր կարծիս եբարձ,
Եւ Թումայիւ՝ զահղ բեւեռաց.
Չի նոյն մարմնովն յարեաւ Աստուած,
Մեք մի՛ լիցուք տարակուսած:

31. Գիր [1] մատանոյն անչարժ մընաց,
Որ ցուցանէ բան նորիմաց,
Զանզի զօրէնս որ նախ գըրեաց՝
Այժմ ոչ ելոյծ, այլ հաստատեաց:

32. Գիր մատանոյ քահանային՝
Որ Լն անունն էր անեղին.
Ցարձան վիմի զայն գրոչմեցին
Թէ [2] սա է Որ Լն միշտ կենդանին:

33. Անեղծ մընաց [3] գիր մատանոյ,
Ի յօրինակ բնութեան մերոյ.
Մահուամբ փոշի դառնամք հողոյ,
Անեղծ [4] յառնեմք ի նոյն փոշոյ:

34. Գիր մատանոյն գնա չարգիլեաց.
Որպէս Պօղոս յայտնեալ [5] մեկնեաց.
Թէպէտ զօրէնս յետոյ գըրեաց՝
Չհարցն աւետիս ոչ խափանեաց:

35. Անթակ գըրով վէմըն կընքի,
Որ վըկայէ [6] թէ չարգելի.
Ընդհանամբ չելոյծ զարգանդ Կուսի,
Անթակ գըրով զիա՞րդ վախճի:

1. Բ. միշտ կիր ունի:
2. Զ. չունի թէ:
3. Ի. ՌԱայ:
4. Ե. դարձեալ:
5. Բ. չունի յայտնեալ:
6. Գ. վկայի:

36. Էն՝ որ անունն է Անեղին,
Զայն պահապան եդին Նըմին.
Փառօք յարեւ անքըննելին,
Վըկայ զանունն եթող Նոցին:

37. Ազգըն Հրէից զայն խորհէին [1],
Մահուամբ ջընջել [2] զանուն Փըրկչին.
Յորժամ յարեւ միշտ կենդանին,
Անունն անեղծ կայր ի վիմին:

38. Զգործ [3] սքանչելեաց որ ի խաչին՝
Տեսանելով զարհուրէին.
Հանգիստ հատեալ [4] լինէր Նոցին,
Տարակուսեալք ամենեքին:

39. Հրէայք մըտօք զայս ասէին.
Թէ Էն անուն է անմահին.
Զայն պահապան դընեմք սըմին՝
Զի տարակոյսք մեր լուծանին:

40. Թէ սա զանունն իւր խորտակէ,
Նա հակառակ Աստուծոյ է.
Եւ թէ անունն ըզնա փակէ [5],
Ապա ուրեմըն սա Նա չէ [6]:

41. Այնպէս յարեւ փեսայն փառաց [7],
Որ Նորահրաշ գործ կատարեաց.
Զի ոչ Նա զգիրըն խորտակեաց,
Եւ ոչ անունն ըզնա փակեաց:

42. Անպարագիր է լոյսն Աստուած,

1. Բ. խորհին: Է. խորհեցին:
2. Ը. Ժ. բառնալ:
3. Գ. Զ. Գործս:
4. Բ. հանդխանալ:
5. Գ. Զ. Թ. փոխէ:
6. Գ. Զ. է:
7. Է. Աստուած:

Մարմնով ըղնոյն գործ կատարեաց.
Թէպէտ կընքեալ վիմով նընջեաց,
Նա արտաքոյ վիմին մընաց։

43. Դուք ասէիք թէ՛ Ովաննայ,
Զի՞րդ ասէք, թէ նա չէ այ[1].
Որ նախանձովըն կուրանայ՝
Իմաստութիւն Հոգոյն բառնայ։

44. Այլ զի՞նչ ունիք ասել հիմայ,
Ո՛վ կատաղեալք չարք և դըժնեայ.
Յորժամ փառօք յերկնից նա գայ[2]
Վա՜յ և եղուկ ի ձեր վերայ։

45. Բազում հըրաշք աչօք տեսին,
Նախ քան ըզխաչն[3] և առ խաչին.
Ամենևին չհաւատացին,
Ըստ Եսայեայ սըրբոյ ձայնին։

46. Հաւատալոյ տեղ չունէին[4],
Զի էր լըցեալ չարն ի նոսին.
Զի որ տեղիք լըցի չարին՝
Զկարէ տանել զԱստուած Հոգին։

47. Վէմք խըստացեալ[5] պատառէին,
Եւ նոքա նոր խըստանային[6].
Ի հնոց մեռեալքըն յառնէին,
Եւ նոքա[7] նոր մահու մատնին։

48. Ըզգիր անուան էականին,
Եզին ծածկոյթ էացուցչին.

1. Գ. Ե. թէ չէ սա նա։ Զ. թէ սա չէ նա։
2. Ա. անկայ։
3. Բ. զխաչեալն։
4 Գ. Զ. տեղի չունին։
5. Զ. խստացեալ։
6. Զ. խստանային։
7. Զ. չունի եւ նոքա։

Մոլեալ հոգիքն ոչ գիտէին,
Թ' անուշն յայտնէ զընութիւն նորին [1]։

49. Չի գիրն [2] ունի զընութիւն բանին [3],
Որ է ծածկեալ ի մէջ նորին [4].
Ընութեամբ Աստուած էր նոյն մարմին,
Ծածկեալ ներքոյ [5] ի տապանին։

50. Ի [6] կոյս մօրէ նա ծընանի,
Եւ կոյս մարմնով յերկրի [7] մնանի.
Աթենակոյս գըրով կընքի,
'Ւ ի [8] կոյս վիմէ յարուցանի։

51. Նախ յեօթներորդ յօրըն [9] հանգչի,
'Ւ ի յեօթն օրն եղաւ ի տապանի.
Եօթըն գըրով մատնահարի,
Եօթեանց [10] գարուց տէր քարոզի։

52. Ատամբ գըրոցն ի Աինայի,
Գրով մատանոյն մատնահարի.
Թուման մատամբքըն [11] չօշափի,
Համայն էից [12] տէր քարոզի։

53. Գըրով [13] կընիք եդին նըմա,
Ծածկեալ խորհուրդն ասի նըմա,
Թէ յետ յարութեան փառաց նորա,
Գիրն և օրէնքըն ակարանայ։

1. Գ. Դ. Ե. Լ. իրին։
2. Բ. գիրն։
3. Լ. իրին։
4. Լ. իրին։
5. Բ. Գ. ի ներքս։
6. Բ. Ը. Ժ. զի։ Ջ. զկոյս։
7. Դ. յերկիր։
8. Լ. զի։
9. Լ. աւուր։
10. Լ. 'ւ եօթն։
11. Բ. մատեամբ։
12. Գ. համայնից։
13. Ջատնաքս 53–93 ունին միայն Գ. Ե. Լ։

54. Դարձեալ կընիք եդին նմա,
Զի գիտասցեն թէ ով է նա.
Ըզչափ առեալ գըտին նոքա
Ըզմեծութեան վաստաց նորա:

55. Զգործ հրաչիցն որ ի Տեառնէ,
Տարակուսեալք ի բնութենէ,
Զվէմըն կընքեալ պի յայտնիցէ,
Թէ յետ մահուն այլ ներգործէ:

56. Սա զլուսաւորըն խաւարեաց,
Զբոլոր աշխարհս հիմամբ շարժեաց.
Ըզվէմս կընքեմք գրով մատանեաց,
Զի թէ յառնէ՝ սա է Աստուած:

57. Բազում հըրաշք սա կատարէ,
Եւ պինքն Աստուած մեզ քարոզէ.
Բայց թէ կընքեալ վիմօք յառնէ՝
Սա է Ուր Լինն ի սկըզբանէ:

58. Նախ քան ըզմահն այսպէս ասաց,
Թէ «Ես յառնեմ որպէս զԱստուած».
Ապա այն կընքեմք զվէմն արձանաց,
Թէ հըշմարիտ է զոր ասաց:

59. Զգործ սքանչելեացըն զոր արար,
Ոչ է բնութեանըս մերոյ կար.
Եկայք զիցո՛ւք ամս մատնահար,
Թերևս յառնէ անմահութեամբ:

60. Զտաճարս քակել մեզ հրամայէ,
Ու զերիս աւուրս զարձեալ կանգնէ.
Քակել՝ զխաչիլ մարմնոյն ասէ,
Զոր յետ երից աւուրց առնէ:

61. Չկընիք մահուան զա լուծանէ

Եւ ըզմեռեալս յարուցանէ.
Զգալի կընիքդ ի մարգկանէ,
Զլուծիչ կընքոյն զի՞ արգելէ։

62. Զկապեալ լեզուս նա արձակէր,
Զխըլից կընքեալ ունկըն բանէր,
Որ զդըժուարինըն կատարէր,
Ի հեշտալիսըն տկարանէ՞ր։

63 Զկընիքն ելոյծ ի ծնէ կուրին,
Խըզեաց ըզկնիք անդամալուծին.
Միթէ կընիք ձեր ի վիժին,
Զլուծիչ կընքոյն արգելուի՞ն։

64. Սա զոր կամի միշտ ներգործէ,
Աստուածն Յիսուս ի սկզբանէ.
Թէ չհաւատայք դուք ի սըրտէ,
Վէմըն կընքեալ ձեզ քարոզէ։

65. Ի կղեոպեանց սեղանս յայտնի,
Ի աներևոյթ անտի լինի.
Ի վերնատան երևեալ՝
Դրօքըն փակօք գայ երևի։

66. Մոգուցն աստեղըրն քարոզեաց,
Որք պաշտէին զաստեղքն Աստուած.
Եւ ձեզ գըրովըն մատանեաց,
Զի դուք գըրով ծանեաք զԱստուած։

67. Կամ դուք գըրոյն հաւատասջիք,
Կամ ձեր ձեռացդ որ կընքեցիք,
Կամ ձեր աչացդ որ զայդ տեսիք,
Կամ գինուորացդ որ վարձեցիք։

68. Տեղըն Թափուր՝ ձեզ Թըքանէ,
Եւ վարչամանկն յանդիմանէ.

Գիր մատանոյն ըզձեզ դատէ,
Կաշառքդ որ տայք՝ զձեզ առակէ։

69. Որք յարուցեալ ըզնա տեսին,
Զեզ Թըքանեն ամենեքին.
Թէ դյարութիւնն աստուածային՝
Նոքա տեսեալ չհաւատացին։

70. Գիրդ որ եդիք դուք մատնահար,
Նոյն Աբարչիք մատամբ գըրեալ.
Դա քարոզեաց մի գողանար
Զձեռն յարութիւն աստուածարար։

71. Նոյն գիր ասէ. Մի սպանաներ,
Զայն՝ որ է գիս մատամբ գըրեր [1].
Զկեանս ի փայտին կախեալ տեսեր,
Զմատունս որ գրեաց բեւեռեցեր։

72. Նոյն գիր՝ որ զվէմըն կընքեցեր,
Ասէ թէ Մի սուտ վըկայեր.
Մի զգօրականսըն կաշառեր,
Զնա գողացեալ սուտ համբաւեր [2]։

73. Նոյն գիր չանայր զքեզ խըրատել,
Զձեռն անուն մի անառեալ կոչել.
Զանուն Քիսուս գոր խաչեցեր՝
Աստուած է, մի սուտ մարդ կոչեր։

74. Գիրն որ եդիր դուռ մատնահար,
Զքեզ խըրատեր թէ Մի չընար.
Որպէս ըզչուն դուռ ըրրաբար,
Խաչել զԱստուած անբանաբար։

75. Քեզ մարգարէն կոչեաց անուն,

1. Գ. գըրել։ 2. Գ. համբաւեալ։

Թէ շուրջ եղեն շունըք բազում.
Ժողովք չարեացըն միաբուն՝
Ծակեցին զձեռս և զոտս ընդ նոյն։

76. Մեծն Եսայի նըմին համգոյն,
Զձեզ կոչեաց շուն լիրբ կատաղուն.
Եւ լեզուք շանցըն կատաղուն՝
Թացցի յարեանցըն թըշնամոյն։

77. Նոյն գիր ասաց՝ պշաբաթս պահել,
Եւ մի գործ ինչ ի նմա գործել.
Դու նմին գըրով զօրէնս յանցեր,
Գըրով զարձանըդ կընքեցեր։

78. Այս են հինգ բան հրաժարական,
Զոր Աստուծոյ մատամբ գրեցան.
Բոլոր առ ձեզ կատարեցան,
Ազգ անհաւատք՝ աստուածասպան։

79. Գիրն որ եղիք դուք մատնահար,
Զայս քարոզէ խորհըրդաբար.
Սպանողք և գունդք շուն լըրբաբար,
Եղէք առ Տէրըն հաւասար։

80. Այսքան խորհուրդ վասըն գըրին,
Որ զմահարձանըն կընքեցին.
՚Նդ որ զարմանան միտք մարդկային,
Թէ ՚նդ ո՞ր ելաւ Տէրն անքընին։

81. Նոքա ըզվէմըն կընքեցին,
՚Ի երեք հարիւր արք պահէին.
Մինչև զերիս օր պահէին,
Վասն յարութեան կարծեաց նորին։

82. Յորժամ յարեաւ միշտ կենդանին,
Կընիքն անշարժ էր ի վիմին.

Չինուորքն երթեալ Հրէից ցուցին,
Չի և ինքեանքն անպարտ լիցին։

83. Ասեն. «Տեսէք ամենեքին
Զգիր մատանոյն ձեր ի վիմին.
Ահա պատանքն ի նոյն տեղին,
Ուր ըզմարմինըն թաղեցին։

84. Քանզի պատանքն որ ընդ գլմին՝
Կայր վիացեալ ընդ նոյն մարմին.
Զոր թէ թել թել պատառէին՝
Ի մարմնոյն ոչ բաժանէին։

85. Թէ գողացեալ էր զայն մարմին՝
Պատանքըն չէր այժմ ի տեղին.
Ոչ վարչամակ գըլխոյ նորին
Լինէր ծալեալ ի չիրխին։

86. Սոքա վրկայ ձեզ եղիցին,
Զոր և ձեր աչքդ այժըմ տեսին.
Չի մի անձինք ձեր դատիցին,
Թէ զինուորքըն չպահեցին։

87. Նախ՝ վարչամակըն ձեզ վրկայ,
Երկու՝ պատանքն որ ընդ նըմա,
Երեք՝ տեղիք որ թափուր կայ,
Չորրորդ՝ կընիք վիմին գործ։

88. Բայց թէ լըսէք մեզ անպատճառ,
Նա ինքն յարեաւ ատուածածարար.
Չի մեզ հրեշտակն երևեցաւ,
Քան զարեգակըն լուսափայլ։

89. Դասք զինուորացն ամենեքին,
Անկեալ մեռաք յահէ նորին.

Եւ ձեզ ցուցաք փութով նախկին,
Ահա կընիք ձեր ի վիմին»:

90. Զայս ասացին զասք զինուորացն՝
Քահանայից ու խաչհանուաց.
Որք և կաշառք տըւին բազմաց,
Թէ «Մի ասէք. Յարեաւ Աստուած:

91. Դուք ասացէք ամենեքեան,
Թէ աշակերտքն իւր գողացան.
Թէ լուր լիցի բանգ ի յատեան,
Մեք հաճեացուք զամենեսեան»:

92. Թէ չէր անչարժ կընիք վիմին,
Զօրականս ոչ կաշառէին.
Այլ զատապարտ ևս առնէին,
Թէ զգուշութեամբ ոչ պահեցին:

93. Այլ զի կընիքն էր ի վիմին,
Այփ ի բերան արար գնոսին.
Վասն այն կաշառք նոցա տըւին,
Չի մի առակ առնեն գնոսին:

94. Այս փակ 'ւ արգելք էր ըզգալին [1]
Զոր զգալապէս մարմնոյն եղին.
Բայց այժմ իմացաք ի խորս խորին,
Ի տորս [2] երկրի անդընդային:

95. Յորժամ տեսին զՏէրն ի խաչին,
Զարատեսակ զասք խաւարին,
Աստիկ ողբով հառաչէին,
Չկորուստն իւրեանց յաւիտենին:

96. Ասեն. «Եկայք ամենեքին,

1. Ե. գնոսին: 2. Պ. Չ. ի տուերս:

Հընարեսցուք ըզպիտանին.
Զի թէ հընար գըտցուք բանին՝
Ո՛չ ողբասցուք զանցեալին:

97. Գանձն [1] է մեր բանտըն խաւարին [2]
Ուր ամենայն հոգիք տանջին.
Տէրըն խաչեալ վասըն նոցին [3]
Զի ազատէ զամենեսին:

98. Երթամք պընդեմք ըզդրունս նորին
Պէսպէս փակօք անհընարին.
Զոր ինչ հընարք կայ մեր [4] խորին՝
Զայն հնարեսցուք վասըն բանտին [5]:

99. Գիցուք ըզդուռըն պըղընձին,
Եւ ի վերայ գնիգ երկաթին.
Ոչ ըզգալի տարրականին,
Այլ զկարծր [6] և խիստ իմանալին:

100. Ըզգործ մեղացըն զանազան,
Զոր յայտ հոգոցըդ գործեցան,
Պըղընձահատ ժանգանըման,
Որպէս զերկաթ անլուծական [7]:

101. Զասա արկցուք զամենեսեան,
Շուրջանակի մեզ պահապան.
Զի այս հոգիքս որ այսըր կան՝
Զարչարեսցուք ի յաւիտեան:

102. Թընդիւն [1] լինէր մեծ ի բանտին,
Եւ աղաղակ անհընարին.

1. Բ. Զ. Ժ. յանձն է:
2. Զ. խաւարային:
3. Է. նորին:
4. Գ. Դ. Զ. մեզ:
5. Դ. բանին:
6. Բ. զի կարծր:
7. Գ. Ե. երկաթն լուծական:
8. Բ. Ը. Ժ. խնդիւն:

Զի դուք զիւայն ամենեքին,
Հառաչելով սարսափէին:

103. Յորժամ զհոգին Տէրն աւանդեաց,
Զերկիր հիմամբ սաստիկ շարժեաց.
Զանդարամետս պատառեաց,
Զդրունս դժոխոց փշրեալ ցրուեաց[1]:

104. Գընաց Աստուած ի բանտ հոգոց,
Շարժեաց զհիմունս արարածոց.
Հրով հալեցան դրունք դժոխոց,
Եւ լոյս վառեաց[2] խաւարելոց[3]:

105. Եւ զայս պատմեալ մարգարէին
Վասն ի դժոխս գնալոյ Փրկչին.
Ընդ անապատս անցեալ քաջին՝
Երկիր շարժեալ եղև[4] ուժգին:

106. Զի բանսարկուն յորժամ սխալեաց՝
Անկեալ ի յօդըս դադարեաց[5].
Տէրն ի խաչին զձեռս տարածեաց,
Զնոսա յօդիցըն հալածեաց:

107. Երթեալ ամուր բերդըս գըտին,
Յանհաւատից սիրտըն մըտին,
Որք և զԱստուած ի խաչ հանին.
Նոքա դըղեակ են բանսարկուին:

108. Եւ բերանով Հրէից ազգին
«Էջ՛ ի խաչէդ» աղաչէին.
Զի մի ի բանտն երթայ ներքին
Եւ ապատէ զամենեսին:

1. Բ. Ժ. ցրուեալ փշրեաց:
2. Բ. Ե. փայլեաց:
3. Զ. ծագեալ արարածոց:
4. Գ. Զ. հիմամբ շարժեալ:
5. Գ. Ե. Է. անկեալ յերկնից յօդս բնակեաց:

109. Այլ և անգուստ հերքեաց զնոսին,
Որք և ի նա հաւատացին.
Հարիւրապետան 'Նդ աւազակին,
Եւ այլք բազումք որք ընդ նոսին:

110. Երթեալ Թագեան[1] յատակս երկրի,
Ի մէջ հողոյս այս ըզգալի.
Տանջել զմարմինս ի տապանի,
Նըման հոգւոցն որ ի բանտի:

111. Այլ և անտի զնոսա հերքեաց,
Երբ զՄուր 'ւ արիւնն յերկիր հեղեաց.
Ապա գնացին ի յարկս իւրեանց
Յանել տեղիսըն[2] տանջանաց:

112. 'Նդ[3] որ հետամուտ եղեալ նոցա[4],
Ահեղ փառօք խաչեալն արքայ.
Զբանսն աւերեալ կապեաց զնոսա,
Եւ արձակեաց զհոգիսն ի նմա:

113. Յորժամ ի բանտ ներքին գընաց,
Ատուածապէս ճառագայթեաց.
Բանտեալ հոգւոցըն քարոզեաց,
Որք հաւատալոցն էին[5] փըրկեաց:

114. Հոգով զհոգիսն անտի եհան,
Եւ հինգ հարիւրք մարմնով յարեան.
Սոքա ընդ Տեառն վերացան,
Յաւուր մեծի սուրբ Համբարձման:

115. Կըրկին[6] փականըս[7] Տեառն եդին,

1. Գ. Թագեաւ:
2. Ի. տեղի անդ:
3. Բ. անդ:
4. Ե. Ի. նոցին:
5. Դ. Զ. զհաւատացեալսն անոր:
6. Բ. երկին: Զ. արկին:
7. Բ. փական քան:

Հրէայք՝ չիրվին, դեւքըն՝ բանտին.
Բանտին՝ փըչրեալ, չիրվին՝ ճեացին [1]
ի աքանչացումըն [2] տեսողին:

116. Հրէայք ըզգիըն կընիք եդին,
եւ դեւք զյանցանս գրոյ օրինին.
Զյանցանս ելոյծ, գիրըն ճեացին,
Չի որք պահեն կենդանասցին:

117. Խատեղծ մատամբ զԱդամըն հին,
Ու գրեաց մատամբ ի տախտակին.
Գրավ մատանոյն կընդեալ վիմին,
Թէ ես եմ Տէր նախ և վերջին:

118. Զոր ինչ գործէ մարդն առանձին՝
ի յԱստուծոյ գիրըն գըրին.
Յորժամ յառնեմք յորըն վերջին՝
Աչխինջ [3] կընդեալ յառաջ բերին:

119. Չի մարդ պատկեր է Աբրչին,
Զոր ինչ գործէ՝ անչխինջ պահին,
Մինչև ի գալ դատաստանին [4],
Որ նա քընննէ զամէն մին մին [5]:

120. Բազում մեռեալ կայր ի տապան,
Նոցին չիրիմն ոչ կընդեցան.
Կընդի [6] միայն փըրկչին տապան,
Թէ՝ Սա է գանձն անապական:

121. Այլ և կընդի նա մատանեաւ,
Թէ սա կընդեաց գծոմն աւազան.

1. Գ. ե. Ի. ճեացեալ:
2. Զ. Ի. ի աքանչումն:
3. Բ. չունի առաջ երիս:
4. Գ. ե. դատաւորին:
5. Բ. զամենեսին:
6. Զ. կընդի:

Եւ զամենայն ստեղծուածք կարգաւ,
Սա սահմանեաց իւր հրամանաւ:

122. Թէ զարմանաս դու ընդ փրկչին,
Թ՚ [1] որպէս յարեաւ կընքեալ վիմին.
Ըզհաստ նըռանն ո՞ [2] ստեղծ մին մին [3],
Ի մէջ բոլորակ [4] իւր պատենին:

123. Նա [5] ուր կամի անդ երևի,
Ամենեքին արգելք չունի.
Յերկինս խընդրես՝ անդ է յայտնի [6],
Եւ թէ յանդունդս՝ մերձ երևի [7]:

124. Յերկինս երկնից նա բնակեալ է,
՚Ի ի մէջ սըրտից՝ գործքըդ քըննէ [8],
Զբանս որ ի միտս դեռ անցեալ չէ՝
Անդ չըրջելով նա [9] տեսանէ:

125. Դարձեալ վասն այն վէմըն կընքի,
Թէ [10] սա է լոյսն անմատչելի.
Որ ոք ի սա մերձիլ կամի՝
Գործ անմարմնոյ [11] ստանալ պիտի:

126. Դարձեալ գըրով վէմըն կընքի,
Սկիզբն արարեալ նոր խորհըրդի.
Թէ զոր գործեաց սա յաշխարհի՝
Գրով ընդ ոլորտըս տարածի:

127. Դարձեալ ըզգիրըն մերձ եդին,

1. Բ. չունի թէ։
2. Գ. Ը. նռնենոյն:
3. Զ. ի նմին:
4. Ե. բոլոր:
5. Ը. Ժ. սա։
6. Զ. երևի։
7. Զ. յայտնի:
8. Է. քննեալ է:
9. Բ. զնա։
10. Բ. Ե. չունին աստի ի վայր տողս չորս:
11. Է. անմարմնոց:

Թէ սա չնորհեաց զօրէնքըն հին.
՚Ի յետ յարութեանն ոչ խորտակին,
Զի ոչ եղոյծ զգիր օրինին։

128. Դարձեալ զըրով կընիք [1] եդին,
Ջծածկեալ խորհուրդ [2] յայտնեն նոքին [3],
Թէ [4] զոր մարգարէքըն գրեցին՝
Սա կատարեաց զամէն մին մին։

129. Դարձեալ եդին զգիրն ի վիմին,
Թէ սա գրեաց մատամբ [5] զտախտակ քարին [6].
Սա է Որ Էն և գրող բանին,
Զիւրն ի յիւրոցըն մատուցին։

130. Դարձեալ Թերի էր գիրըն հին,
Նըման Թափուր գերեզմանին.
Ելից անճառ լոյսն ըզթերին
Լընլով մարմնով զփորուած վիմին։

131. Գիրն [7] յետ մահուն զվէմըն կընքէ,
Ցուցեալ թէ գիրն ըսպանանէ.
Հոգի զըրոյն Քրիստոս [8] յառնէ,
Նոյն և ըզմեզ կեցուցանէ։

132. Որ Էնըն [9] կայր ի տապանին,
Եւ իւր անունն վերայ [10] վիմին.
Վէմն որ միջնորմն [11] էր երկուսին՝
Չկարաց պահել ջոկ ըզնոսին [12]։

1. Է. օրէնք։
2. Է. խորհուրդքն։
3. Բ. նոցին։
4. Զ. չունի թէ։
5. Դ. Զ. չունին մատամբ։
6. Դ. Զ. հին։
7. Բ. Ը. յիրն։ Ժ. յիւրն։
8. Բ. գրոցն նա։ Ը. Ժ. Նըման։
9. Բ. որ և կոյս։ Ը. Ժ. Տէրն կայր։
10. Ա. ի վերայ։
11. Ա. մէջնորմ։ Բ. որ ի մէնջ։
12. Է. զընաւին։

133. Որպէս [1] պըտուղն որ ի ծառոց,
Բուսցնէ առանց բեկման նիւթոց.
Նա էր պըտուղ նընջեցելոց,
Որ կընքմամբ յարեաւ ի մեռելոց:

134. Երեք [2] էին Տեառն պահապանքն,
Վէմն և կընիքն և զօրականքն,
Այս երեքեանս վրկայք եղան,
Հրաւարակիչք սուրբ յարութեան:

135. Պարձեալ երեք վրկայք ներսին,
Լուսատեսակ և երկնային.
Երիտասարդն յաջմէ նորին,
Երկու հրեշտակքն որ նըստէին:

136. Պարձեալ [3] երեք վրկայք փըրկչին,
Կանայք՝ որ խունկս անուշ բերին.
Եւ աշակերտքն ամենեքին՝
Եւ Կղէոպանքն որ զնա [4] տեսին:

137. Այժմ [5] օրհնութիւն տամք Աբրչին [6]
Փառատրութեամբ զանլըռելին.
Այսքան հրաշից ներգործողին,
Որ նորոգեաց զմեզ վերըստին:

1. Զայս տունս ունին մեայն Գ. Ե. Է. զայն:
2. Բ. որ սք: Ը. ժ. օրէնք:
3. Զ. չունի զտունս այս:
4. Ե. Է. զայն:
5. Բ. չունի զտունս այս:
6. Զ. տամ ես Փըրկչին:

ԳԼՈՒԽ ԻԴ.

Դարձեալ խորհուրդ ըստ այլ կերպի,
Ներբատեսակ խնացողի [1].
Յարարչութիւն ընկլուանի,
Եւ խաչ փրկչին համեմատի:

1\. Երրորդութիւնն [2] խորհրդածի [3],
Ստեղծանել մարդ ըստ պատկերի.
՚Նդ [4] աշակերտացն Յիսուս խորհի,
Վասն յարութեանըն [5] Ղազարի:

2\. Անդ [6] ի ստեղծումըն մարդոյն գայ,
Առնել զԱդամ չորեքնիւթեայ.
Եկաւորի [7] ի Բեթանիա,
Յարոյց զՂազար [8] չորեքօրեայ:

3\. Յարժամ եստեղծ Տէրն ըզՆախնին,
Դեւք ժողովեալ՝ չար [9] խորհէին.
Յետ յարութեան Ղազարոսին [10],
Հրէայք մահուան Տեառըն խորհէին:

4\. Կողքն [11] Ադամայ երկատատն,
Մինըն պատճառ եղև անկման [12].

1\. Գ. Ե. Է. խմանալի:
2\. Գ. Ե. Է. Ժ. Երրորդութեա-նըն խորհըրդի:
3\. Գ. Ջ. սուրբ խորհրդի:
4\. Գ. ընտ:
5\. Բ. ընդ:
6\. Թ. ընդ:
7\. Է. եկ անդր:
8\. Գ. Ջ. զԱդամ:
9\. Ա. չարք: Բ. գչար:
10\. Ը. Ղազարին:
11\. Այսպէս և Ե. Թ. այլք՝ կողն:
12\. Բ. Գ. Դ. Ջ. Ը. Թ. Ժ. մա-հուան:

Յառաքելոցն երկոտասան՝
Մինն էր պատճառ Տեառըն մահուան։

5. Անըզգայ ոսկրըն Ադամայ՝
Պատճառ մահու լինէր նըմա.
Եւ անհաւատ գողն այն Յուդայ,
Մատնեաց [1] ի մահ զՏէրն Ադամայ։

6. Կողն որ հանին գողանալով,
Կորոյս զԱդամ գաղտուկ պըտղով.
Եւ գողն Յուդայ գաղտուկ հնարով,
ԶԱստուած ի խաչ եհան մսրմնով։

7. Եւա յօձէն խաբեալ նախկին
Ապա եկեալ խօսեր ցՆախնին.
Յուդաս առեալ նախ զարծաթին [2]
Ի ապա համբոյր տայր զԱրարչին։

8. Վասըն միոյ դառըն պըտղին՝
Կորոյս Եւա զփառըս դրախտին.
Նոյնպէս Յուդա վասն արծաթին՝
Կորոյս յանձնէ զփառս անքընին։

9. Եւա առեղծեալ էր զԱդամայ,
Որ մահացոյց խաբմամբ ըզնա.
Յուդա առեղծուած ձեռին նորա՝
Որ եա ի խաչ հանել ըզնա։

10. Գնն անդ ի յօձըն մրատնէր,
Եւ ընդ նախնիսըն բարբառէր.
Յուդայ [3] Նդ Հրէայսըն բան կապէր [4]
Զփրկիչն ի մահ խաչին մատնէր։

1. Գ. Ը. ժ. մատնէր։ 3. Գ. Ե. Յուդաս։
2. Բ. ասաի չունի տոպս չորս։ 4. Ե. բանակէր։ Գ. Լ. բնակէր։

11. Եւ որպէս օձըն դըժնային,
Ցանձն իւր կըրէր գչարն անմարմին.
Զչարսն որք յերկնից անկանէին՝
Ցուդաս կըրէր զամենեսին։

12. Դևն ըղնըմանն իւր ճանաչէր,
Ցօձ նենգաւորըն մըտանէր.
Եւ սատանայ զՅուդայ սիրէր,
Ցետ պատառոյն ի նմա մտանէր [1]։

13. Ընդ [2] սատանայ զԱդամ [3] պատրէր,
Զար նախանձոմն որ առ [4] նա կէր [5].
Օձն ի՞նչ գըտաւ որ բարբառէր,
Զատ յանիծից այլ չահ չունէր։

14. Հրէայքն ընդ Տեառըն նախանձեալ՝
Վասն այն ըղնա ի խաչ հանեալ.
Ցուդայի զի՞նչ չահ յաւելեալ,
Քան թէ կըրկին պատուհասեալ։

15. Տէրն [6] ընդ օձին պատիժըս տէր [7]
Անանցական [8] պատուհասէր [9].
Եւ սատ զՅուդաս յանդիմանէր
Եւ կորըստեան որդի ասէր։

16. Դատքըն գիւաց խաւարային,
Վառեալ զՆւա ի սէր պըտղին.
Ամբոխ Հրէից ի գիշերին,
Ջահ վառեալ՝ յորս երթան փըրկչին։

1. Գ. Զ. Թ. անդի առեալ ի նա մանէր։
2. Զ. ընդ։
3. Է. զօձն։
4. Ա. ընդ։
5. Թ. կրէր։
6. Զ. Աստուած։
7. Իմա՛ տայր։ Գ. Ե. Է. գնէր։ Գ. զօձըն անիծանէր։
8. Ա. Առանցական։
9. Զ. պատիժ դընէր։

17. Անդ բարբառէր օձն ընդ Նախնին,
Սէր ննդութեան ցուցեալ նմին.
Ասա օձն Յուդայ չարեօք ի լին՝
Համբուրելով ժանեկր չարին:

18. Յետ խաբելոյն անդ ընդ Նախնին՝
Դևքն յանկոյծ բանան անկանէին.
Զոքան յետս յետս [1] ամբոխ չարին
'Ի անկան սաքա նըման նոցին:

19. Մեզաւորաց գասքն ամենայն,
Մահուամբ Փըրկչին ապատեցան.
Բայց գոդն Յուդայ՝ Նախնոյն նըման՝
Եղև անձամբ սատուածասպան:

20. Ասա հասին գունկըն Մադքոսին,
Որ անդ [2] չուսաւ պատուիրանին.
Եւ յօրինակ Հրեից ազգին՝
Որ ոչ [3] լըսան բանից Փըրկչին:

21. Տէրն ազգացոյց գունկըն նորին,
Շնորհեաց մեզ ունկն ի լուր բանին.
Այլ և նոցա Իսրայելին՝
Որք հաւատան յետոյ [4] Նեռինն:

22. Անդ կապեցաւ մեղօք Նախնին,
Զարշարանօք ի մահս անձին.
Եւ ասա կապեալ Կենարարին,
Ի չարչարանս մահու տանին:

23. Յետ յանցանացն [5] որ ի դրախտին
Մեծ ամօթով պատկառէին.

1. Ա. յետոյ յետոյ:
2. Բ. Նա:
3. Բ. որոց:
4. Ե. յանուն:
5. Դ. անցանցն:

Ապտակ և թուք տան սուտ փրկչին,
Բանալ զամօթ Նախաստեղծին:

24. Զոր ինչ և կամքն էր Արարչին՝
Հրէայքն ըզնոյն բարբառէին.
Ու զոր մարգարէքըն գրեցին [1]՝
Գործով ըզնոյն կատարեցին [2]:

25. Մարգարէա՛ց, ասեն, փրկչին,
Եթէ բարձաւ նախատ նոցին.
Եւ նա չըտայր զպատասխանին
Զի այլ կամէր կըրել յանձին [3]:

26. Հարցմանս յետոյ պատասխանէ,
Երբ զչարչարանըն վըճարէ.
Մերձ յաւանդել հոգոյն ասէ.
«Ամենայն ինչ կատարեալ է»:

27. Հոգով ծածկեալ Նախնոյն մարմին,
Եւ չարչարեալ տանջէր հոգին.
Ծածկեալ ըզգլուխ կենարարին
Եւ կըռփելով չարչարէին:

28. Եւ ժողովեալ Հրէից ազգին,
Դարձեալ ըզնա [4] հարցանէին.
«Դո՞ւ ես Քրիստոս փրկիչ նոցին,
Ասա՛ ազա՛տ եղև Նախնին»:

29. Պատասխանեալ կենարարին.
«Ես եմ Քրիստոս նըստեալ յերկին,
Բայց չարձակէք դուք զիս նախկին,
Մինչև մահուամբս մահըն [5] լուծցին»:

1. Ը. ընտրեցին:
2. Զ. կատարէին:
3. Գ. զի այլ չարչարանք կայր մերձ անձին: Ե. Է. զի այլ չարչարք կամէր անձին:
4. Ե. զնոյն:
5. Բ. խմոյ:

30. Եւ բազմութիւն Հրէից ազգին,
Առեալ զՓըրկիչըն տանէին.
Որպէս և դուք զՆախնեաց հոգին,
Ի չարչարանս սպանէին [1]:

31. Եւ որպէս անդ նախ ի դրախտին,
Եկն ի դատել նա ըզՆախնին,
Այսպէս և աստ փոխան նըմին՝
Երթայ ի տուն դատաւորին:

32. Եւ զայս պատմէ մեծն Կայիան [2],
Ինքնին ի դատ գալ Աբարչին.
Ընդ ծերակոյտ ժողովըրդին՝
Եւ ընդ իշխանս Հրէից ազգին:

33. Եւ իմացեալ Պեղատոսի,
Թէ սա Փըրկիչն է աշխարհի,
Եւ ազաչէր զՏէրն յատենի.
«Չի՞նչ գործեցեր դու հրաշալի:

34. Դու թագաւոր Հրէից ազգին,
Մեք քո ծառայք ստեղծեալ ձեռին.
Չի՞նչ չար արեր [3] դու առ Նախնին
Որ [4] մեռանիս վասըն նոցին»:

35. Տէրն [5] ոչ առնէր պատասխանին,
Չի չիմանայր զպատճառ բանին.
Քանզի դեռ չէր իջեալ [6] Հոգին,
Որ զայս յայտնէր յամենեսին:

36. Դարձեալ ասէր նա ընդ Փըրկչին,

1. Ջ. տանէին:
2. Ե. Է. պատմեալ մարգարէին:
3. Գ. Դ. Ե. զի՞նչ արարեր:
Է. զչար:
4. Գ. զի:
5. Բ. եւ:
6. Է. յայտնեալ:

Վասն է՞ր չետուր զպատասխանին.
Զի՞նչ չար [1] գործեալ է քեզ անձն իմ
Որ [2] զիս կատարիչ դըրեր [3] չարին։

37. Պատասխանեալ մըտաց Նորին.
«Ես Թագաւոր եմ երկնային,
Ի դոյն ծընեալ ամենևին [4],
'Ի ի դոյն եկեալ՝ զի կատարին»։

38. Քո [5] մեզ չըկայ ամենևին,
Զի այս իմ կամք է որ լինին.
Բայց որ մատնեացըն զիս Նախկին՝
Նըմա մեծ մեղք են [6] 'ւ անքընին»։

39. Եւ առ ժողովս Հրէից ազգին,
Եւ Նախատեաց զամենեսին.
«Սա մնաս չունի ամենևին
Զէ պարտական մահու բնաւին [7]»։

40. Իսկ բնակարանքն զիւաց զընդին,
Ոչ կամեցան լըսել Նորին [8].
Նախ ըստ չարեաց իւրեանց սըրտին,
Այլ և առնել 'ստ կամաց Փըրկչին։

41. Եւ զաղաղակ բարձեալ Նոցին.
– Դա մահապարտ ըստ օրինին,
Ասաց «Որդի եմ Անեղին»
Դորա մահուամբն այլքս ազատին –։

42. Դարձեալ եհարց զՏէրն առանձին,
«Ուստի՞ ես դու ով ահագին».

1. Բ. չունի չար։
2. Դ. Զ. չունին որ։
3. Գ. Ե. Է. եդիր։
4. Բ. ամենեքին։
5. Ա. քեզ։
6. Ա. Է. Թ. են։
7. Բ. բանին։
8. Բ. Գ. Ե. Է. Նմին։

Եւ [1] Տէրն չեռուր զպատասխանին,
Չի մի խափան լիցի խաչին։

43. Եռուր տանել առ Հերովդէս,
Չինքն ազատել յայս վրտանգէս.
Իսկ նա ցանկայր սիրով պէսպէս,
Տեսնուլ ըզհրաշքն առտուածապէս։

44. Ուրախացաւ ընդ սէս նորին,
Որում ցանկան զօրքն երկնային [2].
Հարցաքննէր ողջագին,
Տեսնուլ [3] նըշան [4] ինչ երկնային։

45. Տէրըն [5] չըրկեաց զմիտըս նորին,
Չի մի խափան լիցի խաչին.
Եւ խմացեալ զկամըս Փըրկչին՝
Թէ նախատինս [6] խընդրէ անձին.

46. Չի [7] գուշակէր բնութիւն նորա,
Թէ ազատիչն է [8] Աղամայ.
Սպիտակ հանդերձ զգեցոյց նըմա,
Թէ՝ աշխարհի լոյս կու տայ [9] աս։

47. Աւ պեղատոս զարձոյց ըզնա,
Զդամիթ կարմիր զգեցեալ [10] նըմա.
Որ զբըրամութիւն [11] բնութեանն բառնայ,
Սուրբ, հաշտարար արիւն նորա։

48. Գայ [12] պեղատոս յատեանս նոցին,

1. Աւելք չունին եւ։
2. Չ. վերին։
3. Ա. տեսնող։
4. Բ. ջան։
5. Է. եւ։
6. Ա. նախատինք։
7. Ը. եւ զի։
8. Ե. Է. եր։
9. Գ. Չ. տալոց է։
10. Գ. Ե. Է. զգեցոյց։
11. Ե. տրամութեան։
12. Ը. ժ. աս։

Դատապարտէր զազգըն չարին [1].
«Ես վնաս մահու չգտայ ի գործին,
Ի ոչ Հերովդէս ամենեւին»։

49. Կատաղեցան [2] ազգըն [3] չարին
Որպէս ըզգուն լըրբեալք յանձին.
Որք չուրջ կալով զոզանջէին,
Սըրով լըցեալ չըրթունք նոցին։

50. — Թէ չէր [4] մահապարտ անձըն գործին,
Ոչ մատնէաք զդա քեզ բնաւին.
Դա է ստեղծեալ զմարդն առաջին [5],
Ու վճիռ մահու եդեալ [6] նըմին։

51. Ասաց. Որդի եմ Աստղին,
Ուրեմն տըւօղ պատուիրանին.
Դա որ պատժեաց մահուամբ գնախանին՝
Անձամբ բառնայ զմահն առաջին — ։

52. Եւ չուր առեալ Պեղատոսի,
Լըւաց ըզձեռն ի յայտնի.
«Անպարտ եմ ես այդըմ բանի,
Դուք ատյք զըմա պատասխանի։

53. Բայց է օրէնք ձեր ըստ ասնի [7],
Զմինն արձակել յերկուց աստի.
Ցիսուս անպարտ է, արձակի՛,
Եւ Բարաբայն մահու մատնի»։

54. Աղաղակեալ ամբոխ չարին

1. Դ. Զ. Թ. չնչին։
2. Զառնա այս ունին միայն։ Բ. Գ. Ե. Լ.
3. Բ. գունդն։
4. Ը. Ը. Ծ. չէ։
5. Լ. դա է պատճառ մահու մարդին։
6. Բ. եղեալ։
7. Դ. կարգէ։

Ըզբարաբայն արձակէին, [1]
«Զցիսուս ի խաչ հան, ասէին,
Զի մեռանի փոխան դըմին»։

55. Բարաբայն [2] տիպ էր Ադամայ,
Լեալ մահապարտ նըման նըմա.
Ցիսուս խաչի վասըն նորա
Զի ազատին նըմանք նոցա։

56. Ցայնժամ ի ձեռն տըւեալ նոցին,
Ցորոյ յահէն լերինք [3] հալին.
Լըսաւ [4] վըճիռն որ ի դըրախտին,
Ընդ վըճըռոյ կենսաբաշխին [5]։

57. Իսկ երկնաւոր սուրբ փեսային,
Կարմիր հանդերձ ըզգեցուցին.
Երկըրպագեալ ծունր ածէին.
Արքայ և Տէր դաւանէին։

58. Եղէգն եդեալ յաջոյ ձեռին,
Զընջել ըզգիր նախաստեղծին.
Այլ և զանուանս Հրէից ազգին՝
Գրել ի տանջանսն յաւիտենին։

59. Իսկ որ զգեցաւ քղամիթն կարմիր,
Թէ զմեղ արեամբ նորոգեցիր [6].
Եւ փշոց պըսակ գըլխոյդ արկիր,
Թէ զփուշ մեղաց նախնոյն բարձիր։

60. Ցետ մերկութեան նախաստեղծին՝
Զգեցոյց հանդերձ մաշկեղինին.

1. Ա. արձակեցին։
2. Բ. բայց զբարաբբայն։
3. Բ. երկինք։
4. Բ. լուծաւ։
5. Բ. վըճռին կարմիր հանդերձ զգեցցին։
6. Ոմանք՝ նորոգեցեր։

Ասա մերկացեալ նայն Արարչին՝
Արկաւ զիւրեաւ ըղծիրանին։

61. Յետ վըճռոյ [1] օձն ընդ Նախնին,
ի ծառ մահուն յուղարկէին.
'Ի յետ վըճռոյ դատախազին՝
Առեալ ի խաչըն տանէին։

62. Անդ թըմրեցոյց մըտօք զՆախնին,
Ոչ ինչ խոկալ վասըն պըտղին.
Ասա թըմրութեան գինի տըւին,
Զի ոչ [2] ըզդայ զկըսկիծ խաչին։

63. Անդ յետ ձգելոյ գձեռն ընդ ծառին՝
Ապա կերաւ պըղտուղ չարին.
'Ի յետ տարածման գձեռան ի [3] խաչին՝
Ապա էառ զդառըն լեղին։

64. Անդ երկու բան էր նիւթ չարին,
Ճաշակ պըտղոյն և ձայն օձին.
Եւ ասա համբոյրըն մատնըչին,
Եւ բանասարկուն առ [4] Թըշնամին։

65. Անդ են երիք անձինք պատժեալ,
Ադամ, Եւա 'ւ օձն անիծեալ.
Եւ ասա երիք անձըն խաչեալ,
Մինն օձատիպ չհաւատացեալ։

66. Անդ ուրացաւ Նախնին ըզՏէր,
Եւ ի դրախտ Տեառն [5] արտաքսէր.
'Ի ասա աւազակըն դաւանէր,
Եւ ի դըրախտըն մըտանէր։

1. Բ. Ե. Լ. վճռելոյ։ Գ. Ը. Թ. վիճելոյ։
2. Զ. մի։
3. Լ. ընդ։
4. Ա. ընդ։
5. Բ. Ե. Զ. Տէրն։

67. Անդ ի կողէն կին առեղծանէր,
Եւ ըզգրնութիւնս ի մահ մատնէր[1].
Աստ ի խաչին զկողըն բանէր[2]
Եւ զմահացեալսն կենագործէր:

68. Եւ ժողովեալ Հրէից ազգին,
Գասուք զօրաց լեգէոնին.
Զբերանս խուեանց յերկինս եղին,
Բանս առ Բարձրեալըն խօսէին:

69. «Վա՜հ որ քակիր[3] տաճարըն հին,
'Ի այլ նոր շինիս[4] աւանց ձեռին.
Էջ ի խաչէդ կամաւ քոյին,
Զի հաւատամք ամենեքին»:

70. Այս բարբանջմունքն էր բանսարկուին,
Որ ոչ կամէ զմահն ի խաչին.
Զի մի գնասցէ ի բանտ ներքին
Եւ ազատէ զամենեսին:

71. Զայլս ապրեցոյց զորս կամենայ,
Որպէս զԵնովք և զԵղիա.
Դա է որդւոց կենաց նոցա,
Գա՞յ Եղիա փըրկել ըզդա:

72. Մահն ըզՆախնին ըսպանանէր
Եւ զծընընդոց հօգին հանէր.
Տէր մեր մահուն մահ լինէնէր,
Մահուամբ ըզմահ մեռուցանէր:

73. Զայս[5] մարգարէն յայտնեաց այսու՝
Թէ ի Տեառնէ են ելք մահու.

1. Է. ի մահուանէ:
2. Խմս բանայր:
3. Ա. քակի: Բ. քակեիր:
4. Գ. շինես:
5. Զայս տունս ունին միայն Բ. Գ. Ե. Է:

Եւ ինքն Աստուած խօսի 'նդ մահու
Ասէ ով[1] մահ եղէց մահու[2]։

74. Կողն[3] որ պատճառ եղև մահուն,
Գըրտին[4] և կարծր և խըստագոյն.
Ատ ի կողէն ջուր և արիւն,
Պարզ էր և լոյծ և քաղցրագոյն։

75. Ջրովն լըւանայ զմեղս Նախնոյն,
Ի ժանգոտեալ թիւնից հատոյն.
Արեամբ ներկէ զուարթ կարմրագոյն,
'Ի ի ճաշակումըն տայ հոգոյն։

76. Զծարաւ[5] Նախնեացն[6] որ ի բանտին՝
Կարօտ ջըրոյ ծագիւ մատին.
Ջուրն ի կողէն յորբումն նոցին,
Արիւնն մեզ ուխտ պատարագին։

77. Զի ջուրն[7] ունէր զխորհուրդ մահուն,
Մահացելոց դեղ եղև նոյն.
Իսկ սուրբ արիւնն ի Կենդանոյն՝
Մեզ կենդանեաց ճաշակ հոգոյն։

78. Ի բանալ կողից Նախաստեղծին՝
Մահըն բուրեաց յամենեսին.
Իսկ ի կողից Կենարարին՝
Անմահութիւնք տարածանին[8]։

79. Ղունկիանոս զկողըն խոցեաց,
Ջուր և արիւն յորդահոսեաց.

1. Գ. ամելով։
2. Բ. Գ. մահ քո։
3. Զ. գողն։
4. Թ. Փ. գրախտին։
5. Ը. Փ. և ծարաւ։
6. Ա. Նախնիս։
7. Բ. զջուրն։
8. Թ. տարածէին։

Ջուրըն մահուանըն վըկայեաց,
Արիւնն անմահ զնա քարոզեաց:

80. Երկիրս [1] հիմամբքըն շարժեցաւ,
Եւ ի սպանման Հրէից յարեաւ.
Եւ զարթուցեալ ըզգաստացաւ,
Եթէ այս օր զի՞նչ գործեցաւ:

81. Զի Հայր առնէր սուգ [2] սիրելոյն,
Դասուք վերնոցըն խըստագոյն.
Վասն այն շարժէր երկիրս ընդ նոյն,
Խաւար առնել ամենեցուն:

82. Զայս Հայր ասաց յառաջագոյն
Մարգարէիւն Ամովսածնոյն,
Թէ արարից սուգ սիրելոյն [3]
Իմ միածնի մահուան Որդոյն:

83. Արարածովքս ի սուգ շարժեալ,
Զվէմք [4] խըստագոյնըս պատառեալ.
Ըզլուսաւորսըն խաւարեալ
Որպէս [5] ի սուգ սեւազգեցեալ [6]:

84. Անբան տարերքս իմանային,
Թէ սարսեցան դասքն երկնային.
Համաձայնեալ լինէր նոցին
Ի սուգ շարժիլ Տեառն [7] Արարչին:

85. Շարժէր զերկիրս զի իմասցին,
Ի նըշանացն որ լինէին.

1. Բ. երկինք: 5. Բ. յերկիր:
2. Ժ. զսուգ: 6. Ժ. հոս կ'աւարտի:
3. Բ. մեռելոյն 7. Բ. Գ. Ե. Է. վասն:
4. Զ. զվէմս: Է. վէմք:

Թէ զգաստացիք [1] ամենեքեան,
Չի Աստուծն է ի խաչին։

86. Այլ և բնակչօք ի սուգ չարժեալ,
Եւ զլուսաւորսըն խաւարեալ.
Վասն որոյ վէմքըն պատառեալ,
Եւ վարագոյրն ընդ մէջ հերձեալ [2]։

87. Ի [3] փոփոխումն էր չարժեցեալ,
Եւ զգերեզմանս չարժէր բանալ.
Մարմինք [4] բազմացըն յարուցեալ,
Չի [5] մահն ի կեանք է փոխարկեալ։

88. Այլ և զբնակիչս իւր զարթուցեալ,
Ցերկրէ յերկինս չարժէ զընալ.
Չհին լուսաւորսըն խաւարեալ,
Մեզ նոր պայծառ լոյս տայ ծագեալ։

89. Որպէս խօսէրն ընդ Մովսէսի,
Շարժմամբ միգով ի Սինայի՝
Նոյն խաւարմամբ երկիր չարժի,
Չի նոյն Աստուած է ի խաչի։

90. Ցորժամ Նախնին մեզօք մեռաւ,
Երկիր չարժեալ ի սուգ դարձաւ [6].
Եւ յորժամ նա ազատեցաւ՝
Ապա երկիրս խաղաղացաւ։

91. Մարմնով ի հող դարձաւ Նախնին,
Հոգով ի բանտըն խաւարին.

1. Ա. զգաստացէք։
2. Դ. Չ. հերձաւ։
3. Ա. խոկ։
4. Բ. նոքա։
5. Բ. չունի այս և յայլորդ տող։
6. Բ. մռաւ։

Մինչ հինգ հազար տարի անցին՝
Անգ չարչարէր [1] նախնեաց հոգին։

92. Տէրն [2] ի խընդիր եկեալ նոցին,
Զարչարանօք ի մահ խաչին,
Մարմնով ի հող երթ [3] առ նոսին
Հոգով ի բանտն ուր տանջէին։

93. Բերեալ զհոգիան եդ ի մարմին,
Բազմօք յարոյց զմարմինս նոցին.
Որք ի քաղաքըն սուրբ մըտին,
Եւ յայանեցան բազմաց նոքին [4]։

94. Եւ որք յարեան ամենեքին,
Թուով հինգ հարիւր ասի նոցին.
Զի խորհըրդով յարեան նոքին
Ի հինգ հազար անցեալ ամին։

95. Հինգ հազար ամ ի տապանին,
Ի հազարէն հարիւրքն եկին.
Աւհաւատչեայ են մեզ նոքին,
Մինչև յառնեմք ամենեքին։

96. Ի հազարէն հարիւրքն եկին,
Ի տասնէն մին Տեառըն բաժին.
Ի [5] յարութեան յօրըն վերջին՝
Համանգամայն Տեառն եղիցին։

97. Զի զգայարանք մեր հընդեքին՝
Նոցին յուսով հաստատեցին [6].
Զի հինգ հարիւրքն յերկինս ելին,
Ըստ խոստմանց հընգից կուսին։

1. Ը. չարչարիր։
2. Զ. էն։
3. Դ. Զ. Ը. գնաց։
4. Բ. նորին։
5. Ա. Բ. խակ։
6. Բ. Զ. հաւատացին։

98. Լուծաւ միջնորմն մեր 'ւ Արարչին,
Ընդ պատառիլ վարագուրին.
Նոքա մարմնով յերկինս ելին
Ընդ համբարձման երկնաւորին:

99. Տարակուսին [1] ոմանք յայս բան
Թէ որք յարեան կա՞ն թէ մեռան.
Արդ, հինգ հարիւրքն ամենեքեան
Կան և յերկինսըս համբարձմանն:

100. Զի որք յառաջ [2] խաչին յարեան՝
Մահ չէր լուծեալ, պարձեալ մեռան [3].
Որք յետ մահուան Փըրկչին յարեան՝
Մահ խափանեալ էր, ոչ մեռան:

101. Եւ [4] զեզ վըկայ այսըմ բանի
Ի Հայր Աստուած որ բարբառի,
Մարգարէիըն եսայի
Վասըն սոցա [5] ասէ յայտնի:

102. «Ո՞վ են սոքա զերթ ղամպ թռուցեալ,
Զերթ գազաւնի ձագախառնեալ,
Երամովին առ իս եկեալ».
Զայս Հայր Աստուած է ասացեալ:

103. Ամպ [6] թըռուցեալ գմարմինն ասէ,
Եւ ազաւնի զհոգին կոչէ.
Իսկ ձագախառն երամ յայտնէ՝
Զմաքուր հոգիան որ յաշխարհէ:

104. Ի հինգ հարիւրցն որ վերացան

1. Զառնա զայս ունին միայն Բ· Գ· Ե· Ի·
2. Բ. յառաջ:
3. Բ. յարեան:
4. Զառնոքա 101 – 105 ունին միայն Բ· Գ· Ե· Ի·
5. Գ. նոցա:
6. Բ. անդ:

Ի նոցանէ արք երկու գարձան.
Ընդ Առաքեալսըն խօսեցան
Վասն յարութեանըն քրիստոսեան [1]:

105. Պատառեցաւ [2] մեր թըշնամին
Ընդ պատառիլ փըշրեալ վիմին.
Լաւ թէ չէաք խաբեալ գԱխանին,
Քան թէ մարմնովն յերկինս ելին:

106. Ընդ խաւարիլ լուսաւորացն,
Խաւար ծածկեաց զդառքըն դիւաց.
Զի մարդացեալ տեսին զԱստուած,
Եւ վասըն մեր զայս արարած:

107. Եւ ընդ չարժիլ երկրիս հիման,
Դևք ի կըսկիծ չարժեալ ողբան.
Մարդիկք միայն յերկինս ելան,
Այլ ի սեղանըն հայրական:

108. Ընդ մեռելոցն որ յառնէին՝
Հոգիք դիւացըն քաղէին.
Զի ապդ մարդկան հոգեղինին՝
Գօտի ածեալ Տեառնէ պաշտին:

109. Բայց ի խորհուրդ մերոյ անձին
Այս գործեցաւ ի ժամ խաչին.
Դարձցուք ի մեզ զառակ բանին,
Առցուք ի միտ ըզպիտանին:

110. Ընդ գերեզմանս որ բանային՝
Բացցուք մեք զաչ մըտաց սըրտին.
Ընդ մեռելոյն որ յառնէին՝
Ելցուք զընտել զփառան անքընին:

1. Բ. աստուածութեան:
2. Ակնց մինչև գրքիս վերջը կը պակսին Բ. Գ. Ե. Լ:

111. Ընդ գերեզմանս որ բանային՝
Հոտք գարշութեան մեր բուժեսցին.
Եւ ընդ մեռեալս որ յառնէին
Մեռեալ մեղօք [1] հոգիս կանգնին։

112. Եւ ընդ չարժիլ երկրի ստորին՝
Շարժեալ գնասցուք յանճառելին.
Ընդ պատառիլ կարծրը վիմին՝
Սիրտք խըստութեան մեր պատառին։

113. Եւ ընդ ցելուլ [2] վարագուրին՝
Մեր վարագոյր մըտաց լուծցին.
Անմիջաբար դիտել զբարին,
Առանց ժըժմանց մարմնականին։

114. Ընդ խաւարման լուսաւորացն՝
Ծածկին ի մէնջ տեսակք չարեացն.
Լոյսն որ խաւար ածէ մըտաց՝
Խաւարեսցին յոգոյս յարկաց։

115. Եւ ընդ մահուան Տեառն ի խաչին,
Անդամք մարմնոց մեր մեռանին.
Եւ ընդ թաղումն աստուածային՝
Թաղիմք ի սէր մահու [3] նորին։

116. Եւ ընդ յառնել Կենարարին՝
Մասունք բարեաց հոգոց զարթչին [4].
Եւ ընդ ցըրուիլ դիւաց դասին՝
Խորհուրդք չարեաց մեր ցըրուեսցին։

117. Ընդ լոյս ծագել [5] հոգոց բանտին՝

1. Դ. Ջ. Ը. մեղօք մեռեալ։
2. Ը. ցրուել։
3. Ը. մահուան։
4. Դ. Ջ. Ը. զարթին։
5. Ը. ծագեալ։

Սրփոյ [1] յանդամքս փայլմունք գըլխին.
՚Ի ընդ աւերման դժոխոց բանտին՝
Տանջանարանք մեր խափանին:

118. Ընդ համբառնալ առ Հայր Փըրկչին՝
Միշտ վերանալ մըտօք յերկին.
Ձի գալըստեան յորն ահագին՝
Թռիցուք [2] ամպով ՚նդ առաջ նորին:

119. Ընդ սըրբոցըն որք պըսակին՝
Ձգեցցուք և մեք զանձառելին.
Տալ օրհնութիւն երրեակ անձին,
Յանցեալն, ներկայս և յապառնին:

1. Այսպէս ունին Դ. Ձ. Ը. այլք՝ սփռեցի:
2. Դ. Ձ. Ը. Թռցուք:

ԳԼՈՒԽ ԻԵ.

Դարձեալ վասն մահու և յարութեան Տեառն որ ի մեզ խորհրդածի։

1. Դարձեալ խորհուրդ այլ զանազան,
Մահուան փրկչին և յարութեան.
Զի զոր ինչ անդ կատարեցան՝
Այսպէս ի մեզ խորհրդանան[1]։

2. Ծարաւեցաւ Տէրն ի խաչին,
Նոքա գլեղի ըմպել տային.
Այժմ է ծարաւ ի սէր քոյին՝
Դու լեղի մի՛ դառնալ նըմին։

3. Վարըն մեղաց Նախաստեղծին՝
Մեռաւ Աստուած Բանն ի խաչին.
Դու մի՛ խորհիլ[2] մահ Արարչին,
Գործել ըզնոյն մեղըս կըրկին։

4. Ղունկիանոս որ զնա խոցեաց՝
Փոխմանեալ յետոյ պաշտեաց.
Բայց դու յառաջն անես Աստուած,
Յետոյ խոցես տիգաւ մեղաց։

5. Զինուորքն ըզՏէրըն պահէին,
Վասն յարութեան կարծեաց նորին.
'Ի յետ[3] գըթելոյ մեր ի մարմին՝
Զարքըն[4] պահեն թէ չկանգնիցին[5]։

1. Այսպէս ունին. այլք Ը. Դ. Թ. «խորհրդական»։
2. Ը. խորհիս։
3. Ա. յետոյ։
4. Ը. դեքն։
5. Դ. Ջ. Ը. չկանգնին։

6. Զնա պահէին այս պատճառաւ,
Թէ՝ չգոզանան 'ւ ասեն՝ ցարեաւ.
Իսկ գևաք կարծեաք չնորհին ափշեալ՝
Ըզմեզ պահեն ըզգուշացեալ։

7. Ցորժամ յարեաւ միշտ կենդանին
Զար պահապանքըն փախչէին.
'Ի յորժամ կանգնի գլորեալ [1] հոգին՝
Արկածք չարեացըն հալածին։

8. Մին [2] լուսափայլ հրեշտակ տեսին,
Դասք գինուորացըն փախչէին.
Մեզ մին ազգմունք [3] լուսոյ յայտնին,
Գևք յայն լուսոյն հալածեսցին։

9. Կանայք եկին, նստին ի լալ,
Տեսին ըզՏէրըն յարուցեալ.
Ցորժամ նըստիս գՀոգիդ ողբալ՝
Զքեզ տեսանես կենդանացեալ։

10. Հրեշտակն [4] ըզվէմըն թաւալեաց,
'Ի ինքն որպէս լոյս ճառագայթեաց.
Շըրջեա՛ և գու զբեռըն [5] մեզաց,
Չի լուսատու լիցիս [6] բազմաց։

11. Երկու հրեշտակ սպիտակափայլ՝
Ի [7] մէջ գիչերի կանանցն յայտնեալ.
Հոգով ու մարմնով լեր սպիտակեալ,
Ի մէջ խորհըրդոց [8] քոց խաւարեալ։

12. Ի գիչերի կանայքն եկին,

1. Զ. գլորմանէ։
2. Զ. էն։
3. Դ. Զ. ազգունք։
4. Ը. չունի ասոի ի վայր տունս հինգ։
5. Դ. Զ. զբեռդ։
6. Դ. Զ. լինիս։
7. Դ. չունի ի։
8. Դ. Զ. մէջ խորոց։

Զեւդս անուչից և խունկ բերին,
Ի յօծանել զՏեառնն մարմին՝
Խորհըրդաբար մեզ ուսուցին։

13. Գայ [1] խաւարեալ մասամբք հոգին,
Զեւդս արտասուաց և գխունկ [2] բանին.
Օծել զմարմին ի տիպ Փըրկչին՝
Որ է անդամք մարմնոյ նորին։

14. Աըիացեալ կանայքն եկին,
Ի գինուորաց չերկըննչէին.
Զմահ յանձն առեալ վասըն Փըրկչին՝
Ըզմահն ի կեանք փոխեալ տեսին։

15. Աըիասցուք հեղգքս ի բարին,
Ընդ չարս [3] որ գինեալ կան ի մարմին.
Մահացնելով զանդամք սորին,
Կենդանասցուք մեք ի նոսին։

16. Աըտասուելով հառաչէին,
Վասըն մահուան անմահ Բանին.
Լուսափայլեալ հրեշտակ տեսին,
Եւ յարուցեալ զԱստուածորդին։

17. Աըտասուեսցուք մեք ի հոգին [4],
Որ է մեզօք մեռեալ կըրկին.
Չի մեզ փայլեն ազդմունք չնորհին [5]
Մտօք տեսանել զԱնճառելին։

18. Անդ լուսափայլ հրեշտակք իջին [6],
Եւ զպահապանսըն փախուցին.

1. Դ. լայ։ Զ. կայ։
2. Դ. Զ. խունկ։
3. Ը. Ասկից կը սկսի։
4. Դ. Ը. զմեր հոգին։
5. Ը. չնորհեն։
6. Ը. Թ. իջեն։

Աղմուկք չնորհայն ի մեզ յայտնին,
Զար պահապանք մեր [1] հալածին [2]։

19. Հրեշտակ լուսոյ անդ իջանէ,
Զդաւաք [3] վհնուորաց մեռուցանէ.
Հոգին չնորհաց ի մեզ փայլէ,
Զմեր մարտակիցն ըսպանանէ։

20. Որով ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյն
Տամք օրհնութիւն փառաց Որդւոյն.
Որ ըզխորհուրդըս բարձրագոյն՝
Հրաշագործեաց յորդիս Կաթնոյն։

1. Թ. մեզ։ 3. Դ. Զ. զդասս, Ը. զդաս։
2. Զ. հալածի։

ԳԼՈՒԽ ԻԶ.

Դարձեալ վասն երկոտասան սքաւչելեացն որ եղեն յաւուր խաչելութեան:

1. Գործք Աբարչին համանգամայն,
Են սքանչելիք ամենեքեան.
Զոր նախ արար յարարչութեանն՝
Ե՛ւ յերկրորդիս նորոգութեան [1]:

2. Եւ ի խորհուրդս միութեան՝
Չնոյն [2] և նորոյս արարչութեան,
Միաւորեաց աստ զերկուսեան,
Զի ինքն է Տէր համանգամայն:

3. Վեց օր հընոյն արարչութեան,
Եւ վեց նորոյս նորոգութեան,
Զայս մի եցոյց [3] գործով [4] յինքեան:
Ընդանչելիսքն երկոտասան:

4. Յաւուր մեծի հընոյ Զատկին՝
Զենման նորոյ պատարագին,
Եցոյց Քրիստոս գործով մին մին,
Զերկոտասան ընդանչելին:

5. Զի վեցըն թիւ է կատարեալ,
Կըրկնեաց ըզնոյն Տէր մարգացեալ [5]:
Զի նախ ետեղծ զէակս կարգաւ,
Ի աստ կատարեաց հղոր բազկաւ:

1. Դ. Ը. նորոգութեամբ:
2. Ա. Նոյն:
3. Ը. միացոյց:
4. Դ. Ը. գործովք:
5. Ա. մարգացած:

6. Եւ զի չեթող ինչ անկատար,
Զգործ փըրկութեան մեր զոր արար,
Վասն այն ի խաչըն բարբառեալ
Թ՝ «Է ամենայն ինչ կատարեալ»:

7. Բայց զառաջինըն զոր արար [1],
Յետ վեց աւուրն, ասէ, հանգեաւ.
Ոչ թէ անդ [2] ինչ աշխատեցաւ,
Բայց գործ վերջին Նախկին [3] գրեցաւ:

8. Աստ աշխատեալ չարչարեցաւ,
'Ի ի գերեզման եդեալ հանգեաւ.
Զզժոխս աւերեալ մարմնով յարեաւ,
Փառօք յերկինըս վերացաւ:

9. Զի Աստուծոյ են երկոքին,
Նախկին ստեղծումն և երկրորդին.
Զոր աստ կըրեաց մարմնով յանձին՝
Անդ գըրեցաւ խորհուրդ բանին:

10. Եւ [4] գայ կամաւ ի չարչարանս,
Ա՛ռ զԱռաքեալսն երկոտասան.
Մինըն կորեաւ զինչ դեւք յանկմանս
Այլքըն մնացին յիւրեանց կայանս:

11. Ի փըրկութեան մեր գիշերին՝
Սկըսաւ ի նոր ըռքանչելին.
Յորժամ ամբոխ Հրէից եկին,
Զարկոյց զգետնի զամենեսին:

12. Եւ զհատեալ [5] ունկըն Մաղքոսին՝

1. Այսպէս են ամէն օրինակնե- րը միայն. Ը. արարաւ:
2. Դ. Զ. Ը. այն:
3. Դ. Զ. Է. նոր կրեցաւ: Թ. նոր կին գրեցաւ:
4. Զ. չունի զտունս զայս:
5. Ա. հատեալ:

Ստեղծագործեաց յիւրում տեղին.
Այս երկոտեանս՝ ի գիշերին,
Զայլսն ի տուընջեան գործեաց մին մին։

13. Երբ [1] բարձրացաւ Տէրն ի խաչին,
Նոյնժամայն վէմք պատառէին.
Երկիր շարժեալ սասանէին
Զարչարակից լինել Նըմին։

14. Եւ գերեզմանք բացան ինքնին,
'Ի ապա մեռեալքըն յառնէին,
Եւ լուսաւորք խաւարէին,
Սուգ առնելով առ սիրելին։

15. Բարձըր գոչեաց զԷլի Էլին.
Ոչ ձայն նուաղ մահու ժամին.
Այլ և փութով եհան զոգին,
Էր մահ և կեանք [2] յիւրում ձեռին։

16. Եւ պատառեալ վարագուրին՝
Սուգ արար հարսն ընդ փեսային.
Իսկ ջուր 'ւ արիւնն ի միասին՝
Մահուամբս այս կեանք տարածանին։

17. Ղունկիանոս որ զնա խոցեաց՝
Նորա մին աչքն էր կուրացած.
Ջուրն և արիւնն զկուր աչքն եբաց,
Եւ դաւանեաց Տէր և Աստուած։

18. Այս սքանչելիք երկոտասան,
Յաւուր խաչին կատարեցան.
Տէր քարոզել զՅիսուս արքայն,
Երկնի 'ւ երկրի համանգամայն։

1. Ա. Որբ։ 2. Ը. կեանք և մահ։

19. Եւ չորեքին թեւքըն[1] խաչին՝
Գործ սքանչելեաց ցուցին նոքին.
Նախ թէ չորս կողմ երկրի փրկին,
'ի ապա յատուկ գործըս մին մին։

20. Գըլուխ խաչին զերկինս երաց,
Եւ պատուանդանն զդժոխս աւերեաց.
Ձախ թեւն ըզդեւըս հալածեաց,
Եւ աջ թեւոյն ըզմեզ փրկեաց.

21. Քառաթեւեան խաչըն կանգնած,
Ի[2] չորս թըշնամոյ զմեզ ազատեաց.
Ի մահուանէ և ի մեղաց՝
Ցապականութեան չորչարանաց։

22. Քառաթեւեան խաչըն կանգնած
Ի չորս չարէ ըզմեզ փրկեաց,
Ի խաւարէ 'ւ անքուն որդանց,
Անշէջ հըրոյն սատանամանեաց։

23. Քառաթեւեան էր ձև խաչին,
Զի չորս կողմունք երկրի փրկին.
Չորեքնիւթեայ բնութիւն մարդին,
Եւ որք յօրէնըս չորս անցին։

24. Այլ[3] և չորս ազգ էր փայտ խաչին.
Նոճ, կիպարի[4] 'ւ արմաւենին,
Եւ լուսարերըն ձիթենին՝
Ցոր գլոյս Աստուած բեւեռեցին։

25. Այլ և չորս ազգ էր ի[5] խաչին,
Փայտն և բեւեռքն որ ընդ Փըրկչին.

1. Ա. նիւթըն։
2. Դ. Զ. Ը. չունին ի։
3. Զ. չունի զայլն։
4. Դ. Ը. Նոճի, կիպարի։
5. Դ. Զ. Ը. փայտ։

Փըչոց պըսակն ընդ գեղարդին,
Որովք խոցեաց ըզթըչնամին [1]:

26. Այլ և էր չորս գուշակ խաչին.
Տապանն և ցուպըն Մովսէսին,
Եւ ձողով օձն յանապատին
Խորովեալ գառն ի սեղանին:

27. Զորեքկերպեան էր ձև խաչին,
Եւ չորս գինուորքըն խաչեցին.
Զորս [2] էր խոցուածքն յոտն և ձեռին,
Ընծաեալն յաթոռս չորեքկերպին:

28. Փառք սէրութեանըն Քրիստոսի
Եւ օրհնութիւն անլըռելի,
Ընդ Հօր և Հոգւոյն իւր էակից,
Այժմ և յանկէտն յաւիտենից:

---

29. Բանս [3] որ սկըսաւ վասն Ադամայ՝
Ի աւարտեցաւ ի գէմս նորա.
Փառք Տէրութեանն երեքանձնեայ,
Յանցեալն, ներկայս [4] և յապագայ:

30. Խորհուրդս ունի սա գանազան,
Զոր հանճարեղ միտքն իմանան.
Բազդաւորութիւնք համանգամայն,
Ի սկզբանէ մինչ ի վախճան:

31. Ի յԱդամայ առեալ պատմէ
Եւ ի Քրիստոս համեմատէ.

1. Ը. աէրն գթչնամին.
2. Դ. Զ. Ը. յորս.
3. Տպ. նոր խորագրով.
4. Ը. այժմուս.

Թէ ոք մըտօք մանըր քըննէ՝
Շատ պիտանի բան գըտանէ։

32. Կըրկին անգամ զԱդամ հարցնէ,
Կըրկին [1] դիմօք պատասխանէ.
Զատեղծուածն Նախնեաց ի խաչն յանգէ,
Եւ կըրկնակի համեմատէ։

33. Տէր [2] Աստուածն նըւաստ հոգի
Զոտանաւորս չարագրեցի
Վասն Ադամայ և Եւայի
Եւ ի Քրիստոս համեմատի։

34. Եւ ի մըտացս իմ ցանկալի
Որպէս բուրուառ ինչ [3] պըղընձի՝
Տեառն օրհնութիւն վերաբուրի [4]
Որ արծարծեաց զկայծըն բանի։

35. Այլ չետ սխալմանց նախատեղծին
'Ի չետ փըրկելոյ զմեզ Աստուծին,
Մեզ պատուիրան տայ քաղցրագին.
Չի մի պատժիմք որպէս նոքին։

36. Յորժամ տեսեր [5] զպատիժ նոցին,
Վասըն մերոյ յանցման պըղտին.
Կըշտեա և դու դյանցանս քոյին,
Հայեաց ի քեզ և ի նոսին։

37. Սիրոյ բանիւ քեզ հրամայեաց,
Ասէ թէ ցանձըն քո հայեաց.
Զափեա դյանցանս քո և զնախնեաց
'Ի չետ Աստուծին չարչարանաց։

1. Ը. յաւուկ։
2. Դ. ես Տէր։ Զ. Ը. ես։
3. Դ. Ը. չունին ինչ։
4. Ը. յայտէ բուրի։
5. Դ. Զ. տեսէք։ Ը. լըսէք։

38. Քրիստոս [1] խաչեալ վասըն քոյին,
Եւ դու անզարճ կաս ի չարին.
Սակս մի պըտղոյ ատնջեր գնախանձին,
Բայց քո տանջանքն ոչ խափանին:

39. Աչ. Հայեաց յանճըն քոյին,
Կըշռեա գյանցանս քո և նոցին.
Նոցա միայն պատուէրըք բանին,
Իսկ վասըն քո Տէրն ի խաչին:

40. Նոքա [2] միով պըտղով [3] յանցին,
Եւ վեց հազար ամ տանջէին.
Քեզ որ անթիւ է մեղքդ յանճին՝
Քանի՞ քան գայն չարչարք լիցին:

41. Ի յօրինաց բանէն առեալ,
Զոր Մովսեսիւ մեզ հրամայեալ.
Հայեաց ի քեզ ով տառապեալ,
Եթէ քեզ գինչ կայ [4] պատրաստեալ:

42. Տէրըն սիրով քեզ հրամայէ.
Հայեաց ի յանճըն քո, ասէ,
Քննեա ըզքեզ և ճանաչէ,
Ոչինչ չունիս ի բնութենէ:

43. Նիւթ դու հող անարգ երկրի,
Առեալ տեղծի գքեզ կենդանի.
Եռուս մարմին, միաք և հոգի,
Եւ յիմ պատկերս յօրինեցի:

44. Բամեալ մասունք հոգոյ քոյին,
Եւ զդայարանքդ որ ի մարմին.

1. Ա. Աստուած:
2. Ա. առքա:
3. Ը. պատուով:
4. Ը. ի:

Խորհըրդաբար տըւի մին մին,
Առ ի յօգուտ անձին քոյին։

45. Ընճառ կենաց լեր ցանկացող,
Երկիրս [1] այս աստ է 'ւ անցաւոր.
Թէ դու չգիտես քընննել ի խոր՝
Միաքդ յիսանէ [2] քեզ դատաւոր։

46. Ոամիկ մարմին քո մահացու
Մի պահել հեղգ ծոյլ և քընաւ [3].
Հայեաց յերկինս առ իս գալու,
Սէքդ յիսանէ [4] քեզ լուսատու։

47. Ատուածութեանն լեր փափաքող,
Արքայութեանս իմ ժառանգող.
Պատուիրանաց ունկըն դընող,
Ականջդ յինէն քեզ լըսեցող։

48. Քընննեա զմահուան օրն որ է գող,
Եւ գդատաստանն իմ զահաւոր.
Աղաչեա սըրտիւ բոլոր,
Լեզուդ յինէն քեզ հառաչող։

49. Ելք դու ըզհեա իմ անխափան,
Բարեաց գործոցքըն զանազան.
Ցառս և ի տուրըս չհեկան՝
Զեռքդ այդ յինէն քեզ գործարան։

50. Լեր դու բարեաց ըշտեմարան.
Պէսպէս գանձուց մարանագան.
Ջանա զի գանձք քո չատնանան,
Սիրադ այդ յինէն քեզ գանձարան։

1. Ը. աշխարհս։ տողը. Մի՛ խաւարիր ընդ
2. ինձմէ։ Ը. յինէ։ գիշերոյ։ Ը. յեւոյ ջընջած է։
3. Այլք՝ ունին սա յաւելեալ 4. Ը. յինէ։

51. Որսալ փութա՛ գայլս ի բարին,
Ջանձդ օրինակ տալով նոցին.
Կամքդ այդ յինէն քեզ նիւթ բանին,
Զի քեզ պըսակք զանազանին:

52. Յիշեա՛ զխաչեալըն քո Փըրկիչ,
Որ է Աստուած և արարիչ.
Ի մահուանէ քո [1] ազատիչ՝
Հաւատք յինէն քեզ հաստատիչ:

53. Եկեալ ի միտըս դու քըննէ՛,
Զինչ [2] տանելոց ես յաշխարհէ.
Մարմինդ ընդ քեզ հետ գալոյ չէ,
Խելքդ այդ յինէն քեզ խըրատէ:

54. Ականջ ունիս, բանից լըսէ՛,
Մի կալ անհոգ թէ հող [3] առէ.
Աչօքըդ լա՛ց, սըրտիւ գոչէ՛
Յանկարգութեանց [4] ըզքեզ փոխէ՛:

55. Սարսեա՛ մարմնովդ ի մահուանէ,
Այլ և յահեղ դատաստանէ.
Որ ըզծածուկս հրապարակէ
Եւ տանջանաց հըրոյ մատնէ:

56. Այն օրըն լաս և մորմոքիս,
Փոշիմանեալ ոչինչ օգտիս.
Գործք քո յայտնեալ՝ խայտառակիս,
'Ի յանշէջ գեհեանըն տաչարիս:

57. Յածա՛ զհոգիդ Տեառըն բանին,
Եւ միշտ հայեա՛ց յանձըն քոյին.

1. Գ. Զ. Ը. զքեզ:
2. Գ. Զ. Ը. թէ զինչ:
3. Ա. թող: Ը. ես թող ունի, և որ յետոյ նոյն գրչէն հող սրբագրուած է:
4. Ը. անարգութեանց:

Տես թէ որո՞ց ես [1] արժանին,
Անչէջ հըրո՞յ [2] թէ պըսակին։

58. Երթաս ի յարկըս տապանին,
Տարակուսիս ամենևին.
Տանջի մարմինդ ի մէջ հողին
Այլ և հոգիդ ի կայանին։

59. Այե՛. Հայեաց յանձըն քոյին,
Մինչդեռ հոգիդ է ի մարմին.
Զանա բախել զդուռըն փըրկչին,
Զի զոր կամիս՝ քեզ լինիցին։

60. Լուսով վառեալ [3] լապտեր քոյին,
Ի՛ել ընդ առաջ սուրբ [4] փեսային.
Զի յառագաստ հարսնարանին [5]
Մըտցես փառօք յանճառելին [6]։

61. Սըրտի [7] մըտօք օրհնեմք զՀոգին,
Փառաւորեմք մարմնով զՈրդին.
Որ հրաւիրեաց զազգ մարդկային,
Ի յառագաստ հարսնարանին [8]։

1. Դ. է։
2. Դ. Զ. Ը. հրոյն։
3. Ը. վառեաց։
4. Ա. Դ. քո։
5. Դ. Ը. զի յառագաստն չեզ բացցին։ Թ. ի չեզ. Զ. ընդ քեզ։
6. Դ. յանճառ դրախտին։
7. Դ. Եւ մեք օրհնեմք ընդ Հօր Հոգին — յաչխարհ գրկեց մարմնով զՈրդին։ Զ. Ը. Թ. Եւ մեք օրհնեմք ընդՀօր զՈրդին — յաչխարհս գրկեց մարմնով զՈրդին։
8. Ը. ունի սա յաւելեալ տուն։ «Փառք և պատիւ և գոհութիւն, և անդադար օրհներգութիւն, Հօր և Որդւոյ և սուրբ Հոգւոյն, Այժմ և յանկէտ յաւիտեանս։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

1. Ի յութ [1] հարիւր Հայոց թուական,
Ձիսուն ՝ւ երկու մըտեալ նոր ամ,
Խորհըրդաւոր բանըս գրեցան՝
Ի խրախուքիւն սըրտից մարդկան։

2. Ձձեզ ազաչեմ սուրբ ընթերցողք.
Եւ աննախանձ օրինակողք [2],
Ձհայր իմ Դաւիթ յիշէք մըտօք [3],
Ի սուրբ յաղօթս ձեր արտասուօք [4]։

3. Ամ և զեղբայրն իմ ըզԲարսեղ,
Սուրբ քահանայ և հանճարեղ,
Ձի վախճանեալ էր [5] նա անմեղ,
Ձիշէք յաղօթս [6] ձեր արտասուեղ։

4. Ամ և ըզմայրն իմ ըզՄելիք,
Եւ զՄարիամ հանն [7] իմ բարիք.
Ըզնընչեցեալն և զկենդանիք,
Ձիշէք յաղօթս ձեր նագելիք։

5. Ձմեծ վարդապետն իմ դասատաց,
Գրիգոր անուն պատճառ բարեաց.
Ձիշէք յաղօթս ձեր առ Աստուած,
Ազգօք ՝ւ արեամբ [8] մերձաւորաց։

1. Թ. ևթ ճ (հարիւր)։
2. Ձ. Ը. ուսուցանօղք։
3. Ձ. ի մօտ։
4. Ձ. յիշելով։
5. Ձ. չունի էր։ Ը. է։
6. Ձ. զաղօթս։
7. Դ. հարան։
8. Ձ. ազգականօք։ Ը. արեան։

6. Պայծառամիտ և հանճարեղ
Պահող հըսկող և արտասուեղ.
Հոգով մաքուր բնութեամբ անմեղ,
Մեծ հըռետորն բանիւ համեղ:

7. Բանս յարմարեաց [1] հանճարագոյնս,
Քըննեալ [2] զբոլոր էից մասունս.
Գիրք քանուվեց [3] որպէս ծաղկունս
Եկեղեցւոյ եղեալ ակունս:

8. Զկաթողիկոս Հայոց ազգիս,
Զաէր Կարապետ օրհնող հոգիս.
Ցիշէք յաղօթըս ձեր բարիս,
Եւ ընդ նըմին [4] գթըշուառ հոգիս:

9. Սալ և գիշխանըն մեծ Սըմբատ
Ու գԲուրթել [5] եղբայրն իւր հարազատ,
Զաւակք նոցա ծնընդեամբ արագ
Յազգէս Հայոց լինել անհատ:

10. Զոր յիշեցաք առ հասարակ,
Ցիշէք և դուք մըտօք յըստակ.
Պահել գնոսա հոգով ապիտակ,
Կալ զանթառամ փառաց պըսակ:

11. Եւ որ յիշէ զմեզ անմոռաց՝
Ցիշեալ լիցի ինքն առ Աստուած.
Որ թողութիւն խընդրէ մեզաց
Թողցի և իւրըն զոր գործեաց:

12. Ի զանութեանըս [6] Թամուրի [7],

1. Դ. Զ. Ը. յարմարեաց: Ա. և ալլք՝ յարմարուց:
2. Դ. Զ. Ը. քննել:
3. Դ. Զ. Ը. Թ. իդ: քսանուչորս:
4. Ը. նըմա:
5. Դ. Զ. Բուրթել:
6. Դ. Զ. Ը. Թ. իշխանութեանս:
7. Դ. Զ. Ը. Լանկթամուրի:

Որ նա [1] տիրէր [2] շատ աշխարհի.
Տեառըն ձեռին բաժակ խոկի,
Արբուցանէ ում և կամի:

13. Ոտանաւորքս այս մին մին տուն [3]
Հազար ու երկուհարիւր է նոյն [4].
Որ ընթեռնուն [5] մըտօք ըզսոյն [6]
Գտանէ [7] շատ բանս պիտանագոյն:

14. Օրհնեմք հոգով զԱստուած Հոգին,
Գովեմք մըտօք զՀայրն անքըննին,
Բարեբանեմք մարմնով զՈրդին,
Որ ազատեաց ազգօք զՆախնին:

15. Ունի խորհուրդ սա զանազան,
Որ ի գըրոց սըրբոց առան.
Ջընթերցողին միտքըն բանան,
Տայ [8] իմանալ զոր ի սմա կան:

16. Բայց ըստ ճառից է սա նոր բան,
Որ յայլ [9] ուրեք չերևենան.
Սա կերակուր մըտաց մարդկան,
Ճաշակողաց ըզհամըն [10] տան:

17. Որք բաղձանօք ըզսա կարդան
Ըզլըսելիս հոգոյն բանան.
Այլ և մըտաց [11] ըզլոյսըն տան,
Քըննել զխորհինս որ ի սմա կան:

1. Ը. սա:
2. Դ. Զ. Ը. Թ. տիրեաց:
3. Ա. միագոյն:
4. Ա. Օրինակը 1203 կը հաշուէ վասն զի ԺԸ գլխոյն երեք տուն խորագիրն ալ հաշուած է: Դ. Զ. Ը. Թ. ունին «Հազար հարիւր է՝ և ութսուն»:
5. Ը. որք ընթեռնույք:
6. Ը. նոյն:
7. Ը. գտանէք:
8. Ը. տան:
9. Զ. այլ որ:
10. Զ. զմահն:
11. Ը. մտօք:

18. Բայց թէ իցէ ոք ձանձրամիտ,
Պարսաւադէտ բանից անկիրթ,
Նա ոչ առնու զճաշակ բանիդ,
Այլ մեղադրէ բանից կարգիդ։

19. Բայց որ [1] կարդայ զսա [2] աննախանձ,
Գըտցէ իմաստք պայծառաւաքանչ.
Փայլ մունքս որ կայ ի սմա թափած,
Ո՛չ է յինէն, այլ ի բարձանց։

20. Ես որդն և հող եմ և փոշի [3],
Ի արհամարհանք [4] ամենայնի.
Բայց օրհնութիւն Տեառըն չնորհի,
Որ ի սըկարըս ներգործի։

21. Թէ ոք ունի բան ինչ ասկի
Ոչ անարգէ զնիւթն արծաթի.
Զի երկոքեանն են պիտանի,
Այլ իւրաքանչիւր պատշաճի։

1. Ը. ոք։
2. Դ. Զ. Թ. զայս։
3. Զ. մախր։
4. Ը. Նախատինք։

ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻ

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Բ·

ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑՒՈՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱԴԱՄԳՐՈՑ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐԸ

Ա. Միւնեցւոյ այս երկրորդ գիրքը դեռ անտիպ մնացած է. հազուագիւտ են ասոր ձեռագիրը Օրինակները. այդ պատճառաւ է՝ որ Ադամգրոց տպագրողք զայս տեսած չեն, և սոյն գրքէն և ո՛չ Օրինակ մը կայ Վիեննական Մխիթ. Հարց մատենադարանին մէջ։ Բարեբախտաբար մենք երեք Օրինակներ ունինք։

Առաջին Օրինակը հնագոյն, բոլորգիր, ձեռագիրն է՝ գրուած յԱմասիա 1475ին, և որ Ադամգրոց Լիակատար Օրինակն է[1]։

Բ. Օրինակն է այն՝ զոր «Ադամգիրք Աւի մէջ Թ. կոչած ենք[2]. նոտրգիր, անթուական։

Գ. Օրինակն է այն՝ զոր «Ադամգիրք Աւի մէջ Գ. կոչած ենք. բոլորգիր, 1624ին գրուած։

---

1. Ձեռագրիս մասին տեղեկութիւնք՝ տե՛ս մեր ուսումնասիրութիւնը (Հ. Ա. Թիւ 1 Ձեռագիր)։

2. Ձեռագրիս մասին տեղեկութիւնք՝ տե՛ս Հ. Ա. Թիւ 10 Ձեռագիր։

3. Ձեռագրիս մասին տեղեկութիւնք՝ տե՛ս Հ. Ա. Թիւ 5 Ձեռագիրը։

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Բ.

Պատմութիւնք[1] հարկաւորք՝ և դիտաւորութիւնք պիտանացուք, յաղագս մեծի Նախնեացն Ադամայ և Եւայի, զանազան կերպիւ ասացեալ ոտանաւորաբար ի Տէր Առաքելոյ Սիւնեաց՝ վայելուչ եղանակաւ, ի զուարճութիւն մարդկան և ի ճաշակ մտաց, յայտնիչ ծածուկ խորհրդոյ: Վասն գեղազարդութեան Նախնեացն և գուշակութիւնք սուրբ Աստուածածնին և գովութիւն պատուիրանին Տեառն, և վասն կողին խորհրդոյ ի խաչն և յարութիւնն Քրիստոսի համեմատեալ. Որ գլխով բաժանեալ, ունի տունս ՅԻ (= երեք հարիւր և քսան):

Ա. Նախ՝ վասն գեղազարդութեան Նախնեացն և վայելչութեան դրախտին: Տունս Լ[2]:

Բ. Երկրորդ՝ վասն կողին խորհրդոյ ի դէմս սուրբ Աստուածածնին: Տունս Ի[3]:

---

1. Նախադրութիւնս և գլխակարգութեանց ցանկը ունի միայն Առաջին օրինակը։

2. Այս երկրորդ գիրքը գրուած է 6–5 տաղաչափութեամբ. իւրաքանչիւր Տուն երկու տողով կը կազմուի, բայց մենք երկտող-երկու Տունը կը միացնենք մեր այս հրատարակութեան մէջ։

3. Թէև թէ՛ հոս և թէ՛ խորագրին մէջ «Տունս Ի» նշանակուած է, ինչպէս և Բ. Գ. Օրինակաց մէջ, բայց Ա. Գ. Օրինակները տուն մ՚աւելի ունին։

Գ. Երրորդ՝ վասն պայծառակերպութեան նոցին և խնամով խրատելոյն Տեառն զնոսա։ Տունս ԻԲ։

Դ. Չորրորդ՝ վասն պատուիրանին Տեառն։ Տունս ԻԴ։

Ե. Հինգերորդ՝ վասն նախանձու բանսարկուին և խաբման և փոշիմանելոյ։ Տունս ՃԿ։

Զ. Վեցերորդ՝ վասն կողին խորհրդոյ՝ որ պատրեաց զնա։ Տունս ԻԷ։

Է. Եօթներորդ՝ դարձեալ վասն Ադամայ և կողին, համեմատեալ ի խաչն և յարութիւնն Քրիստոսի։ Տունս Ի։

Ը. Ութերորդ՝ վասն յիշատակարանի գրոյս։ Տունս Ի։

ԳԼՈՒԽ Ա.[1]

Պատուհրիւն վասն գեղազարդուբեան Նախնեացն[2] և վայելչուբեան դրախտին։

Ի ԴԷՄՍ ԱԴԱՄԱՅ[3]

1

Յորժամ Ադամ ստեղծաւ զերդ[4] զարեգակն էր,
Իւրոյ Արարողին կերպին նըման էր.
Հոգի միաք և մարմին յատուկ ի[5] նմա կէր[6]
Որպէս երեքանձնեայ բնութիւնըն[7] մի էր[8]։

2

Լուսովն աստուածային ճառագայթեալ էր,
Զի լոյս փառաց հոգոյն յերեսըն փայլէր.
Անքան գիզեցկութեամբ պայծառացեալ էր՝
Որ լուսինն[9] ՚ւ արեգակն մօտ նա ոչ ով էր[10]։

3

Իւր դէմքն էր ծաղկափայլ և լոյսըն հոսէր,
Վերին դասք հրեղինացն նըման նըման[11] չէր[12].

1. Այս առաջին գլուխը բաց ի ամբողջական երեք օրինակ-ներէ՝ կը գտնուի նաև ուրիշ երեք Տաղարաններու մէջ, իրրև առանձին քերթուած մը։ Դ. Օրինակն է Ոտանաւորք (համմտ. հտ. Ա. Ջեռա-գիր՝ թիւ 13). — Ե. Օրի-նակն է Առաքել Ի. (համմտ. Ջեռ. թ. 12). — Ջ. Օրի-նակն է Տաղարան ԺՋ. (համմտ. Ջեռ. թ. 2)։
2. Բ. Պատմութիւն վասն գե-ղազարդութեան Ադամայ։
3. Բ. Գ. չունին։ Ե. Տաղ Ա-դամայ։
4. Ա. Գ. քան։
5. Բ. չունի ի։
6. Դ. Ե. Ջ. էր։
7. Բ. բնութիւնքն։ Դ. Ե. բը-նութեամբն։
8. Դ. ի մեր։
9. Դ. լոյս և։
10. Գ. չէր։ Ե. Ջ. մօտն ոչինչ էր։
11. Բ. նման նմա։
12. Ե. չունի չէր։

Ծաղիկ էր նորածին, դեռ թառամած [1] չէր.
Եւ հոտն անմահութեան ի նմանէ բուրէր:

4

Գունով ծաղկածաւալ [2] փայլըփայլի տէր [3],
Եւ ինքն յիւր տեսութեանցն [4] խայտացեալ հրճուէր.
Նա միշտ և հանապազ զԱստուած տեսանէր,
Եւ ի նորին լուսոյն միշտ ճառագայթէր:

5

Որպէս ըզհայելի պարզ և մաքուր էր,
Զի միշտ Աստուած [5] փառօք ի [6] նմա երևէր.
Զերդ զակն էր լուսընկալ [7] մարմնովըն փայլէր,
Զերանգ [8] պէսպէս ծաղկանցն [9] յինքըն հաւաքէր:

6

Ի վէջ արարածոց հէնց աննըմանն էր,
Զի [10] գլուք վերին զօրացն ի [11] նմա հիանէր.
Զաչխարհըս տուն կազմեաց [12], որ նա բընակէր,
Զանապատն կենդանիքն ըսպասաւորէր [13]:

7

Երկինքն աստղակաճառ՝ [14] այն առաստաղն [15] էր,
Երկիր ծաղկածաւալ այն՝ տան յատակն էր [17].
Դըրախտն անմահութեան նըմա գահոյքն էր,
Որպէս մեծ թագաւոր ի կառսըն հանդչէր:

1. Ե. Զ. թառամեալ:
2. Ե. գոյն ծաղկափայլ:
3. Այսինքն՝ տայր:
4. Բ. տեսութեամբ: Ե. Եւ ինքն ի յիւր սըրտին:
5. Զ. զի Աստուած միշտ:
6. Դ. չունի ի:
7. Ա. լուսընկայ: Ե. Զերդ զակն էր լոյս մարմնովն:
8. Ե. գոյն:
9. Բ. ականցն:
10. Ե. Զ. որ:
11. Դ. Զ. ընդ: Ե. զնա երանէր:
12. Դ. Զ. տուն էր կազմած:
13. Դ. Զ. Նորա ծառայէր: Ե. Նմա սպասու կէր:
14. Ա. աստեղակաճ: Զ. աստղակառաճ:
15. Ա. առագաստան: Գ. առագաստաղն:
16. Ե. սա: Զ. այս:
17. Ա. այն անասակն էր:

8

Ադամ զերդ զարեգակն ի կառսըն [1] փայլէր,
Նըշոյլք ճառագայթից ի նմանէ հասէր.
Լուսինն և արեգակն որպէս ըզճրագ էր [2],
Նոցա միչտ արեգակն ինքն Արարիչն էր։

9

Չայէր աչօքն յԱառուած և հոգին [3] զմայլէր.
Լըսէր զձայնն ականջօքն և մըխիթարէր.
Հոտովն անմահութեան նա միչտ թըմրեալ կէր [4]
Խօսեալ [5] ընդ Աառածոյ ցընծացեալ [6] հըրճուէր։

10

Զըկայր տիւ ու գիչեր, հանապազ լոյս էր,
Ծառերն որ ի [7] դրախտին՝ զերդ զարեգակն էր.
Տերևն [8] այն ծառերուն որպէս զաստեղս էր,
Փըթթեալ ծաղկածաւալ փայլըս փայլի տէր [9]։

11

Խառնեալ հոտն ընդ իրար քաղցրացեալ զմայլէր,
Չայէր ի գոյն ծաղկանցն և սիրաըն ծափ տէր [10].
Որքան զըւարճանայր՝ ուրախ լինէր Տէր,
Ըզփառս իւր պատկերին իւրըն համարէր։

12

Ուրախ լեր ընդ իս [11] Տէր մարգարէն ասէր,
Ի մէջ արարածոց ինև ցընծայր Տէր.

1. Գ. ի կառս իւր։ Ե. Ադամ որպէս զարփի պայծառացեալ էր։
2. Գ. առ նա որպէս զէրագ էր։
3. Ե. գհոգին։
4. Գ. Գ. Ե. Զ. էր։
5. Գ. Գ. խօսելն։
6. Ե. Զ. խայտացեալ։
7. Գ. ի մէջ։
8. Գ. պտուղն։
9. Խմ՝ տայր։
10. Ա. հրճուէր։
11. Գ. Գ. Ուրախ արար զիս։ Ե. ուրախանայր զի Տէր մարգարեաներ։

Զկայ [1] հէնց խընդութիւն զինչ Ադամայ կէր [2],
Փառաքն առտուածային խայտացեալ [3] հըրճուէր։

13

Չհազար [4] ազգ կենդանին նըմա ցուցանէր,
Չի առցէ իւր ընկեր զոր [5] ոք և կամէր.
Ոչ ոմ չհաւանեցաւ զի [6] իւրն նըման չէր,
Այլ տայր նոցա անուն՝ հէնց որ յեա [7] նայէր [8]։

14

Օձըն գալար տալով եկեալ անցանէր,
Տեսեալ զնա խորամանկ՝ և օձ անուանէր.
Պահեալ [9] ոխս [10] ի սըրտին [11] նենգութեամբ սպասէր,
Չի գըտցէ ժամանակ որ զքէնըն [12] հանէր։

15

Նա [13] թըմրեցոյց զԱդամ որ անկեալ նընջէր,
Առեալ մի [14] ի կողիցն՝ զԵւա [15] ստեղծանէր.
Իսած զնա առ Ադամ եթէ [16] զինչ կոչէր.
«Սա է ոսկր յոսկերաց» մարգարէանէր [17].

1. Ե. չի կայր։
2. Գ. Դ. Ե. էր։
3. Ա. խայտաեալ։ Բ. խնդացեալ։ Դ. Զ. ցընծացեալ բերկրէր։
4. Ե. հազար։
5. Գ. չունի զոր։ Դ. զով։ Ե. զոյգ որ նա կամէր։
6. Գ. զիւրն։
7. Զ. որ ինքն հայէր։
8. Գ. Դ. հայէր։
9. Դ. Զ. պահէր։
10. Գ. Դ. զոխն։
11. Զ. ի զոխն ի մտին։
12. Ե. զոխն։
13. Գ. Ե. Տէր։
14. Գ. զմի։
15. Գ. Ե. Զ. և զԵւա ստեղծէր։
16. Ե. տե՛ս թէ սա ինչ էր։
17. Ա. մարգարէն ասէր։

ԳԼՈՒԽ Բ.

Դարձեալ [1] վասն կողին որ ունէր զխորհուրդ Աստուածածին Կուսին:

1

Դարձեալ նա ա՛լ խորհուրդ զկողըն ցուցանէր,
Զծածկեալն յաւիտենից ի նմա գուշակէր.
Աւէ. Սա կոչի կին որ զկեանքն ծընանէր,
Քանզի յառնէն առաւ, ախտի ծընունդ չէր:

2

Որպէս առանց ախտի սա [3] յինէն ծնանէր
Ծնանի անախտ զԱստուած անմահ կենաց մէջ [4].
Որպէս սա կին գոլով յառնէն ծընանէր
ԶԱստուածն որ մարդացեալ՝ սա ծնանելոց էր:

3

Որպէս փայտ ի մայրեաց յինէն էառ Տէր
Շինել տուն և տաճար յոր ինքըն բնակէր.
Զանուն կընոջ իւրոյ նա կեանըս կոչէր
Զի մայր կենարարին նա ծնանելոց էր:

4

Լըսեմ զըմա սիրով զոր ինչ և ասէր,
Զի զդա ետ օգնական ինձ և կենաց մէջ.
Առեալ զիս ի հողոյ մարդ յօրինեաց Տէր
Այլ զդա ի կենդանոյ արար կենաց մէջ [4]:

5

Յետոյ քան զարարածս զիս ըստեղծեաց Տէր

1. Գ. Գ. չունին դարձեալ:
2. Գ. Սուրբ Աստուածածնին:
3. Ա. Բ. որպէս սա առանց ախտի:
4. Մէկ թուի թէ նշանակութիւն ունի՝ իբրև պատճառառիթ:

Եւ զդա քան զիս յետոյ՝ զի ինձ կացցէ տէր։
Սա ոսկր էր յիս անչունչ, կենդանացոյց Տէր,
Յորժամ անչընչանամ՝ կնոջով լիցի մէկ։

6

Սա այժմ ոսկր յոսկերացս իմ զոր էառ Տէր,
Զոսկին կըրեալ ծնանի արքայական Տէր.
Զեռաքն արարչական զկողն յինէն Հանէր [1]
Զէօր ձեռն ալ և բազուկն սա յզանալոյ էր։

7

Երբ կողն յինէն առաւ անձն իմ գիտակ չէր
Զգիտէ զերկունք ցաւոց յորժամ ծնանի զՏէր.
Բազում կողից իմոց մինն ըստեղծանէր
Ի բազում ազգէ կանանց մինն է կենաց մէր։

8

Ի ձախ [2] կողից իմոց զնա ստեղծանէր
Ցահ և յեղուկ բնութեանց կոյն Աստուածամէր [3]
Լաւ ըզնա առ Ադամ թէ զինչ անուանէր.
Կոչեաց զանունըն կեանս որ զկեանքըն ծնանէր։

9

Առեալ զունայնըն [4] կող զկինն ստեղծանէր
Չի զմեզ յընկըղմիելոյ սա կանգնելոյ էր.
Առեալ զկողն յԱդամայ ստեղծ օգնական Տէր
Երբ մահն [5] ոչընչացնէ կնոջով լիցի [6] մէկ։

10

Ստեղծեալ մարդն ի հողոյ՝ հող դառնալոյ էր
Այլ կինն ի կենդանոյ՝ կեանքս տալոյ էր.

1. Գ. կը յաւելու Տէր։
2. Գ. ձախ կողիցն զնա ըս-
տեղծեալ յօրինէր։
3. Ա. Աստուածամայրն էր։ Գ.
Աստուած էր։
4. Ա. Բ. զանունըն։
5. Գ. մահն երբ։
6. Գ. լինի։

Ծընաւ Ադամ ըզկինըն որ իւր մահ տէր,
Ծնանի կինըն զայն կեանքն որ զմահն ըսպաննէր [1]։

11

Ծընեալ [2] կինն յԱդամայ յանդունդըս տանէր,
Ի կուսէ ծնեալն Աստուած յերկինըս հանէր։

1. Բ. սպաննէ։
2. Գ. չունի յաջորդ երկու տողերը։

ԳԼՈՒԽ Գ․

Դարձեալ[1] վասն Նախնեացն պայծառակերպութեան, և սիրով խրատելոյ Տեառն զնոսա։

1

Տէրն որ զԱդամ ստեղծեալ նըման իւր առնէր
՚Ի յետոյ ինքն Ադամայ նման լինելոց[2] էր․
Եկեալ Տէրն առ Ադամ փառօքն իւր յայտնէր,
Եդեմ ծաղկածաւալ փայլըս փայլի տէր։

2

Բաժեալ մասամբք[3] մարմնոյն հոգովըն հըրճուէր
Ցօղուածքն իւր խայտալով ծափըս ծափի տէր․
Աստուածակերպ զիմօք պայծառացեալ էր,
Մարմինն որպէս ըղկայծ փայլըս փայլի տէր։

3

Ռամիկ խորհուրդ մարդկան ի նմա չերևէր,
ՅԱստուած կերպարանեալ միտքըն[4] պայծառ էր․
Առեալ զլոյսն յԱրարչէն յանձն իւր ամփոփէր,
Լըցեալ հոգին լուսով՝ մարմինըն փայլք տէր։

4

Քանի[5] որ զպատուիրան Տեառըն կու պահէր՝
Նա լոյս էր բուանդակ[6] զինչ[7] ի Թաբոր Տէր․
Եւս զԱդամ փառօք տեսեալ ճոխանէր,
Եւ ի փայլմունք լուսոյն պըշուցեալ հայէր։

1. Գ․ ունի այսպէս ։ «Վասն Նախնեացն պայծառակերպութեան ։ Ի տէր Առաքելէ Սիւնեաց։
2. Ա․ Բ․ լինելոյ։
3. Գ․ մասամբ։
4. Գ․ միօք։
5. Գ․ քանզի։
6. Գ․ բովանդակ։
7. Գ․ որ։

5

Ադամ զաչս և ըզմիտս յԱստուած համբառնէր
Որպէս ընդ հայելոյ ի նմա փայլէր Տէր.
«Լո՛ւր դուստր և մի՛ խաբիր». մարգարէն ասէր,
Որպէս թէ ընդ Եւա զայս բարբառէր Տէր։

6

Սիրով ես ցանկացայ, թագաւորն ասէր,
Ծնանիլ ի քո դըստրէն Նոր արքայ և Տէր.
Դու ստըրկութեանցըն մի ցանկանալ, ասէր,
Դու մի՛ ատեր[1] զիմ հրամանքս, ընդ նա ասէր Տէր։

7

Ի քէն ծնանի ծաղիկ անձառ կենաց մէլ,
Ծընող ծաղկին կենաց՝ որ է փառաց տէր.
Տամ քեզ հէնց աւետիս որ քեզ գուման չէր,
Ծնանիմ ի քո դըստրէդ ես Աստուած ու Տէր.

8

Ուրախ լեր և բերկրեա՛ այլ քեզ կենաց մէլ,
Փութով կատարեսցի զոր ինչ կամի Տէր։
Ղօղեալ ես ուխտ դընեմ ընդ քեզ ու մեծ սէր
Նըշան տամ ձեզ սիրոյ կենացըն պատուէր.

9

Սըրտով[2] դուք սիրեցէք զօրինաց պատուէր,
Որ չգայ ու զձեզ խաբէ չարըն Սատիէլ։
Ինձ տիպ էք ու նըման, ընդ ձեզ ունիմ սէր,
Ըզգուշ կացէք անձանց միշտ պատուիրէր Տէր.

10

Իւծեալ մըտօք խաբիք յայլ ինչ փառաց սէր.
Մարմին ունիք տըկար և թըշնամոյ տէր։

1. Ա. Գ. ատէր մի՛։ Բ. դուստր էր։
2. Գ. չունի զայս տող։

Նախանձով չարութեամբ նա ձեզ կու սպասէր,
Մահուամբ զձեզ կըլանէր դինչ գազան ու գէլ [1]։

11

Եւ [2] տամ ձեզ պատուիրան օգնական ու մէլ,
Բայց [3] դուք մի՛ խոտորիք ոչ միոյ ոտից քէլ [4]։
Ահա ձեզ յայտնեցի զոր ինչ ծածուկն էր,
Ձեզ օձ կայ թըշնամի ու չարըն Սատիէլ։

12

Ցընծայր Ադամ փառօք զոր զարդարեաց Տէր,
Գանգի Աստուած ունէր ընդ նա անճառ սէր։

1. խմ՝ գայլ։
2. Բ. և տամ քեզ։
3. Բ. չունի զայս տող։
4. խմ՝ ջայլ։

ԳԼՈՒԽ Դ[1].

Վասն պատուիրանին Տեառն:

1

Սիրեաց Աստուած զԱդամ և պատուիրան տէր[2],
Զիւր կամքն աստուածային ի նա աւանդէր.
Թէ զպատուիրանն որ ետ նա զայն պահեալ էր՝
Նա կուսութեամբ կացեալ այսքան աճեալ էր:

2

Եւ յետ եօթըն դարուն ազգով փոխեալ էր,
Յերկնից արքայութիւնն և զայն ժառանգէր.
Ըզդրախտըն քեզ տըւի որ քո տընկեալ չէր,
Այդ քեզ յինէն խիլա, ընդ նա առէր Տէր:

3

Բայց տամ քեզ հէնց մեծ փառք որ քեզ զուման չէր,
Թէ դու արժանանաս պահել զիմ պատուէր.
Ըզպատուիրանըն տամ քեզ միջնորդ ու տէր,
Որ թէ զնա անարգես՝ ուրանաս ըզՏէր:

4

Այս քեզ նըշան սիրոյ և քո ազգին մէլ,
Ով որ ըզդա ոչ պահէ՝ ընդ նա չունիմ սէր.
Պաշտեա՛ որպէս զԱստուած զկենացըդ պատուէր,
Զի ո՛վ ըզդա պահէ նա կու սիրէ զՏէր:

5

Զի թէ դա չէր նըշան ամէն մարդ պարծէր,
Պըղինձըն ժանգահոտ զինքն ոսկի կարծէր.

1. Գ. չունի Դ. գլուխը և Ե. 2. Խմ՛ տայր:
գլխոյն 62 տուները:

Նա հուր է բորբոքեալ որ զսակին մաքրէր,
Ու զժանգըն զառնահոտ յարծաթոյն ջակէր։

6

Նա թոյլ տայր փորձողին որ զԱդամ փորձէր,
Եւ ինքն որպէս ըզդէտ ի վերայ հայէր։
Երբ Ադամ խաբեցաւ՝ նա պատուհասէր
Զանզի նա յԱստուծոյ հրաման առեալ էր։

7

Վասն այն՝ յորժամ Աստուած զԱդամ հարցանէր
«Ո՞ւր ես, կամ՝ զի՞նչ եղար», ընդ նա ասէր Տէր.
Որպէս թէ ոչ գիտել ըզնա հարցանէր,
Զի մեզայ ասելովն զպատժողըն ցոյց տէր։

8

Իսկ նա զպատճառ չարեացն առ Աստուած հանէր.
Զի զեզք մահու պըղտոյն զմիաքըն տարեալ էր.
«Խաբեաց, ասէր, զիս կինն՝ որ քո ստեղծեալ էր,
Պատժեաց զիս պատուիրանն որ քո եդեալ էր»։

9

ԶԱստուած զատապարտեաց և զկինըն մատնէր.
Զանայր արդարանալ զի յաղթեացէ զՏէր։
Նոյնպէս կինըն լըրբեալ նախատեաց ըզՏէր,
«Խաբեաց զիս չարն և օձն՝ որ քո ստեղծեալ էր»։

10

Զան ըզպըտղին ուտելն այս մեծ յանցանք էր,
Որ ոչ ասցին [1] մեզայ, այլ նախատին զՏէր.
Զանզի յետ խաբելոյն սիրով հարցանէր՝
Զի թէ մեզայ ասեն՝ զյանցանըն բաշխէր։

11

Այսպէս ի մեր մեղանչելն ոչ բարկանայ Տէր,
Բայց թէ չխոստովանիմք յոյժ զայրանայ Տէր.

1. Բ. ասացին։

Նինուէ մերձ ի կորուստն յորժամ զըղձանէր,
Շատ չար էին գործել, զամէնն եթող Տէր։

12

Պոռնիկն և մաքսաւորն որ եկին առ Տէր,
Յորժամ Մեզայ ասցին՝ արդարացոյց Տէր.
Ախպէս յանցանքըն քո՝ քան նոցա չատ չէր,
Յորժամ խոստովանիս՝ զամէն ջընջէ Տէր։

ԳԼՈՒԽ Ե·

Վասն նախանձոյն բանսարկուին և օձին և խաբուական Նախնեացն և փոշիմանութեան։

1

Անեղ բնութիւնն յառաջ եղեալքըս դեռ չէր,
Եղեալքս միշտ այսպէսին, այլ նա անփոխ Տէր·
Յորժամ հրեշտակք ստեղծան՝ մարդ՝ւ անասուն չկէր[1]·
Յետոյ սոքա անցան, հրեշտակըն նոյն էր։

2

Յորժամ դրախտն ըստեղծաւ՝ և դեռ Ադամ չէր·
Յետոյ Ադամ մեռաւ և դրախտըն դեռ կէր·
Նախ գոյացաւ մարմինն և դեռ հոգին չէր,
Մեռաւ յետոյ մարմինն և դեռ հոգին կէր։

3

Յորժամ Ադամ եղաւ[2] Եւա ստեղծեալ չէր,
Յետոյ Եւա մեռաւ և դեռ Ադամ կէր·
Հրեշտակն[3] յերկնից անկաւ և մարդն արտաքսէր,
Չհրեշտակն անտես արար, այլ զմարդըն փըրկէր։

4

Երբ բանսարկուն եղև օձըն ստեղծեալ չէր·
Մեռաւ օձն ու գընաց, և չարըն դեռ կէր,
Երբ չէր չարն ընդ օձին դեռ նա անթիւնք էր,
Մըտեալ ըզնա չարացոյց, պի այլոց մահ տէր։

5

Մեզ՝ օձն էր թըշնամի և չարըն՝ Տհաւն էր,

1. Բ. չէր։
2. Բ. եղև։
3. Ա. հրեշտակք։

Նենգեաց չարըն հոգոյս 'ւ օձըն մարմնոյս տէր.
Զարն որ յերկնից անկաւ հակառակ Տեառն էր,
Տէրն յոչընչէ էստեղծ, չարն ոչընչացնէր:

6

Որքան յերկնից անկաւ հանգիստ նա չունէր,
Այլ բորբոքեալ հըրով միշտ բոցակիզէր.
Տեսեալ զԱդամ փառօք և միշտ նըւաղէր,
Վառեալ ի նախանձ ու անձամբըն հալէր:

7

Զըննէր զփառըն Ադամայ և յոյժ հիանէր,
Զի լոյս հողեղինին՝ փայլըս փայլի տէր.
Զպատկերն աստուածային ի նմա տեսանէր,
Զի լոյս ճառագայթեալ ի նմանէ հոսէր:

8

Աստուած անճառ փառօք ընդ նա խօսակցէր,
Եւ նա ընդ հրեշտակաց պարակցեալ հըրճուէր.
Զոր չէր տեսեալ յերկինս՝ անդըր տեսանէր,
Զի մարդն ընդ հրեշտակաց ծափըս ծափի տէր:

9

Մարմինն էր լուսակերպ և հոգին փայլէր,
Պայծառ քան զարեգակըն ճառագայթէր.
Պատկեր իւր Արարչին կերպին նըման էր՝
Եւ զաւքըն հրեղինաց ի նմանէ սարսէր:

10

Նոր երգս առեալ զուարթնոցն քաղցրութեամբ հըն-
(չէր,
Եւ ձայնքըն հրեղինաց զմայլեալ բարբառէր:
Տեսեալ զայնքան հըրճուանս սատանայ սաքրէր[1],
Եւ մորմոքեալ անձամբ աչօք խաւարէր:

11

Ողբայր հառաչանօք նա և կըսկըծէր,

1. Բ. սարքրէր:

Ծըխայր մեծ մախանօք և ճար չգտանէր.
Վառեալ որպէս դըժնիկ յինքեանց բորբոքէր,
Եւ տոչորեալ անձամբ այրեալ կիպանէր:

12

Ըզմաղձըն դառնութեան առ ինքըն թափէր,
Եւ լեալ մաղձաժայթող զդասիւք իւր փըսխէր:
Ի մեծ դառնութենէն հանգիստ նա չունէր,
Քանզի պայծառ փառօք զԱդամ տեսանէր:

13

Պէսպէս փայլմունք լուսոյ Ադամայ հոսէր,
Հերքեալ զեւն յայն լուսոյն սարսեալ հալածէր.
Յայտնի պատերազմել ընդ նըմա չիշխէր,
Եւ ծածուկ խորհըրդով հնար չգտանէր:

14

Կոչեալ զդասըքն չարին առ իւր հաւաքէր,
Եւ ինքն ողոքանօք զնոսա հարցանէր.
Հարցեալ ի նոցանէ և ուսուցանէր,
Թէ ո՞ զըսոցէ մեծ չար որ զԱդամ պատրէր:

15

Բերին զարկածք չարին յիւրաքանչս [1] ուր կէր,
Աչկին ի միասին թէ զինչ ծընանէր.
Յղացեալ միտք բանսարկուին չարիս ծընանէր,
Ուրախ լերուք ասէ, զի ես տամ ձեզ մէլ:

16

Մեք ոչ կացաք հնազանդ Տեառն որ էր մեր Տէր,
Վասն այն [2] անկաք յանճառ փառացըն որ մեր կէր.
Այսպէս լեցի տըւեալ Ադամայ պատուէր,
Յորժամ ոչ հնազանդի մեզ պէս արտաքսէր:

17

Թէ մեք նըմա յաղթեմք՝ լինիմք և մեք տէր,

1. Ա. յիւաքանչս իւր: 2. Ա. չունի այն:

Առնեմ զօրացդ իմոց ազգի ազգի սէր.
Եղից զաթոռ իմ յամպս, բանսարկուն ասէր.
Զեզ տամ իշխանութիւն զպէսպէս սխտից սէր:

18

Տանեմք զԱդամ անտի որ փառաւք հըրճուէր,
Դարձեմք ի հող մահու ուստի ստեղծեալն էր.
Աճեմք զԱստուած ի խաչ որ է փառաց Տէր,
Որ զմեզ յերկնից եհան և հանգիստ ոչ տէր:

19

Լիցի մեզ մըխիթարք չարեացս որ մեզ կէր,
Զի ոչ հանդարտեաք վըշտին զոր ետ Տէր.
Մեզ հուրն է պատրաստած, որպէս ասաց Տէր,
Տանիմք զբազումս ընդ մեզ զի մեզ նախանձ կէր:

20

Թէպէտ զԱդամ փըրկէ իւր մարդասէր Տէր,
Բազումք առ մեզ մընան որ չհաւատան ըզՏէր:
Առեք զարկածք չարին, բանսարկուն ասէր.
Յաղթեմ ես Ադամայ այլոցըն դուք տէր:

21

Բեհնովթըն չարացեալ յօձըն մըտանէր,
Զար հիւրն յատպընչականն եկեալ բընակէր.
Խառնեալ զժիւնքն ընդ իրար՝ նիւթ մահու կազմէր,
Ջանզի զհոգին մարմնովըն կորուսանէր:

22

Թռուցեալ մերձ Եւայի՝ եկեալ բարբառէր,
«Զեզ տամ հէնց աւետիս որ քո գուման չէր.
Դընեմ ես ընդ ազգի քո մեծ զաւ ու սէր
Որ թէ դու ինձ լըսես՝ լինես փառաց տէր:

23

Դու բաց զականջ սըրտիդ, ես տամ հոգւոյդ մէլ.
Աստուած լիցի միջնորդ ինձ ու քեզ և Տէր,

Վասն է՞ր յամէն ծառոց գձեզ արգիլեաց Տէր,
Ասաց թէ «Մի ուտէք զինչ ի դրախտիդ կէր»։

24

Եւա պատասխանեալ օձին խօսակցէր,
(Անմիտ և անհանճար, դա քո ընկեր չէր)։
«Յամէն ծառոց ուտել մեզ հրամայեաց Տէր,
Բայց ի մահաւ ծառոյն ասաց չուտել Տէր։

25

Չի թէ անտի ուտէք՝ մեռանիք, ասէր,
Չի զծառըն պիտութեան մեզ ուտելոյ չէր»։
«Լըսէ [1], դու ինձ սիրով, օձն ընդ նա ասէր,
Չայն պատուիրանն որ եղ՝ ըզքեզ խաբեաց Տէր։

26

Թէ դու անտի ուտես լիցիս փառաց տէր,
Ծնանիս Աստուածորդի անճառ բարեաց մէր»։
Դիւթեաց ըզձայն օձին, որքան հընար կէր,
Շըրջեաց զմիտքն Եւայի՝ յայն որ գուման չէր։

27

Գերեալ զմիտքն Եւայի հետ իւրըն տանէր,
Եւ յիմարեալ սըրտիւ բանին հաւանէր։
Տեսեալ ըզպտղն պըտղոյն նա և փափագէր,
Քանզի արկածք չարեացն ի նմա լըցեալ էր։

28

«Վասն է՞ր հեղգաս Եւա, ահա քեզ մեծ սէր
Ա՛ռ կե՛ր ի յայդ պըտղոյդ, լե՛ր Աստուած ու տէր»։
Այնքան բանիւ թովեաց մինչ նա յիմարէր,
Թողեալ զՏեառըն պատուէրքն օձին հաւանէր։

29

Չեկաց պահ մի համբեր որ [2] ժամն անցանէր.

1. Բ. լսեա։ 2. Բ. յոր։

Կամ այլ բարեաց կարծիք ի միտքն անկանէր·
Վազեաց ոտիւք ի ծառըն զի հասանէր.
Ուտել զաղտ յԱդամայ զի նա լիցի տէր։

30

Ի մեծ ցանկութենէն հոգոյըն մաշէր,
Վառեալ ի սէր պըտղոյն պապաքեալ ծարաւէր.
Շարժեալ մարմնոյն ի խաղ հոգին մոլեգնէր,
Խայտայր մեծ հըրճուանօք ճեմս առեալ պարէր։

31

Ի չար ցանկութենէն զԱստուած մոռանէր,
Հարեալ ի սէր պըտղոյն բորբոքեալ վառէր·
Պէսպէս բաղձանք փառաց ի միտքն անցանէր,
Կարծէր թըռչել յերկինս յորժամ ճաշակէր։

32

Ապշեալ ի խորհըրդոց զինքըն մոռանէր,
Կարծէր զխաւարըն լոյս, միտքըն ցընորէր·
Առեալ զպըտուղն ի ձեռն մարմնոյըն դողէր [1],
Զանձին իւրոյ կորուստ միտքըն գուշակէր։

33

Ըզպէսպէս ցանկութիւնն որ ի յԵւա կէր՝
Որպէս ըզհայելի պըտղոյըն ցոյց տէր·
Դարձոյց ըզցանկութիւնն որ առ Աստուած կէր,
Փոխեաց ընդ մին պըտղոյն ըզբոլորից Տէր։

34

Սկսաւ ի գողութիւն զոր և օրէնք չէր,
Էառ զաղտ յԱդամայ զոր արգիլեաց Տէր·
Եդիր մերձ բերանոյն և ուշաթափէր,
Ցազգի ազգի հոտոյն որ ի նմանէ գէր [2]։

35

Շըրթունքն և ատամունքն պըտղոյն արգելք տէր,

1. Ա· գողէր։ 2· խմա՛ գայր։ Բ. գկէր։

Զի զրանցըն պահապան գնոսա կարգեաց Տէր.
Լեզուն ի ներս կուսէ զփականըն բանէր,
Խօսելովն ընդ օձին զթիւնքըն կըլանէր։

36

Վասն այս [1] աղաղակեալ մարգարէն ասէր.
«Դիր Տէր փակ բերանոյս զերկիւղ քո և սէր»։
Իսկ նա յանդըգնութեամբ զբերանըն բանէր,
Ըզթիւնք թինաւորին ջանիւ կըլանէր։

37

Առեալ զմաղձըն մահու փութով ճաշակէր,
Զլեղին որպէս շաքար ծասկեալ լուլոմէր։
Զեղև այնըմ [2] հասու զոր ինչ և կարծէր,
Գիպաւ հակառակին որում զուման չէր։

38

Ըզճառագայթ լուսոյն յինքեանց մերկանէր,
Եւ խաւար թանձրամած զանձամբըն ծածկէր.
Սկըսաւ ի հառաչանք և աղաղակէր,
Վըտակս ազբիւրացեալ յաչացըն հոսէր։

39

Անձամբըն կըսկըծեալ սըրտիւ մորմոքէր,
Եւ ճիչ բարձեալ ձայնիւ մոլեգնեալ գոչէր.
Ի խիստ հառաչանաց ձայնըն նըւաղէր,
Ըզգուժն իւր Ադամայ մատամբ ցուցանէր։

40

Ադամ ըզնա տեսեալ և յոյժ հիանէր.
«Այդ ո՞վ ես կամ ուստի՞». չգիտէր թէ կինն էր.
Ասէ. «Ես խաբեցայ, ինձ բարկացաւ Տէր.
Կերայ զաղտ ի պըտղոյն որ արգիլեաց Տէր։

41

Մեղայ քեզ 'ւ Աստուծոյ, տե՛ս թէ իմ ճարս ինչ է,

1. Բ. այն։ 2. Ա. այնմ։

Հասիր ինձ յօգնութիւն մինչ Տէրն եկեալ չէ»։
Ցետ այսր ընդ Ադամայ խաբելով ասէր,
«Լսեա՛ ինձ քաղցրութեամբ թ՛ ընդ իս ունիս սէր։

42

Չիս վասըն զո սահմեցաց քեզ օգնական Տէր,
Եթէ ես մեռանիմ՝ քեզ ո՛վ լիցի մէր.
Ա՛ռ, կեր զու յայս պըտղոյս եթէ զո կայ սէր.
Չի վասըն զո սիրոյդ զիս ոչ մերժէ Տէր։

43

Պատիժ յանցաւորին զոր ինչ տալոց էր,
Չհրամանքն ես կոխեցի, ինձ բարկացաւ Տէր.
Չըկայ այլ բարկութիւն, մի վախեր, ասէր.
Չարն այս էր զինչ եկին զոր խոստացաւ Տէր։

44

Լաբեալ էր նա զաղեղն զի յանցողին սէր
Խոցեաց նետով նա զիս, պատերազմն այս էր.
Ա՛ռ կեր զու յայս պըտղոյս. խաբելով ասէր,
Քան զայս չարս որ եկին՝ այլ չար գալոյ չէր»։

45

Կընայ թիւնքս առաւել քան զօձին խիստ էր.
Չի ինքն անառակեալ և զԱդամ պատրէր.
Խաբեաց նա զկին տըգէտ զի փառաց յոյս կէր,
Սա զմարդն աստուածաստեղծ ոչինչ տալով մէր։

46

Պատիժ մարդոյն է մեծ զոր կինըն խաբէր,
Քան ըզկինըն տըգէտ որ յօձէն պատրէր.
Ցընդեալ միաքն Ադամայ բանին հաւանէր,
Չի կէս մարմնոյն մեռեալ՝ կէս մընալոյ չէր։

47

Հարեալ սէրն ընդ նա զաստուածմահանէր,
Եթող զկամքն Աստուծոյ և զկինըն պաշտէր.

Զարար չահ Եւայի, այլ զինքըն կորցնէր [1],
Քանց զկինն յօձէն խաբեալ սա չատ յիմար էր։

48

Թէ չէր կերեալ Ադամ՝ Եւայի զարձ կէր,
Բարեխօսէր առ Տէր՝ որ զնա չարտաքսէր.
Առեալ զպըտուղն ի ձեռն և տարակուսէր
Չկնոջ կամքն արասցէ թէ զՏեառըն պատուէր։

49

Աչօքն ընդ Եւայի պըչուցեալ հայէր,
Գընաց խելքն ընդ աչացն և մոռացաւ զՏէր.
Չպըտուղն եդ ի բերանն և ձեռքըն դողէր,
Չի խիղճ մըտաց հոգոյն ընդնա տատանէր։

50

Բացեալ բերան նորա զմահըն կըլանէր,
Եկուլ և մահն ընդնա՝ հէնց որ չդատանէր.
Առեալ զկայծըն հըրոյ սիրով ճաշակէր,
Վառեալ հուրն ըզմարմինն ի հող լուծանէր։

51

Անչէջ հուրըն վառեալ ի մէջ պըտղոյն կէր [2],
Վասն այն գեղեցկապէս փայլըս փայլի տէր [3]։
Աչրեաց ըզլուսեղէն պատմուճանն որ կէր.
Վասն այն մերկ խայտառակ անասնաբար էր։

52

Պըտուղն որ ճաշակեաց՝ մեծ փառաց մէլ կէր,
Եղև հէնց բարկութիւն որ նա գուման չէր.
Թուլութիւնն որ յԱդամ՝ փորձողիւն յայտնէր,
Օրէնքն որպէս զԱստուած զնա պատուհասէր։

53

Ըզլոյսըն մերկացեալ՝ խաւարաւ ծածկէր,

1. Ա. կոցնէր։
2. Իմա՝ կայր։
3. Իմա՝ տայր։

Եւ մեծ կըսկըծանօք գոչմամբ հառաչէր։
Հըրովըն բորբոքեալ անձամբ կիզանէր,
Եւ վեց հազար տարի ազգօքըն տանջէր։

54

Հառաչանօք ողբայր և արտասուօք լէր [1],
Հազար վայ այն աւուրն որ պիս եսեղծ Տէր։
Բախէր զանձն իւր քարամբք և ազազակէր,
Ի խիստ մորմոքելոյ կըսկըծանօք լէր։

55

Այնքան ճիչ բառնալով սաստիկ հառաչէր,
Մինչև Ղուր արտասուացն յարիւն փոխարկէր։
Որպէս ըզլալական՝ երգս եղանակէր,
Աղետալից գոչմամբ ողբալով ասէր։

56

«Այս ինչ չար էր ծածկած որ ինձ գուման չէր։
Այն ինչ չարեաց պըտուղ՝ որ ինձ պահած կէր։
Այն ինչ չար թիւնաւոր որ զկինըս խարէր,
Կամ կինըս չարացեալ՝ եկեալ պիս պատրէր։

57

Այս ինչ ականջ ի բաց ինձ 'ւ Եւայի կէր,
Ընդ որ օձն խօսելով զմաղձ մահուն թափէր։
Այս ինչ աչք էր ի բաց որ զծառըն տեսանէր,
Պատուհանքըս չորացեալ որ զայն չօշափէր։

58

Փըչրեալ իմ ատամունքս որ զայն ճաշակէր,
Բերանս իմ կարկափի որ [2] զմահըն ծամէր։
Լեզուս իմ տոչորի որ զայն խօսակցէր,
Եւ ոտն իմ խորտակի որ անդ արշաւէր։

59

Այն ինչ ծառ գիտութեան զոր ինձ տընկեաց Տէր,

1. Իմա լայր։ 2. Բ. կարկափիր։

Նա է՞ր չէր չորացեալ քան թէ դալար կէր.
վասն է՞ր զիմ թըշնամի օձն ըստեղծեաց Տէր,
Կամ է՞ր չէր սատակել երբ զկինըս խաբէր։

60

Եւ կինս որ խաբեցաւ մեռանելոյ էր,
վասն է՞ր նախ ոչ մեռաւ քան թէ գայս գործէր.
Ինձ լաւ էր մեռանիլ մինչ այս եղեալ չէր,
Քանզի չար գործելով բարկացուցաք զՏէր։

61

Ուստի՞ էր թըշնամին որ ինձ գուման չէր,
վասն է՞ր ըզնա ստեղծէր իմ արարիչ Տէր.
Ես ի՞նչ մեղայ չարին որ ինձ նախանձէր,
Կամ թոյլ ետ Աստուած որ այս պատահէր։

62

Հիմայ [1] ես ի՞նչ անեմ [2] այսքան չարեաց տէր
Ինձ մահն է առաջի, կենաց չըկայ մէլ.
Թէ էր այս յերազի՝ դեռ ինձ շատ վայ էր,
Հիմայ որ յարթնութեան՝ զիս ո՞ր հուր չայրէր։

63

Հատեալ է քունս յաչաց, չունիմ յուսոյ մէլ,
Գոչեմ հառաչանօք անդադար առ Տէր.
Եղեալքս յիւրեանց կարգին են զոր արար Տէր,
Բայց իմ առականօքս այլ ստեղծուած ոչ կէր։

64

Այս ինչ չար գործեցեր, օ՛վ գազան և գէլ[3],
Զքեզ յիմ կողէս էստեղծ ինձ օգնական Տէր.
Այն չարն որ զքեզ խաբեաց մեր թըշնամի էր,
Դու զիս է՞ր խաբեցեր եթէ քո կար սէր[4]։

1. Գ. ունի աւելի իբրև առանձին գլուխ՝ սա խորագրով. «Վասն Նախնեացն և բանսարկութին և խաբման Նախնեացն»։
2. Գ. անեմ։
3. Խմա՝ գայլ։
4. Գ. սէր կէր։

65

Թէ դու զիս խաբել չիր[1] դեռ քեզ այլ մէլ կէր,
Կորեաք[2] ի միասին, քեզ ի՞նչ օգուտ էր·
Յորժամ դատաստանաւ զիս հարցանէ Տէր,
Ես ի՞նչ տամ պատասխան թէ կերաք, վասն է՞ր։

66

Իմ ազգն որ բազմանայ՝ որպէս ասաց Տէր,
Դառնան ի հող մահու, այն խըղճին մեք տէր·
Այս ողբս և այս կըսկիծըս լինելոյ չէր,
Թէ պահեալ էաք զպատուէրքըն զոր[3] ասաց Տէր»։

67

Այնքան սաստիկ գոչմամբ ուժգին հառաչէր,
Մինչև հարաւ ի գութ անոխակալ Տէր·
Հինգ օր և հինգ գիշեր անկեալ արտասուէր,
Մինչև ապաշխարեաց զոր մեղուցեալն էր։

68

Դարձաւ ի քաղցրութիւն անբաւագութ Տէր,
Յիշեաց զգործըս ձեռաց և ոչ մոռանէր·
Շարժեալ ի գութ[4] սիրոյ խանդաղակաթէր,
Զպատկերն իւր ի տագնապ անկեալ տեսանէր։

69

Յըղեալ առ նա հրեշտակ[5] որ աւետիս տէր,
«Դու մի յուսահատիլ, կայ քեզ կենաց մէլ·
Այսպէս է խոստացել[6] քո արարիչ Տէր,
Քեզ տալ հէնց խընդութիւն որ քո գուման չէր։

70

Փառացդ որ ցանկայցար զայդ կատարէ Տէր,
Ծնանի ի քէն ծաղիկ անճառ կենաց մէլ»․
Զայս բանս առեալ Դաւիթ մարգարէն ասէր,
«Յիշեա՛ զբան ծառային յուսացուցիչ Տէր»։

1. Գ. չէիր։
2. Գ. կորաք։
3. Գ. զոր ինչ ասաց։
4. Ա. գութ։
5. Բ. Յըղեալ հրեշտակ յերկնից։
6. Բ. խոստացեալ։

71

Ցիշեա զանսուտ խոստումն Աբրահամու Տէր
Ցերկնիցըն խոնարհեալ կուգէն ծընանէր.
Եգիտ զԱդամ մեռեալ և յարուցանէր
Տարեալ յերկինս երկնից անդ հանգուցանէր:

72

Բայց մեզ պարտ է գիտել զԱդամ որ պատրէր [1]
Թէ նա որ խաբեցաւ որչափ յանցանք էր.
Այն մեղքն որ նա գործեաց մեծ և անհուն էր,
Պատիժըն մեզ յայտնեաց թէ որչափ յանցումն էր:

73

Թողեալ զպարգևատուն զպարգեւսըն սիրէր,
Եթող պարգևքն ըզնա՝ թըշուառացեալ լէր [2].
Աչեաց նա զարեգակն, այլ [3] զլոյսըն կամէր,
Փախեաւ լոյսն ի նմանէ, մերկ 'ւ անառակ [4] կէր:

74

Թողեալ զկենաց բաշխողն՝ այլ զկեանքըն կամէր,
Եթող և կեանքն ըզնա, անկեալ մեռանէր.
Ձանեղ [5] ծառն անարգեալ՝ զպըտուղըն սիրէր,
Խոցեաց պըտուղն ըզնա մորմոքալով լէր:

75

Եթող նա զԱբարիչն որ կենսատուն էր,
Կողին լըսեաց [6] սիրով որ իւրըն մահ տէր.
Թողեալ զմեծ ցանկալին՝ չարին փափաքէր,
Եթող զնա ցանկալին, չարեաքըն [7] տանջէր:

76

Այսպէս [8] և ամենայն ոք որ մեղանչէ՝
Հէնց ծանր է իւր յանցանքն այսիւ ճանաչէ:

1. Գ. պարտէր:
2. Այսինքն՝ լայր:
3. Գ. և այլ լոյս:
4. Գ. խայտառակ:
5. Գ. զանմեղն:
6. Գ. լուաւ:
7. Գ. նա չարեաք:
8. Այս յաջորդ երկու տողերը ունին միայն Ա. Գ:

ԳԼՈՒԽ Զ.

Վասն կողին խորհրդոյ որ պատրեաց զԱդամ։

1

Յորժամ Ադամ ստեղծաւ Եւա եղեալ չէր,
Եւա նախ խաբեցաւ, Ադամ գիտակ չէր.
Առնուլ զկողն յԱդամայ շատ խորհուրդ ունէր,
Եւ զմայր կենաց Բանին ծնանիլ գուշակէր։

2

Ելաւ կողն յԱդամայ որ զայս գուշակէր,
Հանեալ զմարդն յԱստուծոյ հետ իւրըն տանէր.
Եւ տեղ կողին գտաւրկ՝ զայս նըշանակէր
Թափուր մնալոյ դրախտին երբ զնոսա հանէր։

3

Եւ զի ի ձախ կողիցն Եւա ստեղծանէր [1],
ԶԱդամ յաջըս [2] փառաց ի ձախըն դարձնէր.
Որպէս կողն յԱդամայ միջացն առած էր,
Նոյնպէս զԱդամ ընդ մէջ նա կըսարելոց էր։

4

Դարձեալ զի մէջ կողին փուչ և դըրտին էր [3],
Եւ նա [4] զկեանքն Ադամայ փըչացնելոց էր.
Դարձեալ զի ձև կողին կեռ և կըրկին էր,
Նոյնպէս նա ընդ Ադամ խէռ վարելոյ [5] էր։

5

Կողին ներս կոյն ի բաց, դուրսըն ծածուկ էր [6],
Եւա զաղտ յԱդամայ մեծ չարիս խորհէր.

1. Գ. ստեղծեալ էր։
2. Գ. ի յաջ փառացն։
3. Գ. է։
4. Գ. Եւա։
5. Գ. վառելոց։
6. Գ. է։

Եւ զի կողն յԱդամայ ծածուկ առաւ [1] էր,
Զպատուղըն գողացեալ՝ յԱդամայ ծածկէր։

6

Ցորժամ Եւա ստեղծաւ՝ Ադամ տեղեակ չէր,
Երբ կինըն խաբեցաւ՝ մարդըն գիտակ չէր.
Կամ զի յատուկ անունըն նորա կող էր,
Նոյնպէս անկման մերոյ նըշանակող էր։

7

Ցորժամ այլ կենդանեացն Ադամ հաւան չէր,
Ստեղծեաց ի կողէն [2] կին որ հակառակ կէր.
Կամ զի սէրն յԱդամայ յԵւա հարեալ էր,
Վասն այն թոյլ տայր նըմա, զի կնոջ ծառայէր։

8

Կամ որպէս էր թըմբեալ երբ զկողըն հանէր,
Նոյնպէս Եւա փըչրեցաւ երբ կինըն խաբէր.
Դարձեալ որպէս կողն ի միջոց մարդոյն էր,
Պարտի մարդն ընդ կընոջն իւր հաւասար սէր [3]։

9

Կողն է թոյլ և սըկար, զինչ պինդ ոսկըր չէր,
Պիտի մարդն իւր կընոջ ծառութեանց համբերէր.
Կողն է ժողովարար որ զայս ցուցանէր,
Կինն է մարդոյն ընչիցըն պահող և տէր։

10

Կողին նևրս կոյն ի բաց, դուրսըն ծածուկ է,
Կընոջ դէմքն յօտարաց ծածկելոյ հարկ է։
Կողն է միագըլխի զայս նըշանակէ,
Ի մէջ այրուկընոջ գըլուխըն միևն է։

11

Զինչ [4] կողն որ ի մարդոյ բաժանելոյ չէ,

1. Գ. առեալ։
2. Գ. յիւր։
3. Գ. հաւասարել։
4. Գ. չունի երկու տող։

Ըզկինն ի յիւր մարզւոյն պիտի մահն ջոկէ.
Մարդն որ առանց պատճառ զկինըն բաժանէ,
Սայն հէնց զինչ հաւատոյն ուրացութիւն է։

12

Քանի որ կինըն կայ՝ թէ այլ կին առնէ,
Հէնց է՝ զինչ հետ քըներ մարդըն մեզանչէ։
Պոռնիկն ի յԱստուծոյ չնորհէն ջոկեալ է,
Մըտից եկեղեցւոյ արժանաւոր չէ։

13

Պօղոս մեծ առաքեալն այսպէս քարոզէ,
Պոռնիկն յարքայութիւնն մըտանելոյ չէ.
Եւս զԱդամ կորոյս որ յիւր կողէն է,
Քանի հէնց [1] չափ օտարն յԱստուծոյ հանէ։

14

Քանի որ ի կնոջէ հեռի կան՝ լաւ է,
ՁԱդամ հարց յԵւայէ թէ ինչ գանգատէ։
Սամփսան [2] և այլ բազումք խաբեալ ի կնոջէ՝
Որ այսմ ոչ հաւատայ՝ նա կուրացեալ է։

1. Գ. այնչափ։ 2. Գ. Սամփսոյն. Բ. Սամսոնն։

ԳԼՈՒԽ Է.

Դարձեալ[1] վասն Ադամայ և կողին ի խաչն Տեառն և յարութիւնն համեմատեալ:

1

Առեալ զկողն յԱդամայ ձեռօքն յօրինէր,
Զի զմայր կենաց լուսոյն նա ծնանելոց էր.
Բացեալ զկողն յԱդամայ[2] կենդանագործէր,
Եւ նոյն Աստուածն ի խաչն զիւր կողըն բանէր:

2

Աստուած զկողն Ադամայ ձեռօք շօշափէր,
Թովմաս[3] զձեռն իւր ի կողն Աստուծոյ մըխէր.
Յորժամ թըմրէր Ադամ՝ Աստուած կու պահէր,
Ննջեաց[4] Տէրն ի խաչին, զինուորըն պահէր:

3

Յորժամ Նախնին յանցեաւ, Ո՞ւր ես, ասէր Տէր,
Խընդրէն[5] զըստերք Նախնոյն թէ Ո՞ւր եդին զՏէր.
Յետ թըմրութեան Նախնոյն ազգ մարդկան աճէր,
Յորժամ[6] Աստուած ննջեաց՝ զմեզ յարուցանէր:

4

Ննջեալ նա յուրբաթին՝ զԵւա ծընանէր,
Ի[7] նոյն ժամ Տէր ննջեալ՝ զծնեալքս յարուցանէր.
Ննջեալ Ադամ զարթեաւ զկինըն տեսանէր,
Եւ Տէրն յետ յարութեանն՝ կանանցըն յայտնէր:

5

Տեսեալ Ադամ զԵւա՝ մարգարէանէր,

1. Բ. չունի խորագիրս և ոչ գլխոյ բաժանումն:
2. Բ. Ադամայ:
3. Բ. Թումաս:
4. Գ. չունի այս տողս:
5. Գ. չունի այս տողս:
6. Գ. չունի այս տողս:
7. Գ. նոյնժամ Տէրն:

Կոչեաց զանունըն կեանս որ զկեանքըն ծնանէր.
Առեալ զքաղցըր պըտուղն Ադամ ճաշակէր,
Եւ Տէրն ի ժամ խաչին լեղեաւ կերակրէր:

6

Ադամ յետ խաբելոյն մեծ ամօթ կըրէր [1],
Տէր մեր զթուքն և զապտակն յերեսն ընդունէր:
Ադամ երբ մերկացաւ՝ թըզենեաւն ծածկէր,
ԶԱստուած մերկ ի խաչին Յովսէփ պատանէր:

7

Թողեալ Ադամ զտերեւն արտաքս ելանէր [2],
Եթող զպատանքն ի տեղն՝ յորժամ յարեաւ Տէր.
Եւա յետ յանցանացն լալով արտասուէր,
Զի՞ լաս ի պարտիզին ընդ նա ասէր Տէր:

8

Ծնանիլ [3] զԱստուածորդին Եւա ցանկանէր,
Ասէ. Ես եմ քո որդին, յորժամ յարեաւ Տէր.
Ուր ես լինիմ դու անդ, ասէր ցԱդամ Տէր,
Կայր մերձ երիտասարդն՝ յորժամ յարեաւ Տէր:

9

Փըչումն աստուածային որ ի դրախտին կէր [4],
Փըչեալ ի վերնատունն նոյն Արարիչն էր [5].
Օրհնեալ Յիսուս Աստուած անճառ կենաց մէլ,
Ընդ Հօր և սուրբ Հոգւոյն համայն էից [6] Տէր:

10

Զեղեալսն [7] որ ի դրախտին հրաշիւք գուշակէր,
Յիւրում սուրբ գալըստեանն անձամբ կատարէր.
Օրհնեալ ես յաւիտեան կեանք և մարդասէր,
Զմեզ քո սուրբ արքայութեանդ արժանացո՛ Տէր:

1. Բ. Գ. ամաւթով կէր:
2. Բ. ել ասէր:
3. Բ. ծնանի:
4. Բ. տէր (խմա՛ տայր): Գ. էր:
5. Գ. Տէր:
6. Գ. համայնից:
7. Բ. Ասկից մինչև այս երկրորդ գրքին վերջը չունի:

ԳԼՈՒԽ Ը.

Վասն յիշատակարանի գրոցս[1]։

1

Հասեալք յաւարտ բանիս օրհնեցուք ըզՏէր,
Ուստի բանքս ըսկըսաւ՝ անդ և աւարտէր[2].
Պատմի Ադամ[3] 'ւ Նոյա և որ ինչ անցքն էր[4],
Եւ այլ ծածկեալ խորհուրդ որ հանդերձեալն էր։

2

Առէք զխորհուրդս ի միտ, եղբարք[5] բանասէր,
Իմաստք որ է ի սմա՝ յայլ ուրեք ոչ կէր.
Բանքս[6] այս ոչ է[7] յինէն, այլ ի բաղձմանց էր,
Զի սէր անօրէնութեանն զմիտըս վառեալ էր։

3

Բայց ոչ յերկարեցի[8] զի ձանձրանալ տէր,
Այսքան՝ բանասիրացըդ բաւական էր.
Գրեցի զոտանաւորքս ո՛չ զինչ պատշաճն էր,
Զի ես Տէր Առաքեալ միտքըս ցընդեալ էր։

4

Ի յայս ժամանակիս սուլթան Թամուրն էր
Թվականս մեր ութ[9] հարիւր 'ւ յիսուն 'ւ երկու[10] էր.
Բարեմիտ ընթերցողք յիշեցէք առ Տէր,
Զեղբայրն իմ ըզԲարսեղ սուրբ քահանայ էր։

1. Այս յիշատակարանը ունի Ադամգիրք Առաքելի Բ. օրինակը (էջ 357-61), զոր հոս Ե. պիտի կոչենք։
2. Ե. յաւարտն էր։
3. Ե. պատմէ յԱդամ։
4. Ե. յանցանքն էր։
5. Բ. եղբայրք։
6. Ե. չունի յաջորդ վեց տողերը։
7. Բ. թէ։
8. Բ. երկարեցի։
9. Ե. եօթ հարիւր։
10. Ե. երեքն։

5

Ըղձայր իմ ըղԴաւիթ և զՄելիք իմ մէր,
Արեամբ մերձաւորօք յիշեցէք առ Տէր․
Զիմ մեծ բարունապետն յոյժ իմաստնասէր[1],
ԶԳրիգոր մեծ ճըգնազգեաց աղերսէք առ Տէր։

6

Զգիտող Հայաստանեայց հոգւով սըրբասէր,
Զընտրեալ Տէր Կարապետ շնորհազարդէ Տէր․
Զմանկունս[2] եկեղեցոյ որ ի ներկայս էր,
Զանցեալն և զապառնիսն միշտ յիշեսցէ Տէր։

7

Ո՛վ ընտրեալ քահանայք, մըտօք բանասէր,
Զնուաստս Տէր Առաքեալ դուք յիշէք առ Տէր։
Զյիշողդ մեր առ Աստուած զըթով սըրտասէր[3],
Յաւուրն այցելութեան պըսակեսցէ Տէր։

8

Զծաղկունս[4] պէսպէս լուսոյ որ աստ յիշած էր,
Նոցին պըճնեալ գունով զձեզ ծաղկեսցէ Տէր․
Զիշխանըն մեծ Սըմբատ և զպարոն Բուրթէլ,
Ազգօք և զաւակօք ծաղկեցուսցէ Տէր[5]։

9

Զհերձուածք չարին որ[6] յայս ժամանակիս էր[7],
Ի Սիւնեաց վիճակէս[8] փարատեսցէ Տէր։
Երեք[9] հարիւր[10] ու քսան տունքս որ ի սմա կէր,
Այս ձեզ ի յընթերցումն և ինձ յիշման մէլ։

1. Բ․ իմաստասէր։
2. Ե․ երկու տող չունի։
3. Ե․ արտասէր։
4. Ե․ երկու տող չունի։
5. Ե․ կը յաւելու «Նընջեաց իւր զաւակօք պարոնըն Բիւրթէլ, Զպարոն Սըմբատ որդովք պահպանեսցէ Տէր։
6. Բ․ զոր։
7. Բ․ կէր։ Ե․ ի հերձուած Ֆրանկաց որ այս ժամանակս է(ր)։
8. Ըստ Բ․ ի․ Ա․ վիճակ էր։
9. Ե․ չորս տող չունի։
10. Ե․ հարիւրք։

10

Հանուրց [1] զմեր նընջեցեալսն և զյիշողացդ էլ,
Մեծի հարսնարանին ծաղկազարդէ Տէր.
Օրհնեալ Հայր և Որդի և սուրբ Հոգին Տէր,
Փառաց և յարութեան և պըսակաց մէլ [2]:

1. Բ. հանուր:
2. Ե. մէր: Ե. կը յաւելու. «Օրհնիս յամէն լեզուաց անճառագոյթ Տէր, Որ ազգիս մարդասէր եղեր կե(՞նաց մէլ?): Օրհնիս ի սրովբէից եռահիւսեակ Տէր, Որդիդ Հարբ և Հոգով, կեանք և կենաց Տէր:

ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻ

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Գ·

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Գ[1].

Բանք[2] հոգեզուարճ և պատմութիւնք հարկաւորք։
Ցաղագս Նախնեացն Ադամայ և Եւայի բարբառնաբար ասացեալ։
Այլ և զանազան խորհուրդ վասն Նախնեացն և վասն մեր, և վասն Տեառն և վասն օձին և բանսարկուին և պատրանացն։
Ասացեալ ոտանաւորաբար ի Տէր Առաքելոյ Սիւնեաց։
Տունս երկու հարիւր քառան։ Տառն գլխով բաժանեալ։

Ա. Նախ[3] վասն Նախնեացն մի առ մի պատասխանիք յանդիմանութեամբ։ Տունս Լ։

Բ. Երկրորդ՝ թէ վասն է՞ր այնպիսի փորձանաց դիպեցան։ Տունս Է։

---

1. Առաքել Սիւնեցւոյ «Ադամգիրք Գ.»ը բաղդատած ենք երեք ձեռագիր Օրինակաց և Տպագրին հետ։ Ա. Օրինակն է հնագոյնը 1475ին գրուած (Տե՛ս Ձեռ. թիւ 1), Գ. Օրինակը՝ «Ոտանաւոր Ա». (Տես Ձեռ. թիւ 5). Բ. Օրինակը «Առաքել Բ». (Տես Ձեռ. թիւ 10), և Տպ. = Տպագրութիւն։

2. Գ. չունի նախաբան. Տպ. սկսանի. «Բանք հոգեզուարճ վասն Նախնեացն մերոց Ադամայ և Եւայի, և բարբառնաբար ասացեալ։ Եւ այլ զանազան ասացուածք պիտանիք և օգտակարք։ Շարադրեցեալ ի նոյնոյ տէր Առաքել վարդապետէ Սիւնեաց եպիսկոպոսէ, և բաժանեալ ի գլուխս տասն»։

3. Տպ. այլապէս, տես ի խորագիրս։

Գ. Երրորդ՝ զոր մեք պարսաւեմք զնոսա վասն յանցմանն. այլ և ի խրատ բազմաց: Տունս ԻԴ:

Գ. Չորրորդ՝ զոր Նախնիքն պատասխանելով յանդիմանեն զմեզ և խրատեն: Տունս ԺԴ:

Ե. Հինգերորդ՝ զոր Նախնիքն բաղձմամբ բարոյն՝ փոշիմանեալ ի չարէն վասն յանցմանն: Տունս ԺԶ:

Զ. Վեցերորդ՝ վասն բանսարկուին և օձին նախատինս: Տունս ԻԴ:

Է. Եօթներորդ՝ զոր դէւք մեզ պատասխանեն, անմեղադրելի գոլ զինքեանս: Տունս ԺԲ:

Ը. Ութերորդ՝ վասն կերպի օձին: Տունս ԺԱ:

Թ. Իններորդ՝ վասն արարչութեանն: Տունս Ի:

Ժ. Տասներորդ՝ վասն օձին և բանսարկուին, և թէ ո՛րպէս պատրեաց զնախնիսն: Տունս ԿԷ:

ԳԼՈՒԽ Ա.

Վասն Նախնեացն մի առ մի պատասխանիք յանդիմանուրեանէ [1]։

ԱԴԱՄ ՅԱՆՁՆ ԻՒՐ ԱՍԷ [2]

1. Ընդ բանասարկուին յոյժ զարմացայ,
Թէ նա վասն էր այսքան մախաց.
Ո՛չ հանդարտի՝ւ ոչ զովանայ,
Այլ մորմոքի և կըսկըծայ։

2. Պատուհեցար [3] ի ծառդ [4] ի վեր,
Զկինդ արարեր չարեացդ ընկեր.
Յանճառ փառաց ըզդա հաներ,
Բայց [5] քեզ անչէջ հուր վառեցեր։

3. Զայնիւ խօսիս յանկանչն ի ներս [6],
Յանմահ կենաց ըզդա զըրկես.
Նա [7] ազատի զոր դու խաբես,
Բայց դու զանէծքըն ժառանգես։

Ադամ յանձն [8] *իւր և ընդ նմա բարառնաբար ասէ* [9].

4. Վասըն սիրոյն ասաց թէ մի
Կըթել [10] զպըտուղ մահաբերի.

1. Բ. չունի վերագիրս ։ Գ. Վասն Նախնեացն և դիւացն։ Տպ. վասն զանազան խօսակցուելեան Նախնեացն մերոց Ադամայ և Եւայի բարառնաբար ասացեալ։
2. Ըստ Տպ։
3. Տպ. պատուհեցար։
4. Բ. ի ծառս։
5. Տպ. եւ։
6. Ա. ինէս։
7. Բ. Գ. դա։
8. Բ. ցաւձն իւր. Տպ. Ադամ ցանձն իւր ասէ զարձեալ։
9. Գ. խօսէ։
10. Տպ. կլթեր։

Յիմարութեամբ ես չլսեցի,
Յաւիտենից կենացն ելի։

Եւա ցանձն[1] և զԱդամ ասէ.

5. Արենարբու ահեղ գազան,
Զիս խոցեցեր մինչ ի վախճան.
Ասցեր[2] լինել աստուածանման,
Ահա դըժոխք ինձ կու մընան։

Ադամ ասէ.

6. Զերդ զարեգակն էի մարմնով,
Ճառագայթեալ պայծառ հոգով[3].
Աստուածատիպ ծաղկեալ լուսով[4],
Ընդ հրեշտակաց պարակցելով։

Եւա ասէ[5].

7. Եւ որպէս հարսըն զարդարեալ,
Եւ յառագաստ լուսոյ[6] բազմեալ[7].
Որպէս դըշխոյ փառօք հըրճուեալ[8],
Նորանըշոյլ ճառագայթեալ։

Ադամ[9] ասէ.

8. Զի՞նչ գործեցեր, կին դու Եւա,
Յինէն ծընար դու[10] սատանայ.
Զպըտուղս ետուր որ ես կերայ,
Յանճառ փառաց իմ զըրկեցայ[11]։

1. Բ. ցաւձն և զԱդամ և ցանձն իւր ասէ։ Գ. Տպ. Եւա ցօձն ասէ։
2. Տպ. Ասիր լինիլ։
3. Տպ. լուսով։
4. Տպ. գունով։
5. Ա. չունի գլխագիրս։
6. Բ. լուսով։
7. Տպ. կազմեալ։
8. Տպ. ճեմեալ։
9. Տպ. Ադամ առ Եւա ասէ։ Այսպէս և յաջորդքն։
10. Բ. ինձ։
11. Գ. մերկացայ։

Եւա ասէ[1]*.*

9. Պըտուղս այս քաղցր էր և սիրուն,
Ա՛ւ ինքն ունէր զմահըն թագուն.
Բայց ինձ չասաց պըղծալեզուն,
Զիս մերկացոյց յանճառ լուսոյն։

Ադամ ասէ.

10. Լաւ թէ չէի տեսեալ ըզքեզ,
Զի նոր չարիք ծընար դու ժեզ.
Ով որ լըսօղ լինի այլ քեզ՝
Ընդ նա շատ չար անցուցանես։

Եւա ասէ.

11. Ինձ[2] վայել է՝ զոր դուն ասես,
Պատճառ չարեաց եղէ ես քեզ.
Բայց դու ականջ դիր որ լըսես,
Զիս հէնց[3] խաբեաց վինչ ես ըզքեզ[4]։

Ադամ ասէ.

12. Ես ի սիրոյ քո յաղթեցայ,
Վասն այն ի քէն հէնց[5] խաբեցայ,
Ով որ կընոչն այլ հաւատայ[6]՝
Այսպէս չարիք լինին նըմա։

Եւա ասէ.

13. Ես վասըն քո չար չհամեցայ,
Վասն ալ փառաց զայն խորհեցայ.
Քո[7] ինձ լըսելն ես չչահեցայ,
Այլ զքեզ քան զիս առաւել սեաայ։

Ադամ ասէ.

14. Լաւ թէ չէիր ծընեալ յինէն,

1. Տպ. Եւա ցԱդամ ասէ։ Այսպէս և յաջորդքն։
2. Գ. այդ ինձ։
3. Տպ. հանց։
4. Բ. քեզ։ Տպ. ըզմեզ։
5. Բ. ես։ Տպ. հանց։
6. Ա. Բ. աւաւայ։
7. Ա. Բ. ի քո։

Քանզի [1] հաներ զիս յԱյրարչէն.
Ծընցի ի քէն որդին Կայէն,
Զարեացս առնէ քեզ փոխարէն:

Եւա ասէ.

15. Ինձ լըսեցեր վասըն փառաց,
Հանդիպեցար անարգանաց.
Համբերեսցուք չարչարանաց
Քանզի կերաք մեք [2] հետ իրաց:

Ադամ ասէ.

16. Զմեզ ի փառաց դրախտէս [3] հաներ,
Ի ի հող մահու զարձեալ ածեր.
Վայ բերանոյդ քո մահաբեր,
Որ զմահն յաչխարհս [4] տարածեցեր:

Եւա ասէ.

17. Ինձ լըսեցեր վասըն սիրոյ,
Եւ մերկացար դու [5] ի լուսոյ.
Պարտ էր լըսել քեզ Աստուծոյ,
Քան թէ կընոջ՝ ասի մի հողոյ:

Ադամ ասէ.

18. Ըզքեզ խաբեաց չար Թըշնամին,
Որ հակառակն էր [6] Աբարչին.
Իսկ դու վասն է՞ր ընդ կողակցին [7]
Մահացուցեր ըզմեզ [8] կըրկին:

Եւա ասէ.

19. Նախ ի նմանէ ես խաբեցայ,
Աստուած լինել համարեցայ.

1. Տպ. քան թէ:
2. Տպ. հետ իրեաց:
3. Տպ. դրախտին:
4. Բ. յաչխարհ:
5. Տպ. յանհաս լուսոյ:
6. Տպ. է:
7. Տպ. Իսկ դու ըզկենակից քո-յին:
8. Տպ. բոլորովքին:

Վասն այն ընդ [1] քեզ զայդ խորհեցայ,
Զի վասըն քո չվերժէ դիս նա։

Ադամ ասէ.

20. Ահա բանամ զբերանս ցաւոք,
Աղաղակեմ հառաչանօք.
Աստիկ գոչեմ՝ դառն արտասուօք,
Քանզի ի հուրն անկայ ազգօք։

Եւա ասէ.

21. Կըսկըծեցաւ [2] սիրտս ի փորիս,
Ընդ ճաշակել դառըն պըտղիս.
Մորմոքեցաւ առ իս հոգիս,
Ընդ բարբառել Թիւնաւորիս։

Ադամ ասէ.

22. Հառաչելով զանձն իմ բախեմ,
Գոչմամբ ըզսիրտըս պատառեմ.
Ձիչ բառնալով աղաղակեմ,
Մինչև ի հող դարձեալ նիրհեմ։

Եւա ասէ.

23. Գունըս հատեալ է ինձ [3] յաչաց,
Ի սաստկագին հառաչանաց.
Երկունք մահու դիս պաշարեցաց,
Զի ինձ անչէջ հուրն է վառած։

Ադամ ասէ.

24. Լալով իմ սիրտս ոչ հանդարտի,
Որքան ողբամ հոգիս մաշի.
Հեղձամըղձուկ լինիմ յերկրի,
Ցեռոյ ի հուրն անչէջելի։

Եւա ասէ.

25. Ինձ հուր վառեալ կայ ի սըրտիս,

1. Տպ. Եւ։ 3. Գ. յիմ։
2. Տպ. Մորմոքեցաւ առ իս հոգիս։

Եւ մարմնաքէ միշտ ըզհոգիս.
Ծուխ և ծըծումբ այս [1] մըրըրկիս
Զթողու հանգչել ինձ [2] յաչխարհիս։

Ադամ ասէ.

26. Ես որպէս ժամ հալեալ դոզամ,
Հառաչանօք զանձն իմ ողբամ.
Թ՝ յորժամ [3] մտանիմ ի դատաստան՝
Աստուծոյ ի՞նչ տամ պատասխան։

Եւա ասէ.

27. Դու որ յինէն եղեր խաբած,
Ապդքան ողբաս տարակուսած.
Ես [4] որ պատճառ եղէ չարեաց,
Ինձ [5] թէ քանի՛ հուր կայ վառած։

Ադամ ասէ.

28. Թէ օձըն չէր ատելոյ կամ ծառ՝
Եւ կամ պըտուղըն մահարար,
Զէաք խաբեալ մեք անպատճառ,
Ապ մընայաք ի փառս անճառ։

29. Բայց գո՝ օձին լըւար, ՚ւ ես՝ քեզ.
Ոչ գիտէաք [6] գչարն որ ի ներս.
Թողաք ըզՏէր որ ստեղծ ըզմեզ,
Ի [7] ծառն յուսացաք թէ վաստք տայ մեզ։

Եւա ասէ.

30. Թէ չէր եդեալ [8] մեզ պատուիրան՝
Կամ թողեալ ի կամս անձնիչխան [9],
Զէաք խաբեալ որպէս անբան [10]
Կամ [11] մերկացեալ զփառս անվախճան։

1. Ա. և։
2. Տպ. յայմ։
3. Բ. չունի թէ։ Տպ. Թէ որ։
4. Տպ. ինձ։
5. Տպ. ասե.
6. Գ. Տպ. ոչ գիտեւով։
7. Տպ. չունի ի։
8. Տպ. եղեալ։
9. Տպ. ապաստան։
10. Գ. զանբան։
11. Տպ. Եւ։

ԳԼՈՒԽ Բ [1].

Երկրորդ, վասն է՛ր այսպիսի [2] պատահումն փորձանաց դիպեցաւ մարդոյն [3]։

1. Փառք անճառին Աստուածութեան,
Որ զհողն եատեղծ մարդ բանական,
Աբար պատկեր իւր և նըմանն,
Թողուով ի կամս իւր անձնիշխան։

2. Բայց պատուիրան եդ և պայման,
Զըհսպել ի ծառըն գիտութեան.
Այս ծառայի է անկ 'ւ արժան,
Եւ ոչ սիրոյ բընաւ [4] նըչան։

3. Եթէ զնա տէր արար ու [5] իշխան
Վասն է՛ր հարկ [6] է պահել զհրամանն.
Իսկ թէ պատկեր իւր և նման՝
Ընդէ՞ր վըճիռ ծառայական։

4. Զայս դըժուարին է մեզ գիտել,
Վասըն մըտացս անգիտութեան.
Այլ անհասին է գիտելի,
Զի այս նըմա [7] է սեպհական։

5. Որ այսքան [8] սէր ունէր անճառ,
Վասն է՛ր եատեղծ զպըտուղըն չար.

1. Գ. Վասն է՛ր այսպիսի պատահման դիպաւ նախնին մեր։
2. Բ. երկրորդ՝ Թէ ընդէ՞ր այնպիսի...։
3. Տպ. վասն Թէ ընդէ՞ր այնպիսի անցք անցին ընդ նախնիսն մեր։
4. Տպ. բընաւ սիրոյ։
5. Տպ. Եթէ արար տէր և իշխան։
6. Տպ. հարկիւ եդ պատուիրան։
7. Բ. նմանն։
8. Գ. այնքան։ Տպ. այլ և Թէ սէր։

Իսկ թէ խորհուրդ լաւ ի Նմա կայր՝
Վասն է՞ր ապա ոչ մերձենալ [1]:

6\. *Այն և ոչ միմեանց ներհակ.*
Այս՝ քըննութեանց է յոյժ դիմակ.
Անեղ արքայն լինել ծառայ,
Այս և յեղեալս [2] է անտեղեակ:

7\. *Ցետոյ ի խաչ գալ Արարչին,*
Այս՝ խորհըրդոց է դըժպահակ [3].
Բայց այս Նըմա է գիտելի,
Որ է բնութեամբ անեղ գոյակ:

1\. Տպ. մի մերձենար:
2\. Տպ. յեակս:
3\. Գ. աւելի ունի յաջորդ չորս տողերը. «Մահուամբ ըզմահըն լուծեալ — Այս մեր մըտացս է հակառակ: Զարչարանօք զմեզ ազատել — Այս՝ հիացումն է դըժընդակ»:

ԳԼՈՒԽ Գ.

Զայս[1] մեք առեմք նոցա յանցեալն,
Եւ մեզ խրատ ի հանդերձեալն,
Զի որ տեսցէ զչար պատահեալն,
Վասն իւր հոգոյ տարակուսեալն։

1. Մեղադիր մի լինիք այլոց,
Դուք որ տանջիք ի խորհրդոց.
Թէ չվառէիք ձեռօքդ ըղձնոց՝[2]
Զանկանէիք անձամբդ ի բոց։

2. Նախ պատրաստիլ պիտէր բանին,
Եւ շատ խորհիլ վասըն նորին.
Զի որքան հոգ կան ի բանին՝
Յետոյ անդարձ փոխմանին։

3. Յորժամ դու զայդ բանդ[4] իմացար՝
Կենալ[5] պիտէր ժամանակու.
Զի քեզ յայտնէր բանըն կարգաւ,
Զոր[6] ինչ քեզ շահ էր և յարմար։

4. Իսկ դու փութով առնել[7] սկըսար,
Որպէս ի ջուր ոք ծարաւեալ.
Մըտեր ի ծով դու անհանճար,
Եւ ի յըմպելըն խեղդեցար։

1. Տպ. ունի սա խորագիրը. «Որպէս թէ մեք պարսաւեմք այժմ զանմըտութիւն նախնեացն»։
2. Գ. զբոց։
3. Գ. ի հնոց։
4. Տպ. զայս բանս։
5. Ա. կենալ ալ։
6. Տպ. որ ինչ։
7. Տպ. բռնել։

5. Այդ[1] մեծ փառացդ որ ցանկացար՝
Այդ քեզ անհուն[2] էր 'ւ անհընար.
Բայց թէ ժուժկալէիր յերկար,
Յայնժամ երթայր բանդ ի կատար[3]:

6. Խաբմամբ օձին զպըտուղն ուտէք,
Ի յամօթոյ զմերկանս ծածկէք.
Բանից օձին հաւատացէք,
Վասն այն զանէծքըն ժառանգէք:

7. Դուք գողացայք զպըտուղ ծառին,
Գաղտ յԱրարչէն[4] ձեր ստեղծողին.
Վասն այն առիք զպատիժ գողին,
Մերկ թագուցեալ առ[5] թըզենին:

8. Հնազանդեցայք[6] ձայնի օձին,
Եւ ոչ բանից ձեր[7] Արարչին.
Վասն այն ի հող դարձայք կըրկին,
Եւ կերակուր եղէք դըմին:

9. Դուք ցանկացայք փառաց ինչ նոր,
Վասն այն իջիք[8] յանդունդըս խոր.
Մեք հնազանդեալ սըրտիւ բոլոր,
Ելցուք ի[9] փառսըն գահաւոր:

10. Պըտուղդ այդ խակ է[10] և անհաս,
Եւ տարաժամ դու ցանկանաս[11].

1. Տպ. արդ:
2. Տպ. անհաս:
3. Գ. աւելի ունի տունս «Միաբանին օձն և Եւա, Զարիս խորհին վասն Ադամայ Ջպըտուղն ընծայ բերին նըմա, Ջի ուտելովն աստուածանայ:
4. Ա. յԱրարչէդ. Տպ. գաղտ յեգողէն զձեզ ի յԱդին:
5. Բ. ընդ:
6. Ա. Բ. Գ. հնազանդեցար:
7. Բ. Տպ. ձեր:
8. Բ. իջէք:
9. Ա. չունի ի:
10. Ա. էր:
11. Տպ. մերձենաս:

Վասն այն չառեր որում [1] բաղձաս,
Այլ դառնամահ միշտ կըսկըծաս։

11. Ընկերացար դու ընդ օձին,
Լեալ թիւնաւոր նըման նըմին.
Վասն այն [2] առցես [3] զպատիժ նորին,
Ատ և ի հուրն անչիջելին [4]։

12. Ի մէջ դրախտին դուք չհանդարտեք,
Անմահ փառացդ ոչ հանդուրժէք.
Յորժամ յերկիրս յայս իջանէք,
Շատ հառաչմամբ զայն չգտանէք [5]։

13. Ոտիւք ի ծառն արշաւեցեր,
Մեծ փափագմամբ զպըտուղն առեր.
Զոր կարծէիրն՝ զայն ոչ տեսեր,
Այլ զհակառակ [6] նորին գըտեր։

14. Զբոլոր դըրախտն երես [7] նա ձեզ,
Թէ դու [8] հնազանդ լեալ՝ ժառանգես.
Զանմըտութիւնդ [9] որ կայ ի ձեզ [10]
Ոչ յանասունըն [11] չգտանես։

15. Թէպէտ դու մին պըտուղ կերար,
Բայց զանազան չար ի նմա կայր.
Մահ և դըժոխք՝ որպէս տեսար,
Լաց և կըսկիծ զոր ընկալար։

1. Բ. չար երբորդում։
2. Ա. չունի այն։
3. Տպ. առնուս։
4. Տպ. յաւիտենին։
5. Տպ. ի մէջ դրախտին չհանդարտեցիք, վասն այն ի սատր երկիրս իջիք. Շատ հառաչմամբ աղէկիզիք. Ախմ որ էանց ոչ հասանիք։
6. Տպ. ըզներհակ։
7. Տպ. եւս։
8. Տպ. չունի դու։
9. Բ. զանմահութիւնդ։
10. Տպ. քեզ։
11. Տպ. եւ ոչ յանբանսըն գըտանես։

16. Զպտուղն առիք դու անխորհուրդ,
Եւ ցանկութեամբ կերայք յազուրդ [1],
Ցաւ և անէծք այդ կերակուրդ,
Զմեզ յազգէ յազգ մաշեաց այդ լուրդ [2]:

17. Զպահքն ի դրախտին դուք չպահեցիք [3],
Այլ զգողութիւնն ես յաւելիք.
Որկրամոլեալ [4] էք [5] և մոլիք,
Անհուն չարեօք միշտ եղկելիք:

18. Դուք ամենայն բնութեանց ներհակ,
Քան զայլ ստեղծուածս այլ անառակ [6].
Թող թէ զպտուղ մահուն կերայք,
Յետոյ վասն է՞ր չասցիք «Մեղաք» [7]:

19. Ո՛վ դու անմիտ մայր մեր Եւա,
Զխեւ [8] թէ զի՞նչ առաց [9] քեզ դա.
Ո՛չ թէ նոր փառըս դա քեզ տայ [10].
Այլ մերկացոյց զոր ինչ քեզ կայ:

20. Նախ ի փառաց դրախտէն [11] եհան,
Երկրորդ՝ պահէ ի սասանման,
Երրորդ՝ ածէ ի գերեզման [12],
Զորս՝ չարչարանք քեզ [13] անվախճան:

1. Տպ. սապէս կը շարունակէ «Զմեզ յազգէ յազգ մաշէ այդ հուրդ, Ցոր յաւիտեան տանջիմք անգութ»:
2. Բ. հուրդ:
3. Տպ. ոչ պահեցիք:
4. Բ. որկորամոլ լեալ և մոլիք:
5. Տպ. դուք:
6. Բ. Տպ. հակառակ:
7. Տպ. Եւ ոչ ասիք Տեառըն՝ մեղաք:
8. Տպ. տեսե՞ր:
9. Տպ. արար:
10. Տպ. կարծէիր թէ նոր փառք կու տայ. Արդ մերկացոյց զեղեալն ահա:
11. Տպ. դրախտին:
12. Տպ. Երրորդ՝ դըժոխք ձեզ կու մընան, Եւ չարչարանքըն անվախճան:
13. Բ. ձեր:

21. Զխիղճ բնութեանս որք մեռանին,
Ուր [1] վըճարէք դուք երկոքին.
Այլ և զանչէջ հուր [2] գեհենին,
Ուր [3] մեղուցեալքըն տոչորին:

22. Զպէսպէս կըսկիծս [4] որ ի մարմնի,
Սուգ և ողբումն ուր և լինի՝
Դուք էք պատճառ ամէն չարի [5],
Որ լըսեցիք օձին [6] ձայնի:

23. Ստեղծողն բնութեանս քառանիւթեայ,
Արար զհոգին [7] եռամասնեայ.
Փառք տէրութեան երեքանձնեայ
Որ գայ ի խաչ վանն Աղամայ [8]:

1. Տպ. արդ:
2. Տպ. եւ ժառանգէք զբոց:
3. Ա. որ:
4. Տպ. «Զպէսպէս ողբոցս և կականի — Եւ կըսկըծմանն որ ի մարմնի»:
5. Տպ. ամենայնի:
6. Ա. անձին:
7. Բ. զհոգիս:
8. Տպ. փառք տէրութեանն և երեքանձնեայ, Որ զմարդն ա- րար քառանիւթեայ. Անտես արար զյանցանս նորա: Եւ վերըսաին փըրկեաց ըզնա:

ԳԼՈՒԽ Դ.

Պատասխանի տուեալ նոքին,
Յարաժամ ընդ մեզ խօսին՝
Առ ի խրատ անփորձ անձին,
Զի մի՛ տըգետ գոլով պարծին [1]։

1. Մեղադիր մի՛ լինիք դուք մեզ,
Զմեզ հէնց [2] խաբեց որպէս ըղձեց.
Բայց օրինակ չըկայր այլ [3] մեզ,
Որպէս եղաք [4] մեք վասըն [5] ձեզ։

2. Զմեզ մին պըտղով չարէն խաբեաց,
Եւ վեց հազար ամ չարչարեաց.
Զձեզ որ հազարս՝ յորըն [6] ջամբեաց,
Տես թէ քանի՛ չար կայ պահած։

3. Տեսանելով [7] զիս խայտառակ,
Դուք մի՛ լինիք հէնց անառակ [8].
Ես ձեզ նըշան և օրինակ,
Որ իմ մեղօքս ամէնքդ կորայք [9]։

4. Եկեալ ի միտս իմ մորմոքիմ,
Եւ տոչորեալ բոցակիզիմ.

1. Տպ. Որպէս թէ Նախնիքն պատասխանելով բանից մերոց՝ յանդիմանեն զմեզ և խրատեն։
2. Տպ. հանց։
3. Տպ. ոչ կայր անդ։
4. Բ. մեղաք։
5. Տպ. այժըմ։
6. Տպ. չարիս։
7. Ա. տեսանես։
8. Ա. խայտառակ։ Տպ. սոյնպէս առակ։
9. Տպ. որ չըլինիք Տեառըններհակ։

Վա՜ն [1] է՞ր չլուայ պատուիրանին [2],
Քան թէ կերայ զպըտուղ ծառին [3]։

5. Բաժեալ ծընունդք իմ միաբան,
Ցաւակցաբար խըրատ ձեզ [4] տամ.
Թէպէտ զաշխարհս բոլոր [5] ձեզ տան,
Մի՛ մեղանչէք 'ւ ո՛չ [6] մի անգամ։

6. Ահա ես ձեզ տիպ և նըշան,
Կըսկըծամահ և փոշիման.
Տանջին անձինք մեր անվախճան [7],
Վաըն միոյ պըտղոյն յանցման։

7. Ռամիկ խորհուրդ իմ անխըրատ [8],
Եւ ցանկութիւնս բազմադիմակ.
Օձն և պըտուղն ինձ հակառակ,
Խլեցին զիմ փառսն աստուածունակ [9]։

8. Առեալ զպըտուղըն ցաւագին,
Ճաշակեցի կամօք չարին.
Ահա տանջիմ անհընարին [10],
Յանցեալ ներկայս և յապառնին։

9. Քակտեալ ըզսիրտըս խորհըրդոյ,
Սպասեմ հրաշից ծագման լուսոյ.
Զի այն որ ստեղծ զիս ի հողոյ՝
Փըրկէ մահուամբ մարմնոյն իւրոյ։

1. Տպ. Թէ ընդէ՞ր ներհակ իմ Արարչին, — Առեալ կերայ զպըտուղ ծառին։
2. Ա. պատասխանին։
3. Ա. չարին։
4. Տպ. ձեզ խրատ։
5. Տպ. ամէն։
6. Տպ. որպէս անբան։
7. Տպ. անխաբան։
8. Տպ. ռամիկ խուրհուրդս անմիտ ունակ։
9. Տպ. լուսատեսակ։
10. Տպ. ողորմագին։

10. Երթեալ առի զպըտուղըն չար,
եղէ բնութեանս մահուան պատճառ.
Ինև փըրկիչն է անհընար,
Այլ իմ ստեղծողն առնէ ինձ ճար [1]։

11. Աստուած լինել ես ցանկացայ,
Գանղի [2] բնութիւնս բարոյ բաղձայ.
Ցետոյ եկեալ նա մարմնանայ,
Յորոյ [3] պատկեր նախկին ստեղծայ։

12. Լընու զփափագն իմոյ բաղձման,
Որդի Կուսին՝ Աստուածըն Բան.
Լինիմ ես մայր անհաս բնութեանն,
Յայնժամ [4] ըզնծամ աստուածութեամբն [5]։

1. Ա. չար։
2. Բ. քան զիս։
3. Բ. որոյ։
4. Տպ. եւ միշտ։
5. Տպ. յարքայութեանն։

ԳԼՈՒԽ Ե.

Նախ [1] գոյացոյց տիպ և նըմանն
Զմարդն իւր պատկեր և բնակարան.
Հոգի, մարմին ու միտք բանական,
Երեքանձնեայ աստուածութեանն:

1. Տարփմամբ [2] փառացն իմ առաջին՝
Այնմ որ ինձ կայր նախ ի դրախտին,
Վասըն միոյ դառըն պըտղին
Այժմ ըղդիմակն ունիմ նորին:

2. Իսկ ծաղկեալ որպէս շուշան,
Դէմք մեր փայլէր աստուածանման.
Ահա եղաք որպէս զանբան,
Սատանայի գոլ բնակարան:

3. Բամեալ շարժիմք [3] ի միասին,
Ասեմք [4]. «Մեղայ քեզ անքընին
Սաստիկ գոչմամբ և ահագին.
Եկեալ հաշտեա՛ 'նդ [5] մեզ վերըստին:

4. Այլ ես ինձէն փոշիմանեալ,
Մարմնով մըտօք հոգիս շարժեալ.
Նոր հառաչմամբ առ քեզ դիմեալ՝
Նոր նորոգման ակըն կալեալ:

5. Ռամիկ մըտօք ես խաբեցայ,

1. Տպ. ունի «Վասն աղէկիզեալ սգով ողբալոյ զինքեանս Նախաստեղծիցն.
2. Բ. Տպ. տարփամ:
3. Տպ. շարիք:
4. Տպ. ունի նախ երրորդ տողն յետոյ երկրորդն:
5. Բ. Գ. չունին ընդ:

Ունկընդրութեամբ օձին կոչեայ.
Պըտղոյ ծառոյն ես ցանկացայ՝
Մեծ տանջանօք անձն իմ ողբայ [1]։

6. Այլ ես աչօքըս ծովացայ,
Ի լուծեալ սըրտիս հոգիս ողբայ.
Տարակուսեալ անձն իմ դողայ,
Եկեալ ի միտս՝ ասեմ մեղայ։

7. Փակտեալ նեղիմ ի խորհըրդոց,
Երկունք կալաւ [2] զիս ի ցաւոց.
Ղալատեցայ յիմոց գործոց,
Ղօղեալ մաշիմ անձամբս ի բոց։

8. Եկեալ ես մերձ եղէ ծառին,
Խուծեալ ի գեղ [3] մահաբերին.
Որպէս ըզբոց [4] մահն որ ի նմին՝
Այրեաց զբնութիւնս բոլորովին»։

9. Ասաց Աստուած. Ո՞ւր ես Ադամ,
Այգի [5]. Կամ մերկ ի թագըստեան [6].
Յայնժամ ասաց ինձ քաղցրաձայն.
Ումի՞ [7] ծանեար զմերկըդ բնութեան։

10. Լալով լըցայ ես ցաւագին
Ցոչ գիտելոյ զպատասխանին.
Նա հարցանէր վասըն գործին,
Այլ ես չետու մեղայ նըմին։

11. Թէ հանդիպի ձեզ սատանայ
Մարմնատեսիլ որպէս և նա,

1. Գ. եւ ի դրախտէն արտաքսեցայ։
2. Գ. Տպ. կալան։
3. Տպ. ի դեմ։
4. Տպ. խընձոյ։
5. Գ. ասեմ։
6. Ա. թագըստման։
7. Գ. Տպ. յորմէ՞։

Մի ի բազմաց զնա համարեա,
Որք մարտընչին միշտ յարակայ։

12. Փորձիչըն բուռ է աչխարհի,
Մաքրիչ ժանգոյն որ յարծաթի.
Թէ դու մաքուր լինիս անահ՝
Փորձիչն առ [1] քեզ այլ բան չունի։

13. Ցերիս իրաց հոգիս տագտակայ,
Որք մարտընչին միշտ ընդ սմա [2].
Մարմինս, աչխարհս և սատանայ,
Ցորոց սարսեալ անձն իմ դողայ։

14. Թոյլ տայ բնութեանըս մարդկային
Դառնալ ի հող խառնմամբ օձին,
Քանզի լուծեալ ի հող կըրկին,
Ծածկեալ խորհուրդ մեծ ՚ւ անքննին։

15. Զի չկամեցաւ մընալ ի նմին
Որպէս և էր նախ ի դրախտին.
Այլ զի զպատկերըն նախատպին,
Հանցէ ի փառան աստուածային։

16. Այս թըշնամիքս որ բըռնանան [3]
Ընդդէմ անձինս և զօրանան.
Սարսիմ սըրտիւ սարսափական
Եւ կամ ահիւ միշտ ի դողման։

17. Ո՛վ ճառագայթ երեք լուսեան
Եւ զօրութիւն անհատական,
Տուր զօրութիւն մեզ փըրկական
Եւ ազատեա՛ զամենեսեան։

1. Տպ. ընդ։
2. Գ. Տպ. նմա։
3. Տպ. չունի 14 և 15 տուները անոնց տեղ ունի 16 և 17։

ԳԼՈՒԽ Զ.

Վասն[1] բանսարկուին և օձին։

1. Այժըմ[2] թողեալ զբանըս նոցին,
Բարառնաբար ասեմք օձին.
Որ խօսելով ընդ կողակցին՝
Թիւնօք ելից զամենեսին։

2. Դըստերք երէք են տըգըրըկի.
Ըստ իմաստնոյն Սողոմոնի.
Երիցս եղեալ են եղկելի,
Եւ նիւթք չարեաց ամենայնի։

3. Ի յԱրարչէն դու հալածեալ,
Մտեր ի գազանդ այդ անիծեալ.
Կըրկին թիւնօք մաղձամայթեալ՝
Զմահն ի բնութիւնըս տարածեալ։

4. Լըրտեսք չարեաց մահաբերին,
Կըրկին գազանքդ ի միասին.
Բարբառելով ձեր ընդ Նախնին՝
Աւար առիք զամենեսին։

5. Խաւար մածեալ ի յանդընդոց՝
Զար հըրդեհեալ ի խորհըրդոց.
Միշտ տոչորիս անձամբդ ի հնոց,
Եւ ոչ վառիս լուսովն ի բոց։

6. Ծըրարեալ ունիս չարն ի սըրտի,

1. Գ. չունի գլխագիրս։ Տպ. «Բանք նախատանաց առ օձն և առ բանսարկուն»։

2. Գ. այս տունը խորագիր նը-կատած և կարմրագիր գրած է։

Որպէս ըզհուր վառեալ հնոցի.
Սպասեալ [1] դիպող ժամանակի,
Զի [2] հըրդեհէս զանմեղ հոգի։

7. Կատաղեցար որպէս գազան,
Դու՛ մըտաւորդ, որպէս զանբան.
Հեղեր ըզմաղձ քո թիւնական
Մահացուցեր [3] զամենեսեան։

8. Հատեալ է քուն քո ի [4] յաչաց
Եւ մոռացար կամաք զԱստուած,
Որպէս հընոց չարեաք վառած՝
Զանաս այրել զանձինս բազմաց։

9. Զայն [5] քո մեղմեխ է և քըծնուն,
Սուր երկայրի լեզուդ ազդու.
Թիւնքըդ [6] լըցեալ մաղձիւ [7] մահու
Ժայթքես յոգիս յորդոց [8] նախնոյ։

10. Պ՚օղեալ սարսիմ ի քոյդ ձայնէ,
Եւ որպէս հուր հոգիս վառէ.
Ոչ չիջանի 'ւ ոչ հանգարտէ,
Այլ հըրդեհեալ բոցակիզէ։

11. Ձիչ բառնալով ի քէն փախչիմ
Եւ ի գործոց քոց հրաժարիմ.
Սիրով յԱստուածն իմ դաւանիմ
Ցայն՝ որ եսպան զքեզ ի խաչին։

12. Զըհանդարտիս ի խորհըրդոց,

1. Տպ. սպասես։
2. Տպ. Առնել հըրկէզ զամէն հոգի։
3. Տպ. եւ մեռուցեր։
4. Ա. քունքըդ քո յաչաց։ Տպ. քունն ի քո աչաց։
5. Ա. Բան քո։
6. Տպ. Թիւն քո։
7. Տպ. Մաղձօք։
8. Տպ. ամէն մարդու։

Զարեօք վառեալ որպէս ըզրոց.
Ի կատարել [1] կամացըդ քոց՝
Անձամբ մաշիս յանչէջն ի հնոց։

13. Պատճառ եղեր մահու մարդկան,
Ընդ կողածնին [2] խօսակցութեամբ.
Բայց ի յաւուրն այցելութեան՝
Մատնիս ի հուրն անանց մահուան։

14. Ջանաս հանել զմեզ ի կենաց,
Ջըրկեալդ [3] կամաւ յանճառ փառաց.
Դա ազատի յիւր յանցանաց,
Բայց քեզ անչէջ հուրն է վառած։

15. Ո՛վ բանսարկու պիղծ սատանայ,
Քեզ ի՞նչ մեզաւ մայրդ իմ Եւա.
Որքան ի մեզս յաճախէ դա՝
Հուր զհենին քեզ բազմանայ։

16. Դու խաւարեալ ես ի սիրոյ
Եւ սեւացեալ սիրտդ [4] յատելոյ.
Ծուխ հըրդեհի որպէս ի հրոյ՝
Ի յըղընգաց քոյին հոգոյ։

17. Դու մախացար ընդ Աստուծոյ [5]
Ըստ չարութեան կամացըդ քո.
Բայց [6] ընդ պատկեր Նորին գեղոյ՝
Կատարեցեր ըզկամըս քո։

18. ԶԱստուած ի խաչ ածեր մարմնով,
Որ համբերեաց վասն իմ սիրով.

1. Տպ. ի կատարեալ։
2. Տպ. կողակցին. այսպէս ունե-
ցած է և Բ. և յետոյ կո-
դածնին սրբագրած։
3. Տպ. զբրկել։
4. Տպ. չունի սիրտդ այլ ի։
5. Ա. Բ. յԱստուծոյ։
6. Տպ. եւ։

Բայց դու առցես ըզնոյն փութով
Զոր հնարեցար չար խորհըրդով։

19. Ի հուրն անկեալ դու պապակիս,
Եւ տոչորեալ բոցակիզիս.
Կըսկըծամահ դու [1] մորմոքիս,
Եւ յաւիտեան ոչ ազատիս։

20. Բնութիւնք [2] հանուրց եղականին,
Յափըշտակել փութան զբարին.
Չի ցանկութիւնս այս յանդըգնին
Ի առեղծմանէն գոյր ի նոսին։

21. Իւրաքանչիւրքն ըստ չափ անձին՝
Բաղձան հասանիլ բարեաց մասին.
Աչք ամենայն ի քեզ հային,
Չի տաս նոցա ըզպիտանին։

22. Հրեշտակք և մարդ վասն այս յանցին,
Չի ցանկացան յոյժ Աննմանին.
Ի ոչ հասանել բարեաց հանրին՝
Եւ զմանաւորըն կորուսին։

23. Ցանկալն հարկ է առնուլ զբարին,
Այլ զի անկար են՝ ոչ տանին.
Վասն այս թէ չար յումեք լինին՝
Առ այլս բարի կերպարանին։

24. Ինքեանց յատուկ ըզնեն զբարին,
Ցայլս հանելով զպատճառ չարին.
Որով յայտնի կամք նախատպին
Գոլ բարկութիւնք յամենեսին։

1. Գ. միշտ։ Տպ. լեալ։
2. Բ. չունի աստի ի վայր զառնքս 20–28։ Տպ. չունի 20, 21, 22, 24 առնելը այլ 25–28 առնելը։

25. Զմայրն [1] առաջին մահացուցեր
Եւ ի փառացըն զըրկեցեր.
Ով քիչ լինի գործով ընկեր
Անքուն որդանցըն լինի կեր։

26. Զմարդն որ խաբել դու չկանացար
Մինչ անձինդ իրք չահեցար.
Զնա մեռուցեր և դու մեռար
Կրկին մահուամբ ի բոցն անմար։

27. Կայ այս գրեալ ի Սաղմոսին
Ըզգուշութիւն հանուրց անձին
Թէ որգայթքն որ պատրաստին
Գործոզքն ի նոյն անկանիցին։

28. Ահա Փըրկիչն անմահարար
Զիքէն պատրեալն անտես չարար
Իսկ քոյ անձինդ որ զարացար
Կայ պատրաստեալ հուրն անդադար։

1. Զտունքս 25–28 միայն Տպագիրն ունի։

ԳԼՈՒԽ Է.

Պատասխանեն[1] *դեւք առ մեզ։*

Զայս բանս[2] *առեալ մըտօք զրնեւէ,*
Որպէս թէ նա ընդ մեզ ասէ.
Զկարգն անձառին ո՛ ոք գիտէ,
Կամ դիմադարձ լինել կարէ։

1. *Մի*[3] *վայրապար զիս նախատէք,*
Պատճառ[4] *չարեաց դուք զիս ասէք.*
Անձամբ[5] *ձեզէն ինձ վըկայէք*
Զի ձեր կամաւ չարըն գործէք։

2. *Թէ ես պատճառ եղէ նոցա*[6],
Իմ պատճառն ո՞վ էր, դո՛ւն ասա.
Որ ոք անհաս[7] *փառաց ցանկայ՝*
Անհուն չարիք լինին նըմա։

3. *Իմ փառքըն մեծ էր քան նոցա*[8].
Եւ ես երէց քան ըզնոսա.
Տարամերժեալ յերկինից անկայ
Առանց պըղտոյ՝ որպէս Լեւա։

4. *Եւ եղկելի եմ քան ըզնա,*
Զի փըրկութեան հընար չըկայ.

1. Գ. չունի զայս խորագիր։ Տպ. Որպէս թէ դեւք պատասխանեն մեզ և անմեղադրելի առնեն զինքեանս։
2. Բ. Գ. զբանս այս։
3. Բ. զի։
4. Տպ. Եւ մի պատճառ չարեաց ասէք։
5. Տպ. զի դուք։
6. Տպ. նորա։
7. Տպ. անհուն։
8. Տպ. ըզնա։

Նա եւ ի փառսըն գերակայ,
Բայց ինձ տանջանքն կու մընայ։

5. Ես մի անգամ կամաւ մեղայ,
Որպէս և մայրըն ձեր եւա.
Նա փըրկեցաւ, բայց ես կորեայ [2].
Չի թողութեան չարժանացայ։

6. Մեծ երանի ձեզ թէ գիտէք,
Որք մեղուցեալ զիս նախատէք.
Չհարիւրամեայ [3] չարն որ գործէք,
Միով բանիւ զամէն ջընջէք։

7. Բայց [4] ես եղէ յոյժ եղկելի,
Չի [5] յԱստուծոյ աչացն ելի.
Հանգիստ չունիմ ես [6] յաչխարհի,
Չի հուրն անչէջ ինձ կու պահի։

8. Ծածուկ օրէնք գոյր հրեշտակաց.
Լինել հնազանդ լուսոյն փառաց [7].
Յորժամ [8] չգնացին ըստ նոյն կամաց՝
Հանեալ յերկնից անկան ի բաց։

9. Եւ նախանձովն որ ընդ Ադամ
Զար հընարիւք զրախտէն եհան.
Յոյժ յԱստուծոյ աչացն ելան,
Տանջին ի հուրըն բորբոքման [9]։

1. Ա. տանջանքըն կու մընայ։ Տպ. եւ։
2. Ա. կորայ։
3. Տպ. հարիւրամեայն ըզչարն գործէք։
4. Տպ. իսկ։
5. Տպ. որ։
6. Տպ. յայմ։
7. Տպ. կենաց։
8. Տպ. երբ։
9. Տպ. անշիջական։

Վասն[1] Նախնոյն և դիւաց։

10. Սատեղծեալ երկուքն ի միասին՝
Զհրեշտակս յառաջ[2], զմարդըն վերջին.
Փառաց զըրկեալք տարակուսին,
Ոչ գիտելով զկամքն անքընին։

11. Զի[3] միոյն պըտուղն եղև պատճառ,
Միւսոյն կամքն ինքնայօժար.
Բայց որ անշուննն[4] է և անճառ,
Նմա[5] է յայտնի այսմըն պատճառ։

1. Գ. Տպ. չունի զայս խորագիր։
2. Տպ. հրեշտակք նախկին, մարդըն վերջին։
3. Ըստ Գ. Ի, Ա. ունէր մի միայն. Տպ. Միոյն։
4. Տտ. անհաս։
5. Տպ. Նա զամենայն քննէ յերկար։

ԳԼՈՒԽ Ը.

Վասն օձին[1]:

1. Օձին ասեմք զբժնեակ[2] չարին,
Որ արբանեակն էր բանսարկուին.
Իւծեաց[3] ըզմիտըս նախատպին[4],
Ծածուկ յուսովն որ ի պըտղին:

2. Զայնիւ[5] խախտեաց զգեղ նախատպին,
Եւ ձայն գուժի հասոյց նոցին.
Նա խաբելով բանիւ զնախնին
Յոյժ խաբեցաւ ընդ խաբելին:

3. Օձն որպէս սև է և սպիտակ,
Իր կըրկնակի՝ միմեանց դիմակ[6].
Բնութիւն բարի, կամք չարունակ,
Գան զայլ գեռունս չար ու անառակ[7]:

4. Խիւսեալ[8] գազանքդ ի միասին՝
Մի ոմն անհիւթ, միներն մարմին,
Ոմըն խոցեաց մահուամբ զնախնին,
Ոմն ըզհոգիս գերեաց նոցին:

5. Զև[9] սիրելոյ[10] եղոյց նոցա,
Շարժեալ ըզտուան իւր սատանայ.

1. Գ. վասն օձին և գիւացն: Տպ. բանք վասն զգալի օձին, և անմարմին գազանին:
2. Տպ դժնեայ:
3. Տպ. հիւծեաց:
4. Տպ. Նախասահզծին:
5. Ա. ձայնիւ:
6. Տպ. Ներհակ:
7. Տպ. չարասեռակ:
8. Բ. իւծեալ:
9. Գ. չունի զայս տուն:
10. Տպ. սիրելոյ:

Գալար տալով խայտայր ընդ նա [1],
Զանայր նենգել բնութեան նոցա:

6. Զայնիւ զմարմինն [2] ի հող դարձոյց,
Բանիւ զհոգիսըն մահացոյց.
Զմարմինն ի գուբ մահու կացոյց,
Զհոգիան ի դժոխս էարկ անլոյծ:

7. Նախ՝ ի գեհէն [3] հուրն արկանէին,
Երկրորդ՝ անքուն որդամբ տանջէին,
Երրորդ՝ խաւարն է արտաքին,
Զորս՝ սարսափման [4] սառնամանէին:

8. Եւ յիս բունեալ գազանքն [5] չար,
Զանայ խաբել միշտ անդադար.
Ըզտիպ մեզաց բազմանըկար,
Միշտ ցուցանէ մտացըս տրկար [6]:

9. Չարեալ ի միտս անմարմնական,
Զպատկեր մեզացըն գտնատան.
Զերդ հայելի գէմ յանդիման,
Բերեալ ցուցցէ [7] մըտաց մարդկան:

10. Այլ որ ունի միտք լուսաւոր՝
ՅԱստուած հըպեալ մասամբք [8] բոլոր,
Զնա ոչ յաղթէ այս [9] թիւնաւոր
Որպէս զնախանին ծնընդեամբ բոլոր [10]:

11. Բարուն երկնից Աստուածդ Յիսուս,

1. Տպ. խաբխաբելով կայր ընդ նոսա:
2. Տպ. զմարմինն:
3. Գ. գեհեան:
4. Տպ. չորրորդ՝ սարսուռն:
5. Ա. խաւարն: Տպ. վիշապն:
6. Տպ. անկար:
7. Տպ. ցուցնէ:
8. Տպ. անձամբ:
9. Տպ. ասա:
10. Գ. մլոր: Տպ. ոչ խայթել կարէ ի խոր:

Ստեղծող հոգոց [1], փըրկիչ մարմնոյս.
Յայտքան հնարից չար թըշնամոյս,
Փըրկեալ զերծո՛ [2] զորդիք Նախնոյս:

ԳԼՈՒԽ Թ.

Վասն արարչութեանն [3]:

1. Անհաս բնութիւնն աստուածային
Ամբար գհիւլէնն [4] նիւթ անմարմին,
Եւ ի նմանէ զլինելութիւն [5]
Յատկացուցեալ հանուրց դոյին:

2. Հայր գոյացոյց զեակս նախկին
Այլ զբաժանումն արար Որդին.
Իսկ զարգարող յաւուկ նոցին՝
Ի հրաշագործ Աստուած Հոգին:

3. Զայս մեզ յայտնեալ մարգարէին՝
Ողորմութեամբ Տեառնէն լինին [6]
Բանիւն երկինք ՚ւ երկիր հաստին,
Իսկ զօրութիւնք զարդուց նոցին
Աստուած Հոգովըն կատարին:

4. Այսպէս ի մէրս արարչութիւն [7]
Հայր յօրինեաց զմարդն առաջին.
Որդին փըրկեաց ի յերկրորդին՝

1. Տպ. հոգւոյս մեր և մարմնոյս։
2. Բ. զերծոյց։
3. Գ. չունի վերագիրս զայս։ Տպ. յաւելու՝ «Աստուծոյ և համեմատութեան արարա-ծոյս առ Աստուած»։
4. Գ. զհրեղէնն յառաջ նախկին։
5. Տպ. զկենդանութիւն։
6. Տպ. չունի զայս տողս։
7. Տպ. չունի զայս տողս։

Իակ յարութեան յօրըն վերջին
Ներոգեսցէ Աստուած Հոգին։

5. Նոյնպէս ծանեաք զՀայրըն նախկին
Եւ մարմնացեալ տեսաք զորդին.
Ի յետ համբարձմանն աստուածային՝
Իջաւ առ մեզ Աստուած Հոգին։

6. Երրորդութիւնս այս անքընին,
Անձամբ յատուկ բնութիւնըն[1] մին,
Կամք և խորհուրդ և զօրութիւն
Երրորդութեանն ի միասին։

7. Որպէս մարմին, միտք և հոգին՝
Բնութեամբ ի մի մարդ հաւաքին,
Վասն այս պատկեր[2] ու նման ասին՝
Երեք անձանցըն միակին։

8. Եւ յօրինակ մի երրակին՝
Աբար զեղեալքս նըման նըմին,
Զի ամենայն գոյք ըստ մասին՝
Իրն[3] եռակի տարօրոշին։

9. Դարձեալ նմանին եղեալքս նըմին,
Աբարչագործ բնութիւնք սոցին.
Զի ամենայն իր ըստ կարգին՝
Զնըմանս իւրեանց միշտ ծընանին։

10. Դարձեալ կերպիւ գաղափարքն
Իրօք յատուկ, իրօք ինչ մին,
Դէմք[4] իւրաքանչիւր անհատին՝
Ի նոյն տեսակն զանապանին։

1. Տպ. բնութեամբն։ 3. Տպ. յերս։
2. Տպ. պատկեր եմք անհասին։ 4. Տպ. զի իւրաքանչիւրքն։

11. Եւ այս բնութեամբ է Աբարչին՝
Առատ բաշխել յաւիտեանին,
Որպէս զՈրդին իւր միածին
Ետ նա[1] ի խաչ վասըն մարդին:

12. Պէսպէս պարգեւքն առատաձայնին՝
Բաշխեալ բնութեանց զոյեղինին[2].
Իր զանազան յոյժ հրոպագին՝
Տըպաւորեալք ի միասին:

13. Սեռք այլ և այլ ի նոյն գոյին՝
Բազում տեսակք ի մին[3] սեռին,
Անթիւ անհատք ի տեսակին՝
Յիւրաքանչիւր սեռից մասին:

14. Միմեանց աննմանք տեսակք նոցին,
Այլ և ի նմանս ոչ նըմանին.
Անհատաւոր ձև քանակին՝
Եւ այլակերպ որակք դիմին:

15. Զանազան ձայնք արտաբերին,
Բարք և խորհուրդք դիմակք նոցին[4].
Այլ և չնորհօք զանազանին
Բոխտ և դիպուածք առանձնակին[5]:

16. Զայս ամենայն պարգեւք մասին
Շնորհեաց հանուրց անհատ[6] անձին.
Զայլոյն[7] այլոց ոչ տայ կըրկին,
Այլ նոր յատուկ տայ առանձին:

17. Որով[8] յայտնի փառք անճառին

1. Տպ. երեւ:
2. Ա. գոյեղանին:
3. Տպ. ի նոյն:
4. Տպ. նոքին:
5. Գ. առանձնեկին:
6. Տպ. Ասուած հանուրց:
7. Տպ. զայլոցն:
8. Տպ. չունի 17–20 տունքը:

Առատաբաշխ յամենեսին.
Որչափ[1] սաստիկ ես անքննին
Փառք պըսակացն զանազանին։

18. Ահեղ անճառ անքննելի[2],
Ամենահնար կամք քո բարի.
Զիւրաքանչիւրն ըստ պատշաճի
Ցարմարեցեր ըստ[3] տեսակի։

19. Որպէս տեսակքն են զանազան՝
Այսպէս ի նմանս գոլ աննըման.
Ցորակ, քանակ, կերպ և ի ձայն՝
Բարք և ի շնորհըս զանազան։

20. Այսպէս և կիրք նոցին բնութեան
՚Ըստ կերպարանացըս բաղկանան[4].
Ի սև ամպոց կարկուտք[5] հոսան
՚Ի ի սպիտակէն ցօղ քաղցրութեան։

21. Զի[6] իւր բարիքն ամենեին
Որքան և տայ՝ ոչ ըսպառին.
Վասն այն ոչ տայ այլում զայլին,
Այլ ի գանձէն իւր երկնային։

22. Այնքան առատ է իւր բարին
Եւ յորդահոս պարգևք նորին
Մինչ զի եղեալքս ամենեքին
Բարեաց նորին հաղորդակցին։

23. Որպէս Փըրկիչըն մեր ասաց
Զհօր գթութիւնըն քարոզեաց.

1. Գ․ պէսպէս պըսակք նոցա փայլին — Որպէս ծաղկունք անդաստանին։
2. Գ․ անզննելի։
3. Ա․ զտեսակի։
4. Գ․ գոյանան։
5. Ա․ կարկուտք։
6. Տպ․ յաւելու 21–24 տուները։

Թէ զարեգակըն իւր փառաց
Ծագէ բարեացն և անբարեաց։

24. Արդ օրհնութիւն Հօր և Որդւոյ
Եւ չնորհաբաշխ Հոգւոյն սրբոյ,
Անլռելի ձայնիւ երգոյ
Այժմ և յանկէտն յարաձգելոյ։

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Վասն[1] օձին և բանսարկուին և պատրելոյ Նախնեացն:

1. Խայտաբըղէտ և անառակ,
Քան զայլ գազանս այլ խայտառակ.
Որպէս բնութիւն մարմնոյդ է խայտ՝
Նոյնքան չարիքդ այլազունակ:

2. Առեր ըզմիտս Նախաստեղծին,
Խայտագրեցեր ձեւով քոյին.
Զկերպ զանազան գունով չարին՝
Որպէս և այժմ յամենեսին:

3. Ցուլթ երանգաց չար խորհըրդոց
Որ ի չորից կըրկնեալ հիւթոց.
Ի չորս տարերցն յաւելուածոց՝
'Ի ի չորս մասանց բարեաց գործոց[2]:

4. Տուր քո յոլով և զանազան
Սպիտակ և սև ըստ խորհըրդեան.
Լոյս ցուցանես զկամքըդ մարդկան,
Խաւար գործով չար զանազան:

5. Օձըն գոչեաց յոյժ սաստկաձայն,
'Ի եկն առ Եւա մեծ չառաչմամբ.

1. Գ. ունի. «Հոգի մարմին և միտք բանական — խայտ օձն և ծառն էր նոցա չար — և ցանկութիւն որ ի նմա կայր»: Տպ. Վասն պատրանաց նախաստեղծին ի բանսարկուէն ի ձեռն օձին պարաւանօք հանդերձ:
2. Ա. հոգոց:

Նա ի յաՀէն լեալ սասանման՝
Եւ մոռացաւ [1] Տեառըն Հրաման։

6․ Հիւծեաց ըզմիտս նախ ատեղծին,
Տարփմամբ բաղձալ առ ցանկալին․
Պատրեալ ի գեղ գունոյ պըտղին՝
Ձիւրըն կորոյս զգեղ պատկերին։

7․ Ձանձրախորհուրդ և անուշիմ
Եւ անհանճար ամենևին․
Երբ զքեզ խաբեց օձն ի ծառին
Զասիր [2]. Դու կե՛ր որ ես ուտնիմ։

8․ Նեխ և մըղձուկ [3] իմ թըշնամին,
Զի՞նչ շահեցար այդըմ [4] բանի․
Դու որ հաներ զԱդամ անտի
Քեզ ո՛վ տացէ զդրախտին [5] տեղի։

9․ Նըսեմացոյց զմիտըս Նախնոյն,
Ի ծագմանէ անճառ լուսոյն․
Եւ յոյժ խաւար էարկ հոգոյն,
Ձի խաբեացէ [6] դիւրաւ ըզնոյն։

10․ Ե՛րթ և հայեա՛ց աստ ի ծառն
Եւ ա՛ռ զպըտուղն անհոգաբար․
Կե՛ր ցանկութեամբ որպէս լուսր,
Ձի լինիցիս աստուածամայր։

11․ Խիւթ առ զպըտուղն իւրոյ բանին
Ձի պատրեացէ դիւրաւ [7] զՆախնին․

1․ Ա․ մոռացող։ Տպ․ մոռա-ցեալ։
2. Տպ․ չասի է՞ր։
3. Տպ․ հեղձամըղձուկ։
4․ Ա․ այդմն։
5․ Ա․ Բ․ դրախտն։
6․ Ա․ խաբեցեր։ Բ․ խափանէ։
7․ Գ․ դիւրեաւ։

Եւ հայելովին [1] ընդ ցանկալին
Եթող զԱստուած յայնըմ վայրին։

12. Ծառն որ սընկեալ կայր ի դրախտին,
Էր ճուղքն [2] երկուս և բունըն միւն.
Մինըն կենաց պըտուղ բարին
Եւ միւսըն չար մահաբերին։

13. Օձն էր ի ծառըն պատուաստած,
Ծածկեալ ըզճուղք [3] ծառոյն կենաց.
Իսկ ըզմահուն թողեալ [4] ի բաց՝
Չի երևի Նախնոյն [5] աչաց։

14. Ոամիկ մըտաք ձեր ցաւագին
Ցամեցուցիք գօձն ի ծառին.
Չի խօսելով ձեր ընդ նըմին՝
Ցաղթող առնէր զպատասխանին։

15. Նըստաւ ի ծառն որպէս ըզդէտ,
Հայել ի չորս կողմ անվըրէպ.
Միտք և ի բանըս ձեր անդէպ՝
Կամք և խորհուրդք թոյլ զոր ունէքդ։

16. Եւտես նա թոյլ զընութեանդ [6] ձեր կոյս,
Վըստահացաւ անտարակոյս.
Առնէր դասուց իւրոց խրախոյս
Եւ խայտալով մեծաւ խընդոյս։

17. Լրանալ զօրօքն իւր միտքան
Անդ ժողովէր համանգամայն.

1. Տպ. և ի հայելն։
2. Գ. ճուղն։ Տպ. հիւղն։
3. Բ. ի ճուքք։ Տպ. ծածկեալ էր զհիւղ։
4. Տպ. եդեալ։
5. Բ. զի էր և ի Նախնոյն։
6. Տպ. զընութիւնս։

խափանէ։

Մի մի հարցնէր [1] առանձնական
Թէ ո՛ մեծ չար գըտցէ անկման։

18. Նըստեալ ի ծառ դիտարանին՝
Համարս առնէր զօրաց չարին.
Գունդ գունդ կազմէր զդաս իւրային
Ընդդէմ մեծի ախոյեանին։

19. Ոխն և նախանձն [2] էր նիւթ բանին
Եւ չար մախանքն [3] ընդ պատկերին.
Զհէնքն [4] յարմարէր ընդդէմ նորին
Յաշխարհօրէն պատերազմին։

20. Ցընծայր զօրօքն իւր միաբան,
Կոխել ընդ վայր զբնութիւնս մարդկան.
Զի մըխիթարք լիցի այնքան [5],
Որով [6] ինքեանք յերկնից անկան։

21. Ասաց զօրացն անդընդային,
Մին մին [7] բերել [8] զարկածք չարին.
Զտիպ զանազան մեղաց իրին
Արկեալ ի պտուղ մահու ծառին։

22. Յայնժամ մըտացն անմարմնական
Յուցեալ ըզմեղըս զանազան
Զերդ հայելի դէմ յանդիման
Զպէսպէս [9] մեղացըն կերպարան։

23. Զար խորամանկ իմ թըշնամին,

1. Տպ. զի հարցանէր։
2. Գ. մախանքն։
3. Գ. նախանձն։
4. Տպ. հէնք։
5. Գ. ինքեան։
6. Գ. Նախ քան զայս ունի հետևեալ տողը. «Զի Տէր սաստէ դէմ յանդիման»։
7. Ա. Բ. մի մի։
8. Գ. Տպ. բերէք։
9. Գ. Տպ. պէսպէս։

Զար հակառակ և դըժնային.
Նախ խայթալեաց [1] մըտօք զՆախնին
'Ի ապա եցոյց զպըտուղ ծառին:

24. Զար հիւր և չար ապըրնջական
Զար սիրելիք յոյժ միական.
Հիւրդ որ երեկ առ ձեզ ի բան
Զձեզ ի դրախտէդ արտաքս եհան:

25. Ասաց թէ զի՞ է քեզ Եւա,
Զի՞ կաս զատարկ հեզգ ու անխիմայ.
Ահա քեզ ծառ, առի՛ փութա՛,
Զի որ [2] ուտէ՝ աստուածանայ:

26. Բամեալ մասամբք խոհականին
Զընծէր ըզբանս չար գազանին.
Զի խաւարեալ էր միտք նորին՝
Զետուր [3] ուղիղ պատասխանին:

27. Եկ նա առ ծառըն կախարդեալ
Ետես աչօքըն խաւարեալ.
Եւ ցանկացաւ մըտօք շլացեալ
Կըթեաց ձեռօքն իւր չորացեալ:

28. Իւծեալ [4] ըզմիտս նորին ճըմլէր,
Եւ ցանկութիւն [5] չարին հալէր.
Մեծաւ բաղձմամբ յոյժ փափաքէր,
Մեռեալ հոգին բան չիմանէր:

29. Իւծեալք [6] ի կողմըն բանսարկուին,
Հնազանդեցան չար գազանին.

1. Տպ. խարբալեաց:
2. Տպ. զոր ոք:
3. Իմա՛ չետուր, չտուաւ:
4. Գ. ւիւսեալ: Տպ. հիւծեալ:
5. Տպ. որ ցանկութեամբ:
6. Ա. ւիւծեալ: Տպ. Հիւծեալք:

Եւ ըզբերանս մըտաց բացին
Կլանել ըզթիւնք վիշապ օձին։

30. Յանկանալով նա ճաշակէր
Զմահըն բնութեանն առեալ ծաակէր [1].
Զմաղձըն մահու պատկեալ [2] ծըծէր,
Զլեղին զերդ մեղըր լոլոմէր [3]։

31. Այլ յետ պըտղոյն ճաշակելոյ
Պատսէր մեծի փառաց նորոյ.
Լինել Աստուած դեր ի վերոյ
Այնմ՝ որ եատեղծ զինքն ի հողոյ։

32. Նոյնժամ լինէր ի հիացման
Ցեղաչըրչեալ զփառքն իւրական.
Եւ զլուսեղէնըն պատմուճան
Փոխեալ խաւար զիւրովն անձամբ։

33. Կայր կըսկըծմամբ ի տագնապի
Եւ հառաչէր մորմոքալի,
Այնպէս գոչէր արտասուալի
Որ չէ եղեալ [4] 'ւ ոչ այլ լինի [5]։

34. Ո՛վ անժուժկալ և անհամբեր,
Զեզ ասացաւ թէ մի ուտեր [6].
Ձո լըրբութեամբդ որ [7] չըլսեցեր
ԶԱստուած ի խաչ բերեալ հաներ,

35. Որպէս սգաւոր եկն առ Ադամ

1. Տպ. ծաքեր։
2. Տպ. առեալ։
3. Ա. Գ. լաւլոմէր = լոլոմէր։ Տպ. լոզոմէր։
4. Ա. որ ոչ եղեալ է ու ոչ լինի։ Բ. որ ոչ այլ եղեալ է ոչ լինի։
5. Տպ. և ոչ լինի։
6. Ա. Բ. ուտել։
7. Գ. ոչ լսեցեր։ Տպ. լրբութեամբդ որ ոչ լսեցեր։

Լալով ասաց զպատճառս յանցմանն.
Ո՛հ վիտք անբան ՚ւ անասնական,
Յառաջ պիտէր առնել զայդ բան:

36. Խիթ [1] կերակրոյն էր զուարթագեղ,
եւ ցանկալի չքնաղագեղ,
Գաղցրաճաշակ էր և համեղ
Վասն այն պատրեաց զընտրթիւնս անմեղ:

37. Թուլացուցեալ զԱդամըն հին
Կինըն խաբող նըման օձին.
Աչ. Դու տիպ ես Աբարչին
Գոյդ ուտելով՝ իմըն ծածկին:

38. Իակ նա առեալ զպըտուղըն չար,
Ոչ խորհեցաւ հանճարաբար,
Թէ ես մընամ սուրբ և արդար՝
Յայնժամ չլիչէ զոր կինս արար:

39. Խիւծեալ ի սէր իւր կողակցին
Մեծ ՚ւ առաւել քան Աբարչին [2],
Եթող զպատուէրքն աստուածային
Լըսաւ կընոջ խաբող ձայնին [3]:

40. Խիւսեաց [4] ըզմիտս ընդ բանս օձին,
Հարկիւ լըսել կամէր նըմին.
Իակ ըզհրամանք իւր Աբարչին
Յոչինչ հաշուէր ամենևին:

41. Նըշոյլք փառացն որ ի նմա կայր,
Ի թանձրամած խաւար դառնայր.
եւ ծագկազարդ դէմքն որ ցընծայր,
Թաղծեալ ի սուգ մահու ողբայր:

1. Տպ. հիթ:
2. Գ. Տպ. զԱբարչին:
3. Տպ. իւր խաբողին:
4. Տպ. հիւսեաց:

42. Նոր բանտարկու և մահածին,
Թիւնք քո ահեղ է քան զօձին.
Զի նա խաբեաց զաըգէաըդ կին
Իսկ դու զնախնի մարդն առաջին:

43. Ուստի հարցեալ սիրով Աստուած՝
«Ո՞ւր ես Ադամ մերկ թագուցած».
Աչէ թէ «Կինա որ[1] քո ստեղծած
Սա նոյն պըտղովըն վիս խաբեաց»:

44. Ոչ ողորմիս քո կողակցին
Այլ մատնեցեր զնա[2] Սատանին.
Զպատճառն ի նա հաներ բանին,
Զգերին պատժել սըւեր[3] կըրկին:

45. Բաժեալ չարիքն ի միասին
Ադամ և կինն իւր ընդ օձին.
Փոխան լալոյ հառաչագին
Զպատճառ չարեացն յԱստուած հանին:

46. Իսկ նա վրճռաւ դատաստանին
Հատուցանէր նոցա կըրկին.
Ադամ ըզհայըն քըրանալին՝
Եւա յաւօք ծնանել զորդին:

47. Նոր գուժ և մահ յաշխարհ մըտին,
Նոր հառաչանք յոյժ ցաւագին.
Մարմինն ի հող դառնայ կըրկին
Հոգին ի գուբ մահու ատւերին:

48. Մերժեալ եհան յԱդին զրախտէն
Մերկ խայտառակ 'ւ անտանօրէն.

1. Տպ. այս:
2. Տպ. զդա:
3. Տպ. զգերին պատժեալ սեր-
սեր:

Զգեցոյց հանգերձըս մաչկեղէն,
Մինչև ի հոգ զարձոյի անդրէն:

49. Ադամ կացեալ ամըս բազում,
Ինըն հարիւր և երեսուն.
Դուստր և որդիս ծընաւ վաթսուն.
Թէպէտ չյիշուին [1] անուանք նոցուն:

50. Յետ յաղթութեանն [2] իշխանըն չար,
Գունդ գունդ զօրուքն իւրովք խայտայր.
Ծափըս հարեալ զըւարճանայր
Եւ ոտընհար լեալ [3] մըռմըռայր:

51. Կազմէր սեղան ախտիւ ինքեան,
Ըզպէսպէս մեղըս [4] զանազան.
Զորոյ ճաշակն առեալ մարդկան
Մնացին անյագ ի նոյն բազձման:

52. Այնպիսի գործ ցուցեալ նոցին,
Չի փափագմամբ միշտ հնազանդին.
Եւ գործակալ մի մի անձին
Չիւրաքանչիւր արկածք չարին:

53. Յայնքան դարուց ժամանակին,
Ոչ յագեցաւ բնութիւնս յախտին.
Այլ որպէս խոզքն [5] յագարակին՝
Միշտ սովամահ կայր ի նոսին:

54. Բաժեալ չարիքըս զանազան,
Կայր ի պըտուղն համանգամայն.
Եւ ընդ Նախնեացըն ճաշակման՝
Բնութեամբս առեալ չարն ամենայն:

1. Տպ. բայց ոչ յիշուին:
2. Ա. յղութեանն:
3. Տպ. եւ ոտնահարեալ:
4. Տպ. պէսպէս ըզմեղս:
5. Ա. խոզն:

55. Բամեալ ծընունդքս ադամային՝
Փըրկեալք մահուամբ Տեառն ի խաչին.
Տուք օրհնութիւն երրեակ անձին
Որ նորոգեաց զմեզ վերըստին:

56. Պըտուղն երեք չարիս գործեաց.
Նախ՝ զմեր բնութիւնս ի մահ էած,
Երկրորդ՝ զԱստուած երեր ի խաչ,
Երրորդ՝ ըզդեւսն անանց տանջեաց:

57. Եւ աւենայն չարեաց դիպուածք,
Երեք իրաց լինի եկած.
Կամ ի խելոց, կամ ի մեղաց,
Կամ ի դիւացըն փորձանաց:

58. Զի պըտուղն էր ի չորս հիւթոյ,
Ի տարերաց չորին գոլոյ.
Եցոյց և զգործ բնութեան իւրոյ
Յատուկ յատուկ ազգիս մերոյ:

59. Ըստ հողոյն հող դարձոյց զԱդամ,
Եւ ըստ ջրոյն ետ հեղեղ մարդկան.
Հողմն աչտարակն էր բարձրութեան,
Հրով բորբոքեաց զՍոդոմ այրմամբ [1]:

60. Ըստ հողոյն տայ մեզ ծուլանալ,
Եւ ըստ ջրոյն՝ չարեաց ցանկալ.
Ըստ հողմոյն տայ հըպարտանալ
Եւ ըստ հրոյն յոյժ բարկանալ:

1. Տպ. յայրման:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

1. Ի յութ[1] հարիւր Հայոց թուական
Եւ յիսներորդ մըտեալ նոր ամ՝
Ոտանաւոր բանքըս գրեցան,
Հարցաբանութիւն և պատասխան։

2. Տէր Առաքեալ[2] նըւաստ ոգի
Շնորհաց թափուր յամենայնի
Զոտանաւորս շարագրեցի
Վասն Ադամայ և Եւայի։

3. Բանս որ պատմի համանգամայն՝
Երկու հարիւր տուն և քըսան[3].
Ունի խորհուրդ սա զանազան,
Զոր հանճարեղ միտքն իմանան։

4. Անճառ լուսոյն անըզննելի,
Երրեակ անձանցըն միակի,
Հոգով մըտօք բանիւ լեզուի
Տացուք միշտ փառս անլըռելի[4]։

5. Յորժամ փառօք յերկնից գայցես,
Եւ զարարածըս նորոգես,
Զբարսեղ եղբայրն իմ որ առ քեզ
Անճառ լուսով պըսակեսցես։

1. Բ. ի եօթ։
2. Տպ. Առաքել։
3. Տպ. է տուն երկու հարիւր քըսան։
4. Բ. անճառելի։

6. Սիրողք բանից և ընթերցողք [1],
Զերգողս յիշէք խմով նախնեօք,
Ի սուրբ յաղօթս ձեր արտասուօք,
Որում [2] և դուք յիշիք փառօք:

7. Զմեծ վարդապետն իմ հանճարեղ
Գրիգորիոս հոգով անմեղ,
Բազում իմաստք յայտնեաց համեղ.
Յիշէք յաղօթս ձեր արտասուեղ [3]:

1. Բ. Տպ. իբրև երկրորդ տող ունին. «Եւ աննախանձ օրինակողք»:
2. Բ. Տպ. չունի զտողս զայս:
3. Տպ. ասկից վերջ ունի 5 և 4 տուները և յետոյ հետևեալ յաւելուած տունը. «Զհայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգին – Փառաւորեմք 'նդ իննեակ դասին. – Յանցեալն այժմոյս 'ւ ապագային, — Եւ յաւիտեանս յաւիտենին»:

Ա՛ՅԼ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ԸՍՏ Գ. ՕՐԻՆԱԿԻ [1]

---

1. Ի յութ հարիւր Հայոց թուական,
Եւ յիններորդ սկըսեալ նոր ամ՝
Ոտանաւոր բանքըս գրեցան,
Հարցաբանումն և պատասխան։

2. Տէր Առաքեալ նըւաստ ոգի,
Շնորհաց Թափուրս յամենայնի,
Զոտանաւորս շարագրեցի՝
Վասն Ադամայ և Եւայի։

3. Վասըն [2] Նախնեաց բանս որ պատմի,
Բարառնաբար ընդ մեզ խօսի.
Բձ ու Ի [3] տունս ըստ կարգի,
Ի յերիս դէմս բացորոշի։

4. Անճառ լուսոյն անզըննելի,
Երրեակ անձանցն ի միակի,
Հոգով մըտօք բանիւ լեզուի,
Տացուք միշտ փառս անլըռելի։

5. Դարձցուք ըզբանս առ ցանկալին,
Ի դէմըս մեծ վարդապետին.

1. Զայս յիշատակարան ունի միայն Գ։ Այս ևս Առաքել Սիւնեցիէն գրուած կը համարիմ, զոր անուշտ ուրիշ օրինակէ մը կցած է։
2. Հմմտ. Ա. Զև Յիշատակարանին երրորդ տունը։
3. Բնագիրն ունէր «Երկու հարիւր ու քսան»։

Չի նա ուղղեաց ըզկարգ բանին,
Ըստ իւրաքանչիւր պատշաճին:

6. Վերապիտողն իմ ըստ հոգոյ,
Եւ ազգակից հիքիս մարմնոյ [1],
Նա հըրամեաց ինձ գըրելոյ,
Զոտանաւորքս ըստ խորհըրդոյ:

7. Աւաց գըրել ինձ ըստ կարգի,
Ցաղագս Նախնեացն յիշատակի.
Ասան Ադամայ և Եւայի,
Ի դէմս օձին և բանսարկուի:

8. Բարուն նապետ յոյժ պանծալի,
Ծով իմաստից ծաւալք չնորհի.
Ի նոյն չնորհէ մասն ինչ առի,
Զոտանաւորքս չարագրեցի:

9. Դրախտ նըռնենեաց և դաշտ ծաղկանց,
Մըշօք պայծառ լուսաթափանց,
Իմաստ անչինչ և անանց,
Գան գայլ հռետորս այլ գերազանց:

10. Ահա տեսի զանհնըն մեղուի,
Որ ի ծաղկունս չըրչագայի,
Առնուլ ըզնիւթըս հընարի,
Ներբատեսակ հիանալի:

11. Պայծառ [2] գետ և հրաշալեան
Ծով իմաստից լուսահոսան.

1. Ձերիզոր Տաթեւացին կ'ակնարկէ:
2. Ձեռագիրն ունէր Գետ պայծառ: Վասն զի առնելոյն ակըզբնաւառերը «վարդապետին» կը կազմեն, այդ պատճառաւ պայծառ գետ սրբագրեցինք: Կարելի էր նաև Պետ պայծառ սրբագրել:

Վըտակ գետոց քոյ ընթանան,
Առոգանեն զոգիս մարդկան։

12. Եւ նա գըրեաց ձայնս բազումս,
Որ և ունի զիմաստս անհունս.
Գիրքս քան և չորս որպէս ծաղկունս՝
Եկեղեցոյ եդեալ ակունս։

13. Տուփ խընկալի անուշ ծաղկանց,
Բուրեալ ի քիմս հանուրց ազանց,
Զմայլեցուցիչ հոգոց մտանց՝
Գրիգորիոս այր ցանկութեանց։

14. Ի քէն շընորհք հոսի անանց.
Ախորժ մըտաց մաքուր մանկանց.
Քաղցրաճաշակ պտղեալ անձանց.
Գրիգորիոս պետ Հայկազանց։

15. Նըստեալ ի մէջ ազգերց ականց,
Աստուածաշունչ բանից ծաղկանց.
Քաղիր ձեռամբ հոգոց մտանց,
Փունջ փունջ բաշխես հոգոց մանկանց։

16. Բնակեալ ի լեառըն զըմըռսոյ,
Պայծառացեալ նըման լուսոյ,
Սիրտ իմ հալեալ որպէս ի հրոյ,
Ի բաղձմանէ քոյին սիրոյ։

17. Առեալ զիմաստս աննիւթական,
Ձեւագրրես ի միտ մարդկան.
Եւ դու ի գիրն անզուգական,
Գրեցիր անջինջ յատուկ անուամբ։

18. Նըստեալ փառօք ի պարտէզի,
Ցանուշահոտ բուրաստանի,

Զձայն քո արա՛ ինձ լսելի,
Զի հանդարտի շունչս և հոգի։

19. Իղձ բաղձանաց սիրովըդ քո,
Տուր ինձ համբոյրըս բերանոյ.
Զի ծարաւի սիրտըս հոգոյ,
Ըմպել զըստինըս քո գինոյ։

20. Իխուժ իմաստիցդ յոյժ փառազարդ,
Ա՛յլ հոետորաց անհամեմատ.
Դու հանճարոյ ծառ և արմատ,
Սուրբ հրեղինացն յանկ և բաղդատ։

21. Գովեալդ ի գահըս գումարաց,
Մեկնիչ հանուրց կտակարանաց.
Դու բուրաստան լուսով ծաղկած,
Թագ և պըսակ եկեղեցեաց։

22. Բամեալ ծընունդս Հայաստանեաց,
Որք ինչ օգտին ի քոյդ շնորհաց,
Քեզ օրհնութիւն տան երգ վանաց,
Քև ազգակիցըք և Նախնեաց։

23. Եւ ես յետինս յամենայնի,
Շնորհաց թափուրս և փանաքի.
Տէր Առաքել նըւաստ ոգի,
Զմարթեմ գովել գվեհդ ցանկալի։

24. Ցընծացեալ ծափըս հար հոգով,
Պայծառացեալ սուրբ հաւատով.
Զա՛գախառնեալ սուրբ երամով,
Մո՛ւտ յառագաստ ծաղկեալ լուսով։

25. Ի յուլթ հարիւր թըւականի
Եւ յիններորդ սկսեալ ամի,

Զոտանաւորքս աւարտեցի,
Կամօք իմոյն վարդապետի։

26. Զբանէն Ադամայ և Եւայի
Բարառնաբար ասա զըրեցի,
Վասըն խրատու մեզ և օգտի,
Ի յապագայն ժամանակի։

27. Ամանօր փառս տացուք Փըրկչին,
Հօր և Հոգոյ իւր փառակցին,
Որ նորոգեաց զմեզ վերըսահին,
Ի յանցանաց Նախաստեղծին։

28. Յորժամ փառօք յերկնից գայցես,
Եւ զարարածս նորոգեսցես,
ԶԲարեղ եղբայրն իմ որ առ քեզ՝
Անճառ լուսով պըսակեսցես։

29. Սիրոգք բանիցս և ընթերցողք,
Եւ աննախանձ օրինակողք,
Զերգոցս յիշէք մերովք նախնովք՝
Ի սուրբ աղօթս ձեր արտասուօք։

30. Եւ որ զամէնն ասեն սիրով՝
Լսելոյ՝ բանիս ընթեռնըլով,
Լըսեն. Եկայք օրհնեալք Հոգով
Զկեանս անապատ ժառանգելով։

1. Այսպես ունի ձեռագիրն. ուղղելի լսող։

ՅԱՆԿ

Էջ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ . . . . . Ե

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Ա.

ԳԼՈՒԽ Ա. — Վասն վեցօրեայ արարչութեանցն և կազմութեան Նախնեացն. . . 1

ԳԼՈՒԽ Բ. — Վասն գեղազարդութեան Նախնեացն և դրախտին 7

ԳԼՈՒԽ Գ. — Վասն բանսարկուին և օձին և խաբմանն 11

ԳԼՈՒԽ Դ. — Վասն ողբալոյն և սգալոյն Նախնեացն 33

ԳԼՈՒԽ Ե. — Վասն հոգեվարին և ճանապարհին հոգւոյն և պատերազմի դիւաց և կայանին հոգւոցն 35

ԳԼՈՒԽ Զ. — Վասն ահեղ դատաստանին քննութեանցն 40

ԳԼՈՒԽ Է. — Վասն տանջանաց դժոխոց . . 46

ԳԼՈՒԽ Ը. — Վասն չարին թէ ուստի՞ ունի զըստկիզբն կամ զի՞նչ է 56

ԳԼՈՒԽ Թ. — Վասն ցանկալոյ բարոյն . . . 66

ԳԼՈՒԽ Ժ. — Վասն մարդոյն թէ որպէս է պատկեր Աստուածոյ կամ որպէս ունի զնմանութիւն անմարմնոցն . . 71

ԷՋ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ. — Վասն յետ յանցման Ադամայ՝ հարցափորձելոյն Աստուծոյ որ ասաց Ո՞ւր ես 77

ԳԼՈՒԽ ԺԲ. — Վասն կրկնակի խորհրդով հարցմանց Տեառն զՆախնիսն, և այլն . 82

ԳԼՈՒԽ ԺԳ. — Վասն օձից, ըստ երկրորդ հարցմանն 91

ԳԼՈՒԽ ԺԴ. — Վասն տարակուսանօք փոշիմանելոյ ՆՆախնեացն ի զրկմանէ ծառկապանծ փառացն . . . 102

ԳԼՈՒԽ ԺԵ. — Վասն զղջմանն Եւայի . . . 112

ԳԼՈՒԽ ԺԶ. — Վասն զանազան խորհրդոյ կողին որ առաւ ՅԱդամայ, թէ զինչ խորհուրդ բերէր յինքեան չարոյ և բարոյ 118

ԳԼՈՒԽ ԺԷ. — Ա՛յլ խորհուրդ դարձեալ կողին՝ Զոր յինքն ունի ծածուկ մին մին, Գործով եցոյց նա առ Նախնին, և հասարակ յամենեսին . . . 123

ԳԼՈՒԽ ԺԸ. — Դարձեալ և այս վասն կողին, Այլազգ յայտնի խորհուրդ նորին, Այս նախատինքն է Եւային, Զոր ինչ գործեաց նա ընդ Նախնին. . . 134

ԳԼՈՒԽ ԺԹ. — Եւ թէ վասն է՞ր ի հողոյ եստեղծ զԱդամ և ոչ յայլ նիւթոց . . 142

ԳԼՈՒԽ Ի. — Վասն տարբերաց՝ որք են մարանք Արարչին 146

ԳԼՈՒԽ ԻԱ. — Վասն համեմատութեան Նախնոյն ընդ Տեառն: Եւ դարձեալ վասն կողին խորհրդոյ՝ որ ծածկեալն է . 155

ԳԼՈՒԽ ԻԲ. — Այլ նոր խորհուրդ վասն կողին, Համեմատեալ ՅԱստուածածինն. Եւ Ադամայ նախաստեղծին, Նորն Ադամայ սուրբ Միածնին . . . 159

ԳԼՈՒԽ ԻԳ. — Դարձեալ խորհուրդ մեծ և անքնին սուրբ կնքելոյ գերեզմանին . . 171
ԳԼՈՒԽ ԻԴ. — Դարձեալ խորհուրդ ըստ այլ կերպի, Ընդբաւեսակ իմացողի . . 195
ԳԼՈՒԽ ԻԵ. — Դարձեալ վասն մահու և յարութեան Տեառն որ ի մեզ խորհրդածի . 215
ԳԼՈՒԽ ԻԶ. — Դարձեալ վասն երկոտասան սքանչելեացն որ եղեն յաւուր խաչելութեան. 219

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Բ.

ԳԼՈՒԽ Ա. — Պատմութիւն վասն գեղազարդութեան Նախնեացն և վայելչութեան դրախտին 239
ԳԼՈՒԽ Բ. — Դարձեալ վասն կողին որ ունէր ըզխորհուրդ Աստուածածնին Կուսին . 243
ԳԼՈՒԽ Գ. — Դարձեալ վասն Նախնեացն պայծառակերպութեան, և սիրով խրատելոյ Տեառն զնոսա 246
ԳԼՈՒԽ Դ. — Վասն պատուիրանին Տեառն . . 249
ԳԼՈՒԽ Ե. — Վասն նախանձուն բանսարկուին և օձին և խաբման Նախնեացն և փոշիմանութեան 251
ԳԼՈՒԽ Զ. — Վասն կողին խորհրդոյ որ պարտեաց զԱդամ 260
ԳԼՈՒԽ Է. — Դարձեալ վասն Ադամայ և կողին ի խաչն Տեառն և յարութիւնն համամատեալ 268
ԳԼՈՒԽ Ը. — Վասն յիշատակարանի գրոցս . . 270

ԱԴԱՄԳԻՐՔ Գ.

Էջ

ԳԼՈՒԽ Ա. — Վասն Նախնեացն մի առ մի պատասխանիք յանդիմանութեամբ . . 277

ԳԼՈՒԽ Բ. — Երկրորդ, վասն Է՞ր այսպիսի պատահումն փորձանաց դիպեցաւ մարդոյն. 283

ԳԼՈՒԽ Գ. — Զայս մեք ասեմք նորա յանցեալն, եւ մեզ խըրատ ի հանդերձեալն, Զի որ տեսցէ զչար պատահեալն, վասն իւր հոգոյ տարակուսեալն . . 285

ԳԼՈՒԽ Դ. — Պատասխանի տըւեալ նոքին, Բարառնաբար ընդ մեզ խօսին՝ Աւ ի խըրատ անփորձ անձին, Զի մի տըգէտ գոլով պարծին 290

ԳԼՈՒԽ Ե. — Նախ գոյացոյց տիպ և նըմին Զմարդն իւր պատկեր և բնակարան. Հոգի, մարմին ու միտք բանական, Երեքանձնեայ աստուածութեանն . . 293

ԳԼՈՒԽ Զ. — Վասն Բանսարկուին և օձին . . 296

ԳԼՈՒԽ Է. — Պատասխանեն դիւք առ մեզ . . 301

ԳԼՈՒԽ Ը. — Վասը օձին 304

ԳԼՈՒԽ Թ. — Վասն արարչութեան . . . 306

ԳԼՈՒԽ Ժ. — Վասն օձին և բանսարկուին և պատերոյ Նախնեացն. . . . 311

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ 321

ՈՒՂՂԵԼԻՔ

ԷՋ		ՏՈՂ.	ՎԼՐԻՊԱՆ	ՈՒՂԻՂ.
1	ծնթ.	1	խորոգիրք	խորագիրք
8		20	պէս պէս	պէսպէս
9		6	վառ վառէր	վառվառէր
10		19	պաակերըն	պատկերըն
277		13	մի մի՛	մի մի
		17	նացա	նոցա
283		21	հաւատա՛.	հաւատա՛
		29	Տէրըն բանիւ	Տեառըն բանին
		30	չփրկիլն	զփրկիլն
		42	չանգանին	չանկանին
		45	հալին	հալիմ
285		52	ուղեին	ուղեղս
	—	ծն.	2 Ա. և այլք՝	Գ. և այլք՝
		60	ի միասին.	ի միասին
		64	Եւ իւր մասանքն	Եւ իւր մասունքն
		73	յատուկ եղին	յատուկ եգին
290		80	Սիրով հարցեալ	Սիրով հայցեալ
		87	Կեանք քո(յ) Աստուած	Կեանք քո (յ)Աստուած
		126	ոմն ըզչար.	ոմն ըզչար,
		137	Իւր մէջըն փուչ	իւր մէջըն փուչ
293		143	գեր իվերոյ:	գեր ի վերոյ:
296		180	նա չէ սայ.	նա չէ սա.
301		183	արգելէ:	արգիլէ:
304		184	դուլ ըրբաբար,	դու լըրբաբար,
306		211	կամբարձման:	համբարձան:
		231	զարթչին.	զարթցին.
311		237	ծն. 5 հրաւտարակութեան	հրաւտարակութեան
321		240	3 վայելչութէան	վայելչութեան
		239	16 ծաղկածաւալ այն՝	ծաղկածաւալ՝ այն
		243	3 կուսին:	կուսին[3]:
	—	ծն.	1 Գ. Գ.	Բ. Գ.
		286	ծն. 5 խորհին վասն. Աստամայ	խորհին վասն Աստամայ.

Qualitätsverband f. Lötdraht
Haltbarkeits-
Garantie
Wuppertal-E., Auf dem Dick 83